

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUKSEN

verkkojulkaisu

2006

24

**KOULUTUS JA
TYÖELÄMÄÄN
SIJOITTUMINEN
HELSINGISSÄ**

OPPIEN OSAAJAKSI

Verkkójulkaisu

ISSN 1458-5707

ISBN 952-473-732-9

Painettuna

ISSN 1455-7231

LISÄTIETOJA

Timo Äikäs, puh. 169 3184
Sanna Ranto, puh. 169 3205

etunimi.sukunimi@hel.fi

Sisällysluettelo

Lukijalle	5
Tiviistelmä	6
Sammandrag	8
Summary	10
1. Helsingiläisten koulutustaso	12
2. Perusopetus	14
Esiopetus	14
Perusopetus ja oppivelvollisuus	14
Oppilasmäärien kehitys	14
Helsingin peruskoulut	16
Erityisopetus	17
Lisäopetus	18
Maahanmuuttajaopetus	18
Peruskoulujen muu toiminta	19
Peruskoulun päättäneiden pääasiallinen toiminta ja jatko-opinnot	19
3. Toisen asteen koulutus	21
4. Lukiokoulutus	24
Helsingin lukiot	24
Opiskelijat nuorten lukiokoulutuksessa	24
Opiskelijamäärien kehitys	24
Lukiolaisten ikärakenne ja äidinkieli	25
Lukion käyntiosuudet	25
Ulkopaikkakuntalaisten osuus Helsingin lukioissa	26
Opintojen kulku nuorten lukiokoulutuksessa	27
Lukioon haku	27
Keskeyttäminen	27
Ylioppilaskirjoitukset	27
Aikuislukiot	28
5. Ammatillinen koulutus	29
Ammatilliset oppilaitokset Helsingissä	29
Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa	29
Opiskelijamäärien kehitys	29
Opiskelijat koulutusaloittain	31
Nuoret opiskelijat ja aikuisopiskelijat	31
Oppisopimuskoulutus	32
Maahanmuuttajaopiskelijat	33
Yhteishaku ja aloittaneet opiskelijat	34
Yhteishaku ja aloituspaikat	34
Opiskelijoiden pohjakoulutus	36
Ammatillisessa koulutuksessa suoritettut tutkinnot	36
Tutkintotyypit	36
Tutkinnot koulutusaloittain	38
Tutkintomäärien kehitys	39
Koulutuksen läpäisy	40
6. Korkea-asteen koulutus	44
7. Ammattikorkeakoulutus	45

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut	45
Opiskelijat tutkintoon johtavassa koulutuksessa	46
Opiskelijat koulutusaloittain	46
Nuoret opiskelijat ja aikuisopiskelijat	47
Opiskelijamäärien kehitys ja aloituspaikat	49
Koulutukseen hakeutuminen	51
Yhteishaku ja aloittaneet opiskelijat	51
Opiskelijoiden pohjakoulutus	52
Tutkinnot	53
Tutkinnot koulutusaloittain	53
Tutkimäärien kehitys	53
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	54
Koulutuksen läpäisy	54
8. Yliopistokoulutus	59
Yliopistot pääkaupunkiseudulla	59
Yliopistoihin hakeneet ja hyväksytyt	59
Opiskelijat	60
Opiskelijamäärien kehitys	60
Opiskelijat äidinkielen ja iän mukaan	61
Yliopistojen kansainvälisyys	62
Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat	62
Vaihto-opiskelijat	63
Tutkinnot yliopistoissa	63
Tutkijakoulutus	65
Jatko-opiskelijat opintoaloittain	65
Tutkijakoulut	65
Yliopistojen aikuiskoulutus	66
Täydennyskoulutus	66
Avoin yliopisto	66
Yliopistojen tehokkuus ja tuloksellisuusindeksit	67
9. Sijoittuminen koulutuksesta valmistumisen jälkeen	68
9.1. Pääasiallinen toiminta välittömästi koulutuksesta valmistumisen jälkeen	68
9.2. Jatkokoulutus koulutuksesta valmistumisen jälkeen	70
9.3. Työllisyys ammattiin valmistumisen jälkeen	74
9.4. Koulutusrakenne Helsingin seudun työmarkkina-alueella	80
9.5. Vastavalmistuneiden työssäkäynti	82
Koulutuksesta vastavalmistuneiden työssäkäyntialue	82
Koulutuksesta vastavalmistuneiden sijoittuminen toimialoittain	84
Koulutuksesta vastavalmistuneiden työnantajat	88
Vastavalmistuneet yrittäjinä	89
Vastavalmistuneiden tulot	91
9.6. Koulutuksen ja työmarkkinoiden muutos 2000-luvulla	94
Lähdeluettelo	99
Kuvioluettelo	101
Taulukkuuettelo	103
Liitetaulukkuuettelo	105

Lukijalle

Koulutus ja oppiminen tuovat uusia taitoja yksilöille ja uutta osaamispääomaa yhteiskunnalle. Koulutuksen merkitys on myös yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnin keskeisiä rakennuspuita. Koulutuskeskustelussa on ollut voimakkaasti esillä oppiminen elinikäisenä prosessina, ei vain kerran hankittuina päättötodistuksina, vaan opintosuoritusten jatkumona. Elinikäinen oppiminen alkaa tilastollisesti näkyä etenkin ammatillisessa koulutuksessa, jossa aikuisopiskelijoiden osuus on ollut vuodesta 2001 lähtien suurempi kuin alle 25-vuotiaiden. Toisen asteen ammatillisiin opintoihin hakeutuvatkin enenevässä määrin kaiken ikäiset opiskelijat lukiokoulutuksen pysyessä nuorten koulutuksena. Perinteisten koulutusjärjestelmien rinnalle on syntynyt myös uusia kouluttautumisen muotoja, joista eräs esimerkki ovat aikuisväestön suosimat näyttötutkinnot.

Helsinkiä kuvataan usein hieman yksipuolisestikin yliopisto- ja korkeakoulukaupunkina ja niiden merkitys onkin kiistatta keskeinen. Kaupungissa kuitenkin opiskellaan ja valmistutaan lukuisista ammatillisista oppilaitoksista ja suoritetaan vuosittain viidennes koko maan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista. Myös ammattikorkeakoulut ovat vakiinnuttaneet asemansa pääkaupunkiseudulla ja niissä opiskelee kolmannes koko maan opiskelijoista. Ammatillinen osaamisen arvostus on kasvanut ja tulee varmasti jatkamaan suosiotaan suurten ikäluokkien jättäessä työelämän. Käsillä oleva julkaisu pyrkiikin painottamaan ammatillista koulutusta yleissivistävän peruskoulutuksen rinnalla.

Kansainvälistyminen näkyy myös koulutuksessa. Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut kaikilla koulutusasteilla 2000-luvulla. Peruskoulun ohella muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä on noussut nopeasti toisen asteen koulutuksessa.

Julkaisussa tarkastellaan myös koulutuksen jälkeistä toimintaa etsimällä tilastojen avulla vastauksia sellaisiin kysymyksiin kuin: Hyötyykö opiskelija koulutuspanoksestaan ja pääsee työhön? Pääsevätkö helsinkiläiset yhtä hyvin jatkokoulutukseen kuin muutkin? Vaikka yksiselitteisiä vastauksia ei löydetä näyttäisi siltä, että pääkaupunkiseudun ammatillisesta ja ammattikorkeakouluista valmistuneet työllistyvät muualla maassa valmistuneita paremmin, yliopistosta valmistuneet taas hieman heikommin. Ikäluokkien pieneneminen tulee varmasti parantamaan tilannetta, mutta on samalla suuri haaste pääkaupunkiseudun koulutustarjonnalle. Koulutuksen tulisi entistä tehokkaammin ennakoita työelämän tulevia tarpeita ja vastata niihin.

Oppien osaajaksi -julkaisussa tarkastellaan Helsingin ja pääkaupunkiseudun koulutustilannetta 2000-luvulla. Julkaisu jatkaa Tietokeskuksen koulutuksen teematilastojen sarjaa, joista edellinen Oppiva Helsinki ilmestyi vuonna 2001. Julkaisu sisältää tilastoja opiskelijamäärien kehityksestä, tutkinnoista ja koulutusmuotojen erityispiirteistä koulutusasteittain. Lopussa näkökulma siirretään valmistumisen jälkeiseen toimintaan, ja katsotaan miten eri koulutuksista valmistuneet työllistyvät tai jatkokouluttautuvat valmistumisensa jälkeen.

Oppien osaajaksi -julkaisu on tehty yhteistyössä Helsingin kaupungin opetusviraston ja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian kanssa. Julkaisun keskeisiä lähteitä ovat olleet Tilastokeskuksen ja opetushallituksen tietojärjestelmät sekä kaupungin virastojen tuottamat tilastot. Tietokeskuksessa julkaisun kirjoittamisesta ja toimittamisesta ovat vastanneet tutkijat Timo Äikäs ja Sanna Ranto. Yliaktuaari Sini Askelo on toiminut projektiryhmän puheenjohtajana. Kiitokset kaikille julkaisun toteutukseen osallistuneille.

Helsingissä toukokuussa 2006

Leila Lankinen
vs. tietohuoltopäällikkö

Koulutus ja työelämään sijoittuminen Helsingissä - tiivistelmä

Koulutustaso korkea Helsingissä

Helsingin seudun väestön koulutustaso on korkeampi kuin koko maassa keskimäärin, 68 prosentilla Helsingin aikuisväestöstä on peruskoulun jälkeinen tutkinto. Parhaiten koulutettuja ovat nuoret ikäluokat, ja nuorissa ikäluokissa naiset ovat koulutetumpia kuin miehet. Muuhun eurooppalaiseen kaupunkiväestöön verrattuna helsinkiläisillä on useammin korkea-asteen koulutus ja harvemmin keskiasteen koulutus.

Peruskoulua käy lähes 50 000 oppilasta

Peruskoululaisten määrä on Helsingissä kasvanut 1990-luvulta, vuonna 2006 Helsingissä oli vajaa 50 000 peruskoululaista. Määrällisesti eniten koululaisia on Vuosaaren, Mellunkylän ja Malmin peruspiireissä. Helsingin peruskoululaisista ruotsinkielisiä oli 6,0 prosenttia ja muun kuin suomen tai ruotsinkielisiä 9,2 prosenttia. Äidinkieleltään vieraskielisiä on suhteellisesti eniten itäisissä peruspiireissä, ruotsinkielisiä puolestaan on suhteellisesti eniten eteläisissä peruspiireissä. Vuoteen 2015 peruskoululaisten määrä ennustetaan kasvavan vain neljässä peruspiirissä, Latokartanossa, Vallillassa, Vanhassakaupungissa ja Myllypurossa.

Kaksi kolmesta peruskoulun jälkeen lukioon

Helsingissä peruskoulun päättäneistä kaksi kolmesta suuntaa lukioon, ammatilliseen koulutukseen menijöiden osuus on pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Helsingissä aikuisten lukio-opiskelu on vähentynyt, mutta nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijoiden määrä on kasvanut hieman 2000-luvun alkupuoliskolla. Vuoden 2004 syksyllä Helsingin 16–18-vuotiaista 17,5 prosenttia oli lukio- ja ammatillisen koulutuksen ulkopuolella.

Vuonna 2004 Helsingissä oli 16 700 lukiolaista, heistä yli 80 prosenttia kävi nuorten lukiokoulutusta. Nuorten koulutuksen lukiolaisista 14 prosenttia oli yli 18-vuotiaita. Opiskelijoista suomenkielistä yleislukiota kävi 49 prosenttia, suomenkielistä erityistehtävän saanutta lukiota 36 prosenttia, ruotsinkielisiä lukiota 8 prosenttia ja erikoiskoulujen lukiota 7 prosenttia. Äidinkieleltään ruotsinkielisiä kaikista lukiolaisista oli 7 prosenttia ja muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä oli samoin 7 prosenttia. Opiskelijoista noin neljannes on ulkopaikkakuntalaisia, osuus on suuri etenkin erityistehtävän saaneissa lukioiden osuutta. Ulkopaikkakuntalaisten osuus on helsinkiläisissä lukioiden osuutta tasaisena 2000-luvulla.

Helsingin lukioiden vuosina 2002 ja 2003 valmistuneista 42 prosenttia jatkoi opiskeluaan valmistumisvuotenaan. Jatko-opiskelemaan lähteneiden osuus ylioppilaisista nousee yli 70 prosentin vasta kaksi vuotta valmistumisen jälkeen. Helsingissä valmistuneista ylioppilaisista suurempi osa jatkaa yliopistoon kuin koko maassa keskimäärin ja vähemmän ammattikorkeakouluun.

Ammatillisen koulutuksen suosio on kasvanut aikuisilla

Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä on kasvanut Helsingissä yli viidenneksellä 2000-luvun alkupuoliskolla. Määrää on kasvattanut etenkin aikuisopiskelijoiden kasvanut määrä. Aikuisopiskelijoiden osuus on ollut vuodesta 2001 lähtien suurempi kuin alle 25-vuotiaiden. Näyttötutkinnot ovat kasvattaneet suosiotaan aikuisväestöllä, puolet 2000-luvun alun Helsingissä suoritetuista tutkinnoista on ollut ammatti- tai erikoisammattitutkintoja. Helsingissä onkin tehty yli viidennes koko maan 2000-luvun alkupuolen ammatti- ja erikoisammattitutkinnoista.

Helsingissä oli vuonna 2004 ammatillisessa koulutuksessa 26 800 opiskelijaa, osa heistä suoritti lyhytkestoisempia näyttötutkintoon valmistavia koulutuksia. Yli kolmannes opiskelijoista opiskeli yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alaa. Opiskelijoista 3,2 prosenttia oli äidinkieleltään ruotsinkielisiä ja 6,7 prosenttia muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä. Nuorisasteen ammatillisen koulutuksen läpäisee Helsingissä 51 prosenttia kolmessa vuodessa. Ammatillisen koulutuksen keskeytti 16 prosenttia opiskelijoista lukuvuonna 2002–2003.

Ammattikorkeakouluissa opiskelee pääkaupunkiseudulla 30 000 opiskelijaa

Ammattikorkeakoulutuksen opiskelijamäärät alkavat olla täydessä laajuudessaan, 2000-luvun alku näkyy tilastoissa koulutuksen vakiintumisena. Pääkaupunkiseudulla opiskelee vajaa neljannes koko maan opiskelijoista, noin 30 000 opiskelijaa. Opiskelijamäärältään suurin koulutusala on yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala.

Aikuisopiskeluksessa olevia opiskelijoita on ammattikorkeakoulutuksessa kolmannes, kaikista opiskelijoista yli puolet on alle 25-vuotiaita. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista on neljän vuoden koulutusajassa valmistunut 63 prosenttia vuosina 2004 ja 2005.

Yliopisto-opiskelijoista 37 prosenttia opiskelee pääkaupunkiseudulla

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa opiskeli vuonna 2004 63 700 opiskelijaa, mikä on 37 prosenttia koko maan yliopisto-opiskelijoista. Opiskelijamäärä on pääkaupunkiseudun yliopistoissa kasvanut kymmenessä vuodessa 24 prosenttia. Helsinkiläisistä 20–29-vuotiaista yli neljannes opiskeli yliopistoissa vuonna 2003. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä on kasvanut viime vuosina nopeasti, pääkaupunkiseudun yliopistoissa opiskeli puolet koko maan ulkomaalaisista yliopisto-opiskelijoista.

Pääkaupunkiseudulla suoritettujen yliopistotutkintojen määrä on vähentynyt 0,2 prosenttia vuosina 1999–2004, kun ne pääkau-

punkiseudun ulkopuolella ovat kasvaneet 9 prosenttia. Tohtorintutkintojen määrä on kasvanut eniten pääkaupunkiseudulla, mutta sekin vähemmän kuin muussa maassa.

Ammatillinen koulutus työllistää hyvin Helsingin seudulla

Pääkaupunkiseudun ammatillisesta ja ammattikorkeakoulutuksesta vastavalmistuneet työllistyvät muualla maassa valmistuneita paremmin, yliopistosta valmistuneet taas hieman heikommin verrattuna muuhun maahan. Vuonna 2004 ammatillisesta koulutuksesta Helsingissä vuotta aikaisemmin valmistuneista oli työllisenä 73 prosenttia, pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulusta valmistuneista 81 prosenttia ja yliopistoista valmistuneista 59 prosenttia.

Työttömyys on kaikilla koulutusasteilla ja kaikilla koulutusaloilla Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla vastavalmistuneilla pienempää kuin muualla maassa valmistuneilla. Helsingissä ammatin valmistuneet jatkavat opintojaan kaikilla koulutusasteilla muuta maata useammin vielä valmistumisensa jälkeen.

Helsingissä 2000-luvun alussa ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneista 70 prosenttia oli työllistynyt Uudenmaan maakuntaan vuonna 2004. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista 2000-luvun alussa valmistuneista 82 prosenttia ja yliopistoista valmistuneista 80 prosenttia oli työllistynyt Helsingin seudulle.

Suurin osa 2000-luvun alussa koulutuksesta valmistuneista on löytänyt työpaikkansa yrityssectorilta. Yrityksissä työskentely

pienenee mitä korkeampi tutkinto työllisellä on. Julkinen sektori työnantajana taas kasvaa mitä korkeampi tutkinto on. Yrittäjiksi oli ryhtynyt eniten ammatilliselta toiselta asteelta ja yliopistoista valmistuneita.

Koulutuksen aloituspaikat ovat kasvaneet etenkin ammatillisella toisella asteella

Helsingin seudun peruskoulutuksen aloituspaikat lukiokoulutuksessa, ammatillisella toisella ja korkea-asteella ovat kasvaneet 11 prosenttia vuosina 1998–2006, aloituspaikat ovat kasvaneet etenkin toisella asteella. Vähentymistä aloituspaikoissa on tapahtunut vain yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon sekä tekniikan ja liikenteen aloilla. Vuoteen 2030 Helsingin peruskoulu- ja nuorisoiäisten määrät ennakoidaan vähenevän, muualla Helsingin seudulla ne kasvavat. Vuosina 1995–2003 Helsingin seudun työpaikkamäärä on kasvanut 28 prosenttia, suhteellisesti eniten työpaikkamäärä on kasvanut korkeakoulutetuilla. Pelkän perusasteen koulutuksen suorittaneiden työpaikkamäärä on Helsingin seudulla pysynyt ennallaan, muualla maassa määrä on vähentynyt. Seuraavan 15 vuoden kuluessa Helsingin seudun työvoimasta poistuu eläköitymisen kautta 26 prosenttia. Suhteellisesti eniten eläköityviä on tutkijakoulutusasteen ja vain perusasteen koulutuksen käyneistä.

Utbildning och placering i arbetslivet i Helsingfors: Sammandrag

Hög utbildningsnivå i Helsingfors

I Helsingforsregionen är befolkningens utbildningsnivå högre än i hela landet i medeltal: 68 procent av de vuxna i Helsingfors har utbildning efter folk- eller grundskolan. Högst skolade är de yngre åldersklasserna, och bland dem är kvinnorna högre utbildade än männen. Jämfört med övrig stadsbefolkning i Europa har helsingforsborna oftare en utbildning på tertiärnivå och mera sällan på sekundärnivå.

Nästan 50 000 elever i grundskolorna

Sedan 1990-talet har antalet grundskolelever i Helsingfors vuxit till nästan 50 000. Störst var antalet i distrikten Nord-sjö, Mellungsby och Malm. 6,0 procent av grundskolbar-nen var svenskspråkiga, och 9,2 procent hade annat modersmål än finska eller svenska. Största inslaget elever med utländskt modersmål finns i de östliga distrikten, mest svenskspråkiga i Södra stordistriktet. Fram till år 2015 väntas antalet grundskolelever växa bara i fyra distrikt, dvs. Ladugård, Vallgård, Gammelstaden och Kvarnbäcken.

Två av tre till gymnasiet efter grundskolan

Av dem i Helsingfors som gått ut grundskolan börjar två tredjedelar i gymnasiet, medan yrkesinriktade studier är mindre vanliga än i landet i medeltal. I Helsingfors har gymnasiestudier bland vuxna minskat, medan antalet gymnasister bland unga vuxit något under början av 2000-talet. Hösten 2004 gick 17,5 procent av 16-18-åringarna i Helsingfors varken i gymnasium eller yrkesutbildning.

År 2004 fanns det 16 700 gymnasister i Helsingfors, varav över 80 procent gick i gymnasier för unga. Bland de unga gymnasisterna var 14 procent över 18 år gamla. 49 procent av gymnasisterna gick i finskspråkigt allmångymnasium, 36 procent i finskspråkiga gymnasier med specialinriktning, 8 procent i svenskspråkigt gymnasium och 7 procent i gymnasium vid specialskolor. 7 procent av gymnasisterna hade svenska som modersmål, och likaså 7 procent hade ett utländskt modersmål. En fjärdedel av gymnasisterna var utsocknes – denna andel är stor i synnerhet i specialinriktade gymnasier. Under 2000-talet har inslaget utsocknes i gymnasierna i Helsingfors hållits ganska stabilt.

Bland dem som gått ut gymnasiet åren 2002 eller 2003 fortsatte 42 procent att studera samma år. Andelen studenter som fortsatt studera stiger över 70 procent först två år efter att man tagit studenten. I Helsingfors börjar en stör-

re del av studenterna studera vid universitet och en mindre andel vid yrkeshögskola än i landet i medeltal.

Populärare med yrkesutbildning bland vuxna

Under början av 2000-talet har antalet studerande inom yrkesutbildningen i Helsingfors vuxit med över en femtedel. I synnerhet de vuxna studerandena har ökat. Allt sedan 2001 har över hälften av yrkesstuderandena varit vuxenstuderande, dvs. över 25 år gamla. De fristående examina har blivit populärare bland vuxna. Hälften av de examina som avlagts i Helsingfors under 2000-talets första hälft har varit yrkesexamina eller specialyrkesexamina. Helsingfors svarade under denna tid för en femtedel av alla dessa examina i hela Finland.

År 2004 fanns det 26 800 studerande inom yrkesutbildningen i Helsingfors, varav en del deltog i kortvarigare förberedande utbildning. Över en tredjedel studerade inom det samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa utbildningsområdet. 3,2 procent av studerande var svenskspråkiga och 6,7 procent hade utländskt modersmål. 51 procent av yrkesstuderandena på ungdomsstadiet klarar av sina studier på tre år. Läsåret 2002-2003 avbröt 16 procent av yrkesstuderandena sina studier.

30 000 studerande vid yrkeshögskolorna i Huvudstadsregionen

Antalet studerande inom yrkeshögskoleutbildningen börjar nå full omfattning, och statistiken för början av 2000-talet visar på en stabilisering. I Huvudstadsregionen studerar nästan en fjärdedel av landets alla studerande, nästan 30 000. Flest studerande har branschen samhällsvetenskap, företagsekonomi och administrativa.

En tredjedel av studerandena vid yrkeshögskolorna är inom vuxenutbildning. Över hälften av samtliga studerande är under 25 år gamla. Åren 2004 och 2005 klarade 63 procent av yrkeshögskolestuderandena i Huvudstadsregionen sin examen på fyra år.

37 procent av universitetstuderandena finns i Huvudstadsregionen

År 2004 studerade 63 700 personer vid universiteten i Huvudstadsregionen, alltså 37 procent av hela landets universitetstuderande. På tio år har antalet studerande vid

universiteten i Huvudstadsregionen vuxit med 24 procent. År 2003 studerade över en fjärdedel av 20-29-åringarna i Helsingfors vid universitet. De senaste åren har antalet utländska examensstuderande vuxit snabbt, och hälften av alla utländska universitetstuderande i Finland studerar i Huvudstadsregionen.

Åren 1999-2004 minskade antalet avlagda universitetsexamina med 0,2 procent i Huvudstadsregionen, men ökade med 9 procent utanför Huvudstadsregionen. Doktorsexamina har ökat i Huvudstadsregionen, men mindre än i övriga Finland.

Yrkesutbildning ger arbete i Helsingforsregionen

I Huvudstadsregionen får de som tagit yrkes- eller yrkeshögskolexamen lättare arbete än i landet som helhet, medan de som avlagt universitetsexamina har det lite lättare annanstans. År 2004 hade 73 procent av dem som i Helsingfors utexaminerats från yrkesutbildning ett år tidigare fått jobb, medan motsvarande andelar i Huvudstadsregionen var 81 procent bland yrkeshögskoleexaminander och 59 procent bland universitetstuderande.

Bland utexaminerade från alla utbildningsstadier och alla utbildningsbranscher är arbetslöshet ovanligare i Huvudstadsregionen än i övriga delar av landet. I Helsingfors fortsätter de som tagit yrkesexamen på alla utbildningsstadier oftare sina studier än i övriga Finland.

År 2004 hade 70 procent av dem i Helsingfors som i början av 2000-talet avlagt yrkesutbildning på sekundärnivå fått jobb inom Nyland. Bland dem som samma tid utexaminerats från yrkeshögskola i Huvudstadsregionen hade 82 procent fått jobb i Helsingforsregionen. Bland dem som tagit universitetsexamen i Huvudstadsregionen var andelen 80 procent.

Största delen av dem som avlagt examen i början av 2000-talet har fått jobb inom företagssektorn. Andelen personer som jobbar vid företag minskar ju högre utbildning man har. Ju högre utbildning, desto vanligare blir jobb inom den offentliga sektorn. Att bli egen företagare var vanligast bland folk med yrkesexamen på sekundärstadiet, alltså yrkesskola, och bland utexaminerade från universitet.

Nybörjarplatserna har ökat i synnerhet i yrkesskolorna

Åren 1998-2006 ökade antalet nybörjarplatser i Helsingforsregionen inom gymnasierna, yrkesskolorna och yrkeshögskolorna med 11 procent, och i synnerhet vid yrkesskolorna har de ökat. Minskning i antalet nybörjarplatser har skett bara inom samhällsvetenskapliga, företagsekonomiska och administrativa utbildningsområdet och området teknik och kommunikation.

Man väntar sig att antalet elever vid grundskolorna och unga människor i typisk utbildningsålder kommer att ha minskat år 2030 i Helsingfors, medan de antas ha ökat i övriga Helsingforsregionen. Åren 1995-2003 växte antalet jobb i Helsingforsregionen med 28 procent. Förhållandevis mest ökade jobben bland folk med tertiär utbildning. I Helsingforsregionen har antalet jobb bland dem som bara gått folk- eller grundskola hållits oförändrat, medan det minskat i övriga Finland.

Under de närmaste 15 åren avgår 26 procent av Helsingforsregionens nuvarande arbetskraft med pension. Största andelen som går i pension finns bland dem som fått utbildning på forskarnivå och dem som bara har folk- eller grundskola.

Education and recruitment for working life in Helsinki. Summary

High level of education in Helsinki

The average level of education is higher in the Helsinki Region than in Finland as a whole. 68 per cent of adults in Helsinki have an additional education acquired after the age of 15. Younger age groups are higher educated, and among them women more so than men. Compared with other urban populations in Europe, Helsinki residents more often have a tertiary education and less often a secondary one.

Almost 50,000 in comprehensive schools

Since the 1990s, the number of pupils in compulsory comprehensive general education (up to the age of 15) has increased, now being almost 50,000. The numbers were largest in the districts of Vuosaari, Mellunkylä and Malmi. Six per cent of these children were Swedish-speaking, and 9.2 per cent had a foreign mother tongue (other than Finnish or Swedish). The greatest proportion of pupils with a foreign mother tongue is found in the eastern districts, Swedish-speaking pupils being most common in the Southern Major District. By 2015, the number of comprehensive school pupils is expected to grow in four districts only, namely those of Latokartano, Vallila, Vanhakaupunki and Myllypuro.

Two-thirds continue general education

Among those having finished their comprehensive school, two-thirds in Helsinki continue at a school for secondary general education. Vocational studies are less common in Helsinki than in Finland overall. While in Helsinki secondary general education studies have increased among 16-18 year olds, such studies have decreased among adults. In autumn 2004, over 17 per cent of 16-18 year olds took no kind of secondary education at all.

In 2004, there were 16,700 students in general secondary education in Helsinki, of whom 80 per cent went to schools for 16-18 year olds. Among these young people, 14 per cent were, however, over 18 years old. 49 per cent went to Finnish-language general secondary schools, 36 per cent to such schools with a special orientation, eight per cent to Swedish-language general secondary schools, and seven per cent received this education at specialised schools. Seven per cent of general secondary students had Swedish as their mother tongue, and another seven per cent a foreign mother tongue. One-quarter were from

some other municipality than Helsinki – this proportion being great particularly in specially oriented schools. The proportion of non-Helsinki students has remained fairly stable in the 2000s.

Among those having finished their general secondary education in 2002 or 2003, 42 per cent continued studying the same year. This proportion reaches 70 per cent only two years after graduating from secondary school. Compared with the rest of Finland, a greater proportion of students in Helsinki go to university and a smaller proportion to vocational training after their general secondary studies.

Vocational training increasingly popular among adults

In the early 2000s, the number of students in vocational training has grown by more than one-fifth in Helsinki. This is mainly due to the increased number of adult students. Since 2001, over half of vocational students have been over 25 years of age. Qualifications in form of competence-based tests have become increasingly popular among adults. Half of the degrees taken in Helsinki during the first half of the 2000s have been specialised vocational. During this period, one-fifth of such degrees in Finland were taken in Helsinki.

In 2004, there were 26,800 students in vocational training in Helsinki, among whom some took shorter preparatory courses for competence-based tests. Over one-third studied the field of commerce and administration. 3.2 per cent of all students were Swedish-speaking and 6.7 per cent had a foreign mother tongue. 51 per cent of under 25-year-old vocational students managed to finish their studies in three years. In the school year 2002-2003, studies were interrupted by 16 per cent of vocational students.

30,000 students at polytechnics in the Helsinki Metropolitan Area

After a clear increase in popularity, the number of students in tertiary vocational training, i.e. polytechnics, is beginning to reach full scope, and statistics from the early 2000s show a stabilisation. Almost one-quarter of all polytechnics students in Finland study in the Helsinki Metropolitan Area. The field of social sciences, business and administration has most students.

One-third of polytechnics students are in adult training. Well over half of all students are under 25 years old. In 2004 and 2005, some 63 per cent of polytechnics students managed their degree in the recommended four years.

37% of university students are found in the Helsinki Metropolitan Area

In 2004, almost 64,000 people studied at universities in the Helsinki Metropolitan Area, i.e. 37 per cent of all university students in Finland. Over the past ten years, the number of university students in the region has grown by 24 per cent. In 2003, more than one-quarter of 20-29 year olds in Helsinki studied at a university. In the nearest few years, the number of foreign students has grown rapidly, and the Helsinki Metropolitan Area has over half of all foreign university students in Finland.

Whilst in 1999-2004, the number of university degrees taken decreased by 0.2 per cent in the Helsinki Metropolitan Area, it increased by 9 per cent outside the region. In the Helsinki Metropolitan Area, doctoral degrees have increased the most, but this was still less than in the rest of Finland, on average.

Vocational education employs well in the Helsinki Region

In the Helsinki Metropolitan Area, those having achieved a vocational or polytechnic degree find a job more easily than in Finland as a whole. Elsewhere in Finland, however, university graduates find a job slightly more easily. In 2004, some 73 per cent of those having completed a vocational training one year earlier in Helsinki had found a job. The corresponding figures for the Helsinki Metropolitan Area were 81 per cent among polytechnics graduates and 59 per cent among university graduates.

Among graduates from all levels and branches, unemployment was less common in the Helsinki Metropolitan Area than the rest of Finland. Also, graduates from all levels continued their studies more often than their peers do in the rest of Finland.

By 2004, some 70 per cent of those in Helsinki who had completed a secondary vocational education in the early

2000s had found a job in Uusimaa (the province where Helsinki lies). A job in the Helsinki Region had been found by 82 per cent of those having graduated from a polytechnic in the Helsinki Metropolitan Area at the same time, and by 80 per cent of those having graduated then from a university in the area.

The majority of those having graduated in the early 2000s have found a job within the business sector. The proportion of business employees decreases the higher the education of the graduate is. Working in the public sector increase the higher education is. Starting a company of your own is most common among people with a vocational secondary education and among university graduates.

Positions for new students have increased especially in vocational training

In 1998-2006, the number of positions for new students in the Helsinki Region increased by 11 per cent in polytechnics, vocational and general secondary education, with a notable increase particularly at vocational schools. New student positions have decreased only in a field of social sciences, business and administration and in a field of technology and transport. By 2030, the number of under 19 year olds is expected to decrease in Helsinki but increase in the rest of the Helsinki Region.

In 1995-2003, the number of jobs in the Helsinki Region grew by 28 per cent. In relative terms, the increase was greatest among people with a tertiary education. While the number of jobs requiring a compulsory general education has remained unchanged in the Helsinki Region, it has decreased in the rest of Finland.

Within 15 years from now, 26 per cent of the Helsinki Region's present workforce will have retired. The greatest proportion of retiring people will be found among people with a researcher level education and among people with a compulsory basic education only.

1. Helsinkiläisten koulutustaso

Helsingin ja sen seudun kuntien asukkaiden koulutustaso on korkea. Koulutustaso kokonaisuudessaan on noussut merkittävästi viime vuosikymmeninä. Kun vuonna 1970 Helsingissä 15 vuotta täyttäneistä 63 prosenttia oli vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa, oli vastaava osuus vuoden 2004 lopussa enää 32 prosenttia. Muualla Suomessa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus on noussut vielä Helsinkiä nopeammin. Pitkällä aikavälillä 1970–2004 ero tutkinnon suorittaneiden osuudessa Helsingin ja koko maan välillä on kaventunut yli viidellä prosenttiyksiköllä. Pitemmän ajan muutostrendinä Helsingissä on ollut naisten koulutustason pitkään jatkunut voimakas nousu.

Väestön hyvää koulutustasoa voidaan pitää eräänä keskeisenä Helsingin ja Helsingin seudun pitkän aikavälin kilpailuetuna. Vaikka Helsingissä ja Helsingin seudulla koulutustaso onkin yleisesti ottaen korkea, on seudun työvoimasta kuitenkin verrattain suuri osuus pelkän yleissivistävän koulutuksen varassa. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneita Helsingin seudulla on kuitenkin suhteellisesti selvästi enemmän kuin koko maassa. Samoin koulutustasomittaimella mitattuna Helsingin koulutustaso on maan korkeimpia. Koulutustasoa ovat nostaneet ammattikorkeakouluista valmistuneet. Tutkinnot luokitellaan samantasoisiksi kuin alemmat korkeakoulututkinnot yliopistoissa. Ensimmäiset ammattikorkeakoulututkinnot suoritettiin vuonna 1994.

Vuoden 2004 lopussa perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneita oli Helsingissä 68 prosenttia 15 vuotta täyttäneistä. Kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,5 prosenttiyksikköä. Koko maassa perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittaneiden osuus oli 63 prosenttia vuoden 2004 lopussa (taulukko 1.1). Korkean asteen tutkintoja suorittaneita oli Helsingissä vuonna 2004 yli kolmannes väestöstä, kun koko maassa vastaava osuus oli neljännes. Korkea-asteen tutkintojen suorittaneiden osuus kasvoi vuosina 1998–2004 Helsingissä 2,4 prosenttiyksikköä eli lähes saman verran kuin koko maassa (2,5).

Vaikka Helsingissä koulutustaso on yleisesti ottaen korkea, on väestöstä myös melko suuri osa pelkästään yleissivistävän

koulutuksen varassa. Tilanne on ollut tällainen jo vuosia. Helsingissä kolmannes 15 vuotta täyttäneestä väestöstä ei ole suorittanut perusasteen jälkeen mitään muuta tutkintoa. Vuosina 1998–2004 perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden osuus kasvoi Helsingissä 3,8 prosenttiyksikköä. Koko maassa nousua oli 5 prosenttiyksikköä.

Helsingin ruotsinkielisestä väestöstä tutkinnon suorittaneita on 71,6 prosenttia eli jonkin verran enemmän kuin suomenkielisestä väestöstä (69,9 %). Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden kohdalla erot tulevat esiin selvemmin: ruotsinkielinen väestö 42 prosenttia, suomenkielinen väestö 34,8 prosenttia.

Lähes kaikkien Helsingin seudun kuntien asukkaiden koulutustaso ylittää koko maan keskimääräisen tason, ainoastaan Hyvinkään VKTM-indikaattori jäi koko maan tason alapuolelle. Koulutustasossa on kuitenkin melko suuria eroja kunnittain (kuviokuva 1.1). Helsingin seudun koulutetuimmat kunnat ovat samalla koko Suomen parhaiten koulutettujen kuntien joukossa, Kauniaisen lisäksi Espoo, Helsinki ja Kirkkonummi. Helsingin seudun kuntien järjestys koulutustasossa on pysynyt melko samanlaisena useana vuonna, mutta vuonna 2004 Tuusula ja Nurmijärvi ohittivat koulutustasossa Keravan.

Helsingissä eniten koulutettuja ovat nuoret aikuiset. Koulutettujen osuudet ovat lähes systemaattisesti sitä suuremmat mitä nuoremasta ikäryhmästä on kysymys (kuviokuva 1.2). Poikkeuksena ovat luonnollisesti nuoret, joista valtaosa ei ole vielä ehtinyt suorittaa mitään tutkintoa. Suhteellisesti eniten tutkintoja on ikäryhmällä

Väestön koulutustasomittain (VKTM)

Väestön koulutustasoa mitataan perusasteen jälkeen korkeimman koulutuksen keskimääräisellä pituudella henkeä kohti. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen. Väestön koulutustasoa laskettaessa perusjoukkona käytetään 20 vuotta täyttäneitä väestöä. Näin siksi, että monen alle 20-vuotiaan koulutus on vielä kesken. Mittaimen avulla voidaan vertailla eri alueiden välisiä koulutuseroja sekä seurata ajassa tapahtuvia muutoksia

Taulukko 1.1. Väestön koulutus rakenne Helsingissä ja koko maassa 1998–2004

Alueet	Vuosi	15-vuotta täyttäneet henkilöä	Tutkinnon suorittaneet yhteensä, %	Korkea-asteen tutkinnon suorittaneet, %	Keskiaste, %	Enintään perusaste, %	Koulutustasomittain
Helsinki	1998	462 329	64,4	31,8	32,5	35,6	339
	1999	467 124	65,2	32,4	32,8	34,8	345
	2000	471 692	66,0	32,8	33,2	34,0	351
	2001	476 082	66,7	33,3	33,4	33,3	357
	2002	476 570	67,3	33,6	33,7	32,7	361
	2003	477 008	67,7	33,9	33,8	32,3	366
	2004	477 818	68,2	34,2	34,0	31,8	371
Koko maa	1998	4 208 501	57,7	22,5	35,2	42,3	268
	2004	4 322 051	62,7	25,0	37,7	37,3	300

Tilastokeskuksen uudistettua koulutusluokitusta on käytetty vuoden 1998 tilastoista lähtien. Tutkinnon suorittaneisiin luetaan kaikki perusastetta korkeammat tutkinnot. Korkea-asteeseen kuuluvat alin korkea-aste, alempi korkeakouluaste, ylempi korkeakouluaste ja tutkijakoulutusaste. Keskiasteeseen kuuluvat ylioppilastutkinnot, 1-2-vuotiset ammatilliset tutkinnot, ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Lähde: Tilastokeskus

2. Perusopetus

Perusopetus käsittää peruskoulujen, peruskouluasteen erityiskoulujen sekä perus- ja lukioasteen koulujen 1–9 vuosiluokat, esiopetuksen ja lisäopetuksen.

Esiopetus

Esiopetuksella tarkoitetaan järjestelmällistä kasvatusta ja opetusta, jota annetaan lapsille koulun aloitusta edeltävänä vuonna. Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetus on perusopetuslain alaista opetusta, johon sovelletaan päivähoitolakia, kun opetus annetaan päiväkodissa. Helsingissä esiopetusta järjestetään sekä päiväkodeissa että kouluissa. Esiopetuksen laajuus on vähintään 700 tuntia. Kuntien velvollisuus esiopetuksen järjestämiseen sekä lasten subjektiivinen oikeus esiopetukseen tulivat voimaan elokuun alusta vuonna 2001.

Suurimmassa osassa Eurooppaa valtaosa ikäluokasta on koulutuksen piirissä jo 4-vuotiaana. Osallistumisluvut olivat lähellä 100 prosenttia Belgiassa, Britanniassa, Espanjassa, Hollannissa, Irlannissa, Italiassa, Luxemburgissa ja Ranskassa.

Valtaosa Helsingin esiopetuksesta tapahtuu päiväkodeissa, vaikka koulujen järjestämä esiopetus on jatkuvasti kasvanut. Helsingissä 6-vuotiaiden määrä on vähentynyt 16 prosenttia vuosina 2000–2005. Samassa suhteessa on vähentynyt esiopetuksessa olevien lasten määrä. Opetustoimen järjestämässä esiopetuksessa olevien lasten määrä on kuitenkin jonkin verran kasvanut, vaika

määrissä on ollut paljon vuosittaista vaihtelua. Sen sijaan päiväkotien esiopetuksen lasten määrä on vähentynyt selvästi. Väestöennusteiden mukaan 6-vuotiaiden määrä vähenee edelleen niin että heitä on vuonna 2010 noin 4 800 ja vuonna 2015 noin 4 700.

Perusopetus ja oppivelvollisuus

Perusopetus on maksutonta yleissivistävää koulutusta koko ikäluokalle. Peruskoulu kestää yhdeksän vuotta ja on tarkoitettu lapsille, jotka ovat iältään 7–16-vuotiaita. Lapset kutsutaan kouluun sinä vuonna, jolloin he täyttävät seitsemän vuotta. Lapselle voidaan antaa lupa aloittaa koulu vuotta aikaisemmin tai myöhemmin. Oppilaalla on tietyissä rajoissa vapaus valita peruskouluista se, jota hän haluaa käydä. Jos oppilaan on mahdotonta käydä koulua terveydellisistä tai muista syistä, oppilaan kotikunta on velvollinen järjestämään vastaavaa opetusta jossain muussa muodossa.

Jokaisella peruskoululla on oma opetussuunnitelma. Koulu ilmoittaa opetussuunnitelmassa mm. toiminta-ajatuksensa ja arvonsa, oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien tavoitteet ja sisällöt, työtavat ja arvioinnin perusteet. Opetussuunnitelmasta selviää, miten koulussa työskennellään ja mitä koulu työssään painottaa.

Peruskoulun suorittuaan oppilas on suorittanut oppivelvollisuuden (ISCED 1 ja 2). Oppivelvollisuus suoritetaan peruskoulussa ellei lapsi saa muulla tavoin opetusta. Oppivelvollisuus koskee myös Suomessa vakituisesti asuvia maahanmuuttajataustaisia lapsia. Käytännössä lähes kaikki suomalaiset käyvät yhdeksänvuotisen peruskoulun tai suorittavat oppivelvollisuuden muulla tavoin. Helsingissä lukuvuonna 2004/2005 vain 12 oppilasta löi laimin kokonaan oppivelvollisuutensa. Erotodistuksen peruskoulusta sai 17 oppivelvollisuusiän ohittanutta, joiden lisäksi ilman erotodistusta erosi 29 oppivelvollisuusiän ohittanutta. Luokalle jäi 230 oppilasta eli noin puoli prosenttia kevään oppilasmäärästä.

Oppivelvollisuus alkaa useimmissa maissa 5-tai 6-vuotiaana. Suomen tavoin koulu alkaa vasta 7-vuotiaana Ruotsissa, Tanskassa, Virossa ja Bulgariassa. OECD:n raportissa (2003) käytetään termiä "universal enrolment" kuvaamaan tilannetta jossa opetukseen osallistuu yli 90 prosenttia ikäluokasta. Suomessa, kuten myös Ruotsissa ja Norjassa, yli 90 prosenttia ikäluokasta osallistui opetukseen kuusivuotiaasta lähtien vuonna 2001. Tanskassa ja Islannissa yhtä suuri osuus ikäluokasta osallistui opetukseen jo neljävuoitiaina.

Helsingiläisille peruskoulunsa päättäneille nuorille, jotka eivät ole päässeet lukioon tai ammatilliseen koulutukseen tarjotaan yhden lukuvuoden mittaista peruskoulun lisäopetusta. Sitä järjestetään kymppi luokilla.

Oppilasmäärien kehitys

1980-luvun puolivälissä Helsingin peruskoulujen oppilasmäärät olivat matalimmillaan kahteenkymmeneen vuoteen. Siitä lähtien oppilasmäärä on kasvanut 2000-luvun alkuun asti (kuvio 2.1). Vuodesta 2002 vuoteen 2005 oppilasmäärä väheni 2,3 prosenttia. Viime vuosina vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärien suhteellinen osuus on pienentynyt ja vastaavasti vuosiluokkien 7–9 osuus kasvanut (taulukko 2.2). Viime vuosina peruskoulun 1–6 luokkien op-

ilasmäärä Helsingissä on ollut 33 000:n paikkeilla ja 7–9-luokkien yli 16 000.

Helsingin peruskouluissa oli oppilaita 1.1.2005 yhteensä 49 485. Helsingin oppilaiden määrä oli 8,4 prosenttia koko maan peruskoululaisista. Koko maassa peruskouluissa oli 586 400 oppilasta vuonna 2005. Peruskoulun oppilasmäärä väheni edellisestä vuodesta 1,1 prosenttia. Oppilaista 49 prosenttia oli tyttöjä ja 51 prosenttia poikia. Toiminnassa oli 3 579 peruskoulua, 141 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Taulukko 2.1. Esiopetuksen oppilaat päiväkodeissa ja kouluissa Helsingissä vuosina 2000–2005

Vuosi	6-vuotiaat		Esiopetuksessa		Esiopetuksessa olevien osuus 6-vuotiaista
	henkilöä	henkilöä	Päiväkodeissa %	Kouluissa %	
2000	5 951	5 431	90,2	9,8	91,3
2001	5 881	5 326	89,8	10,2	90,6
2002	5 615	5 280	88,4	11,6	94,0
2003	5 349	5 051	88,3	11,7	94,4
2004	5 240	4 869	87,2	12,8	92,9
2005	4 992	4 590	86,9	13,1	91,9

Lähde: Helsingin kaupungin opetusvirasto, sosiaalivirasto ja tietokeskus

Taulukko 2.2. Peruskoulun oppilaat Helsingissä vuosina 2000–2005

Vuosi	Yhteensä henkilöä	% oppilaista			
		Esiopetus	Vuosiluokat 1-6	Vuosiluokat 7-9	Lisäopetus (10. lk)
2000	49 591	1,1	67,5	30,4	1,0
2001	50 059	1,1	67,3	30,6	1,1
2002	50 672	1,2	66,3	31,7	0,8
2003	50 569	1,2	65,2	32,9	0,7
2004	50 219	1,2	64,2	33,7	0,9
2005	49 485	1,2	63,1	34,8	0,9

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 2.3. Perusopetuksen oppilaat syksyllä 2005

	Peruskoulujen oppilaita yhteensä henkilöä	Esiluokat %	Peruskoulu		Lisäluokat %	Yhteensä %	Peruskoulujen oppilaiden osuus koko väestöstä
			1-6 luokat %	7-9 luokat %			
Pääkaupunkiseutu	100 052	1,6	63,9	33,8	0,7	100	10,2
Helsinki	49 485	1,2	63,1	34,8	0,9	100	8,9
Espoo	27 050	2,6	66,1	30,8	0,5	100	11,9
Vantaa	21 931	1,2	64,0	34,0	0,7	100	11,8
Kauniainen	1 586	–	51,4	48,6	–	100	18,7
Muu Helsingin seutu	35 045	0,4	66,5	33,0	0,1	100	13,5
Hyvinkää	5 189	0,2	65,9	33,6	0,4	100	11,9
Järvenpää	4 638	–	64,3	35,7	–	100	12,4
Kerava	3 667	0,1	65,4	34,6	–	100	11,7
Kirkkonummi	4 568	0,4	67,6	31,7	0,3	100	13,9
Nurmijärvi	5 578	0,2	68,0	31,8	–	100	15,3
Sipoo	2 814	0,4	69,1	30,5	–	100	15,3
Tuusula	5 177	1,6	65,9	32,4	0,1	100	15,0
Vihti	3 414	0	66,4	33,6	–	100	13,4
Helsingin seutu	135 097	1,3	64,6	33,6	0,6	100	10,9
Tampere	18 717	0,7	64,8	33,9	0,6	100	9,2
Turku	15 231	1,3	64,0	34,4	0,4	100	8,7
Oulu	13 101	1,0	64,6	33,7	0,7	100	10,3
Koko maa	586 381	2,1	63,5	34,2	0,3	100	11,2

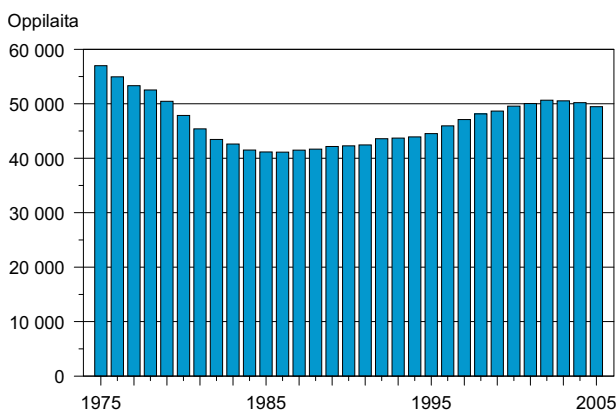
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 2.4. Peruskouluikäiset, 7–15-vuotiaat, äidinkielen mukaan vuosina 1999–2005 Helsingissä

Vuosi	Kaikki	Äidinkieli					
		suomi	ruotsi	muu	somali	venäjä	viro
1999	46 877	40 924	2 725	3 228	488	1 052	519
2000	47 661	41 570	2 791	3 300	496	1 039	512
2001	48 501	42 293	2 829	3 379	546	1 030	495
2002	49 200	42 715	2 870	3 615	648	1 015	498
2003	49 856	43 086	2 914	3 856	782	1 025	494
2004	49 899	42 873	2 966	4 060	941	983	471
2005	49 545	42 364	2 992	4 189	1 057	936	444
2006	48 746	41 306	2 945	4 495	1 240	949	421
Muutos 1999–2006							
henkilöä	1 869	382	220	1 267	752	-103	-98
%	4,0	0,9	8,1	39,3	154,1	-9,8	-18,9

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Kuvio 2.1. Peruskouluasteen oppilasmäärät Helsingissä vuosina 1975–2005

Lähde: Tilastokeskus.

Perusopetuksessa olevien oppilaiden osuus koko väestöstä vaihtelee huomattavasti suurimmissa kaupungeissa. Pääkaupunkiseudulla se on Espoossa ja Vantaalla 12 prosenttia ja Helsingissä selvästi matalampi eli 9 prosenttia. Koko maan vastaava osuus on 11 prosenttia (taulukko 2.3).

Helsingin kouluikäisistä oli äidinkieleltään suomenkielisiä 84,7 prosenttia, ruotsinkielisiä 6,0 ja vieraskielisiä 9,2 prosenttia vuonna 2006. Eniten koululaisia on Vuosaaren, Mellunkylän ja Malmin peruspiireissä (kuvio 2.2). Äidinkieleltään vieraskielisiä on suhteellisesti eniten itäisissä peruspiireissä, ruotsinkielisiä on puolestaan suhteellisesti eniten eteläisissä peruspiireissä. Pohjois-Helsingin monissa peruspiireissä ruotsinkielisiä ja vieraskielisiä koululaisia on keskimääräistä vähemmän. Kaupungin peruskoulujen oppilaista maahanmuuttajataustaisia on lähes yhdeksän prosenttia. Kaikissa perusasteen kouluissa 3,1 prosenttia oppilaista oli vieraskuntalaisia. Kaupungin peruskouluissa vieraskuntalaisten osuus oli huomattavasti pienempi, 0,4 prosenttia.

Vuosina 1999–2006 peruskouluikäisistä on suomenkielisiä suhteellisesti nopeammin kasvaneet äidinkieleltään vieraskieliset sekä ruotsinkieliset (taulukko 2.4). Suurimpien vieraskielisten ryhmistä somalinkielisten peruskoululaisten määrä on kasvanut 2000-luvulla, kun taas venäjän ja vironkielisten määrä on laskenut. Somalinkielisten peruskoululaisten määrä kasvaa edelleen tulevina vuosina ilman muuttoliikettäkin, sillä alle kouluikäisiä äidinkieleltään somalialaisia on enemmän kuin mitä peruskouluissa on tällä hetkellä oppilaita. Sen sijaan viron ja venäjänkielisten koululaisten määrä jatkaa laskua ellei tulo-muutto muuta tilannetta.

Helsingin väestöennusteen mukaan 7–12-vuotiaiden eli alakouluikäisten määrä laskee yli 5 000 hengellä vuoteen 2015 mennessä. 13–15-vuotiaiden eli yläkouluikäisten määrä kasvaa vuoteen 2007 asti yli 300 hengellä, mutta

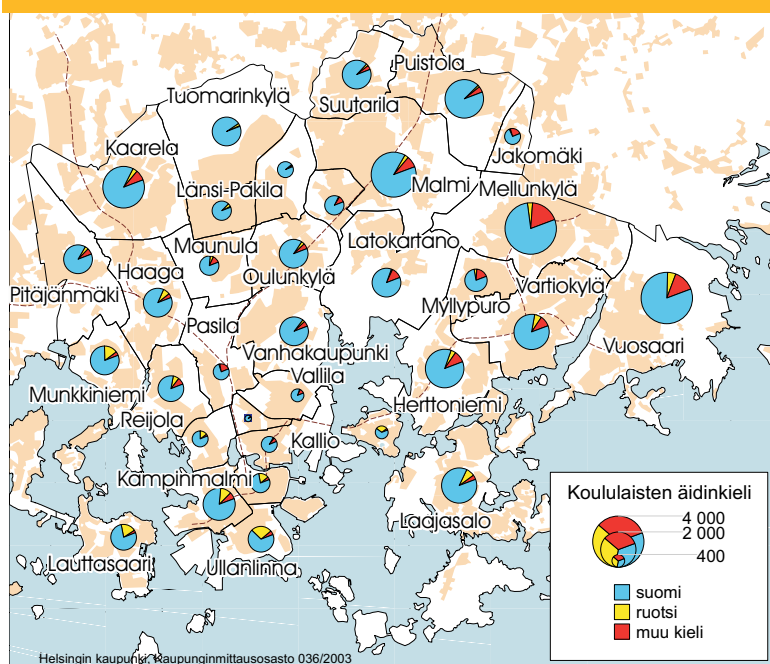
kääntyy sen jälkeen laskuun. Alueellisesti koko Helsingissä väestö kasvaa nopeiten vuosina 2005–2015 Vuosaaren alueella sekä Vanhankaupunginlahtea ympäröivillä alueilla. Kouluikäisten määrä kasvaa samana aikana vain neljässä peruspiirissä, Latokartanossa (70 %), Vallilassa (20 %), Vanhassakaupungissa (9 %) sekä Myllypurossa (2 %) (kuvio 2.3). Koko kaupungissa peruskouluikäisten määrä laskee 17 prosentilla vuosina 2005–2015. Eniten peruskouluikäisiä lapsia on vuonna 2015 Vuosaaren ja Mellunkylän peruspiireissä (yli 3 000) sekä Malmin (2 800), Latokartanon, Kaarelan ja Puistolon (yli 2 000) peruspiireissä (Helsingin väestöennuste 2006–2030).

Helsingin peruskoulut

Vuonna 2005 Helsingissä perusopetusta annettiin 161 koulussa. Peruskouluista 98 prosenttia oli kunnan ylläpitämiä. Perusasteen opetusta antavat koulut jakautuivat seuraavasti: kaupungin suomenkieliset peruskoulut 109 kappaletta, kaupungin ruotsinkieliset peruskoulut 23, yksityisten sopimuskoulujen perusasteen opetus 14, valtion koulujen perusasteen opetus (suomenkieliset ja ruotsinkielinen koulu) 6 ja yksityisten koulujen perusasteen opetus 6 koulua (kuvio 2.4). 1990-luvun lopusta Helsinkiin on perustettu uusia kouluja etenkin itäiseen Helsinkiin, Vuosaaren ja Herttoniemen alueille.

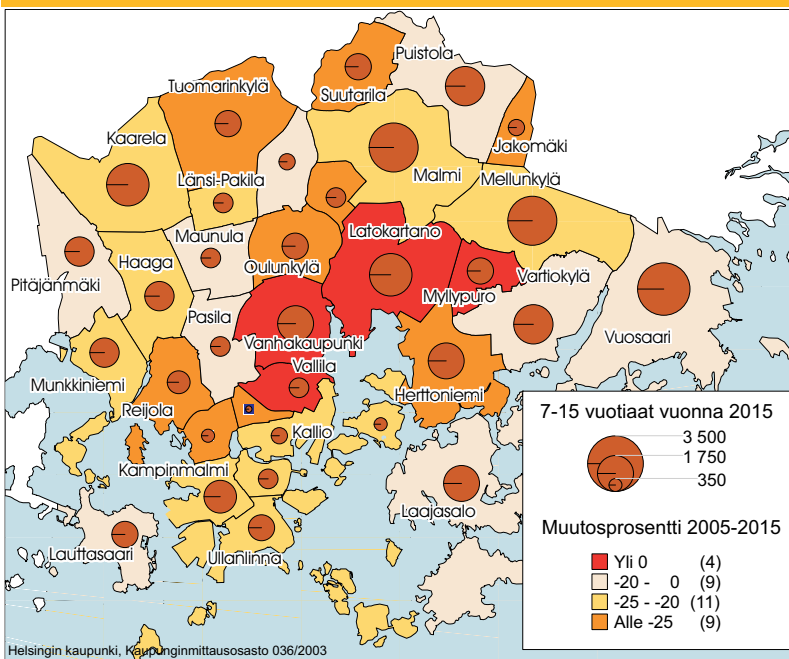
Helsingissä vuonna 2005 kaupungin peruskoulujen ensimmäiselle luokalle otettiin 4 222 oppilasta, heistä 286 ruotsinkielisiä. Kaikki halukkaat saivat paikan oman oppilaaksiottoalueensa koulussa. Kaupungin suomenkielisiin oppilaitoksiin oppilaita 81,6 prosenttia tuli omalta oppilaaksiottoalueelta. Kaupungin ruotsinkielisiin oppilaitoksiin oppilaita 80 prosenttia tuli omalta oppilaaksiottoalueelta.

Kuvio 2.2. 7–15-vuotiaat äidinkielen mukaan Helsingissä peruspiireittäin 1.1.2006

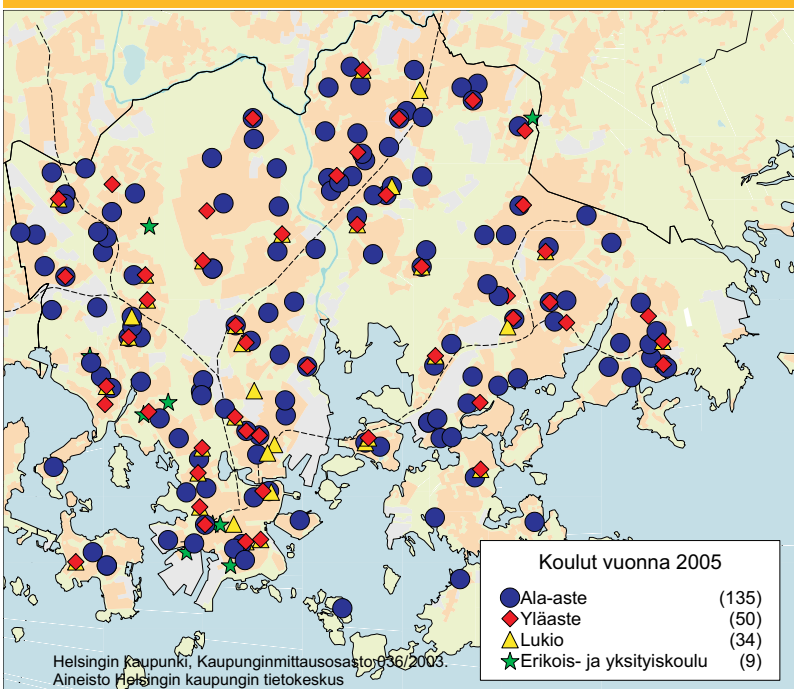
Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Kuvio 2.3. 7–15-vuotiaat Helsingissä peruspiireittäin väestöennusteen mukaan vuonna 2015 lukumäärällisesti sekä vuosien 2005–2015 kasvuprosentin mukaan

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Kuvio 2.4. Helsingin koulut vuonna 2005

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus

Kaupungin peruskoulujen 7. luokalle otettiin 3 329 oppilasta, heistä 374 ruotsinkielisiin peruskouluihin. Suomenkielisten peruskoulujen 7. luokan oppilaista 67 prosenttia tuli omalta oppilaaksiotto-alueelta. Ruotsinkielisten peruskoulujen oppilaista 88 prosenttia tuli koulun omalta oppilaaksiotto-alueelta.

Helsingissä toimii 10 erikoiskoulua, jotka painottavat erityistä kasvatuksellista suuntausta tai joissa opetus annetaan pääosin

vieraalla kielellä. Koulut ottavat oppilaat koko kaupungin alueelta. Erikoiskoulut ovat: Elias-koulu (Steinerpedagogia), Englantilainen koulu, Helsingin Kristillinen koulu, Helsingin ranskalais-suomalainen koulu, Helsingin Rudolf Steiner-koulu, Helsingin Saksalainen koulu, Helsingin Suomalainen Yhteiskoulu, International School of Helsinki, Juutalainen koulu ja Suomalais-venäläinen koulu. Erikoiskoulujen oppilasmäärä on 4 212 eli noin 8,5 prosenttia Helsingin peruskouluasteen oppilasmäärästä.

Erityisopetus

Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa oppilasta peruskoulun suorittamisessa. Oppilas saa lisätukea oppimisessa ja yhteistyötaidoissa. Tavoitteet ja käytännön järjestelyt suunnitellaan yhdessä oppilaan ja hänen vanhempiansa kanssa. Erityisopetusta voi saada osa-aikaisena tavallisessa luokassa. Jatkovaa erityisopetusta voi saada tavallisessa luokassa, erityisluokilla ja erityiskouluissa.

Osa erityisopetukseen siirretyistä lapsista voi opiskella tavallisessa luokassa, jos he saavat lisätukea. Monissa suomenkielisissä kouluissa on 6–10 oppilaan erityisluokkia, joilla on oma erityisluokanopettaja. Niissä on mahdollisuus antaa yksilöllistä opetusta ja ottaa huomioon ongelmat oppimisessa sekä työskentely- ja yhteistyötaidoissa. Ruotsinkieliset erityisluokat sijaitsevat Minervaskolanissa.

Erityiskouluissa kaikki luokat ovat erityisluokkia. Helsingissä on 12 erityiskoulua, jotka ovat Albertin koulu, Ebeneser-koulu, Hillerikujan koulu, Karviaistien koulu, Lemmilän koulu, Marjatta-koulu, Naulakallion koulu, Outamon koulu, Ruskeasuon koulu, Solakallion koulu, Toivolan koulu sekä Ulfäsaskolan ja Zachariasskolan ja Svenska skolan för synskadade (valtion koulu).

Vuonna 2005 erityisopetukseen otettiin tai siirrettiin Helsingissä yli 3 500 oppilasta eli 7,1 prosenttia perusopetuksen kokonaisoppilasmäärästä. Kaupungin ruotsinkielisissä kouluissa oli 187 erityisoppilasta vuonna 2005 eli 5,6 prosenttia kaikista oppilaista. Erityisopetuksessa olevien oppilaiden osuus kokonaisoppilasmäärästä on kasvanut, osuus oli 2000-luvun alussa neljän prosentin paikkeilla. Koko maassa erityisopetuksessa oli noin 42 800 oppilasta eli 7,3 prosenttia kaikista oppilaista.

Taulukko 2.5. Erityisopetuksen oppilaat Helsingissä vuonna 2005

	Esiopetus	1–6 luokat	7–9 luokat	Lisäopetus	Yhteensä
Peruskoulun 9-vuotinen erityisopetus	38	1 646	1 121	40	2 845
Peruskoulun 11-vuotisen opetuksen vaikeimmin kehitysvammaiset	6	48	13	4	71
Peruskoulun 11-vuotisen opetuksen muut vammaisoppilaat	76	357	162	15	610
9- ja 11-vuotinen erityisopetus yhteensä	120	2 051	1 296	59	3 526

Taulukossa ovat kaupungin suomenkielisten ja ruotsinkielisten sekä yksityisten ja valtion ylläpitämien perusasteen oppilaitosten erityisoppilaiden määrät. 9-vuotiseen erityisopetukseen ottamisesta tai siirtämisestä: Jos oppilaalla ei vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön takia taikka muuhun niihin verrattavan synn vuoksi voida antaa opetusta muuten, tulee oppilas ottaa tai siirtää erityisopetukseen. Erityisopetus järjestetään mahdollisuuksien mukaan muun opetuksen yhteydessä taikka muulloin erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. 11-vuotinen erityisopetus: Jos perusopetukselle säädetyt tavoitteet ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, oppivelvollisuus kestää yksitoista vuotta. Lähde: Helsingin kaupungin opetusvirasto

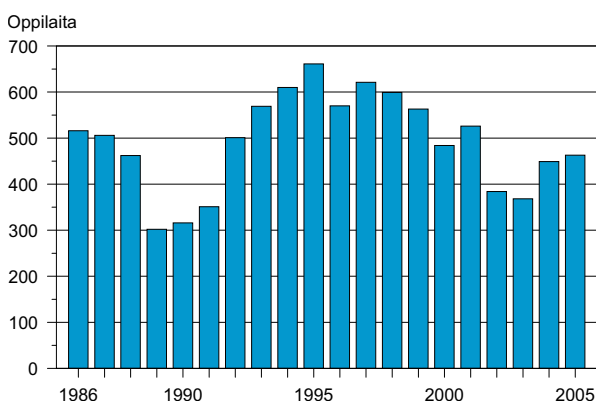
Lisäopetus

Peruskoulunsa päättäneille nuorille, jotka eivät ole päässeet lukioon tai ammatilliseen koulutukseen tarjotaan yhden lukuvuoden mittaista peruskoulun lisäopetusta. Sitä järjestetään kymppiluokilla.

Kymppiluokalla on vuoden aikana mahdollisuus opiskella peruskoulun päättötodistuksen yhteisiä ja valinnaisia aineita ja kursseja koulun tarjonnan mukaan. Joillakin kymppiluokilla osa opiskelusta suoritetaan ammattioppilaitoksessa tai tutustumalla työelämään työpaikoilla. Maahanmuuttajataustaiset oppilaat voivat parantaa suomen kielen taitoa ja tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja tapoihin. Erityisopetuksen lisäluokilla kaikille oppilaille tehdään henkilökohtainen opintosuunnitelma. Ruotsinkielinen yleisopetuksen kymppiluokat toimivat Åshöjdens grundskolassa. Minervaskolanissa ja Zachariasskolanissa on myös erityisoppilaita, jotka saavat lisäopetusta. Kaikilta kymppiluokilta on samat mahdollisuudet hakeutua jatko-opintoihin, joko lukioon tai ammatilliseen koulutukseen.

Kymppiluokkien oppilasmäärä Helsingissä on kahtena viimeisenä vuonna (2004 ja 2005) ollut 450 paikkeilla oltuaan sitä ennen vuosina 2002 ja 2003 selvästi alle 400. Kaiken kaikkiaan oppilasmäärässä on ollut suurta vaihtelua vuosien varrella. Suu-

Kuvio 2.5. Lisäopetuksen oppilaat Helsingissä 1986–2005

Lähde: Tilastokeskus.

rimmillaan oppilasmäärä oli vuonna 1995, jolloin se oli 660. Vuonna 2005 oppilaita oli lisäopetuksessa 463 oppilasta, mikä on 8,5 prosenttia koko ikäluokasta.

Maahanmuuttajaopetus

Suomessa vakinaisesti asuvat maahanmuuttajataustaiset lapset ovat oppivelvollisia. Monikulttuurisuus on helsinkiläisten koulujen arkipäivää. Koulu tukee maahanmuuttajataustaisia lapsia kotoutumisessa suomalaiseen kouluun ja yhteiskuntaan. Helsingin kaupungin opetusviraston perusopetuslinjan monikulttuurisella opetuksella tarkoitetaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden valmistavaa opetusta, maahanmuuttajataustaisten oppilaiden suomi toisena kielenä -opetusta, maahanmuuttajien äidinkielen opetusta ja maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetukseen liittyvää konsultointia ja kehittämistä.

Suomi toisen kielenä -opetusta annetaan jokaisessa peruskoulussa, jossa on sitä tarvitsevia maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Oman äidinkielen opetuksella tuetaan maahanmuuttajataustaisten oppilaiden äidinkielen taitoa ja sen säilyttämistä. Kaikki oppilaat, joiden äidinkieli tai kotona puhuttu kieli on muu kuin suomi, voivat opiskella omaa äidinkieltä tai perheen toista kieltä koko kouluajan, jos kielen opetusryhmässä on lukuvuoden alkaessa vähintään neljä osallistujaa.

Helsingin peruskouluissa opiskelee noin 4 000 maahanmuuttajataustaista oppilasta. Suurimmat kieliryhmät ovat venäjä, somali viro, arabia ja vietnam. Opetettavia maahanmuuttajien äidinkieliä on 40. Alle kolme vuotta maassa olleille suomi toisena kielenä -opetusta on annettu 2000-luvulla noin 3 000 oppilaalle vuosittain.

Yleissivistävä koulutuslinja toteutti kaupungin kotouttamishjelmaa vuosina 1999–2003 koordinoimalla erilaisia koulun tarjoamia tukimuotoja, joiden avulla maahanmuuttajataustaiset oppilaat voivat kotoutua suomalaiseen kouluun ja yhteiskuntaan. Niitä olivat valmistava opetus, suomi toisena kielenä -opetus, oman äidinkielen opetus sekä oppilaan oma uskonnon opetus.

Helsingin päivähoitossa tehostetaan maahanmuuttajataustaisten lasten suomen kielen opetusta. Suomi toisena kielenä -opettajia on päivähoitosta vähennetty, mutta lasten kaksikielisyyttä kehittää nyt koko henkilökunta. Lisäksi pääkaupunkiseudun neljällä kunnalla eli Helsingillä, Espoolla, Vantaalla ja Kauniaisilla on yhteinen Moniku-hanke. Sen päämääränä on lapsen sosiaalinen vahvistaminen

Taulukko 2.6. Maahanmuuttajalapset eri opetusmuodoissa vuosina 1999–2003

Vuosi	Valmistava opetus		S2-opetus va-oppilaita ¹	Oman äidinkielen opetus	
	oppilaita	ryhmiä		oppilaita	ryhmiä
1999	250	30	1 552	3 089	464
2000	169	32	1 117	3 081	453
2001	196	35	1 017	2 580	388
2002	219	35	837	2 886	360
2003	232	31	817	2 957	334

¹Valtion avustukseen oikeutetut suomi toisena kielenä -opetukseen osallistuneet.
Lähde: Helsingin kaupungin opetusvirasto

monikulttuurisessa varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on etsiä hyviä tapoja toimia sekä systemoimalla suomi toisena kielenä -opetusta että ottamalla huomioon lapsen kulttuuri ja äidinkieli. Tarkoituksena on sen jälkeen arvioida ja valita hyvät käytännöt ja löytää yhteinen toimintamalli. Parhailaan Helsingissä on meneillään koulutulokkaiden kielitaidon arviointia koskeva hanke.

Peruskoulujen muu toiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan kohderyhmänä on kunnassa toimivien koulujen ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaat sekä lisäksi 3.–9. luokkien erityisopetukseen otetut ja siirretyt oppilaat. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävät useat eri toimijat ja tarjonta vaihtelee alueittain. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaatio ja suunnittelu on toiminut monialaisena yhteistyönä ensimmäisestä toimintavuodesta 1999–2000 lähtien. Toiminnan järjestämisen lähtökohdista on hyödyntää jo toiminnassa mukana olevien monipuolisten toimijoiden ammattitaitoa ja kokemusta. Kaupungin omat koulut, päiväkodit, nuorisotalot ja leikkipuistot luovat perusohjan toiminnan järjestämiseksi.

Kaikkiaan 6 077 lasta osallistui vuonna 2005 koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan, suomenkielisistä peruskouluista 5 508 ja ruotsinkielisistä 577 lasta. Eniten aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuvia lapsia suomenkielisistä peruskouluista oli suhteessa kaikkiin suomenkielisiin 7–8 vuotiaisiin eteläisessä ja läntisessä suurpiirissä, vähiten puolestaan itäisessä suurpiirissä. Ruotsinkieliseen toimintaan osallistui yhteensä 577 lasta, määrällisesti eniten eteläisessä ja läntisessä suurpiirissä.

Opetusvirastossa on laadittu ennuste iltapäivätoiminnan kattavuudesta vuosille 2005–2015. Sen mukaan kattavuusprosentti suhteessa kysyntään ylittää 100 prosentin rajan vuonna 2007 ja on reilusti yli 100 prosentin sen jälkeen eli kaikki iltapäivätoimintaan hakeneet saavat paikan. Kattavuusprosentti suhteessa kohderyhmään on 2005 ja 2006 noin 46–47 prosenttia ja lisääntyy joka vuosien vuosina 2013–2015 selvästi yli 52 prosentin. Kohderyhmään on laskettu kuuluvaksi kaikki 7–8-vuotiaat oppilaat ja tämän lisäksi erityisoppilaiden prosentuaalinen osuus 9–15-vuotiaiden oppilaiden määrästä. Lukuvuonna 2005–2006 lakisääteeseen iltapäivätoimintaan hakeneista suomenkielisistä 99 prosenttia sai paikan. Vastaavasti ruotsinkielisistä hakeneista 100 prosenttia sai paikan.

Oppilashuolto

Opetusvirastossa on laadittu osana opetussuunnitelmatyötä oppilashuollon yhteiset linjaukset. Oppilashuollon avulla edistetään oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä sekä luodaan edellytyksiä hyvälle oppimiselle. Oppilashuoltotyö kattaa oppilaiden fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ja vastuu siitä kuuluu koulun kaikille aikuisille. Tavoitteena on, että oppilas kokee koulun turvalliseksi ja viihtyisäksi työskentely-ympäristöksi, jossa hän saa tarvitsemaansa ohjausta ja tukea arjessa sekä apua ongelmatilanteissa. Oppilashuoltoryhmän tehtävä on koordinoida koulussa oppilashuollon toteuttamista. Työ edellyttää tiivistä yhteistyötä oppilaiden, vanhempien sekä muiden lasten ja nuorten parissa työskentelevien tahojen kanssa.

Helsingissä koulukuraattoreilla oli lukuvuoden 2004–2005 aikana suomenkielisissä peruskouluissa noin 3 900 asiakasta, joka on 7,9 prosenttia koko oppilasmäärästä. Koulupsykologeilla oli suomenkielisissä peruskouluissa lähes 3 300 asiakasta ja lukioissa lähes 400 asiakasta. Ruotsinkielisissä kouluissa psykologeilla oli 2 200 asiakasta ja kuraattoreilla yli 2 000 asiakasta.

Peruskoulun päättäneiden pääasiallinen toiminta ja jatko-opinnot

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämisyöryhmän tavoitteena on, että vuonna 2008 perusopetuksen päättäneistä 97 prosenttia ja vuonna 2009 päättäneistä 97,5 prosenttia aloittaisi samana vuonna toisen asteen koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa.

Vuonna 2003 Helsingissä oli lähes 4 900 peruskoulun päättänyttä. Suurin osa heistä sijoittui samana vuonna lukioon tai toisen asteen ammatilliseen koulutukseen (89 %) (kuvio 2.6). Helsingissä lukioon menevien osuus on selvästi suurempi kuin koko maassa. Ammatilliseen koulutukseen helsinkiläiset nuoret puolestaan siirtyvät selvästi vähäisemmässä määrin kuin nuoret muualla Suomessa. Työelämään siirtyi tai työttömäksi jäi helsinkiläisistä peruskoulun vuonna 2003 päättäneistä 2,6 prosenttia. Muualla maassa tämä osuus oli vain 1,2 prosenttia.

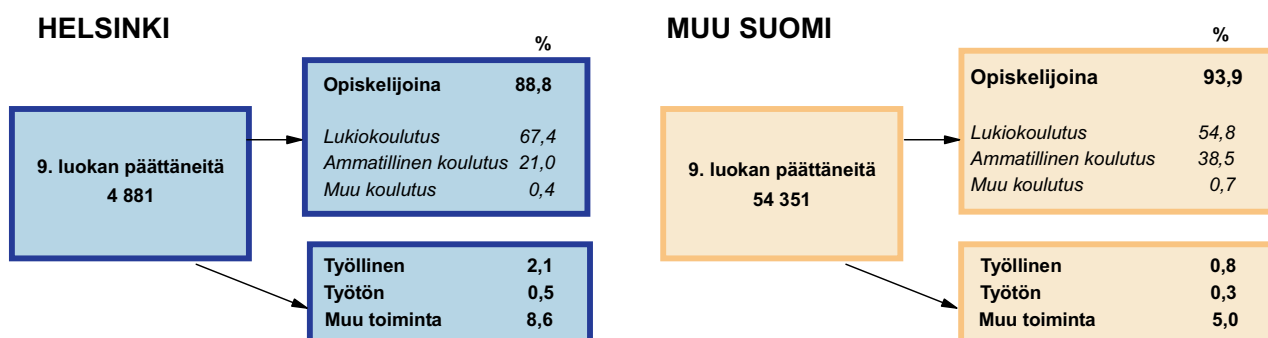
Peruskoulun päättäneiden siirtyminen jatkokoulutukseen kasvaa vuosi peruskoulun päättämisen jälkeen. Vuonna 2001 Helsingissä peruskoulun päättäneistä oli saman vuoden lopussa opiske-

lijoina 85 prosenttia ja vuoden 2002 lopussa 90 prosenttia. Vuonna 2002 peruskoulun päättäneistä oli saman vuoden lopussa opiskelijoina 87 prosenttia ja vuoden 2003 lopussa 92 prosenttia.

Helsingin seudun kunnissa oli vuonna 2003 peruskoulun päättäneitä kaikkiaan 12 574. Heistä 11 414 jatkoi välittömästi koulunkäyntiään lukiossa, ammatillisessa koulutuksessa tai muussa koulutuksessa. Kuntien välillä on eroja peruskoulun päättäneiden välittömien jatko-opintojen koulutusjakaumissa (tauluk-

ko 2.7). Helsingin ja Espoon jakaumat ovat melko lähellä toisiaan lukioon ja ammatilliseen jatkavien osuuksissa. Kauniaisista siirryttiin huomattavalla enemmistöllä lukioihin. Vantaalla puolestaan ammatillisen koulutuksen suhteellinen osuus on pääkaupunkiseudun kunnista korkein. Tampereella ja Turussa siirtyminen ammatilliseen koulutukseen on yleisempää kuin Helsingissä. ”Muun koulutuksen” osuus on kaikissa kunnissa ja kaikilla alueilla hyvin pieni, koko maassa 384 oppilasta.

Kuvio 2.6. Vuonna 2003 peruskoulun päättäneiden siirtyminen koulutukseen ja työelämään saman vuoden lopussa

Pääsiallinen toiminta on tilastoitu vuoden viimeisellä viikolla. Tieto jatko-opiskelusta on 20.9. ajankohdan mukainen.
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 2.7. Peruskoulun 2003 päättäneet jotka jatkoivat opiskeluaan samana vuonna. Jatkokoulutuksen koulutusaste alueittain

	Henkilöt, jotka jatkoivat opiskelua	Opiskelijat yhteensä, %	Yleissivistävä koulutus, %	Ammatillinen koulutus, %	Muu koulutus
Helsingin seutu	11 414	100	71,3	28,2	0,5
Helsinki	4 336	100	75,9	23,7	0,5
Espoo	2 127	100	77,2	22,6	0,2
Vantaa	1 851	100	63,0	36,6	0,4
Hyvinkää	445	100	60,0	39,1	0,9
Järvenpää	407	100	65,6	33,9	0,5
Kauniainen	178	100	84,3	15,7	0,0
Kerava	339	100	61,1	38,9	0,0
Kirkkonummi	373	100	72,7	27,1	0,3
Nurmijärvi	472	100	69,7	29,2	1,1
Tuusula	409	100	63,6	35,0	1,5
Vihti	301	100	62,8	36,5	0,7
Sipoo	176	100	58,5	40,9	0,6
Turku	1 375	100	64,7	34,9	0,4
Tampere	1 663	100	60,4	39,1	0,5
Oulu	1 173	100	70,8	29,1	0,1
Uusimaa	12 610	100	69,9	29,5	0,5
Koko maa	55 388	100	59,7	39,6	0,7

Lähde: Tilastokeskus

3. Toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutus sisältää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen. Lukiokoulutus on yleissivistävää ja valmistaa yliopilastutkintoon. Ammatillisten perustutkintojen päätavoitteena on ammatillinen osaaminen. Koulutuksen lainsäädäntöä on muutettu siten, että koulutuksen järjestäjillä on organisaatiovapaus ja yhteistyövelvoite. Samalla on lisätty opiskelijan mahdollisuuksia valita tutkinnon tai oppimäärän rajoissa opintokokonaisuuksia toisesta koulutusmuodosta ja annettu oikeus lukea hyväksi aikaisemmat ja muualla suoritettut opinnot.

Toinen aste on pääasiallisesti peruskoulun päättäneiden 16–18-vuotiaiden koulutusaste. Lukion tai ammatillisen peruskoulutuksen aloittaa noin 94 prosenttia ikäluokasta ja koulutuksen suorittaa noin 82 prosenttia koko maan ikäluokasta (OPH). Toisen asteen koulutuksen suorittaminen on vähimmäisedellytys työelämässä suoriutumiseen ja elinikäisen oppimisen kannalta. Toisen asteen koulutusrooli on viime vuosina kasvanut vanhempiin ikäluokkiin päin, ja aikuisopiskelijoita opiskelee paljon koulutusasteella. Toiselle asteelle palataankin useammin työelämästä hankkimaan täydennyskoulutusta, lisätutkintoja tai uutta koulutusta.

16–18-vuotiaiden määrä on pysynyt Helsingissä tasaisena 2000-luvun alussa, vuosina 1999–2003 muutosta on ollut alle prosentin. Koko maassa ikäluokka on pienentynyt 1999–2003 välisenä aikana yli kuusi prosenttia (taulukko 3.1).

Lukiolaisten määrä on pienentynyt Helsingissä ja koko maassa 2000-luvun alussa, Helsingissä määrässä on laskua 5,4 prosenttia. Koko maassa lukion opiskelijamäärien pieneneminen on ollut hieman suurempaa mitä ikäluokan pieneneminen. Helsingissä ja sen seudulla lukio-opiskelijoiden määrä on laskenut selkeästi nopeammin kuin 16–18-vuotiaiden määrä. Helsingissä aikuislukiolaisten määrä on laskenut 2000-luvun alussa, kun taas muiden lukiolaisten määrä on hienoisesti kasvanut.

Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärät ovat kasvaneet 2000-luvulla niin Helsingissä, sen seudulla kuin koko maassakin (kuvio 3.1). Vuodesta 1999–2003 ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä on kasvanut koko maassa 11 prosenttia ja Helsingissä 21 prosenttia. Helsingin seudulla kasvua on ollut jopa 25 prosenttia. Opiskelijamäärät ovat kasvaneet varsinkin aikuisopiskelijoiden määrän kasvusta.

Nuorten aloituspaikkamäärä suhteessa nuorten ikäluokkiin on parantunut Helsingissä etenkin ammatillisessa koulutuksessa 2000-luvun alkupuolella (taulukko 3.3). Koko maahan verrattuna Helsingissä on suhteessa helsinkiläisiin nuoriin enemmän aloitus-

paikkoja. Helsinkiin tulee kuitenkin runsaasti opiskelijoita kunnan ulkopuolelta opiskelemaan toiselle asteelle.

Helsingin 16–18-vuotiaasta väestöstä 61 prosenttia opiskeli lukiossa ja 21,5 prosenttia ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2004. Ammatillisen ja lukion ulkopuolella olevien helsinkiläisten nuorten osuus oli 17,5 prosenttia ikäluokastaan, mikä on suurempi osuus kuin muualla Helsingin seudulla ja muissa suurissa kaupungeissa (taulukko 3.2). Koko maassa toisen asteen ulkopuolella oli 8,7 prosenttia nuorista. Lukion ja ammatillisen koulutuksen lisäksi peruskoulun päättäneitä jatkaa myös muuhun koulutukseen kuten talouskouluun, vammaisten valmentavaan koulutukseen, maahanmuuttajien valmentavaan koulutukseen ja työpajoihin. Osa taas lopettaa opiskelunsa kokonaan tai väliaikaisesti ja siirtyy työelämään.

Useimmissa Helsingin peruspiireissä yli 80 prosenttia alueen nuorisosta käy joko lukiota tai on toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa (kuvio 3.2). 26 peruspiirissä lukiossa käynnin ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen yhteinen osuus ylittää 80 prosentin rajan. Aikaisemmassa vuonna 2000 koskevassa vastaavanlaisessa vertailussa 80 prosenttia molempien koulutusmuotojen yhteisösuudessa ylitti 20 peruspiiriä. Tältä osin tilanne on siis mennyt positiivisempaan suuntaan. Lisäksi toisen asteen ammatillisen koulutuksen prosenttiosuus on jonkin verran noussut.

Taulukko 3.1. Opiskelijamäärien kehitys lukioissa ja ammatillisella toisella asteella

	2004	2003	1999	Muutos 1999–2003	
				henkilöä	prosenttia
Lukio-opiskelijat					
Helsinki	16 705	16 524	17 464	–940	–5,4
Helsingin seutu	31 713	31 518	32 593	–1 075	–3,3
Koko maa	120 531	121 816	130 624	–8 808	–6,7
Ammatillisen opiskelijat					
Helsinki	26 771	19 498	16 176	3 322	20,5
Helsingin seutu	51 266	37 748	30 246	7 502	24,8
Koko maa	230 823	174 813	158 062	16 751	10,6
16–18-vuotiaat					
Helsinki	15 824	15 547	15 682	–135	–0,9
Helsingin seutu	40 109	39 180	39 897	–717	–1,8
Koko maa	188 866	188 243	201 045	–12 802	–6,4

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden perusjoukko on muuttunut vuonna 2004. Tiedot näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta ovat koko kalenterivuodelta, aikaisemmin tiedot olivat tilanteesta 20.9.

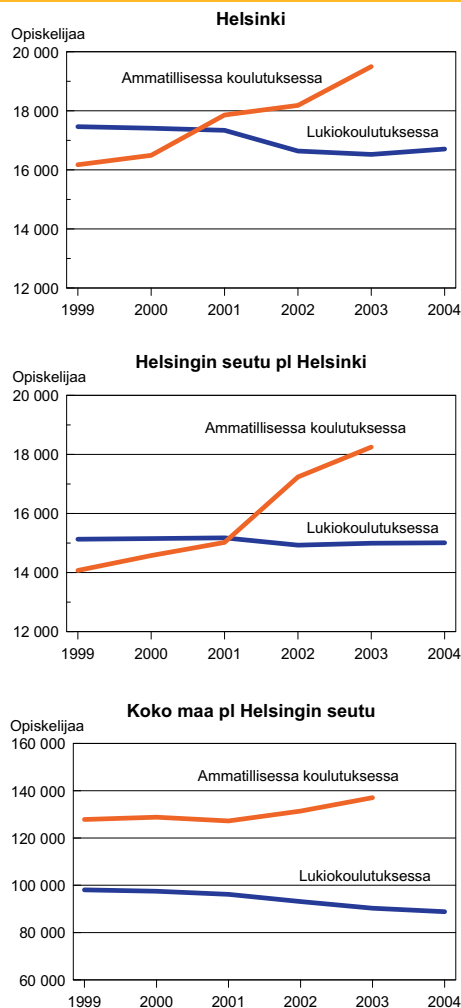
Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

Taulukko 3.2. Lukiossa ja toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien 16–18-vuotiaiden osuus kunnan kaikista 16–18 vuotiaista sekä kotikunnassaan opiskelevien 16–18-vuotiaiden osuus vuonna 2004

Kunta	16–18-v lukiolaisten osuus	Kotikunnassaan opiskelevien 16–18-v. lukiolaisten osuus	16–18-v. toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa olevien osuus	Kotikunnassaan toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien osuus	Lukio ja ammatillinen toisen asteen koulutus, osuus 16-18-vuotiaista
Kauniainen	85,8	65,1	11,4	0	97,2
Espoo	67,1	74,4	20,7	75,6	87,8
Kirkkonummi	65,7	60,8	27,3	19,9	93,0
Helsinki	61,0	97,1	21,5	86,8	82,5
Nurmijärvi	58,7	6,09	34,2	40,4	92,9
Oulu	58,4	94,9	28,0	73,4	86,4
Vihti	56,0	79,7	35,8	45,1	91,8
Järvenpää	54,8	74,9	3,04	52,7	88,8
Tuusula	54,3	66,3	37,5	8,4	91,8
Sipoo	59,1	59,4	34,7	1,3	93,8
Tampere	55,9	97,3	33,7	88,0	89,6
Kerava	54,7	72,4	34,1	57,3	88,8
Vantaa	52,6	76,0	33,5	58,6	86,1
Koko maa	53,1	.	38,2	.	91,3
Hyvinkää	49,5	94,1	39,9	75,1	89,4
Turku	51,8	96,7	31,8	84,2	83,6

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 3.1. Opiskelijamäärät ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa 1999–2004

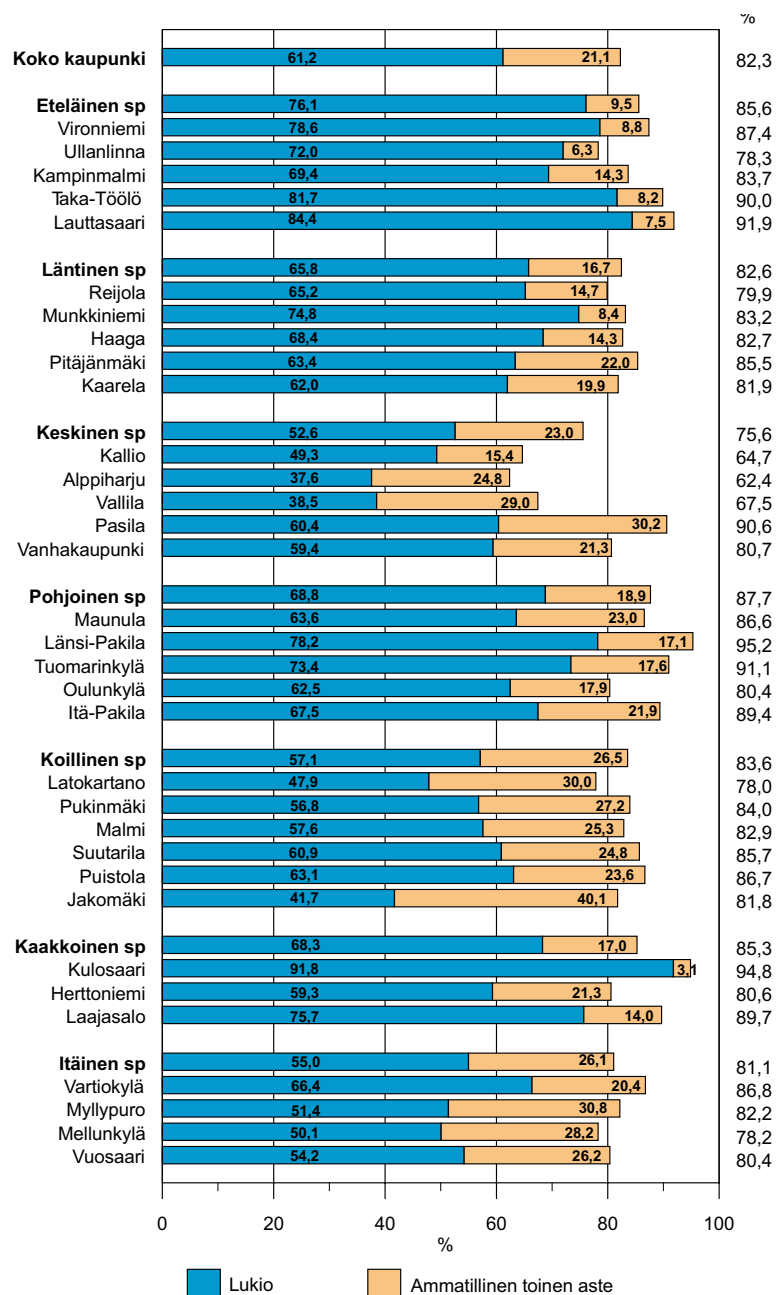
Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden perusjoukko on muuttunut vuonna 2004. Tiedot näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta ovat koko kalenterivuodelta, aikaisemmin tiedot olivat tilanteesta 20.9. Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

Taulukko 3.3. Nuorten koulutuksen aloituspaikat ikäluokkaan verrattuna Helsingissä ja koko maassa

	Nuorten koulutuksen aloituspaikat				Aloituspaikat/ikäluokka		
	Lukio-koulutus	Ammatillinen koulutus	Lukio+ ammatillinen	16–18-v. ikäluokka	Lukio-koulutus	Ammatillinen koulutus	Lukio+ ammatillinen
Helsinki							
1999	4 027	3 530	7 557	5 228	0,77	0,68	1,45
2004	4 258	4 226	8 484	5 275	0,81	0,80	1,61
Koko maa							
1999	39 936	48 989	88 925	67 011	0,6	0,73	1,33
2004	40 971	48 767	89 738	62 962	0,65	0,77	1,43

Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, oph, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

Kuvio 3.2. Lukioissa ja ammatillisella toisella asteella opiskelevat 16–18-vuotiaat peruspiireittäin vuonna 2003

Lähde: Tilastokeskus

4. Lukiokoulutus

Lukiokoulutus on yleissivistävää ja valmistaa ylioppilastutkintoon. Lukion oppimäärä on mahdollista suorittaa 2–4 vuodessa. Luokkatomassa lukiossa opiskelijan opintojen eteneminen ei ole sidottu vuosiluokkiin. Opiskelija voi itse säädellä sekä opinto-ohjelmansa sisältöä että sen läpiviemiseen tarvittavaa aikaa. Opiskelu tapahtuu vaihtelevissa ryhmissä riippuen oppilaitoksen kurssitarjonnasta ja opiskelijan omasta opinto-ohjelmasta. Lukiot valitsevat opiskelijansa pääasiassa aikaisemman opintomenestyksen perusteella, käytännössä hakeutuminen hoidetaan valtakunnallisen yhteishakujärjestelmän avulla. Lukio päättyy valtakunnalliseen ylioppilastutkintoon.

Lukiot voidaan jaotella lukioihin ja aikuislukioihin. Aikuislukiot on tarkoitettu vähintään 18 vuotta täyttäneille ja opetuksesta valtaosa tapahtuu iltaisin. Aikuislukioissa voi opiskella myös yksittäisiä aineita. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys ja jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Tavoitteena on antaa riittävät tiedot ja taidot jatko-opintoja varten sekä valmius elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Vuonna 2003 koko maassa lukiokoulutusta annettiin 439 lukiossa ja 44 muun tyyppisessä oppilaitoksessa (esim. kansanopistoissa). Lukiokoulutuksessa oli yhteensä 119 300 opiskelijaa. Nuorten koulutuksessa oli 106 600 opiskelijaa ja aikuisten koulutuksessa 12 700. Naisten osuus opiskelijoista oli lähes 60 prosenttia.

Lukiokoulutusta Helsingissä tarkastellaan tässä kappaleessa pääasiassa nuorten koulutuksen osalta, kappaleen lopuksi käydään läpi myös aikuislukiokoulutusta.

Helsingin lukiot

Helsingissä toimi 40 lukiota ja 7 aikuislukiota lukuvuonna 2003–2004. Lukioista 21 on suomenkielisiä yleislukioita, yhdeksän suomenkielistä erityistehtävän saanutta lukiota, kolme ruotsinkielistä yleislukiota, yksi ruotsinkielinen erityistehtävän saanut lukio sekä kuusi erikoiskoulujen lukiota. Noin puolet lukioista on kaupungin kouluja ja puolet yksityisiä tai valtion lukioita. Malmin, Pohjois-Helsingin ja Suutarilan lukiot yhdistyivät 1.8.2005 alkaen hallinnollisesti uudeksi Koillis-Helsingin lukioksi. Opiskelijamäärältään suurin lukio on Mäkelänrinteen lukio (712 oppilasta), seuraavina Resson lukio (696) ja Helsingin luonnontiedelukio (665).

Erityisen opetustehtävän saaneet lukiot ovat erikoistuneet kuvataiteeseen, ilmaisutaitoon, musiikkiin, urheiluun, kieliin, englanninkieliseen IB-opetukseen, matematiikkaan ja luonnontieteisiin tai humaniekologiaan. Joissakin yleislukioissa on painotettuja linjoja ja useimmissa erityistehtävän saaneissa lukioissa yleislukiolinjoja. Vieraskielisiä lukioita ja Steiner-koulujen lukioita kutsutaan erikoiskouluiksi. Helsingissä toimivat viisi lukio-opetusta antava vieraskielistä erikoiskoulua ovat Englantilainen koulu, Helsingin kansainvälinen koulu, Helsingin ranskalais-suomalainen

koulu, Helsingin Saksalainen koulu ja Suomalais-venäläinen koulu. Näiden koulujen opiskelijat ovat yleensä aloittaneet koulunkäynnin omassa esikoulussa. Kulosaaren yhteiskoulun lukiossa ja Eiran aikuislukiossa voi opiskella englannin kielellä. Pääätteeksi suoritetaan suomalainen ylioppilastutkinto.

Opiskelijat nuorten lukiokoulutuksessa

Opiskelijamäärien kehitys

Syksyllä 2003 Helsingin lukioissa opiskeli 13 630 nuorta. Edellisestä vuodesta opiskelijoiden määrä kasvoi 1,6 prosenttia. Lukioiden opiskelijoista suomenkielistä yleislukiota kävi 49 prosenttia kaikista opiskelijoista, suomenkielistä erityistehtävän saanutta lukiota 36 prosenttia, ruotsinkielisiä lukioita 8 prosenttia ja erikoiskoulujen lukiota 7 prosenttia. Opiskelijoiden enemmistö, 57 prosenttia oli naisia. Huomattava, yli 80 prosentin naisennemistö, oli Helsingin kuvataidelukiossa ja Kallion lukiossa.

Helsingissä opiskelevien nuorten lukiolaisten määrä on ajanjaksona 1999–2003 kasvanut 3,9 prosenttia. Kotikaupungissaan opiskelevien helsinkiläisten lukiolaisten määrä on puolestaan kas-

Taulukko 4.1. Helsingissä sijaitsevien lukioiden opiskelijamäärät nuorten koulutuksessa opiskeluvuosittain 2003

	Opiskelijat yhteensä	Opiskeluvuosi, %			
		1. vuosi	2. vuosi	3. vuosi	4. ja 5. vuosi
Suomenkieliset yleislukiot	6 642	33,4	29,2	28,1	9,3
Suomenkieliset erityistehtävän saaneet lukiot	4 966	32,6	29,4	27,5	10,5
Ruotsinkieliset yleislukiot	988	33,8	28,8	30,6	6,8
Ruotsinkielinen erityistehtävän saanut lukio	120	35,8	28,3	26,7	9,2
Erikoiskoulujen lukiot	914	33,2	29,0	27,0	10,8
Suomen- ja vieraskieliset yhteensä	12 522	33,0	29,3	27,8	9,9
Ruotsinkieliset yhteensä	1 108	34,0	28,8	30,1	7,0
Helsingissä sijaitsevat lukiot yhteensä	13 630	33,1	29,2	28,0	9,7

Lähde: Tilastokeskus ja Opetusvirasto

Taulukko 4.2. Lukiolaisten määrät nuorten koulutuksessa Helsingissä 1999–2003

Vuodet	Kaikki lukiolaiset	Muutos edellisestä vuodesta, %	Helsinki-läiset	Muutos edellisestä vuodesta, %
1999	13 118	1,6	9 831	-1,6
2000	13 299	1,4	9 961	1,3
2001	13 460	1,2	10 153	1,9
2002	13 410	-0,4	10 127	-0,3
2003	13 630	1,6	10 415	2,8
1999–2003	512	3,9	584	5,9

Ei sisällä aikuislukioissa opiskelevia.
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 4.3. Helsingin lukiolaiset nuorten koulutuksessa iän mukaan 2003

	Yhteensä	16-v.	17–18-v.	Yli 18 v.
Opiskelijat	13 630	3 845	7 858	1 927
Prosenttia	100	28,2	57,6	14,1

Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 4.4. Lukiokoulutuksessa olevien opiskelijoiden äidinkieli vuonna 2003

Koulutuksen sijaintikunta	Opiskelijat yhteensä	Äidinkieli, %		
		Suomi	Ruotsi	Muu kieli
Helsinki	16 524	86,3	6,9	6,8
Espoo	5 304	89,4	7,0	3,6
Vantaa	3 833	92,6	2,6	4,8
Kerava	1 132	94,7	0,5	4,8
Hyvinkää	1 005	98,3	0,3	1,4
Järvenpää	787	98,0	0	2,0
Nurmijärvi	720	98,6	0,6	0,8
Kirkkonummi	707	73,7	23,5	2,8
Tuusula	630	98,4	0,3	1,3
Kauniainen	589	67,7	31,9	0,3
Vihti	540	99,8	0	0,2
Sipoo	321	52,3	45,5	2,2
Tampere	5 558	96,5	1,1	2,4
Turku	4 567	90,0	5,0	5,0
Oulu	3 942	98,2	0,4	1,4
Koko maa	121 816	92,4	5,1	2,5

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 4.5. Lukion käyntiosuudet Helsingissä 1999–2003

Vuosi	Lukion aloittaneita 16-vuotiaista, %
1999	59,1
2000	60,3
2001	61,9
2002	62,9
2003	65,9

Lähde: Tilastokeskus

vanut 5,9 prosenttia samana ajanjaksona. Lukio-opiskelu on edelleen suosittua nuorten keskuudessa huolimatta siitä, että myös ammatillisen koulutuksen valintaa nuorille on mm. erilaisin kampanjoin pyritty kannustamaan.

Lukiolaisten ikärakenne ja äidinkieli

Vuonna 2003 kaikista Helsingissä lukiota käyvistä oli 16–18-vuotiaita 86 prosenttia ja yli 18-vuotiaita 14 prosenttia. Luokaton lukio ja valittujen kurssien määrä ovat vaikuttaneet opintojen kestoon ja siten välillisesti lukiolaisten ikärakenteeseen.

Vieraskielisten opiskelijoiden lukumäärä on kasvamassa. Vuonna 2003 muun kuin suomen tai ruotsinkielisiä oli kaikista Helsingin lukioiden oppilaista 6,8. Osuus on noussut vuoden 2000 4,6 prosentin ja vuoden 1995 hieman yli kahden prosentin osuudesta nopeasti. Vieraskielisiä lukiolaisia on Helsingissä koko maata huomattavasti enemmän. Myös ruotsinkielisten osuus on Helsingissä koko maan keskitasoa korkeampi, suuri se on etenkin Sipoossa, KauniAISissa ja Kirkkonummella.

Lukion käyntiosuudet

Vuonna 2003 Helsingissä lukion aloitti 66 prosenttia 16-vuotiaista helsinkiläisistä. Kaikkia helsinkiläisiä lukion opiskelijoita oli 67 prosenttia suhteutettuna kaupungin 16–18-vuotiaisiin. 2000-luvulla lukionkäyntiosuus sekä aloittaneiden että lukio-opiskelijoiden osalta on tasaisesti noussut (taulukko 4.5). Lukiossa käyvien osuus suhteutettuna alueen 16–18-vuotiaisiin on korkein eteläisessä, pohjoisessa ja kaakkoisessa suurpiirissä, matalin puolestaan keskisessä ja itäisessä suurpiirissä. Peruspiirien välillä on melko suuria eroja lukionkäynnissä (kuvio 4.1). Erot näyttäivät kuitenkin ääripäiden osalta viime vuosina jonkin verran tasoittuneen. Peruspiireistä lukionkäynnin huippua edustavat Kulosaari, Länsi-Pakila, Vironniemi, Lauttasaari, Laajasalo ja Taka-Töölö, joissa lukiossa käyvien osuus alueen 16–18-vuotiaista oli yli 83 prosenttia. Kolmessa peruspiirissä lukionkäyntiosuus oli alle 50 prosenttia.

Taulukko 4.6. 16–18-vuotiaiden lukiolaisten osuus vastaavasta ikäryhmästä Helsingin seudulla. Vuosien 2004 ja 1995 vertailu

	1995	2004
Kauniainen	76,7	85,8
Espoo	63,0	67,1
Kirkkonummi	57,2	65,7
Helsinki	57,8	61,0
Sipoo	51,8	59,1
Nurmijärvi	59,0	58,7
Vihti	55,8	56,0
Järvenpää	54,8	54,8
Kerava	56,8	54,7
Tuusula	54,6	54,3
Koko maa	50,6	53,1
Vantaa	53,7	52,6
Hyvinkää	52,5	49,5

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus ja Tilastokeskus

Taulukko 4.7. Helsingissä sijaitsevien lukioiden opiskelijat nuorten koulutuksessa syksyllä 2003

	Lukion aloittaneita	Muut opintovuodet	Kaikki lukiolaiset	Lukion aloittaneita % 16–18-	Kaikki lukiolaiset % 16-vuotiaista
Kaikkiaan oppilaita	4 513	9 117	13 630	–	–
Helsingin ulkopuolelta	1 127	2 088	3 215	–	–
Kaikkiaan helsinkiläisiä oppilaita	3 386	7 029	10 415	65,9	67,0

Lähde: Tilastokeskus

Vertailtaessa Helsingin seudun kuntien lukiolaisten osuutta vuosina 1995 ja 2004 nähdään, että lukionkäyntiosuudessa kuntien järjestys on suurelta osin pysynyt samana, mutta lukion käyntiosuudet ovat useimpien kuntien kohdalla nousseet (taulukko 4.6). Eniten lukiolaisten osuus on noussut Kauniaisissa, Kirkkonummella ja Espoossa. Kaikki edellä mainitut ovat myös väestön koulutustason suhteen maamme korkeimmin koulutettuja kuntia. Poikkeuksina ikäryhmän lukionkäyntiin ovat Kerava ja Hyvinkää, joissa nuorten lukion käynti on alentunut, joskin melko vähän eli noin yhden prosenttiyksikön.

Ulkopaikkakuntalaisten osuus Helsingin lukioissa

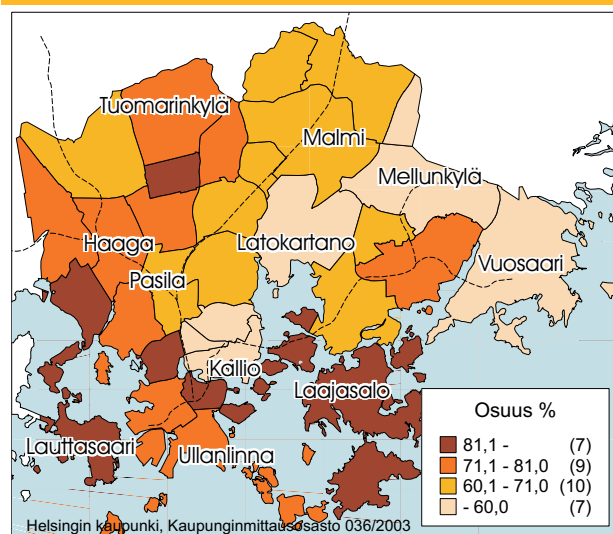
Lukiopaikat mitoitetaan niin, että niitä on vähintään 60 prosentille helsinkiläisistä peruskoulun päättävistä. Lukiopaikkoja voivat hakea myös muut kuin helsinkiläiset.

Ulkopaikkakuntalaisten osuus Helsingin lukioissa alkoi lisääntyä 1980-luvun loppupuolelta lähtien. Esimerkiksi vuonna 1989 ulkopaikkakuntalaisia oli 16 prosenttia. Osuus ylitti 20 prosentin rajan vuonna 1996, ja jatkoi kasvua koko 1990-luvun (kuvio 4.2). 2000-luvulla ulkopaikkakuntalaisten osuus on laskenut, vuonna 2003 se oli 24 prosenttia.

Eniten Helsingin lukioihin tultiin Espoosta ja Vantaalta vuonna 2003. Yhteensä Helsingin lukioiden opiskelijoista 14 prosenttia tuli muista pääkaupunkiseudun kunnista, Helsingin seudun muiden kuntien osuus oli 6 prosenttia ja muun Suomen puolestaan 4 prosenttia.

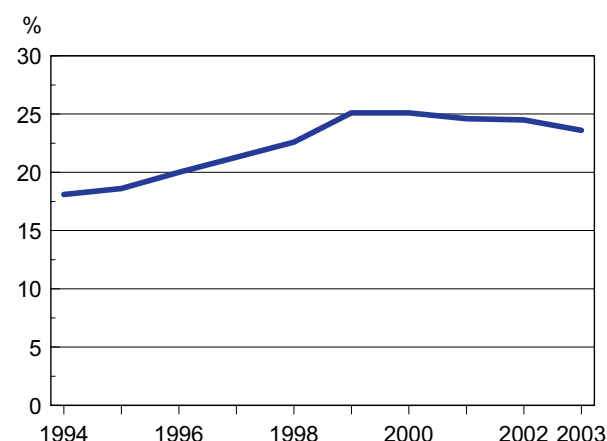
Varsinkin erityistehtävän saaneiden lukioiden opiskelijoissa on huomattava määrä ulkopaikkakuntalaisia. Yksittäisistä lukioista ulkopaikkakuntalaisten osuus opiskelijoista vuonna 2003 oli varsin suuri seuraavissa lukioissa: International School of Helsinki 67,1 prosenttia, Tölvä Gymnasium 60 prosenttia, Helsingin saksalainen koulu 55,9 prosenttia, Sibelius-lukio 49,9 prosenttia, Gymnasiet Lärkan 49,7 prosenttia, Englantilainen koulu 47,1 prosenttia, Resson lukio 46,4 prosenttia, Helsingin kuvataidelukio 45,5 prosenttia ja Kallion lukio 42,2 prosenttia.

Kuvin 4.1. Lukioissa nuorten koulutuksessa opiskelevien osuus 16–18-vuotiaista asuinpiireittäin vuonna 2003

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin kaupungin tietokeskus

Kuvin 4.2. Ulkopaikkakuntalaisten osuus nuorten koulutuksessa Helsingin lukioissa 1994–2003

Lähde: Tilastokeskus

Opintojen kulku nuorten lukiokoulutuksessa

Lukioon haku

Lukioasetuksen mukaan yleislukioihin opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon osoittamassa paremmuusjärjestyksessä. Alin lukioon pääsyn keskiarvoraja Helsingissä vaihtelee vuosittain riippuen siitä, kuinka paljon lukioihin on aloituspaikkoja ja pyrkijöitä. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaan lukuaineiden keskiarvon pitää olla vähintään 7,00. Erityistehävän saaneiden lukioiden opiskelijavalinta poikkeaa muiden lukioiden opiskelijavalinnasta. Niihin pyrittäessä otetaan huomioon esimerkiksi opiskelijan harrastuneisuus tai kielitaito, mutta 7,00 keskiarvoraja pätee niissäkin. Suomenkielisissä yleislukioissa lukioon päässeiden keskiarvoraja oli 7,11 vuonna 2005.

Vuonna 2005 Helsingissä toimiviin lukioihin pyrki ensisijaisesti 4 930 hakijaa eli 126 opiskelijaa enemmän kuin edellisen vuonna. Hakijoista 460 pyrki ensisijaisesti ruotsinkielisiin lukioihin. Helsingissä yhteishaussa toimivien lukioiden ensisijaisista hakijoista ulkopaikkakuntalaisia oli 30 prosenttia. Ruotsinkielisiä ulkopaikkakuntalaisista hakijoista oli 182. Erityistehävän saaneisiin helsinkiläisiin lukioihin ensisijaisesti pyrkineistä 42 prosenttia oli ulkopaikkakuntalaisia.

Lukiopaikan sai 3 753 opiskelijaa, joista vieraspaikkakuntalaisia oli 21 prosenttia. Ruotsinkielisiin lukioihin otetuista 36 prosenttia oli vieraskuntalaisia. Kaikkiin erityistehävän saaneisiin lukioihin valituista vieraspaikkakuntalaisia oli 38 prosenttia. Vuonna 2005 alin lukioon pääsyn keskiarvoraja oli suomenkielisissä yleislukioissa 7,11. Ruotsinkielisissä lukioissa alin lukioon pääsyn keskiarvoraja oli 7,18.

Keskeyttäminen

Opintojen keskeyttämisprosentti on lukioissa pienempi kuin ammatillisessa koulutuksessa. Helsingissä lukuvuonna 2002–2003 kaikista nuorista lukiokoulutuksessa opiskeli tai suoritti tutkinnon 94,3 prosenttia siinä lukiossa jossa oli ko. ajanjaksona, 5,7 prosenttia keskeytti opinnot ko. oppilaitoksessa, 2,5 prosenttia jatkoi opiskeluaan tai suoritti tutkinnon eri oppilaitoksessa, 3,2 prosenttia keskeytti kokonaan lukiokoulutuksen, 0,9 prosenttia jatkoi muussa koulutuksessa ja 2,3 prosenttia keskeytti kokonaan opinnotsa.

Opetusviraston selvityksen mukaan lukuvuonna 2003–2004 kaikkien suomenkielisten ja vieraskielisten lukioiden keskeyttäneiden määrä oli 558, joka on 4,5 prosenttia nuorten kokonaisopiskelijamäärästä. Edellisenä lukuvuonna keskeyttäneiden osuus oli samaa luokkaa, 4,4 prosenttia. Suhteellisesti eniten keskeyttämiä suhteutettuna kunkin vuosiluokan opiskelijoihin on neljännellä vuosiluokalla, noin 9,5 prosenttia. Yksityisten lukioiden keskeyttämisprosentit olivat korkeampia, noin 5 prosenttia, kuin kaupungin lukioissa, kun taas valtion lukioiden kohdalla keskeyttämisprosentit olivat pienimmät, 2,3 prosenttia. Lukion keskeyttäneistä oli naisia 55,4 prosenttia.

Lukion keskeyttämisen syynä on selvästi eniten aikuislukioon siirtymisiä, toiseksi eniten on toiseen lukioon siirtymisiä ja kolman-

Taulukko 4.8. Lukion keskeyttäneet nuorten koulutuksessa lukuvuonna 2003–2004

Keskeyttämissyy	%
ei tietoa	10,8
aikuislukio	29,2
toinen lukio	17,9
ammatillinen oppilaitos	10,6
muu oppilaitos	8,6
työ/työharjoittelu, oppisopimuskoulutus	5,0
terveydelliset syyt (äitiysloma, kuolema)	1,3
muutto toiseen kuntaan tai ulkomaille	13,3
lopettanut (ei saanut jatkaa, 4 v täynnä, motivaation puute, ei koulussa, maastakarkoitus, armeija, yhteishaku)	3,4
Keskeyttäneiden määrä, henkilöä	558

Lähde: Opetusvirasto

neksi eniten on tapauksia joissa opiskelija on muuttanut toiseen kuntaan tai ulkomaille (taulukko 4.8). Ammatilliseen oppilaitokseen siirtymisiä on 10 prosentin verran. Opiskelijan ja yhteiskunnan kannalta negatiivisia asioita sisältyy syyloikkaan ”Lopettaminen”. Positiivista on se, että kyseisen syyloikan osuus on pieni.

Ylioppilaskirjoitukset

Ylioppilastutkinto on lukion päättötutkinto. Se järjestetään kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä, yhtä aikaa kaikissa lukioissa. Tutkinnon voi suorittaa yhdellä tutkintokerralla tai hajauttaa korkeintaan kolmeen peräkkäiseen tutkintokertaan. Tutkintoon osallistuminen edellyttää, että kokelas on opiskellut tutkintoon kuuluvan oppiaineen pakolliset kurssit. Ylioppilastutkintokoe perustuu pakollisiin kursseihin ja valtakunnallisiin syventäviin kursseihin.

Vuoden 2004 ylioppilaskirjoituksissa Helsingissä kirjoittaneista 90,4 prosenttia hyväksyttiin, koko maassa vastaava osuus oli lähes sama, 89,6 prosenttia. Vuosina 2002–2004 hyväksytyjen prosenttiosuus on ollut Helsingissä korkeampi kuin koko maassa ja Etelä-Suomen läänissä. Sen sijaan vuonna 2001 Helsingissä hyväksytyjen osuus oli em. vertailualueita matalampi (taulukko 4.9). Aikuislukioiden opiskelijoiden hyväksymisprosentit ovat alhaisempia kuin muiden lukioiden.

Useissa Helsingin kaupungin ylläpitämissä lukioissa hyväksymisprosentit ovat olleet pääsääntöisesti korkeita, mutta erojakin on. Kaupungin lukioiden hyväksytyjen osuuksien vaihteluvälit olivat eri vuosina seuraavanlaisia: Vuonna 2001: 72,8–99,3, vuonna 2002: 81,5–100,0, vuonna 2003: 63,2–100,0 ja vuonna 2004: 72,6–100,0.

Lukion oppimäärän suorittaneista enemmistö on naisia, esimerkiksi vuonna 2003 Helsingissä naisten osuus oli 60,5 prosenttia. Kaikkia lukiokoulutuksen (sekä lukiot että aikuislukiot) oppimäärän suorittaneita yhdessä tarkasteltaessa nähdään että Helsingissä naisten osuus (61,1 %) on suurempi kuin koko maassa (58,7 %). Suurissa kaupungeissa (Tampere, Turku, Oulu) naisten osuus on 59–61 prosentin välillä. Sen sijaan Espoossa tutkinnon suorittaneissa on miesenemmistö (50,2 %), samoin korkean koulutustason Kauniaisissa (55,4 %).

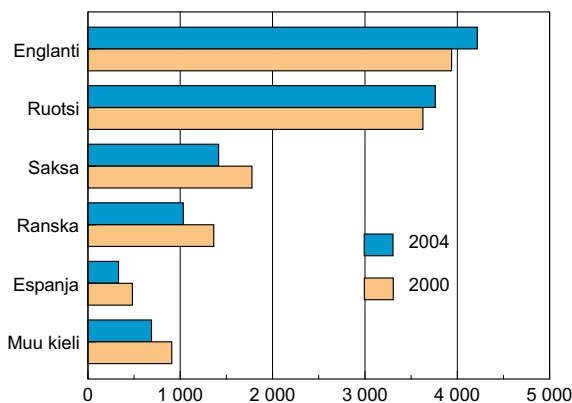
Lukion oppimäärän suorittaneilla englannin ja ruotsin kielen asema on vahvistunut ja muut kielet menettäneet jossain määrin

Taulukko 4.9. Ylioppilaskirjoituksissa vuosina 2001-2004 hyväksytyjen osuus kaikista ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautuneista

	Hyväksytyjen prosenttiosuudet			
	2001	2002	2003	2004
Helsinki yhteensä	90,2	91,5	91,4	90,4
päivälukiot		94,0	94,3	93,8
aikuislukiot		78,8	75,5	74,0
Koko maa yhteensä	90,6	90,5	90,2	89,6
päivälukiot		92,5	91,9	91,8
aikuislukiot		72,0	73,8	69,9
aikuislinjat		72,8	72,9	70,3

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 4.3. Lukion koko oppimäärän suorittaneiden kaikki kielivalinnat Helsingissä vuosina 2000 ja 2004

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 4.10. Lukio-opiskelun 2003 päättäneet opiskelemissään A-kielten mukaan Helsingissä ja koko maassa. Osuus lukion oppimäärän suorittaneista

	Helsinki	Koko maa
Englanti	96,7	99,0
Ruotsi	13,1	5,8
Suomi	8,4	5,5
Ranska	7,0	1,9
Saksa	14,9	7,6

Lähde: Opetushallitus ja Tilastokeskus

aikaisempaa suositaan tarkasteltaessa kaikkia kielivalintoja (kuvio 4.3). A-kielenä Helsingissä opiskellaan kuitenkin muuta maata enemmän muita kieliä kuin englantia. Yhtenä syynä tähän on Helsingin lukioiden monipuolinen kielitarjonta. A-kielenä erityisesti saksan ja jossain määrin myös ranskan suosio on lisääntynyt sekä Helsingissä että koko maassa.

Aikuislukiot

Aikuislukio on aikuisille tarkoitettu oppilaitos, mutta alle 18-vuotias hakija voidaan ottaa opiskelijaksi aikuislukioon erityisestä syystä. Aikuislukioissa voi suorittaa peruskoulu- tai lukiotutkinnon, osallistua ylioppilaskirjoituksiin, korottaa suoritettua arvosanoja, opiskella yhtä tai useampaa ainetta peruskoulussa ja lukiossa, täydentää opintojaan, suorittaa kaksoistutkinnon lukio-osuuden sekä osallistua maahanmuuttajien suomen kielen kursseille.

Aikuislukioiden opetus järjestetään pääosin iltaisin ja kursimuotoisesti. Lukion kursseja voi monissa aikuislukioissa opiskella myös verkkokursseina. Aikuislukiot järjestävät helsinkiläisten ammatillisten oppilaitosten kanssa yhteistyössä koulutusta, joka tähtää kahden tutkinnon suorittamiseen. Opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon lisäksi ylioppilastutkinnon.

Koko maassa toimii kaikkiaan parikymmentä aikuislukiota ja kolmisenkymmentä aikuislinjaa. Kouluista kaksi on ruotsinkielisiä. Kaikki toimivat luokattomina. Koko maassa aikuislukioissa opiskelee noin 26 000 opiskelijaa, näistä perusasteella noin 2 000 ja lukiossa noin 24 000. Aikuislukiolaisista suurin osa on naisia. Useimpien aikuislukiolaisten päämääränä on perusasteen tai lukion päästötodistuksen saaminen sekä ylioppilastodistuksen suorittaminen, mutta viime vuosina myös yksittäisten aineiden, esimerkiksi kielten ja matematiikan, opiskelu on lisääntynyt. Perusasteen opiskelijoiden määrä on pienentynyt jatkuvasti. Vuonna 1990 alkoi kuitenkin perusasteille tulla uusia opiskelijoita: pakolaisia ja ulkomaalaisia maahanmuuttajia.

Vuonna 2003 Helsingissä toimi seitsemän aikuislukiota. Kaupungin ylläpitämät Itäkeskuksen aikuislukio, Kustaa Vaasan aikuislukio, Mäkelänrinteen aikuislukio, Resson aikuislukio ja ruotsinkielinen Helsingfors Aftongymnasium sekä yksityiset Eiran aikuislukio ja Töölön yhteiskoulun aikuislukio. Resson ja Kustaa Vaasan aikuislukiot yhdistyivät hallinnollisesti Helsingin aikuislukioksi 1.8.2005. Helsingin seudulla oli vuonna 2003 Helsingin seitsemän aikuislukion lisäksi viisi muuta aikuislukiota, Espoossa kaksi, Vantaalla, Keravalla ja Nurmijärvellä kussakin yksi.

Helsingin aikuislukioiden kaikkien opiskelijoiden määrä on parina viime vuonna ollut vähän yli 7 000 opiskelijaa. Viime vuosina aikuislukiossa opiskelevien määrä on laskenut. Opiskelijamäärät ovat nykyään kuitenkin huomattavasti suurempia kuin 1990-luvulla. 2000-luvun alussa lukion ja perusasteen opiskelijoiden määrä on vähentynyt, sen sijaan aineopiskelijoiden määrä on lisääntynyt (taulukko 4.11).

Helsingin aikuislukioiden lukiokoulutuksessa olevien opiskelijoiden ikäjakauma vuonna 2003 oli seuraava: yli 18-vuotiaita 84,3 prosenttia, 17–18-vuotiaita 13,2 prosenttia ja 16-vuotiaita 2,5 prosenttia. Eniten 18-vuotiaita ja sitä nuorempia oli Helsingfors Aftongymnasiumissa (25 %) ja Eiran aikuislukiossa (22 %).

Aikuislukioissa on muita lukioita enemmän äidinkieleltään muun kuin suomen tai ruotsinkielisiä opiskelijoita, 9,7 prosenttia vuonna 2003. Ruotsinkielisiä on vähemmän, 4 prosenttia. Aikuislukiolaisista oli naisia 57 prosenttia. Osuus on pienempi kuin vuonna 1999, jolloin naisia oli yli 61 prosenttia. Vuonna 2003 Helsingissä naisten osuus oli suurin Resson aikuislukiossa (68,8 %) ja Töölön yhteiskoulun aikuislukiossa (68,8 %).

Taulukko 4.11. Helsingin aikuislukioiden oppilasmäärät 2000–2004

	Lukion opiskelijat	Peruskoulun opiskelijat	Aineopiskelijat, lukio ja peruskoulu	Yhteensä
2000	4 453	684	3 021	8 158
2001	4 072	619	3 209	7 900
2002	3 492	559	3 752	7 803
2003	3 105	462	3 472	7 039
2004	3 071	492	3 629	7 192

Opiskelijamääriin sisältyvät lukio-opetuksen ja perusopetuksen opiskelijat sekä aineopiskelijat.

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus ja Opetusvirasto

5. Ammatillinen koulutus

Ammatillinen toinen aste antaa opetusta, joka johtaa ammatilliseen tutkintoon. Ammatillinen koulutus yhdistää työssäoppimisen ja teorian opetuksessaan. Ammatillisella peruskoulutuksella saa ammattitaidon lisäksi jatko-opintomahdollisuudet kaikille opintoasteille.

Ammatillista koulutusta annetaan kahdeksalla koulutusallalla. Peruskoulutus on kolmivuotinen ja koostuu 120 opintoviikosta. Ylioppilaspohjainen koulutus on lyhyempi, 2–2,5 vuotta. Opintoihin kuuluu vähintään 20 opintoviikon työssäoppimisjakso. Ammatillinen koulutus on pääasiallisesti oppilaitosmuotoista, mutta vaihtoehtoisia koulutusmuotoja on runsaasti. Opintoja voi suorittaa myös oppisopimuskoulutuksella tai näyttötutkinnoilla.

Ammatillisia perustutkintoja on yhteensä 52. Perustutkintojen lisäksi ammatillisella toisella asteella saa ammatillista lisäkoulutusta, jossa osaamista syventämällä voi suorittaa ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Ammatillisiin perustutkintoihin liitetään ammattiosaamisen näytöt, joissa opiskelija osoittaa ammattiosaamisensa työtehtäviä tekemällä. Ammatinäytöt otetaan käyttöön kaikissa oppilaitoksissa viimeistään vuoden 2006 syyslukukaudella, ja täydessä laajuudessaan ne toimivat vuonna 2009, jolloin vuosittain arvioidaan toteutettavan noin 150 000 ammattiosaamisen näyttöä koko maassa (OPH, www.oph.fi; OPM, www.minedu.fi/opm/koulutus/ammattillinen_koulutus).

Ammatilliset oppilaitokset Helsingissä

Helsingissä on 44 ammatillista toisen asteen opetusta antavaa erillistä oppilaitosyksikköä, luvussa on mukana kaikki oppilaitokset ja koulutuskeskukset, joilla on toimipiste Helsingissä. Perustutkinnon oppilaitosmuotoisesti voi suorittaa 18 oppilaitoksessa. Ammatillisista oppilaitoksista kolme on kaupungin ylläpitämiä: Helsingin palvelualojen, sosiaali- ja terveysalan sekä tekniikan alan oppilaitos. Muut oppilaitokset ovat yksityisiä tai säätiöiden ylläpitämiä.

Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa oli peruskoulutuksessa opiskelijoita yhteensä 5 790 vuonna 2005. Kaikkiaan ammatillisella toisella asteella opiskeli Helsingissä 26 771 opiskelijaa vuonna 2004, osa näistä suoritti vain lyhytaikaista opiskelua näyttötutkintoihin liittyen. Opiskelijoista 54 prosenttia oli kotikunnaltaan helsinkiläisiä.

Opiskelijamäärältään suurimmat ammatilliset oppilaitokset ovat Helsingin tekniikan alan oppilaitos sekä Amiedu yli 3 000 opiskelijan määrällään (kuvio 5.1). Ammatillisista oppilaitoksista viidellä oli vuonna 2004 yli tuhat opiskelijaa. Helsingissä on myös opiskelijamääriltään hyvin pieniä oppilaitoksia - alle 100 opiskeli-

jan toimipisteitä on parikymmentä. Monet erikoistuneiden alojen ammatilliset opinnot ovat keskittyneet Helsinkiin. Näissä koulutussa opiskelijamäärät ovat pieniä, ja ulkopaikkakuntalaisten osuus suuri. Osa ammatillisista oppilaitoksista on keskittynyt aikuis- ja lisäkoulutukseen. Taulukossa 5.1 näkyvät suurimmat oppilaitokset niistä valmistuneiden tutkintotyypimäärien mukaan.

Opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa

Opiskelijamäärien kehitys

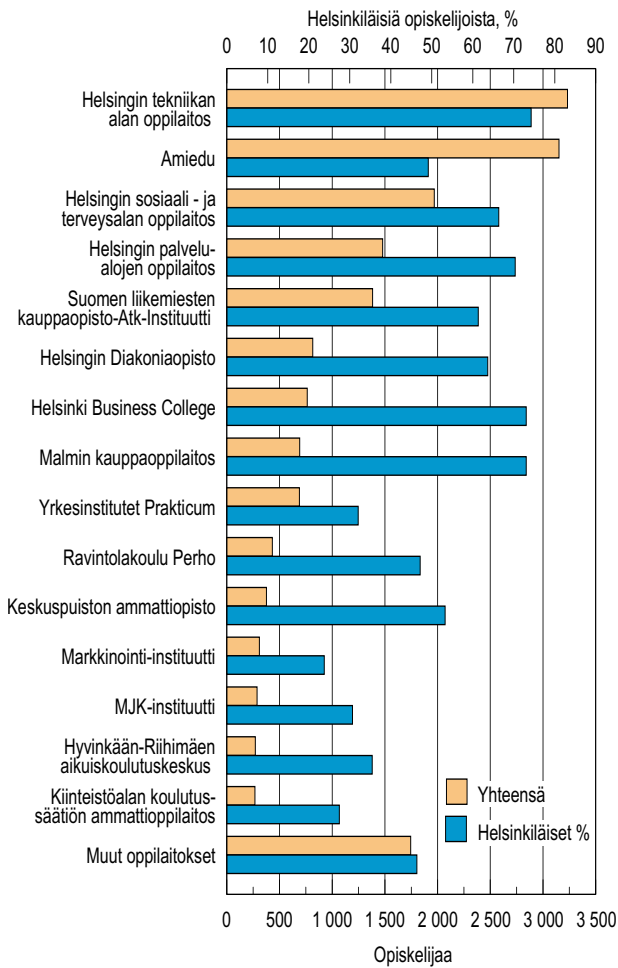
Vuonna 2004 Helsingissä oli ammatillisen toisen asteen koulutuksessa yhteensä 26 771 opiskelijaa ja vuonna 2003 19 498. Opiskelijoiden tilastollinen perusjoukko muuttui vuonna 2004 aikaisemmista vuosista, joten opiskelijamääriä vertaillaan ajallisesti vuoteen 2003 asti (kuvio 5.2). Opiskelijamäärät ovat kasvaneet Helsingissä 21 prosenttia vuosina 1999–2003. Koko maassa kasvua on ollut 11 prosenttia. Ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärissä on ollut kasvua kaikissa isoissa kaupungeissa, suhteellisesti suurinta se on ollut Espoossa, jossa opiskelijamäärät ovat

Taulukko 5.1. Helsingin suurimmat ammatilliset oppilaitokset suorittajien tutkintotyypin mukaan vuonna 2004

Oppilaitos	Tutkintoja	Oppilaitos	Tutkintoja
Perustutkinnot		Ammattitutkinnot	
Koko kaupungissa	2 332	Koko kaupungissa	1 633
Helsingin tekniikan alan oppilaitos	548	Amiedu	450
Helsingin palvelualojen oppilaitos	340	Markkinointi-instituutti	386
Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	306	AEL Ammattienedistämislaitos	203
Suomen liikemiesten kauppapisto - Atk-Instituutti	248	Kiinteistöalan koulussäätiön ammattioppilaitos	169
Helsinki Business College	182	Helsingin Diakoniaopisto	69
Perustutkinnot näyttötutkintoina		Erikoisammattitutkinnot	
Koko kaupungissa	1 062	Koko kaupungissa	930
Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos	280	Markkinointi-instituutti	182
Amiedu	265	Amiedu	172
MJK-instituutti	106	RastorCollege	164
Markkinointi-instituutti	90	MJK-instituutti	162
Helsingin palvelualojen oppilaitos	78	Jollas-opisto Oy	82

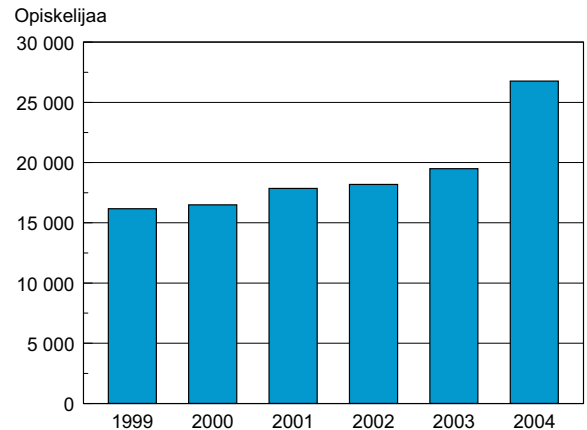
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 5.1. Opiskelijamääriltään 15 suurinta Helsingin ammatillista oppilaitosta, ja kotikunnaltaan helsinkiläisten opiskelijoiden osuus niissä vuonna 2004

Lisäksi 8 873 opiskelijaa koulutusjärjestelmän ulkopuolisen järjestämässä oppisopimuskoulutuksessa. Lähde: Tilastokeskus

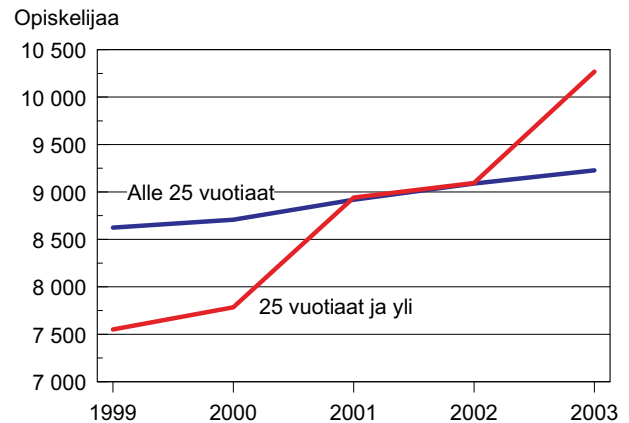
Kuvio 5.2. Ammatillisen toisen asteen opiskelijamäärät Helsingissä vuosina 1999–2004

Vuoden 2004 opiskelijamäärissä ovat mukana kaikki vuoden aikana näyttötutkintoon valmistavassa koulutuksessa tai oppisopimuskoulutuksessa olleet. Aikaisemmissa vuosissa vain 20.9. opiskelevat.

Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

Kuvio 5.3. Nuorten ja aikuisopiskelijoiden määrien kehitys Helsingissä

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5.2. Ammatillisen toisen asteen opiskelijat suurissa kaupungeissa

	Opiskelijat vuonna 2004	Opiskelijoiden osuus yli 15-vuotiaasta väestöstä, %	Opiskelijat vuonna 2003	Opiskelijamäärien muutos välillä 1999–2003	
				Henkilöä	Kasvu%
Koko maa	230 823	5,3	174 813	16 751	10,6
Helsinki	26 771	5,6	19 498	3 322	20,5
Tampere	13 686	7,9	8 936	821	10,1
Espoo	8 566	3,7	6 726	1 785	36,1
Oulu	8 060	8,2	6 643	905	15,8
Turku	6 647	5,4	6 100	1 282	26,6
Vantaa	5 582	3,7	3 409	323	10,5

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden perusjoukko on muuttunut vuonna 2004. Tiedot näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta ovat koko kalenterivuodelta, aikaisemmin tiedot olivat tilanteesta 20.9. Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

kasvaneet 36 prosenttia (taulukko 5.2). Helsingissä opiskelijamäärät ovat kasvaneet määrällisesti eniten. Helsingissä onkin kaksinkertainen määrä ammatillisen alan opiskelijoita seuraavaksi opiskelijamäärältään suurimpaan kaupunkiin Tampereeseen.

Opiskelijamäärien kasvu on tullut lähes yksinomaan aikuisopiskelijoiden määrän kasvusta. Yli 25-vuotiaiden opiskelijoiden määrä on kasvanut niin Helsingissä kuin koko maassakin. Vuosina 1999–2003 alle 25-vuotiaiden opiskelijoiden määrä kasvoi Helsingissä 7 prosenttia ja 25-vuotiaiden ja sitä vanhempien opiskelijoiden 36 prosenttia (kuvio 5.3).

Opiskelijat koulutusaloittain

Helsingin ammatillisella toisella asteella annetaan opetusta kahdeksalla eri koulutusaloilla. Ammatillisen koulutuksen koulutusalat muuttuivat 1.1.2005, jolloin niitä tuli kahdeksan. Aineistoja tarkastellaan tässä tilastokatsauksessa pääasiassa uudemmalla luokituksella.

Eniten opiskelijoita Helsingissä oli vuonna 2004 yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla, 8 500 opiskelijaa, mikä vastaa kolmannelta kaikista ammatillisen toisen asteen opiskelijoista (taulukko 5.3). Tekniikan ja liikenteen ala oli lähes yhtä suuri 7 700 opiskelijalla. Sosiaali- ja terveysala oli opiskelijamäärältään kolmanneksi suurin vajaalla 4 800 opiskelijalla, ja vastasi viidenestä kaikista opiskelijoista. Luonnonvara-ala ja ympäristöala sekä humanistinen ja kasvatusala ovat Helsingissä varsin pieniä

aloja. Myös kulttuurialan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan opiskelijaosuudet ovat pienemmät kuin koko maassa. Muualla maassa selkeästi suurin koulutusala on tekniikka ja liikenne, alalla opiskeli vuonna 2004 yli kolmannes kaikista opiskelijoista.

Helsingin ammatillisen toisen asteen koulutuksen opiskelijamäärä vastaa 12 prosenttia koko maan opiskelijoista. Helsingissä opiskelee 21 prosenttia yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opiskelijoista, 14 prosenttia luonnontieteiden opiskelijoista ja 13 prosenttia sosiaali- ja terveysalan opiskelijoista.

Helsingin ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 54 prosenttia oli naisia vuonna 2004 (kuvio 5.4). Koulutusaloittain sukupuolijakauma on edelleen varsin perinteinen eikä eroa paljонkaan koko maassa vallitsevasta jakautumisesta. Poikkeavuus on humanistisen ja kasvatusalan sekä kulttuurialan miesenemmisyys Helsingissä, kun koko maassa naiset ovat aloilla enemmistönä. Muussa maassa ammatillisen koulutuksen sukupuolijakauma on lähes tasan, miehiä on 51 prosenttia.

Nuoret opiskelijat ja aikuisopiskelijat

Ammatillisella toisella asteella tarjotaan koulutusta nuoriso- ja aikuisopiskelijoille. Muusta maasta poikkeava piirre Helsingin ammatillisessa koulutuksessa on suuri aikuisopiskelijoiden määrä. Helsingissä oli vuonna 2004 aikuisopiskelijoita kaikista opiskelijoista 57 prosenttia. Muussa maassa aikuisopiskelijoiden osuus oli huomattavasti pienempi, 40 prosenttia.

Koulutusalat ennen vuotta 2005:

- luonnonvara-ala
- tekniikan ja liikenteen ala
- kaupan ja hallinnon ala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- sosiaali- ja terveysala
- kulttuuriala
- humanistinen ja opetusala

Koulutusalat 1.1.2005 lähtien

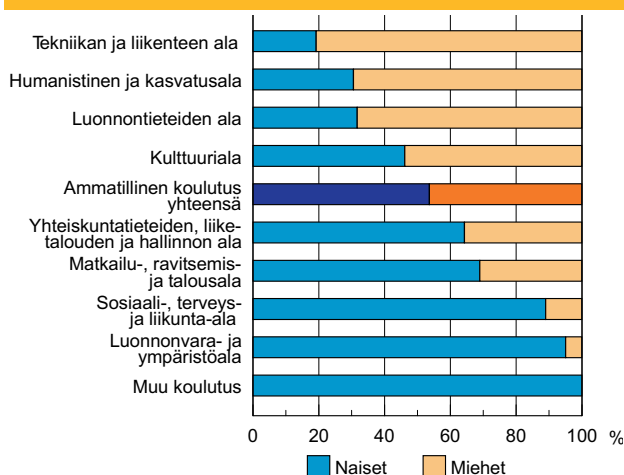
- luonnonvara- ja ympäristöala (*entinen luonnonvara-ala*)
- tekniikan ja liikenteen ala
- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala (*entinen kaupan ja hallinnon ala*)
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (*entinen sosiaali- ja terveysala*)
- kulttuuriala
- humanistinen ja kasvatusala
- luonnontieteiden ala (*uusi*)

Taulukko 5.3. Toisen asteen ammatillisen opiskelijat koulutusalan mukaan Helsingissä ja koko maassa vuonna 2004

	Helsinki		Muu Suomi		Helsingin osuus koko maasta, %
	opiskelijaa	%	opiskelijaa	%	
Koulutusala yhteensä	26 770	100	203 949	100	11,6
Humanistinen ja kasvatusala	36	0,1	3 880	1,9	0,9
Kulttuuriala	1 284	4,8	12 108	5,9	9,6
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	8 538	31,9	33 088	16,2	20,5
Luonnontieteiden ala	1 473	5,5	9 119	4,5	13,9
Tekniikan ja liikenteen ala	7 736	28,9	75 281	36,9	9,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	142	0,5	12 102	5,9	1,2
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4 775	17,8	31 994	15,7	13,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2 762	10,3	25 106	12,3	9,9
Muu koulutus	24	0,1	1 271	0,6	1,9

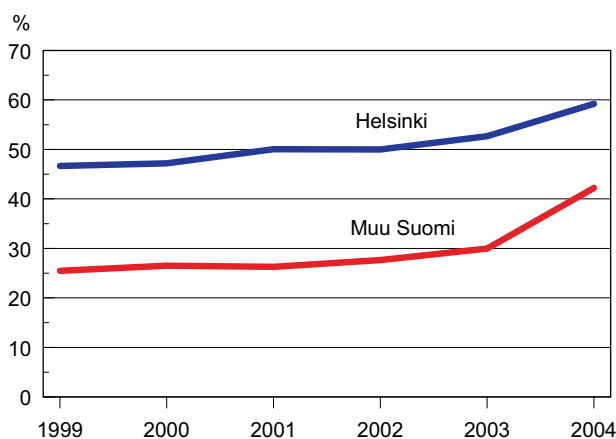
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 5.4. Helsingin ammatillisen toisen asteen opiskelijoiden sukupuolijakauma koulutusaloittain vuonna 2004

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 5.5. Yli 25-vuotiaiden opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista vuosina 1999–2004

Ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden perusjoukko on muuttunut vuonna 2004. Tiedot näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta ovat koko kalenterivuodelta, aikaisemmin tiedot olivat tilanteesta 20.9. Lähde: Tilastokeskus

Jos opiskelijoita tarkastelee pelkästään iän avulla, 25-vuotiaita tai vanhempia opiskelijoita oli Helsingissä 59 prosenttia kaikista ammatillisen opiskelijoista. Muussa maassa osuus oli 44 prosenttia (kuvio 5.5). Kaikkien näyttötutkintoa ja oppisopimuskoulutusta suorittavien tilastointi on nostanut etenkin yli 25-vuotiaiden määrää vuonna 2004. Aikuisopiskelijoiden määrä on kasvanut etenkin 2000-luvun alussa. Vuodesta 2001 lähtien Helsingissä on ollut enemmän aikuisopiskelijoita ammatillisella toisella asteella kuin alle 25-vuotiaita opiskelijoita (kuvio 5.3).

Helsingin aikuisopiskelijoiden eniten opiskelema ala on yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala, heistä 42 prosenttia opiskelee alaa (taulukko 5.4). Jopa 78 prosenttia alan opiskelijoista onkin yli 25-vuotiaita. Aikuisopiskelijat ovat enemmistöä kaikilla koulutusaloilla lukuunottamatta tekniikan ja liikenteen alaa. Muualla maassa vain kolmella koulutusallalla on enemmistö yli 25-vuotiaista (taulukko 5.5). Helsingissä nuorten suosituin ala on tekniikka ja liikenne, alaa opiskelee 39 prosenttia kaikista nuorista. Myös sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala on nuorilla suhteellisesti suosittumpaa kuin aikuisopiskelijoilla.

Oppisopimuskoulutus

Ammatillisia perustutkintoja, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja sekä ei-tutkintotavoitteista lisäkoulutusta voi suorittaa oppisopimuskoulutuksena. Oppisopimuskoulutus on työelämä-lähtöinen koulutusmuoto, jossa työpaikan käytännön työtehtävien ohessa osallistutaan tietopainotteisille opinnoille. Noin 70–80 prosenttia koulutuksesta tapahtuu työpaikalla. Oppisopimuskoulutuksen pohjana on työnantajan ja oppisopimusopiskelijan välinen työsuhteen, johon liitetään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Oppisopimuskoulutus soveltuu niin aikuisille kuin nuorillekin ammatillisen osaamisen hankkimiseen. Perustutkinnon suorittaminen on kestoltaan 2–4 vuotta.

Oppisopimuskoulutuksen asema koulutusjärjestelmässä vaihtoehtoisena toisen asteen ammatillisen koulutuksen väylänä on vahvistunut, opiskelijoiden määrä on 1990-luvun aikana nelinkertaistunut. Tavoitteena on saada oppisopimuskoulutukseen 10 prosenttia ammatillisen koulutuksen aloittavista (OPH, www.edu.fi/info/oppisopimus; OPM, http://www.mineu.fi/opm/koulutus/ammattillinen_koulutus/oppisopimus.html).

Taulukko 5.4. Opiskelijat koulutusaloittain Helsingissä vuonna 2004

	Kaikki opiskelijat		Nuoret opiskelijat (alle 25-vuotiaat)		Aikuisopiskelijat (25-vuotiaat tai yli)	
	henkilöä	%	henkilöä	%	henkilöä	%
Ammatillinen yhteensä	26 770	100	10 917	100	15 853	100
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	36	0,1	10	0,1	26	0,2
Kulttuuriala	1 284	4,8	638	5,8	646	4,1
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	8 538	31,9	1 859	17,0	6 679	42,1
Luonnontieteiden ala	1 473	5,5	644	5,9	829	5,2
Tekniikan ja liikenteen ala	7 736	28,9	4 221	38,7	3 515	22,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	142	0,5	54	0,5	88	0,6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4 775	17,8	2 218	20,3	2 557	16,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2 762	10,3	1 268	11,6	1 494	9,4
Muu koulutus	24	0,1	5	0,1	19	0,1

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5.5. Nuorten ja aikuisten opiskelijoiden jakautuminen koulutusaloittain Helsingissä ja muussa maassa vuonna 2004

Jako iän mukaan: alle 25-vuotiaat ja 25-vuotiaat ja yli

	Helsinki		Muu Suomi	
	Nuoret %	Aikuiset %	Nuoret %	Aikuiset %
Ammatillinen koulutus yhteensä	40,7	59,2	57,7	42,2
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	27,7	72,2	57,5	42,4
Kulttuuriala	49,6	50,3	67,5	32,4
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	21,7	78,2	38,9	61,0
Luonnontieteiden ala	43,7	56,2	57,0	42,9
Tekniikan ja liikenteen ala	54,5	45,4	66,6	33,3
Luonnonvara- ja ympäristöala	38,0	61,9	55,1	44,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	46,4	53,5	49,4	50,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	45,9	54,0	64,2	35,7
Muu koulutus	20,8	79,1	43,7	56,2

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5.6. Oppisopimuskoulutukseen osallistuneet vuonna 2003 koulutusalan mukaan Helsingissä

	Yhteensä	Peruskoulutus	Lisäkoulutus	Yli 25-vuotiaiden osuus, %
Koulutusalat yhteensä, opiskelijaa	7 856	3 307	4 549	85,5
Koulutusalat	%	%	%	
Luonnonvara-ala	1,2	0,7	1,5	65,2
Tekniikan ja liikenteen ala	18,8	12,1	23,7	77,6
Kaupun ja hallinnon ala	53,1	52,3	53,8	91,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	13,9	12,0	15,3	82,0
Sosiaali- ja terveysala	10,5	19,3	4,0	80,3
Kulttuuriala	1,6	1,9	1,3	62,9
Humanistinen ja opetusala	0,8	1,8	0,2	62,1
Muu koulutus	0,1	0,0	0,2	100,0

Koko vuoden opiskelijakertymä, aluemäärityksenä on oppisopimustoimiston sijaintikunta.

Lähde: Tilastokeskus

Vuonna 2003 oppisopimuskoulutukseen osallistui Helsingissä 7 856 opiskelijaa, koko maassa oppisopimusopiskelijoita oli 51 000. Helsingissä oppisopimusopiskelijoista 86 prosenttia oli yli 25-vuotiaita. Peruskoulutukseenkin osallistuneista 79 prosenttia oli yli 25-vuotiaita ja lisäkoulutukseen osallistuneista 90 prosenttia. Oppisopimuskoulutus on koko maassa suosittumpaa aikuisopiskelijoilla kuin nuorilla, vuonna 2003 82 prosenttia oppisopimuskoulutukseen osallistuneista oli yli 25-vuotiaita.

Oppisopimuskoulutuksessa opiskellaan enemmän ammatillista lisäkoulutusta kuin perustutkintojen suorittamiseen tähtäävää koulutusta. Vuonna 2003 Helsingissä lisäkoulutuksen aloitti 64 prosenttia kaikista oppisopimuksen aloittavista, koko maassa 73 prosenttia. Yli puolet oppisopimuskoulutukseen osallistuneista opiskeli kaupan ja hallinnon alalla (taulukko 5.6). Alalla on erityisen vahva suosio yli 25-vuotiaiden oppisopimusopiskelijoiden parissa, nuorempia opiskelijoita on paljon myös tekniikan ja liikenteen alalla.

Helsingin kaupungin oppisopimustoimiston kautta opiskeli vuonna 2004 yhteensä 5 090 oppisopimusopiskelijaa, 84 prosenttia opiskelijoista oli yli 25-vuotiaita. Eniten opiskelijoita oli kaupan ja hallinnon alalla (41 %). Perustutkintoa suorittavien osuus oli 45 prosenttia (Helsingin kaupungin opetusvirasto).

Maahanmuuttajaopiskelijat

Kasvaneen maahanmuuton myötä toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa on yhä enemmän maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita. Suomenkielentaitoiset maahanmuuttajat hakeutuvat koulutukseen normaalisti yhteishaun kautta. Maahanmuuttajille järjestetään ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaa koulutusta, joka on laajuudeltaan 20–40 opintoviikkoa. Valmistava koulutus antaa tarvittavia pohjatietoja peruskoulutuksen suorittamiseen ja suomenkielen opetusta. Valmistava koulutus annetaan pääasiallisesti ammatillisissa oppilaitoksissa. Maahanmuuttajat saavat myös muita tukitoimia varsinaisena opiskelun aikana (Helsingin kaupungin opetusvirasto; OPM, www.minedu.fi).

Helsingin ammatillisen toisen asteen opiskelijoista oli äidinkieltään vuonna 2003 muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä 7 prosenttia. Koko maassa vieraskielisiä opiskelijoita oli vain 3 prosenttia (taulukko 5.7). Helsingin vieraskielisistä ammatillisen opiskelijoista suurin ryhmä oli venäjänkieliset (35 %), ja seuraavaksi suurimmat kieliryhmät viro (17 %) ja somali (9 %).

Vuonna 2004 maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen osallistui koko maassa noin 900 opiskelijaa. Vuodesta 1999 määrä on viisinkertaistunut 180 opiskelijasta. Maahanmuuttajien valmistavalla koulutuksella on

Taulukko 5.7. Ammatillisella toisella asteella opiskelevat äidinkielen mukaan vuonna 2003

	Suomi %	Ruotsi %	Muu kieli %
Helsinki	90,0	3,2	6,7
Helsingin seutu	90,5	3,5	6,0
Koko maa	92,5	4,2	3,3

Koulutuksen sijaintikunnan mukaan.
Lähde: Tilastokeskus

pisimmät perinteet Uudellamaalla, jossa järjestettiin yli puolet koko maan koulutuksesta vuonna 1999. Vuoteen 2004 maahanmuuttajakoulutuksessa olevien määrä on kolminkertaistunut Uudellamaalla 307 opiskelijaan (OPM, www.minedu.fi/opm/koulutus/ammattillinen_koulutus/koute/koute_maahanmuuttajat.pdf).

Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeli 602 maahanmuuttajataustaista opiskelijaa vuonna 2005, mikä on 10 prosenttia oppilaitosten koko opiskelijamäärästä. Tekniikan alan oppilaitoksessa maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita oli eniten, palvelualojen oppilaitoksessa maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden osuus on korkein, 12 prosenttia. Maahanmuuttajataustaisista 18 prosenttia opiskeli peruskoulutukseen valmistavassa koulutuksessa ja muut perustutkintoon johtavassa koulutuksessa (Helsingin kaupungin opetusvirasto).

Työpajat

Helsingin kaupungin opetusvirasto järjestää toisen asteen ammatillisen koulutuksen piirissä myös nuorten työpajoja, joissa työharjoittelun kautta nuorille annetaan mahdollisuus tutustua työhön ja parantaa mahdollisuuksia siirtyä ammatilliseen peruskoulutukseen. Työpajat on tarkoitettu ensisijaisesti 17–25-vuotiaille työttömille nuorille. Työpajoja on Helsingissä neljä. Ne tarjoavat vuosittain keskimäärin kuuden kuukauden mittaisen työharjoittelupaikan 270 nuorelle, vuonna 2004 työpajatoimintaan osallistui yhteensä 327 nuorta (Helsingin kaupungin opetusvirasto, www.edu.hel.fi).

Yhteishaku ja aloittaneet opiskelijat

Ammatilliseen peruskoulutukseen haetaan toisen asteen yhteishaussa. Tanssi-, musiikki- ja liikunta-alan koulutukseen sekä aikuiskoulutukseen ja vieraskielisen koulutukseen haetaan suoraan oppilaitokseen. Oppilaitokset voivat järjestää omia pääsy- ja soveltuvuuskokeita hakijoille. Lähes kaikki Helsingin ammattioppilaitokset ovat yhteishaussa mukana, poikkeuksena ovat mm. Helsingin konservatorio ja Suomen kansallisoopperan ballettioppilaitos. Oppisopimuskoulutukseen haetaan erikseen.

Yleisenä pohjakoulutusvaatimuksena ammatillisessa perustutkintoon tähtäävässä koulutuksessa on peruskoulun tai sitä vastaavan oppimäärän hyväksytyt suorittaminen. Oppilaitokset voivat erikseen järjestää opetusta lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon suorittaneille (OPH; Helsingin kaupungin opetusvirasto).

Yhteishaku ja aloituspaikat

Helsingissä vuoden 2004 kevään ja syksyn toisen asteen yhteishaussa oli yhteensä 10 544 hakijaa, näistä 54 prosenttia haki ensisijaisesti ammatilliseen koulutukseen. Koko maassa ammatillisen koulutuksen ensisijaisia hakijoita oli 61 prosenttia.

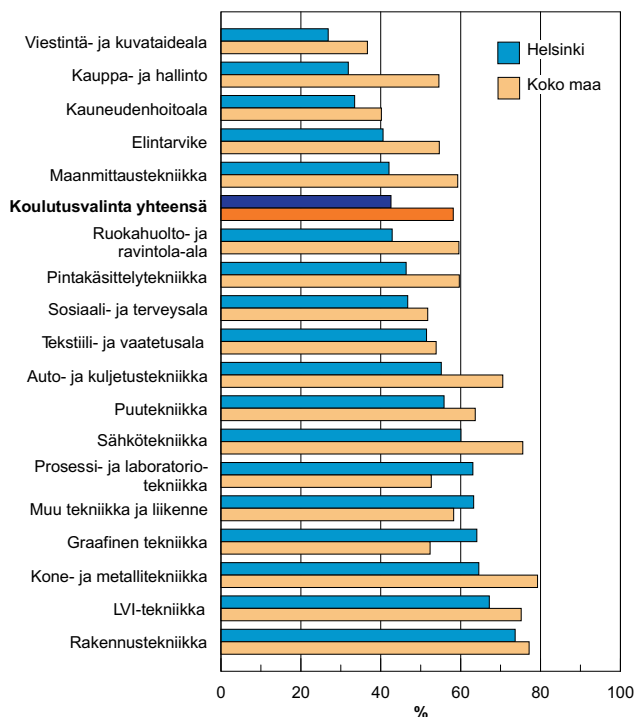
Ensisijaisesti hakeneita oli 1,4 jokaista ammatillista aloituspaikkaa kohti. Eniten hakijoita suhteessa aloituspaikkoihin oli kulttuurialalla ja vähiten sosiaali- ja terveystalalla (taulukko 5.8). Koko maassa ensisijaisia hakijoita oli 1,1 aloituspaikkaa kohden. Ensisijaisia hakijoita oli koko maassa luonnonvara-alalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla vähemmän kuin päätettyjä aloituspaikkoja. Vuonna 2004 ammatillisen nuorten koulutuksen aloituspaikat vastasivat 0,8 osuutta 16–18-vuotiaiden ikäluokasta.

Helsingissä sijaitsevaan ammatilliseen koulutukseen oli yhteishaussa syksyllä 2002 ja keväällä 2003 yhteensä hakeneita 5 122 ja koko maassa 54 322. Helsinkiin ensisijaisesti hakeneista hyväksyttiin ja aloitti opinnot 43 prosenttia. Koko maassa hyväksytyjen ja aloittaneiden osuus oli huomattavasti suurempi, 58 prosenttia. Kotikunnaltaan helsinkiläiset pääsevät ensisijaisesti hakemaansa koulutukseen Helsingissä samassa suhteessa kuin muualta hakevat. 46 prosenttia Helsinkiin ammatilliseen koulutukseen hakeneista helsinkiläisestä sain paikan ensisijaisesti haluamallaan alalla ja aloitti opinnot. Syksyn 2002 ja kevään 2003 yhteishaussa Helsinkiin hakeneista 62 prosenttia oli kotikunnaltaan helsinkiläisiä.

Helsingissä pienin hyväksytyjen ja aloittaneiden osuus oli viestintä- ja kuvataidealalla, kaupan ja hallinnon alalla sekä kauneudenhoitoalalla. Tekniikan aloille pääsy oli helpointa (kuvio 5.6). Aloittaiset hyväksymis- ja aloittamisosuudet olivat suhteellisen samanlaiset koko maassa.

Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkamäärä on kasvanut 21 prosenttia Helsingissä vuosina 1998-2006. Nuorten koulutuspaikkojen määrä on kasvanut yhtä nopeasti (taulukko 5.9).

Kuvio 5.6. Yhteishaussa syksyllä 2002 ja keväällä 2003 ensisijaisesti hakemallaan koulutuslallalla aloittaneet suhteessa kaikkiin hakeneisiin

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5.8. Vuonna 2004 Helsinkiin ammatilliselle toiselle asteelle ensisijaisesti hakeneet, valitut ja aloituspaikat

	Ensisijaisesti hakeneet	Aloituspaikat	Ensisijaisesti hakeneet/ aloituspaikat	Valitut	Ensisijaisesti hakeneet/ valitut
Ammatillinen koulutus yhteensä	5 662	4 002	1,4	4 084	1,4
Tekniikan ja liikenteen ala	1 439	1 276	1,1	1 285	1,1
Kaupan ja hallinnon ala	1 553	804	1,9	871	1,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	831	452	1,8	474	1,8
Sosiaali- ja terveysala	1 408	1 354	1,0	1 354	1,0
Kulttuuriala	431	116	3,7	100	4,3

Tilasto sisältää kaksi yhteishaun hakukierrosta (kevään yhteishaku = elokuussa alkava koulutus, syksyn yhteishaku = tammikuussa alkava koulutus). Tilasto perustuu henkilö pohjaiseen tietoon. Ensisijaisesti hakeneilla tarkoitetaan kyseisen hakutoiveen ensimmäiseksi hakutoiveekseen laittaneita. Ensisijaisten hakijoiden määrä = yhteishaun hakemusten määrä. Aloituspaikkojen määrä on koulutuksen järjestäjän tai ylläpitäjän päätösten mukaiset aloituspaikat. Valittujen aloituspaikkatieto on usein paljon suurempi, koska koulutuksen järjestäjät varautuvat näin opiskelupaikkojen peruutuksiin ja keskeytyksiin. Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, opetushallitus, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

Taulukko 5.9. Aloituspaikat ammatilliseen tutkintoon valmistavassa koulutuksessa Helsingissä vuosina 1998–2006

	Peruskoulutus			Lisäkoulutus				
	Yhteensä, kpl	Nuoret, kpl	Nuoret, %	Yhteensä, kpl	Osuus kaikista, %	Ammatti-tutkinto, kpl	Ammatti-tutkinto, %	Erikoisammatti-tutkinto, kpl
1998	4 520	3 406	75,3	3 297	42,2	2 490	75,5	807
1999	4 294	3 530	82,2	5 288	55,2	4 057	76,7	1 231
2000	4 639	3 625	78,1	4 184	47,4	2 983	71,3	1 201
2001	4 695	3 761	80,1	1 958	29,4	1 422	72,6	536
2002	4 952	4 006	80,9	1 331	21,2	760	57,1	571
2003	5 053	4 052	80,1	1 408	21,8	806	57,2	602
2004	5 191	4 226	81,4	2 187	29,6	1 546	70,7	641
2005	5 523	4 031	72,9	4 005	42,0	2 532	63,2	1 473
2006	5 451	4 098	75,1	2 762	33,6	1 435	52,0	1 327
1998–2006								
Kpl	931	692		-535		-1 055		520
%	20,6	20,3		-16,2		-42,4		64,4

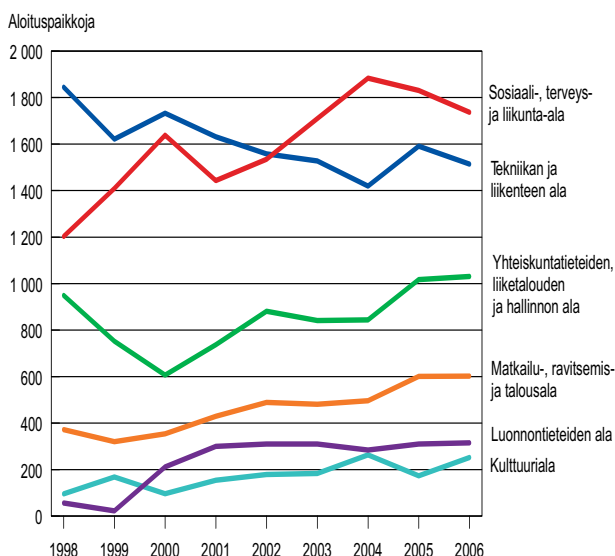
Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, oph, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

Taulukko 5.10. Kaikki toisen asteen ammatillisen opiskelijat Helsingissä ja muussa maassa pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2004

Pohjakoulutus, %	Helsinki			Muu Suomi		
	Yhteensä	Nuoret opiskelijat (alle 25-v)	Aikuis-opiskelijat (yli 25-v)	Yhteensä	Nuoret opiskelijat (alle 25-v)	Aikuis-opiskelijat (yli 25-v)
Peruskoulu	44,7	73,8	24,7	55,9	81,4	21,0
Ylioppilas	15,8	18,8	13,8	8,3	9,4	6,9
Toisen asteen ammatillinen koulutus	24,5	7,2	36,4	26,1	9,1	49,4
Korkeakoulutus	15,0	0,2	25,1	9,7	0,1	22,7
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 5.7. Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkojen kehitys Helsingissä vuosina 1998–2006 koulutusaloittain

Tilasto sisältää nuorille ja aikuisille tarkoitetut peruskoulutuksen aloituspaikat. Aloituspaikka on koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän päättämä aloituspaikkojen lukumäärä. Tilasto sisältää ainoastaan opetushallinnon hallinnonalan koulutusta. Oppisopimuskoulutus ei sisälly tietoihin. Lähde: Wera-web-raportointipalvelu

Aloituspaikat ovat peruskoulutuksessa vähentyneet ainoastaan tekniikan ja liikenteen alalla. Suhteellisesti eniten ovat suurista koulutusaloista kasvaneet matkailu-, ravitsemis- ja talousala sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (kuvio 5.7). Koko maassa ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkamäärä on kasvanut vain 3,4 prosenttia. Lisäkoulutuksen aloituspaikkamäärä on vaihdellut paljon vuosittain niin Helsingissä kuin koko maassakin.

Helsingissä vuonna 2004 ammatillisen toisen asteen koulutuksen aloittaneista 50 prosenttia oli kotikunnaltaan helsinkiläisiä, vantaalaisia oli 13 prosenttia ja espoolaisia 9 prosenttia. Helsingin seudun kehyskunnista opiskelijoista tuli 9 prosenttia. Kotikunnaltaan helsinkiläisistä, jotka aloittivat ammatilliset opintonsa vuonna 2004, 72 prosenttia valitsi helsinkiläiset oppilaitoksen. Vantaalla opintonsa aloitti 5 prosenttia ja Espoossa 4 prosenttia, joten pääkaupunkiseudun ulkopuolelta oppilaitoksen löysi 19 prosenttia.

Opiskelijoiden pohjakoulutus

Helsingissä sijaitseviin ammatillisiin oppilaitoksiin haettiin runsaammin lukiokoulutuksella ja vähemmän jo aikaisemmalla ammatillisella tutkinnolla kuin koko maassa keskimäärin. Yhteishaussa syksyllä 2002 ja keväällä 2003 Helsinkiin hakeneista 28 prosentilla oli lukiokoulutus ja 8 prosentilla ammatillinen tutkinto. Enemmistö, 60 prosenttia haki peruskoulupohjalta. Koko maassa lukiokoulutuksella haki 16 prosenttia ja ammatillisella tutkinnolla 10 prosenttia. Peruskoulutuksella haki 68 prosenttia.

Helsingissä ammatilliselle toiselle asteelle opiskellaankin monipuolisemmalla pohjakoulutuksella kuin muualla maassa (taulukko 5.10). Nuoret tulevat Helsingissä ammatilliseen koulutukseen enemmän lukion kautta. Vuonna 2004 alle 25-vuotiaista opiskeli-

joista 19 prosentilla oli ylioppilastutkinto, muualla maassa ylioppilaiden osuus oli vain 9 prosenttia. Aikuiskoulutuksessa koko maan opiskelijoista puolella oli jo toisen asteen koulutus, Helsingissä 36 prosentilla. Helsingin aikuisopiskelijoista jopa 25 prosentilla oli korkeakoulutus, koko maassakin 23 prosentilla.

Ammatillisessa koulutuksessa suoritettut tutkinnot

Tutkintotyypit

Ammatillisella toisella asteella voi perustutkintojen lisäksi osallistua lisäkoulutukseen ja suorittaa ammatti- sekä erikoisammattitutkintoja. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot ovat erityisesti aikuisille suunnattuja, korkeampaa ammattitaitoa edellyttäviä tutkintoja. Ammatillisessa peruskoulutuksessa käytetään ammattiosaamisen näyttöjä, joiden avulla nuorten ammattiosaamista voidaan arvioida.

Kaikkia ammatillisia tutkintoja voi suorittaa näyttötutkinnoina. Näyttötutkinnot on kehitetty erityisesti aikuisväestön koulutusta ajatellen sekä työelämän tarpeisiin. Näyttötutkinnoilla pyritään saamaan ammattitaidolle virallinen tunnustus tutkintotodistuksella. Tutkinto voidaan suorittaa ammattitaidon hankkimistavasta ja opiskelutavasta riippumatta, kun työelämässä saatu pätevytyminen voidaan todentaa näytöillä. Alle 10 prosenttia näyttötutkinnoista suoritetaan kuitenkin vain pelkällä työkokemuksella, valmistava koulutus on noussut aikuisväestölläkin uuteen asemaan näyttötutkintojen kautta. Näyttötutkintojärjestelmä otettiin käyttöön vuonna 1994, ja niiden suosio on kasvanut nopeasti, vuonna 2004 koko maassa suoritettiin jo yli 51 000 näyttötutkintoa.

Opiskelijoilla on myös mahdollisuus suorittaa kaksi tutkintoa opiskelemalla ammatillisessa koulutuksessa ja osallistumalla ylioppilastutkintoon. Opiskelija suorittaa osan lukion kurseista, jotka hyväksiluetaan ammatilliseen tutkintoon. Ammatillisen tutkinnon lisäksi hyväksytysti suoritettua ylioppilaskirjoituksista opiskelija saa ylioppilastutkinnon. Lukioista opiskelija ei saa päästötodistusta. Opetusministeriön tavoitteena on laajentaa ylioppilastutkinnon suorittajien määrä 10 prosenttiin ammatillisen perustutkinnon suorittavista. Tulevaisuudessa ylioppilasohjelmista ja peruskoulupohjaisista ammatillista koulutusta ei enää erotella hakeutumisasiheissa. Eri koulutusohjelmista tulevien opiskelijoiden osaaminen tunnustetaan opintosuunnitelmaa tehtäessä ja se näkyy koulutusajan pituudessa. Lukioiden ja ammatillisen koulutuksen yhteistyötä pyritään myös lisäämään yhteisen opintotarjonnan ja yhteisten opinto-ohjelmien kautta (Helsingin kaupungin opetusvirasto, www.edu.hel.fi; Opetushallitus, www.opm.fi/page.asp?path=1,17629,18771,18786, www.opm.fi/ammattillinenesr; OPM, www.minedu.fi/opm/koulutus/ammattillinen_koulutus; Koulutus ja tutkimus 2003–2008).

Perustutkinnot ja lisäkoulutustutkinnot

Helsingissä suoritettujen ammatillisten tutkintojen tutkintotyypin rakenne poikkeaa muusta maasta. Helsingissä tehdään muuta maata huomattavasti enemmän ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Kun koko maassa 59 prosenttia suoritetuista tutkinnoista vuonna 2004 oli peruskoulutuksella tehtyjä perustutkintoja, niin Helsingissä niiden osuus oli vain 39 prosenttia (taulukko 5.11).

Vuosina 2000–2004 Helsingissä ammatillisella toisella asteella suoritettut tutkinnot jakautuivat tasan peruskoulutuksen ja lisäkoulutuksen välillä. Muuhun maahan verrattuna etenkin erikoisammattitutkintoja suoritetaan paljon Helsingissä. Vuonna 2004 niiden osuus oli 16 prosenttia kaikista tutkinnoista, koko

Taulukko 5.11. Vuonna 2004 suoritettut tutkinnot tyypeittäin Helsingissä ja muussa maassa

	Helsinki		Muu Suomi	
	kpl	%	Kpl	%
Tutkintotyyppi yhteensä	5 957	100	49 794	100
Perustutkinnot, peruskoulutus	2 332	39,1	29 209	58,7
Perustutkinnot, näyttötutkinnot	1 062	17,8	7 522	15,1
Ammattitutkinnot	1 633	27,4	10 580	21,2
Erikoisammattitutkinnot	930	15,6	2 483	5,0

Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 5.12. Vuosina 2000–2004 Helsingissä suoritettujen ammatillisten tutkintojen jakautuminen tutkintotyyppin mukaan

	Perus-tutkinnot, %	Lisä-koulutus-tutkinnot, %
Tutkintoja yhteensä	50,6	49,4
Koulutusalat:		
Luonnonvara-ala	25,2	74,8
Tekniikan ja liikenteen ala	53,4	46,6
Kaupan ja hallinnon ala	29,9	70,1
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	67,5	32,5
Sosiaali- ja terveysala	82,3	17,7
Kulttuuriala	63,6	36,4
Humanistinen ja opetusala	100	0

Lisäkoulutustutkinnot = ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Lähde: Tilastokeskus

maassa osuus oli vain 5 prosenttia. Vuosina 2000–2004 Helsingissä on tehty 21 prosenttia koko maan lisäkoulutustutkinnoista. Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suurta osuutta selittää osaltaan Helsingin suuri aikuisopiskelijämäärä.

Koulutusaloittain erityisesti luonnonvara-alalla sekä kaupan ja hallinnon alalla tehdään paljon lisätutkintoja, vuosina 2000–2004 lisäkoulutustutkintojen osuus aloilla oli yli 70 prosenttia (taulukko 5.12). Eniten perustutkintoja tehdään sosiaali- ja terveysalalla, 82 prosenttia kaikista tutkinnoista.

Taulukko 5.13. Vuonna 2003 Helsingissä näyttötutkinnon suorittaneet tutkintotyyppin ja koulutusalan mukaan

	Perus-tutkinto	Ammatti-tutkinto	Erikois-ammatti-tutkinto	Näyttötutkinnon suorittaneista 25-vuotiaita tai yli, %
Koulutusalat yhteensä, kpl	786	908	337	87,5
<i>Koulutusalat, %</i>	100	100	100	
Luonnonvara-ala	0,6	3,1	0	72,7
Tekniikan ja liikenteen ala	17,6	20,3	11,3	84,2
Kaupan ja hallinnon ala	27,2	38,9	72,4	92,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	12,2	8,4	13,1	79,6
Sosiaali- ja terveysala	41,1	22,8	2,7	85,2
Kulttuuriala	0,5	6,1	0	91,5
Humanistinen ja opetusala	0,8	0,6	0,6	92,3
Muu koulutus	0	0	0	

Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 5.14. Helsingissä ja muualla Suomessa suoritettut tutkinnot vuonna 2004 koulutusaloittain

	Helsinki		Muu Suomi	
	kpl	%	kpl	%
Tutkintoja yhteensä	5 957	100	49 794	100
Luonnonvara-ala	46	0,8	2 884	5,8
Tekniikan ja liikenteen ala	1 363	22,9	17 302	34,7
Kaupan ja hallinnon ala	2 564	43,0	10 267	20,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	554	9,3	6 701	13,5
Sosiaali- ja terveysala	1 230	20,7	8 568	17,2
Kulttuuriala	195	3,3	2 432	4,9
Humanistinen ja opetusala	5	0,1	1 084	2,2
Muu koulutus	0	0	556	1,1

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Ylioppilaspohjainen koulutus ja kahden tutkinnon suorittajat

Vuosina 2001–2004 kaikista ammatillisen tutkinnon Helsingissä suorittaneista 39 prosenttia oli ylioppilaita, koko maassa osuus oli 24 prosenttia. Perustutkinnon Helsingissä suorittaneista 36 prosenttia oli ylioppilaita, koko maassa vain 21 prosenttia. Ylioppilastutkinnon suorittaneista on naisia enemmän (72 %) kuin kaikista tutkinnon suorittaneista (62 %).

Vuonna 2005 Helsingin kaupungin kolmesta ammattioppilaitoksesta perustutkinnon suorittaneista nuorista 17 prosenttia valmistui ylioppilaspohjaisista ryhmistä, kaikkiaan ylioppilaita tai lukion suorittaneita oli 21,5 prosenttia vuonna 2005 kaupungin ammatillisista oppilaitoksista valmistuneista. Lukuvuonna 2005–2006 Helsingissä pystyi suorittamaan kaksoistutkinnon 14 eri perustutkintolinjalla (Ammatillinen koulutus ja lukiot 2005–2006, Helsingin kaupungin opetusvirasto).

Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnon suorittaneista 41 prosentilla koulutusväylänä oli oppisopimuskoulutus ja 34 prosentilla oppilaitosten valmistava koulutus vuonna 2003. Vain alle 3 prosenttia teki näyttötutkinnon pelkän työkokemuksen pohjalta. Koko maassa oppisopimuskoulutus ei ole yhtä suosittua, mutta työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus on tärkeämpi koulutusväylä kuin Helsingissä.

Vuonna 2003 61 prosenttia Helsingissä tehdyistä näyttötutkinnoista tehtiin lisäkoulutuksen puolella. Kaikista näyttötutkinnon suorittaneista 88 prosenttia oli 25-vuotiaita tai vanhempia (taulukko 5.13). Osuudet ovat vastaavia koko maassa. Perustutkinnon näyttötutkinnolla suorittaneista 41 prosenttia valmistui sosiaali- ja terveysalalta, kaupan- ja hallinnon seuratussa 27 prosentilla. Kauppa- ja hallinto oli ylivoimainen lisäkoulutuksen näyttötutkinnoilla suorittaneilla; ammattitutkinnon näyttötutkinnolla suorittaneista 39 prosenttia valmistui tältä alalta ja erikoisammattitutkinnon suorittaneista jopa 72 prosenttia.

Tutkinnot koulutusaloittain

Ammatillisia tutkintoja suoritetaan Helsingissä ylivoimaisesti eniten kaupan ja hallinnon alalla, vuosina 2001–2004 suoritetuista tutkinnoista ne vastaavat 44 prosentin osuutta. Muussa maassa suurimpana koulutusalanana on tekniikka ja liikenne (taulukko 5.14, kuvio 5.8).

Helsingin aikuisopiskelijoista jopa yli puolet (51 %) suoritti tutkinnon vuonna 2004 yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta, nuorisosteella eniten tutkintoja tehtiin tekniikan ja liikenteen alalla, 34 prosenttia. Sosiaali- ja terveysalalta aikuisopiskelijat suorittivat toiseksi eniten tutkintoja, 19 prosenttia. Myös nuorisosteella sosiaali- ja terveysalalta tehtiin toiseksi eniten tutkintoja, 22 prosenttia kaikista suoritetuista tutkinnoista (liitetaulukko 5.1).

Vuosina 2001–2004 Helsingin ammatillisessa opetuksessa suoritettiin 180 erilaista ammatillista tutkintoa, erilaisia perustutkintoja suoritettiin 68. Eniten on suoritettu merkonomien perustutkintoja, 13 prosenttia kaikista tehdyistä tutkinnoista (taulukko 5.15). Lähihoitajan perustutkinto on ollut lähes yhtä suosittu, 12 prosenttia kaikista tutkinnoista. Helsingissä vuosina 2001–2004 kymmenen eniten suoritettujen tutkinnon joukossa on kuusi lisäkoulutustutkintonimikettä.

Koko maassa vuosina 2001–2004 suoritetuista ammatillisista tutkinnoista Helsingissä suoritettujen tutkintojen osuus on 12 prosenttia (kuvio 5.9). Kaupan ja hallinnon alan tutkintojen määrä on merkittävä koko maan mittakaavassa, 23 prosenttia alan tutkinnoista tehdään Helsingissä. Sosiaali- ja terveysalalla Helsingin osuus on myös suuri, 15 prosenttia.

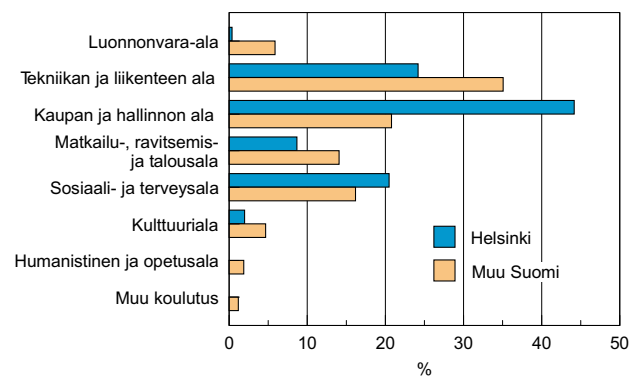
Opintoaloina Helsingin osuus koko maan tutkinnoista nousee korkeaksi pienemmillä ja erikoistuneilla aloilla kuten hammashuolto, teatteri- ja tanssiala, lääkeala, musiikkiala sekä graafinen ja viestintätekniikka (liitetaulukko 5.2). Helsingin nuorisosteella tehtiin vuonna 2004 yli neljäsnes koko maan teatteri- ja tanssialan, lääkealan, graafisen ja viestintäalan sekä musiikkialan tutkinnoista. Aikuisopiskelijoiden lääkealan ja hammashuollon lä-

Taulukko 5.15. Vuosina 2001–2004 kymmenen eniten Helsingissä suoritettua ammatillista tutkintoa

	Tutkintoja	%
Tutkinnot yhteensä	25 010	100
Merkonomi, liiketalouden perustutkinto	3 170	12,7
Lähihoitaja, sosiaali- ja terveysalan perustutkinto	2 923	11,7
Johtamisen erikoisammattitutkinto	1 718	6,9
Myyntin ammattitutkinto	1 112	4,5
Taloushallinnon ammattitutkinto	828	3,3
Isännöinnin ammattitutkinto	595	2,4
Sähköalan perustutkinto	593	2,4
Markkinointiviestinnän ammattitutkinto	570	2,3
Sihteerin ammattitutkinto	560	2,3
Hotelli- ja ravintola-alan perustutkinto	558	2,2

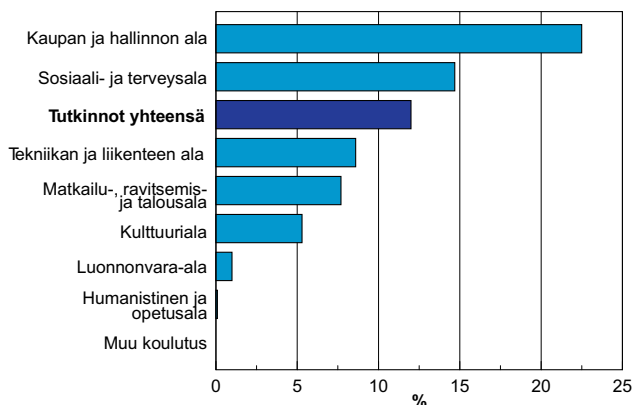
Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 5.8. Helsingin ja muun maan koulutusaloittaiset tutkinto-osuudet kaikista tutkinnoista vuosina 2001–2004

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

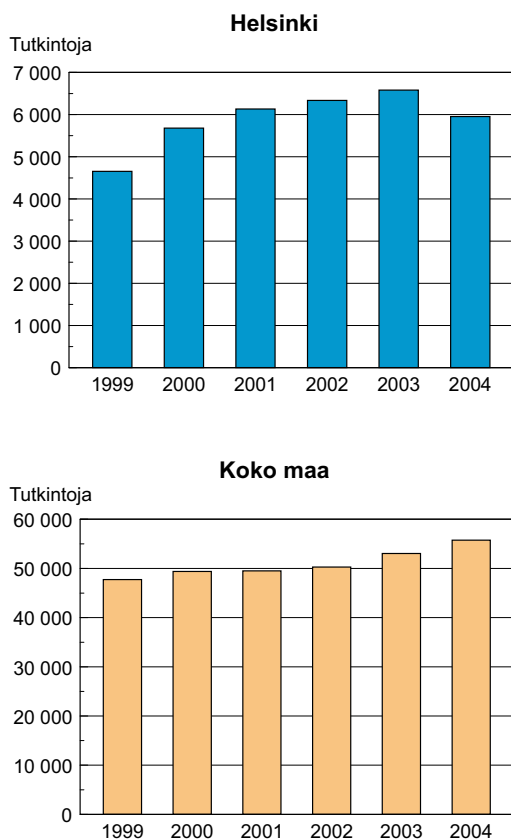
Kuvio 5.9. Helsingissä vuosina 2001–2004 suoritettujen tutkintojen osuus koko maan tutkinnoista koulutusaloittain

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

hes kaikki tutkinnot tehtiin vuonna 2004 Helsingissä. Myös teatteri- ja tanssialan, graafisen ja viestintätekniikan sekä matkailualan aikuisopiskelijatutkinnot tehdään valtaosalta Helsingissä.

Kuvio 5.10. Helsingissä ja koko maassa suoritettujen ammatillisten tutkintojen määrä vuosina 1999–2004

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Tutkintomäärien kehitys

Helsingissä suoritettiin 5 957 ammatillista tutkintoa vuonna 2004. Tutkintomäärä laski edellisestä vuodesta lähes kymmenen prosenttia. Kokonaisuudessaan vuosina 1999–2004 tutkintomäärä on kasvanut jopa 28 prosenttia (kuvio 5.10, taulukko 5.16).

Vuodesta 1999–2004 tutkintomäärät ovat kasvaneet nopeimmin kulttuurialalla, jossa suoritettujen tutkintojen määrä on lähes seitsenkertaistunut. Merkittäväntä kasvu on ollut kaupan ja hallinnon alalla, jossa tutkintomäärä on kasvanut 1 475 tutkinnolla kasvuprosentin ollessa 135 (taulukko 5.16). Vielä vuonna 1999 kaupan ja hallinnon ala oli vasta kolmanneksi suurin ala tekniikan ja liikenteen alan ollessa suurin ja sosiaali- ja terveysalan toiseksi suurin. Vuodesta 1999 kaupan ja hallinnon tutkintojen määrä on lähes kolminkertaistunut, mutta edellä mainittujen kahden muun suuren koulutusalan tutkintojen määrä on laskenut. Tekniikan ja liikenteen alan tutkintojen määrä on laskenut 21 prosenttia ja sosiaali- ja terveysalan 8 prosenttia. Kaikkien suurten koulutusalojen tutkintomäärät ovat laskeneet vuodesta 2003 vuoteen 2004.

2000-luvun alussa tutkintojen määrän kasvu on tullut etenkin perustutkinnoista, joiden määrän on kasvanut 36 prosenttia vuosina 1999–2004, lisätutkintojen kasvun ollessa 19 prosenttia. Perustutkintojen suorittaminen on vähentynyt tekniikan ja liikenteen, sosiaali- ja terveysalan sekä luonnonvara-aloilta (liitetaulukko 5.3). Kaupan ja hallinnon alan tutkintojen määrän kasvu nousee selkeästi perustutkinnoista, määrä on kasvanut 474 prosenttia. Myös matkailu-, ravitsemis- ja talousala on kasvanut perustutkintojen osuudelta 48 prosenttia.

Myös lisätutkintojen suoritus on kasvanut kaupan ja hallinnon alalla, vuosina 1999–2004 70 prosenttia. Tekniikan ja liikenteen alalla lisätutkintojen määrä on laskenut 37 prosenttia, laskua on etenkin vuonna 2004 edellisestä vuodesta. Sosiaali- ja terveydenhoitoalalla laskua on 18 prosenttia.

Taulukko 5.16. Helsingissä suoritettujen ammatillisten tutkinnot koulutusalan ja tutkintotyyppin mukaan vuosina 1999–2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Muutos vuosina 1999–2004	
							Kpl	%
Tutkinnot yhteensä	4 653	5 679	6 135	6 337	6 581	5 957	1 304	28,0
Luonnonvara-ala	29	8	10	23	28	46	17	58,6
Tekniikan ja liikenteenala	1 732	1 873	1 623	1 472	1 599	1 363	-369	-21,3
Kaupan ja hallinnonala	1 089	2 035	2 688	2 860	2 948	2 564	1 475	135,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	432	487	496	508	607	554	122	28,2
Sosiaali- ja terveysala	1 342	1 211	1 246	1 359	1 294	1 230	-112	-8,3
Kulttuuriala	29	65	72	115	105	195	166	572,4
Humanistinen ja opetusala	0	0	0	0	0	5	5	..
Perustutkinnot	2 493	2 674	2 968	3 157	3 349	3 394	901	36,1
Lisätutkinnot	2 160	3 005	3 167	3 180	3 232	2 563	403	18,7

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Koulutuksen läpäisy

Koulutuksessa aloittaneiden määrä ammatillisella toisella asteella on kasvanut välillä 1999–2003 Helsingissä 24 prosenttia ja koko maassa vain 6 prosenttia (taulukko 5.17). Helsingissä jokaisella koulutuslalla on ollut kasvua, koko maassa on taas vähentynyt aloittaneiden opiskelijoiden määrä luonnonvara-alalta, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta sekä muusta koulutuksesta.

Välillä 1999–2003 suhteellisesti eniten Helsingissä kasvaneet koulutuslalat ovat olleet kulttuuriala ja luonnonvara-ala. Määrällisesti eniten aloittaneet ovat kasvaneet tekniikan ja liikenteen alalla. Vaikka aloittaneiden määrä on kasvanut, tutkintojen määrä on laskenut tekniikan ja liikenteen alalla sekä sosiaali- ja terveysalalla ajanjaksolla 1999–2003 (taulukot 5.16 & 5.17). Tutkintojen määrään voikin olettaa kasvavan tulevaisuudessa etenkin luonnonvara-alalla, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla sekä kulttuurialalla.

Verrattaessa aloittaneiden opiskelijoiden ja kolmen vuoden päästä suoritettujen tutkintojen määrää, saadaan tietoa koulutuksen läpäisystä. Aikuiskoulutuksen ollessa usein eripituinen kuin perustutkinnon kolme suoritusvuotta, tässä tarkastellaan opiskeluaikaa pelkästään nuorisosteella. Nuorisosteella Helsingissä

vuosina 1999 ja 2000 aloittaneiden osuus tutkinnon vuosina 2002 ja 2003 suorittaneista oli 51 prosenttia (taulukko 5.18). Vastaava osuus oli koko maassa 58 prosenttia. Kaupungin ammatillisista oppilaitoksista vuonna 2001 opintonsa aloittaneista kolmessa vuodessa suoritti tutkinnon 51 prosenttia opiskelijoista.

Parhaiten tutkintoja suhteessa kolme vuotta aikaisemmin aloittaneisiin opiskelijoihin ovat tuottaneet matkailu-, ravitsemis- ja talousala. Myös sosiaali- ja terveysalalla sekä kulttuurialalla tutkintoja on suoritettua keskivertoa paremmin. Heikoiten tutkintoja on tuottanut tekniikan ja liikenteen ala sekä kaupan- ja hallinnon ala. Koko maassa parhaiten tutkintoja suhteessa aloittaneisiin on tehty kulttuurialalla (78 %) sekä sosiaali- ja terveysalalla (64 %). Heikointa valmistuminen on ollut luonnonvara-alalla (46 %) sekä matkailu, ravitsemis- ja talousalalla (51 %).

Helsingissä perustutkintoa oppilaitosmuotoisesti opiskelevasta 9 261 opiskelijasta keskeytti opintonsa 17 prosenttia lukuvuonna 2003–2004. Keskeyttäneistä osa jatkoi kuitenkin opiskeluaan toisessa oppilaitoksessa. Kokonaan ammatillisen koulutuksen lopetti 14 prosenttia opiskelijoista. Näistä keskeyttäneistä 17 prosenttia jatkoi jossain muussa koulutuksessa saman lukuvuoden aikana ja muut lopettivat opinnot kokonaan. Kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista keskeytti opinnot 19 prosenttia vuonna 2004. Luvussa ovat mukana myös koulutuslata vaihtaneet.

Taulukko 5.17. Aloittaneiden opiskelijoiden määrät Helsingissä 1999–2003

	1999	2000	2001	2002	2003	Muutos 1999-2003		Muutos 1999-2003 koko maassa	
						kpl	%	kpl	%
Kaikki aloittaneet	7 768	8 145	8 512	8 871	9 634	1 866	24,0	4 405	6,0
Luonnonvara-ala	31	2	22	84	58	27	87,1	-116	-2,4
Tekniikan ja liikenteen ala	2 415	2 565	2 482	2 613	2 933	518	21,4	377	1,5
Kaupan ja hallinnon ala	3 006	3 066	3 178	3 194	3 447	441	14,7	2 542	17,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	607	583	776	958	932	325	53,5	-822	-7,7
Sosiaali- ja terveysala	1 518	1 696	1 859	1 722	1 874	356	23,5	1 546	13,7
Kulttuuriala	191	233	195	300	390	199	104,2	1 038	29,0
Humanistinen ja opetusala								126	9,8
Muu koulutus								-286	-38,3

Ammatilliseen tutkintoon tähtäävän koulutuksen aloittaneet toisella asteella, opistoasteella ja ammatillisella korkea-asteella
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 5.18. Nuorisosteella vuosina 1999 ja 2000 aloittaneet opiskelijat suhteessa nuorisosteiden tutkinnon suorittaneisiin vuosina 2002 ja 2003 Helsingissä

	Aloittaneet		Tutkinnon suorittaneet		Tutkintojen osuus aloittaneista, %
	1999	2000	2002	2003	
Koulutuslalat yhteensä	4 111	4 119	2 063	2 147	51,2
Luonnonvara-ala	12	0	0	0	..
Tekniikan ja liikenteen ala	1 517	1 450	617	724	45,2
Kaupan ja hallinnon ala	1 173	1 173	603	565	49,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	378	416	223	287	64,2
Sosiaali- ja terveysala	925	919	555	489	56,6
Kulttuuriala	106	161	65	82	55,1

Lähde: Tilastokeskus

Liitetaulukko 5.1. Helsingissä toisen asteen ammatillisessa vuonna 2004 suoritettut tutkinnot koulutus- ja opintoaloittain

Kaikki tutkinnot 100%; koulutusalat tummennettuna

Kaikki tutkinnon suorittaneet	Henkilöä	%	Nuorisoasteen tutkinnon suorittaneet	Henkilöä	%	Aikuisenkoulutuksen tutkinnon suorittaneet	Henkilöä	%
Koulutusalat yhteensä	5 895	100	Koulutusalat yhteensä	2 260	100	Koulutusalat yhteensä	3 635	100
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	2 283	38,7	Tekniikan ja liikenteen ala	756	33,5	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1 848	50,8
Liiketalous ja kauppa	2 283	38,7	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	486	21,5	Liiketalous ja kauppa	1 848	50,8
Tekniikan ja liikenteen ala	1 363	23,1	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	435	19,3	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	680	18,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1 166	19,8	Liiketalous ja kauppa	435	19,3	Tekniikan ja liikenteen ala	607	16,7
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	680	11,5	Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	342	15,1	Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	338	9,3
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	579	9,8	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	326	14,4	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	253	7,0
Majoitus- ja ravitsemisala	468	7,9	Majoitus- ja ravitsemisala	294	13,0	Majoitus- ja ravitsemisala	174	4,8
Sähkö- ja automaatiotekniikka	283	4,8	Sähkö- ja automaatiotekniikka	183	8,1	Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	168	4,6
Luonnontieteiden ala	258	4,4	Luonnontieteiden ala	167	7,4	Kulttuuriala	110	3,0
Tietojenkäsittely	258	4,4	Tietojenkäsittely	167	7,4	Arkkitehtuuri ja rakentaminen	103	2,8
Kulttuuriala	200	3,4	Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	115	5,1	Sähkö- ja automaatiotekniikka	100	2,8
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	191	3,2	Kauneudenhoitoala	111	4,9	Sosiaali- ja liikunta-ala	94	2,6
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	186	3,2	Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	103	4,6	Luonnontieteiden ala	91	2,5
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	163	2,8	Tekstiili- ja vaatetustekniikka	92	4,1	Tietojenkäsittely	91	2,5
Kauneudenhoitoala	157	2,7	Kulttuuriala	90	4,0	Kuntoutus ja liikunta	88	2,4
Graafinen ja viestintätieteiden ala	147	2,5	Arkkitehtuuri ja rakentaminen	83	3,7	Graafinen ja viestintätieteiden ala	81	2,2
Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	134	2,3	Graafinen ja viestintätieteiden ala	66	2,9	Farmasia ja muu lääkehuolto	66	1,8
Viestintä ja informaatiotieteet	101	1,7	Kone-, metalli- ja energiatekniikka	50	2,2	Matkailuala	60	1,7
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	101	1,7	Viestintä ja informaatiotieteet	42	1,9	Viestintä ja informaatiotieteet	59	1,6
Sosiaali- ja liikunta-ala	94	1,6	Musiikki	41	1,8	Teatteri ja tanssi	50	1,4
Farmasia ja muu lääkehuolto	91	1,5	Elintarvikeala ja biotekniikka	31	1,4	Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	48	1,3
Matkailuala	91	1,5	Matkailuala	31	1,4	Tieto- ja tietoliikennetekniikka	47	1,3
Kuntoutus ja liikunta	88	1,5	Farmasia ja muu lääkehuolto	25	1,1	Luonnonvara- ja ympäristöala	46	1,3
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	58	1,0	Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	23	1,0	Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	46	1,3
Teatteri ja tanssi	57	1,0	Tieto- ja tietoliikennetekniikka	10	0,4	Kauneudenhoitoala	46	1,3
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	57	1,0	Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	8	0,4	Tekniset terveystieteet	36	1,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	46	0,8	Teatteri ja tanssi	7	0,3	Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	31	0,9
Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	46	0,8	Puhdistuspalvelut	1	0,0	Elintarvikeala ja biotekniikka	12	0,3
Elintarvikeala ja biotekniikka	43	0,7				Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	12	0,3
Musiikki	41	0,7				Puhdistuspalvelut	12	0,3
Tekniset terveystieteet	36	0,6				Tekstiili- ja vaatetustekniikka	9	0,3
Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	20	0,3				Kone-, metalli- ja energiatekniikka	8	0,2
Puhdistuspalvelut	13	0,2				Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	7	0,2
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	7	0,1				Kuvataide	1	0,0
Kuvataide	1	0,0						

Lähde: Tilastokeskus.

Liitetaulukko 5.2. Helsingissä suoritettujen toisen asteen ammatillisten tutkintojen osuus koko maassa suoritetuista tutkinnoista koulutus- ja opintoaloittain vuonna 2004
Koulutusalat tummennettuna

Kaikki tutkinnon suorittaneet	%	Nuorisoasteen tutkinnon suorittaneet	%	Aikuisenkoulutuksen tutkinnon suorittaneet	%
Kuvataide	100,0	Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	100,0	Kuvataide	100,0
Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	95,2	Teatteri ja tanssi	43,8	Farmasia ja muu lääkehuolto	97,1
Teatteri ja tanssi	71,3	Farmasia ja muu lääkehuolto	40,3	Hammaslääketiede ja muu hammashuolto	92,3
Farmasia ja muu lääkehuolto	70,0	Graafinen ja viestintätekniikka	29,6	Teatteri ja tanssi	78,1
Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	44,2	Musiikki	24,9	Graafinen ja viestintätekniikka	66,4
Graafinen ja viestintätekniikka	42,6	Tieto- ja tietoliikennetekniikka	20,8	Muu luonnonvara- ja ympäristöalan koulutus	44,2
Tekniset terveyspalvelut	30,8	Tekstiili- ja vaatetustekniikka	17,7	Matkailuala	33,5
Musiikki	24,9	Liiketalous ja kauppa	12,1	Tekniset terveyspalvelut	30,8
Tieto- ja tietoliikennetekniikka	22,4	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	12,0	Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	26,7
Liiketalous ja kauppa	21,7	Luonnontieteiden ala	11,3	Liiketalous ja kauppa	26,7
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	21,7	Tietojenkäsittely	11,3	Kauneudenhoitoala	24,9
Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	16,2	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	10,7	Tieto- ja tietoliikennetekniikka	22,7
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	16,2	Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	10,4	Viestintä ja informaatiotieteet	18,7
Kauneudenhoitoala	12,3	Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	10,3	Kulttuuriala	17,6
Kuntoutus ja liikunta	11,8	Kauneudenhoitoala	10,1	Muu tekniikan ja liikenteen alan koulutus	17,6
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	11,6	Majoitus- ja ravitsemisala	8,3	Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	16,7
Matkailuala	11,4	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	7,2	Majoitus- ja ravitsemisala	15,0
Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	11,1	KOULUTUSALAT YHTEENSÄ	7,2	KOULUTUSALAT YHTEENSÄ	14,7
KOULUTUSALAT YHTEENSÄ	10,5	Elintarvikeala ja biotekniikka	6,5	Kuntoutus ja liikunta	14,1
Luonnontieteiden ala	10,3	Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	6,4	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	12,3
Tietojenkäsittely	10,3	Tekniikan ja liikenteen ala	6,1	Sähkö- ja automaatiotekniikka	12,2
Majoitus- ja ravitsemisala	9,9	Viestintä ja informaatiotieteet	5,5	Sosiaali- ja terveysala (alojen yhteiset ohjelmat)	11,8
Viestintä ja informaatiotieteet	9,4	Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	5,4	Tekniikan ja liikenteen ala	9,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	7,9	Sähkö- ja automaatiotekniikka	5,1	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	8,9
Tekniikan ja liikenteen ala	7,3	Matkailuala	5,0	Luonnontieteiden ala	8,9
Kulttuuriala	7,3	Arkkitehtuuri ja rakentaminen	4,8	Tietojenkäsittely	8,9
Sähkö- ja automaatiotekniikka	6,5	Kulttuuriala	4,3	Tekstiili- ja vaatetustekniikka	8,5
Elintarvikeala ja biotekniikka	6,4	Kone-, metalli- ja energiatekniikka	2,5	Arkkitehtuuri ja rakentaminen	7,7
Sosiaaliala	6,1	Puhdistuspalvelut	1,2	Elintarvikeala ja biotekniikka	6,2
Arkkitehtuuri ja rakentaminen	6,1			Sosiaaliala	6,1
Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	5,9			Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	4,6
Ajoneuvo- ja kuljetustekniikka	5,1			Prosessi-, kemian- ja materiaalitekniikka	4,5
Kone-, metalli- ja energiatekniikka	2,2			Luonnonvara- ja ympäristöala	3,6
Kotitalous- ja kuluttajapalvelut	2,1			Kone-, metalli- ja energiatekniikka	1,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	1,6			Puhdistuspalvelut	0,8
Puhdistuspalvelut	0,9				

Lähde: Tilastokeskus.

Liitetaulukko 5.3. Helsingissä suoritettut ammatilliset tutkinnot koulutusaloittain 1999–2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	Muutos 1999–2004	
							Kpl	%
KAIKKI TUTKINNOT								
Luonnonvara-ala	29	8	10	23	28	46	17	58,6
Tekniikan ja liikenteen ala	1 732	1 873	1 623	1 472	1 599	1 363	-369	-21,3
Kaupan ja hallinnon ala	1 089	2 035	2 688	2 860	2 948	2 564	1 475	135,4
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	432	487	496	508	607	554	122	28,2
Sosiaali- ja terveysala	1 342	1 211	1 246	1 359	1 294	1 230	-112	-8,3
Kulttuuriala	29	65	72	115	105	195	166	572,4
Humanistinen ja opetusala	0	0	0	0	0	5	5	..
Kaikki tutkinnot yhteensä	4 653	5 679	6 135	6 337	6 581	5 957	1 304	28,0
PERUSTUTKINNOT								
Luonnonvara-ala	29	8	10	11	0	0	-29	-100,0
Tekniikan ja liikenteen ala	919	951	901	665	871	848	-71	-7,7
Kaupan ja hallinnon ala	177	326	648	926	994	1 016	839	474,0
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	261	294	352	349	410	386	125	47,9
Sosiaali- ja terveysala	1 096	1 042	1 024	1 122	1 004	1 028	-68	-6,2
Kulttuuriala	11	53	33	84	70	111	100	909,1
Humanistinen ja opetusala	0	0	0	0	0	5	5	..
Perustutkinnot yhteensä	2 493	2 674	2 968	3 157	3 349	3 394	901	36,1
LISÄTUTKINNOT								
Luonnonvara-ala	0	0	0	12	29	46	46	..
Tekniikan ja liikenteen ala	813	922	722	807	728	515	-298	-36,7
Kaupan ja hallinnon ala	912	1 709	2 040	1 934	1 954	1 548	636	69,7
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	171	193	144	159	197	168	-3	-1,8
Sosiaali- ja terveysala	246	169	222	237	290	202	-44	-17,9
Kulttuuriala	18	12	39	31	35	84	66	366,7
Lisätutkinnot yhteensä	2 160	3 005	3 167	3 180	3 232	2 563	403	18,7

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus.

6. Korkea-asteen koulutus

Suomen korkeakoululaitos muodostuu kahdesta rinnakkaisesta järjestelmästä, yliopistoista ja ammattikorkeakouluista. Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä ja antaa siihen perustuvaa opetusta. Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin sekä harjoittaa opetusta ja aluetta palvelevaa tutkimusta.

Korkea-asteen koulutusta tarkastellaan tässä pääasiallisesti pääkaupunkiseudun alueella eli Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja Kauniaisissa.

Viimeaikaiset muutokset korkeakoulutuksessa

Suomalaiset korkeakoulututkinnot uudistuivat syksyllä 2005. Tutkinnonuudistus on osa eurooppalaista Bolognan prosessia, jonka tavoitteena on luoda eurooppalainen korkeakoulutusalue vuoteen 2010 mennessä. Bolognan prosessin keskeisenä tavoitteena on parantaa eri maiden tutkintojen kansainvälistä vertailtavuutta ja lisätä siten opiskelijoiden liikkumista ja kansainvälisiä opiskelumahdollisuuksia. Tutkinnonuudistuksen yksi tavoite on myös tutkintojen suoritusaikojen lyhentäminen. Tutkintojen sisältöä uudistetaan siten, että ne vastaavat paremmin tutkimuksen ja työelämän kehitystä (OPM).

Syksystä 2005 alkaen sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa opetussuunnitelmat ovat uudistuneet Bolognan prosessin mukaiseen kaksiportaiseen tutkintorakenteeseen. Tuoreet korkeakouluopiskelijat suorittavat opintoviikkojen sijaan opintopisteitä. Alemman korkeakoulututkinnon laajuus on pääsääntö-

sesti 180–240 opintopistettä ja ylemmän korkeakoulututkinnon 120 pistettä lisää. Opiskelijat hyväksytään yliopistoon suorittamaan kaksiportaista tutkintoa. Opiskelija voi halutessaan suorittaa ensin alemman, kandidaatin tutkinnon, mennä välillä vaikka työelämään ja palata sitten suorittamaan ylemmän, maisterin tutkinnon. Ammattikorkeakouluissa tutkinnoille vahvistetaan nyt ensimmäistä kertaa myös englanninkieliset nimikkeet. Alemman tutkinnon suorittanut voi jatkossa jatkaa opintojaan maisteriksi toisessa maassa (Liukkonen 2005).

Korkeakoulujen rooli Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla

Korkeakoulut osallistuvat laajalla metropolialueella pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan asettamien kehittämistavoitteiden toteuttamiseen perustehtäviensä kautta. Ne muodostavat kattavan alueellisen korkeakoulutuksen osaamisverkoston. Korkeakoulut tähtäävät yhteistyöllään tukemaan aktiivista kansalaisyhteiskuntaa, edistämään sosiaalisesti eheää ja kulttuurisesti monimuotoista ympäristöä, luomaan laaja-alaisia ja tasa-arvoisia oppimismahdollisuuksia sekä edistämään oikeudenmukaisia ja erilaisista tarpeista lähteviä hyvinvointipalveluja sekä eettistä johtajuutta.

Helsingin seudulla tekevät yhteistyötä 9 yliopistoa ja 11 ammattikorkeakoulua uudistetun aluestrategian mukaisilla toimintalinjoilla. Korkeakoulujen välinen yhteistyö kohdistuu osaavan työvoiman turvaamiseen, kansainvälisen toiminnan edistämiseen, yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen sekä alueen kaksikielisyyden ja pohjoismaisuuden turvaamiseen ja kehittämiseen (Metropolialueen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen aluestrategia 2006–2009).

7. Ammattikorkeakoulutus

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa opiskelijoilleen valmiuksia työelämän tehtäviin ja sen vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta. Ammattikorkeakoulut tarjoavat käytännönläheisemmän korkeakoulutuksen toisen asteen lukion tai ammatillisen koulutuksen suorittaneille. Ammattikorkeakouluista valmistuneet ovat korkeakoulututkinnon suorittaneita ammatillisia asiantuntijoita. Ammattikorkeakoulut harjoittavat opetusta ja työelämää palvelevaa sekä aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä. Lisäksi ammattikorkeakoulut antavat ja kehittävät aikuiskoulutusta työelämäosaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

Ammattikorkeakouluopintoja on järjestetty vuodesta 1991 lähtien. Ammattikorkeakouluissa voi suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja tai ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Perustutkinnon laajuus on 210–270 opintopistettä (140–180 ov), ja sen suorittamiseen kuuluu yleensä 3–4 vuotta. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon laajuus on 60–90 pistettä (40–60 ov) ja kokopäiväisesti opiskellen opinnot kestävät noin puolitoista vuotta. Lisäksi ammattikorkeakoulut järjestävät ammatillisia erikoistumisopintoja, aikuiskoulutusta ja avointa ammattikorkeakouluopetusta. Ammattikorkeakoulutusta järjestetään kahdeksalla koulutusalueella.

Ammattikorkeakoulut tekevät vuosittain tavoitesopimusesityksen keskeisistä tavoitteistaan ja koulutusalojen aloituspaikoista opetusministeriölle, joka päättää vuosittaiset aloituspaikat koulutusaloittain jokaiselle ammattikorkeakoululle. Ammattikorkeakoulujärjestelmän rahoitusperuste muuttui vuoden 2006 alussa. Perusrahoitus tulee 70 prosenttia läsnäolevista opiskelijoista ja 30 prosenttia suoritetuista tutkinnoista.

Suomessa on 31 ammattikorkeakoulua, joista 29 toimii opetusministeriön alaisuudessa, sisäasiainministeriö hallinnoi Poliisiammattikorkeakoulua ja Ahvenanmaalla toimii Högskolan på Åland. Opetusministeriön hallinnoimista ammattikorkeakouluista kunnallisia on 7, kuntayhtymän omistamia 11 ja yksityisiä 11 (Helsingin ammattikorkeakoulu; OPM, www.minedu.fi).

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut

Suomen 31 ammattikorkeakoulusta kymmenellä on opetusta pääkaupunkiseudulla. Näistä vain pääkaupunkiseudulla toimivat Arcada, EVTEK, Stadia sekä Poliisiammattikorkeakoulu (taulukko 7.1). Poliisiammattikorkeakoulu siirtyy viimeistään vuoden 2008 alussa Tampereelle. Koko maassa toimipisteitä on Humanistisella ja Diakonia-ammattikorkeakoululla, loput ovat keskittyneet Helsingin seudulle ja eteläiseen Suomeen. Edellä mainittujen lisäksi Lahden ja Hämeen ammattikorkeakoulut osallistuvat Helsingin seudun korkeakoulu yhteistyöhön. Vuoden 2007 alusta Haaga Instituutin ja Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulut yhdistyvät yhdeksi uudeksi Haaga-Helia ammattikorkeakouluksi.

Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia on Helsingin kaupungin ylläpitämä ja EVTEK-ammattikorkeakoulu kuntayhtymän ylläpitä-

mä. Poliisiammattikorkeakoulu on sisäasiainministeriön alainen, ja loput seitsemän pääkaupunkiseudulla toimivaa ammattikorkeakoulua ovat yksityisten ylläpitämiä (liitetaulukko 7.1). Yli puolet Suomen yksityisistä ammattikorkeakouluista toimii pääkaupunkiseudulla.

Opiskelijamäärältään koko maan toiseksi suurin ammattikorkeakoulu on Helsingin Stadia 8 700 opiskelijallaan ja Laurea kolmanneksi suurin 7 600 opiskelijallaan (liitetaulukko 7.2). Vuonna 2005 pääkaupunkiseudulla pääasiallisesti toimivissa seitsemässä ammattikorkeakoulussa oli tutkintoon johtavassa koulutuksessa 35 500 opiskelijaa, koko maassa opiskelijoita oli 131 000. Alueellisesti rajattuna pääkaupunkiseudulla opiskeli vajaa 30 000 opiskelijaa vuonna 2004, mikä on 23 prosenttia koko maan opiskelijoista. Helsingin osuus pääkaupunkiseudulla opiskelevista ammattikorkeakouluopiskelijoista on 65 prosenttia.

Taulukko 7.1. Opiskelijamäärät alueellisesti pääkaupunkiseudulle rajattuna ammattikorkeakouluissa vuonna 2004

	Pääkaupunkiseudulla	Koko maassa	Pääkaupunkiseudun osuus, %
Helsingin ammattikorkeakoulu (Stadia)	8 630	8 630	100
EVTEK-ammattikorkeakoulu (EVTEK)	5 297	5 297	100
Laurea-ammattikorkeakoulu (Laurea)	4 315	7 567	57,0
Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulu (Helia)	4 105	5 181	79,2
Haaga Instituutin ammattikorkeakoulu (Haaga)	3 636	3 900	93,2
Arcada-Nylands svenska yrkeshögskola (Arcada)	2 008	2 008	100
Diakonia-ammattikorkeakoulu (Diak)	1 017	2 774	36,7
Yrkeshögskolan Sydväst (Sydväst)	323	1 849	17,5
Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak)	218	1 354	16,1
Poliisiammattikorkeakoulu (PAKK)	100	100	100
Yhteensä	29 649	38 660	76,7
Koko maan ammattikorkeakoulut	29 649	131 307	22,6

Opiskelijamäärät koulutuksen sijainnin mukaan. Lisäksi ylempään ammattikoulututkintoon johtavassa koulutuksessa pääkaupunkiseudulla 104 opiskelijaa ja koko maassa 612 opiskelijaa. Lähde: Tilastokeskus ja AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Monet ammattikorkeakoulut toimivat usealla paikkakunnalla. Tässä tilastollisessa katsauksessa ammattikorkeakouluja tarkastellaan sekä korkeakouluittain että aluetietojen pohjalta. Alueellisen tiedon kautta saadaan rajattua vain pääkaupunkiseudulla tapahtuva koulutus. Sijaintitietoon perustuva tieto on Tilastokeskuksen tuottamaa ja uusien aineisto on pääasiallisesti vuodelta 2004. Korkeakoulutteisessa tarkastelussa on pääasiallisesti kahdeksan ammattikorkeakoulua: Stadia, EVTEK, Laurea, Heliä, Haaga, Arcada, Diak sekä PAKK. Poliisiammattikorkeaa on usein poissa tilastoissa, koska sen hallintomuoto poikkeaa muista ammattikorkeakouluista. Kouluttainen tieto saadaan opetusministeriön ylläpitämästä AMKOTA-tietokannasta ja sen tuorein aineisto on pääasiallisesti vuodelta 2005.

Opiskelijat tutkintoon johtavassa koulutuksessa

Opiskelijat koulutusaloittain

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa annetaan opetusta kaikilla kahdeksalla koulutusosalalla ja lisäksi muuhun koulutukseen lukeutuvalla poliisialalla. Koulutusaloitus vaihtui 1.1.2005, tätä ennen ammattikorkeakoulutuksessa oli seitsemän koulutusala. Tässä tarkastelussa ennen vuotta 2005 ajoittuvaa tilastoaineistoa tarkastellaan pääosin jo uuden jaottelun mukaisesti.

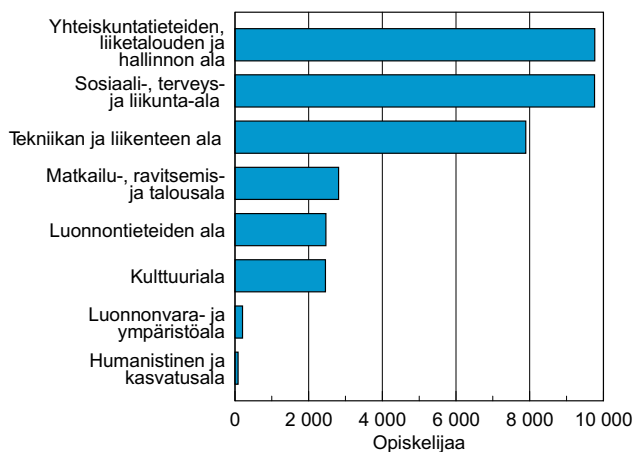
Koulutusalat ennen vuotta 2005:

- humanistinen ja opetusala
- kulttuuriala
- kaupan ja hallinnon ala
- tekniikan ja liikenteen ala
- luonnonvara-ala
- sosiaali- ja terveysala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Koulutusalat 1.1.2005 lähtien:

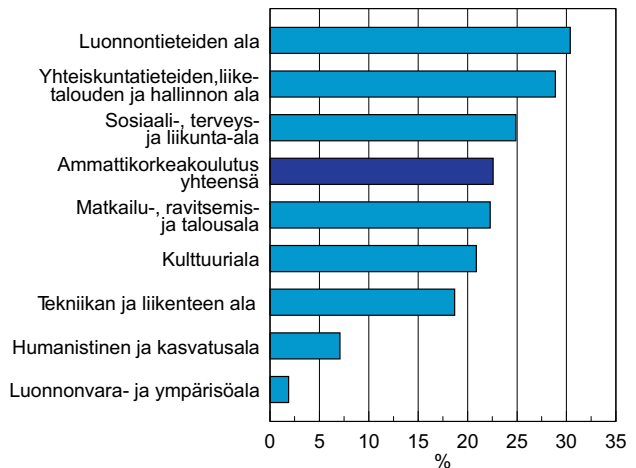
- humanistinen ja kasvatustalousala
- kulttuuriala
- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala
- luonnontieteiden ala
- tekniikan ja liikenteen ala
- luonnonvara- ja ympäristöala
- sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Kuvio 7.1. Opiskelijat koulutusaloittain seitsemässä pääkaupunkiseudulla toimivassa ammattikorkeakoulussa vuonna 2005

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Heliä ja Laurea
Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Kuvio 7.2. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuus koko maan opiskelijoista vuonna 2004

Muu koulutus = 100 %.
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 7.2. Ammattikorkeakoulutuksen opiskelijat koulutusalan mukaan pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa vuonna 2004

Koulutusala	Pääkaupunkiseutu		Muu Suomi		Pääkaupunkiseudun osuus koko maasta, %
	Henkilöä	%	Henkilöä	%	
Ammattikorkeakoulutus yhteensä	29 649	100	101 658	100	22,6
<i>Koulutusalat:</i>					
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	94	0,3	1 227	1,2	7,1
Kulttuuriala	2 392	8,1	9 034	8,9	20,9
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	7 763	26,2	19 140	18,8	28,9
Luonnontieteiden ala	2 330	7,9	5 339	5,3	30,4
Tekniikan ja liikenteen ala	8 070	27,2	35 054	34,5	18,7
Luonnonvara- ja ympäristöala	83	0,3	4 293	4,2	1,9
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	6 875	23,2	20 787	20,4	24,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 942	6,5	6 784	6,7	22,3
Muu koulutus	100	0,3	0	0	100,0

Opiskelijamäärät koulutuksen sijainnin mukaan.
Lähde: Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluopiskelijoista naisia on enemmistö, 56 prosenttia. Jokaisella koulutusallalla on naisennemmistö lukuun ottamatta poliisialaa sekä liikenteen alaa, joilla opiskelijoista miehiä on yli 85 prosenttia (kuvio 7.3). Myös luonnontieteiden alalla on miesennemmistö. Muun maan ammattikorkeakouluopiskelijoiden sukupuolijakauma on vastaavanlainen, poikkeuksena on luonnonvara- ja ympäristöala, joka muualla maassa on miesvaltainen.

Pääkaupunkiseudun seitsemän ammattikorkeakoulun opiskelijoista 4,9 prosentilla äidinkieli oli muu kuin suomi tai ruotsi vuonna 2003. Yleisin muu äidinkieli oli venäjä, viro ja somali. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa oli ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista 4,1 prosenttia vuonna 2004, muualla maassa ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus oli vain 2,4 prosenttia. Koko maassa oli 3 765 ulkomaalaista opiskelijaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa ammattikorkeakouluissa.

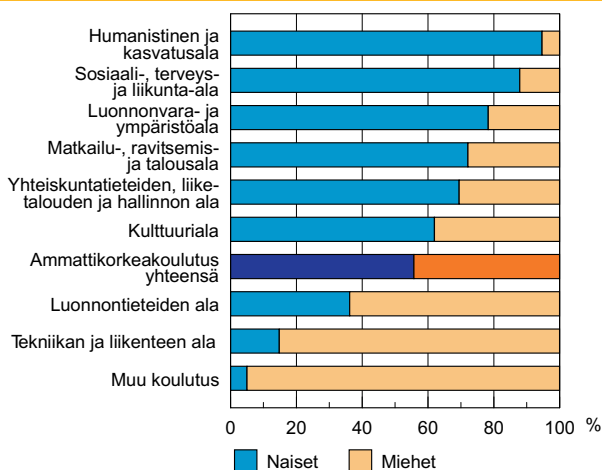
Nuoret opiskelijat ja aikuisopiskelijat

Ammattikorkeakouluissa annetaan opetusta nuorten koulutuksessa ja aikuiskoulutuksessa. Nuorten koulutuksena järjestetään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta ja aikuiskoulutuksena ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa opetusta sekä ammatillisia erikoistumisopintoja ja avointa ammattikorkeakouluopetusta. Nuorten koulutukseen haetaan yhteishaululla, aikuiskoulutukseen erillishaululla.

Opetuksen järjestelyissä pyritään joustamaan opiskelijan elämäntilanteen mukaan, erityisesti aikuiskoulutuksessa. Perustutkintoon johtavat opinnot kiinnostavat yhä enemmän vanhempiakin ikäluokkia, joten ns. nuorten ja aikuisten koulutuksessa on opiskelijoista eri ikäryhmiä (Helsingin ammattikorkeakoulu).

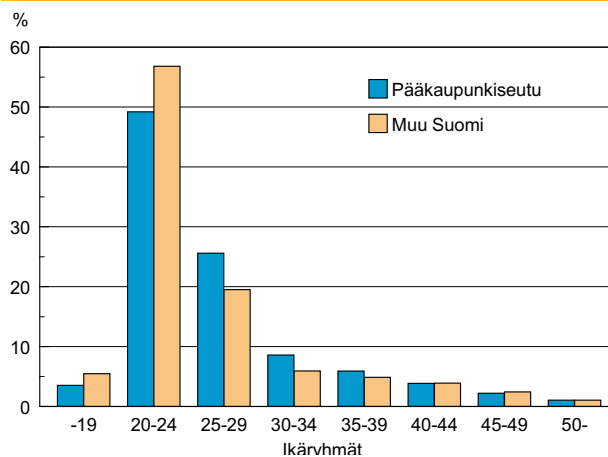
Pääkaupunkiseudun opiskelijoista alle 25-vuotiaita oli vuonna 2004 enemmistö, 53 prosenttia. Muussa maassa nuorien osuus oli huomattavasti suurempi, 62 prosenttia. Pääkaupunkiseudun opiskelijat ovat muuta maata iäkkäämpiä (kuvio 7.4). Yli 25-vuotiaat opiskelijat ovat pääkaupunkiseudulla keskittyneet hieman enemmän luonnontieteiden alalle ja vähemmän tekniikan ja liikenteen

Kuvio 7.3. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluopiskelijat sukupuolen mukaan koulutusaloittain vuonna 2004

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 7.4. Pääkaupunkiseudun ja muun maan ammattikorkeakouluopiskelijat viisivuotiskäryhmittäin vuonna 2004

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 7.3. Ammattikorkeakouluopiskelijat iän mukaan pääkaupunkiseudulla ja muussa maassa vuonna 2004

	Pääkaupunkiseutu				Muu Suomi			
	Yhteensä opiskelijaa	alle 25-v osuus % aloittain, %	25-v ja yli osuus aloittain, %	Yli 25-v kaikista opis- keljoista, %	Yhteensä opiskelijaa	alle 25-v osuus aloittain, %	25-v ja yli osuus aloittain, %	Yli 25-v kaikista opis- keljoista, %
Ammattikorkeakoulutus yhteensä	29 649	100	100	47,3	101 658	100	100	37,7
Humanistinen ja kasvatusala	94	0,3	0,3	50,0	1 227	1,2	1,2	36,8
Kulttuuriala	2 392	7,4	8,8	51,5	9 034	8,6	9,3	39,6
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	7 763	26,4	26,0	46,9	19 140	19,5	17,8	35,5
Luonnontieteiden ala	2 330	5,8	10,2	61,4	5 339	4,9	5,9	42,3
Tekniikan ja liikenteen ala	8 070	30,3	23,8	41,4	35 054	36,2	31,6	34,6
Luonnonvara- ja ympäristöala	83	0,3	0,3	53,0	4 293	3,9	4,7	42,1
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	6 875	23,8	22,5	45,8	20 787	19,1	22,7	41,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 942	5,8	7,4	53,3	6 784	6,6	6,8	38,3
Muu koulutus	100	0	0,7	100,0	0	-	-	-

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 7.4. Ammattikorkeakouluopiskelijat nuorten koulutuksessa ja aikuiskoulutuksessa pääkaupunkiseudulla vuonna 2004

	Nuorten koulutus		Aikuiskoulutus		Aikuisopiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista, %
	Henkilöä	Osuus aloittain, %	Henkilöä	Osuus aloittain, %	
Koulutus yhteensä	19 841	100	9 808	100	33,1
Humanistinen ja kasvatusala	57	0,3	37	0,4	39,4
Kulttuuriala	1 605	8,1	787	8,0	32,9
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	5 138	25,9	2 625	26,8	33,8
Luonnontieteiden ala	1 283	6,5	1 047	10,7	44,9
Tekniikan ja liikenteen ala	5 914	29,8	2 156	22,0	26,7
Luonnonvara- ja ympäristöala	52	0,3	31	0,3	37,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	4 527	22,8	2 348	23,9	34,2
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	1 265	6,4	677	6,9	34,9
Muu koulutus	0	0	100	1,0	100,0

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 7.5. Opiskelijat ikäryhmittäin nuorten ja aikuisten koulutuksessa vuonna 2004

	Opiskelijat henkilöä	Ikäryhmät, %					
		Alle 19	20–24	25–29	30–34	35–39	Yli 40
Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut							
Yhteensä	35 457	3,6	50,7	24,5	8,0	5,9	7,3
Nuorten koulutus	28 648	4,4	62,1	24,9	4,6	2,3	1,6
Aikuisten koulutus	6 809	0,0	2,4	22,7	22,3	21,3	31,3
Muut ammattikorkeakoulut							
Yhteensä	95 850	5,6	56,7	19,5	6,0	4,8	7,4
Nuorten koulutus	81 188	6,6	66,1	19,8	3,7	2,0	1,8
Aikuisten koulutus	14 662	0,1	5,0	18,1	18,6	20,1	38,1

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.

Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö (Tilastokeskus)

teen alalle kuin nuoremmat opiskelijat. (taulukko 7.3). Yli 25-vuotiaat ovat enemmistönä luonnontieteiden alalla, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla, luonnonvara- ja ympäristöalalla sekä kulttuurialalla. Muualla Suomessa yli 25-vuotiaita on suhteellisesti eniten luonnontieteiden ja luonnonvara- ja ympäristöalalla, mutta he eivät ole millään koulutusalaalla enemmistönä.

Aikuisopetuksen osuus on kaikista pääkaupunkiseudun opiskelijoista kolmannes (taulukko 7.4). Aikuisopetuksessa olevien osuus kaikista opiskelijoista on suurin luonnontieteiden alalla ja pienin tekniikan ja liikenteen alalla. Aikuisopiskelijoista 27 prosenttia opiskelee yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla. Nuorten koulutuksessa eniten opiskeltu ala on tekniikka ja liikenne, 30 prosenttia opiskelijoista opiskelee alaa. Muualla maassa aikuisopiskelijoiden osuus oli 26 prosenttia vuonna 2004. Sekä aikuisopiskelijoiden että nuorten eniten opiskelema ala on muualla maassa tekniikka ja liikenne (36 % nuorista, 30 % aikuisopiskelijoista).

Sekä nuorten että aikuisten koulutuslinjoissa pääkaupunkiseudun opiskelijoiden ikärakenne on vanhempi kuin muussa maassa (taulukko 7.5). Pääkaupunkiseudun ulkopuolella nuorten koulutuksessa olevista 73 prosenttia on alle 25-vuotiaita, pääkaupunkiseudulla 67 prosenttia

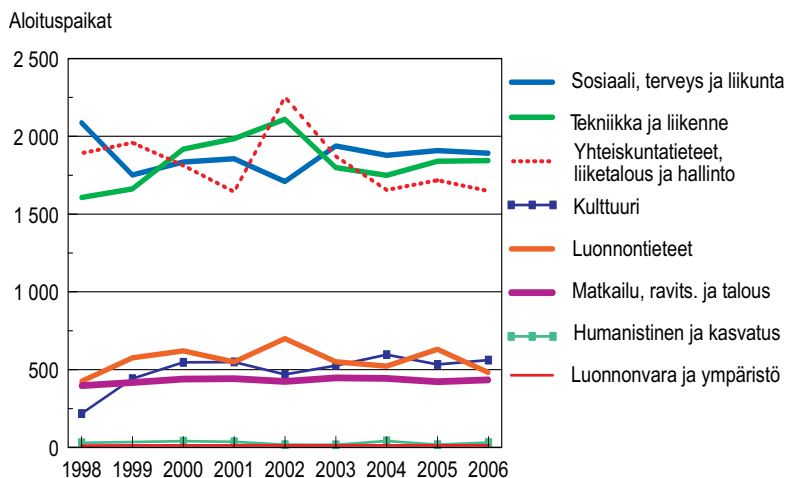
Määrällisesti eniten aikuisopetuksessa olevia opiskelijoita on koko maan ammattikorkeakouluista EVTEK:ssä, 1 400 opiskelijaa vuonna 2005. Yli tuhannen opiskelijan aikuisopetus on myös Haagassa, Heliassa, Laureassa ja Stadiassa. Aikuisopetuksessa olevien osuus kaikista opiskelijoista on suurin Haagassa, 33 prosenttia ja EVTEK:ssä, 27 prosenttia. Yli viidenneksen osuus aikuisopiskelijoita on myös Heliassa ja Diakoniasissa (liitetaulukko 7.2).

Opiskelijamäärien kehitys ja aloituspaikat

Ammattikorkeakoulujen opiskelijämääriä säätelee opetusministeriö. Se määrittää vuosittain jokaiselle ammattikorkeakoululle koulutusaloittaiset aloituspaikat. Ammattikorkeakoulut voivat itse päättää koulutusalojen sisällä aloituspaikkojen kohdentamisen. Aloituspaikkasääntely koskee nuorisosaasteen koulutusta. Lisäksi ammattikorkeakoulut sopivat vuosittain opetusministeriön kanssa aikuisopiskelijoiden tutkintoon johtavan koulutuksen ja erikoistumisopinnojen vuotuisesta opiskelijämäärästä. Ammattikorkeakoulut kohdentavat alueellisten tarpeiden mukaisesti aikuisopetuspaikat (OPM, Helsingin ammattikorkeakoulu).

Vuonna 2006 pääkaupunkiseudun seitsemässä ammattikorkeakoulussa oli aloituspaikkoja nuorille 6 545 ja aikuisten vuotuisiksi opiskelijämääräksi oli asetettu 5 964 (katso myös liitetaulukko 7.1). Alueellisesti rajattuna pääkaupunkiseudulla oli aloituspaikkoja noin 6 900, niistä 77 prosenttia oli nuorille tarkoitettuja. Koko maassa aloituspaikkoja ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen oli vajaa 31 000, niistä nuorten koulutuksen osuus oli 81 prosenttia (taulukko 7.6).

Kuvio 7.5. Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikat pääkaupunkiseudulla vuosina 1998–2006 koulutusaloittain koulutuksen sijainnin mukaan

Opetuksen sijainnin mukaan.

Lähde: WERA-web-raportointipalvelu, Opetushallitus, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

Aloituspaikkamäärät ovat pysyneet tasaisina ammattikorkeakoulutuksessa. Määrä on kasvanut vuosina 1998–2006 pääkaupunkiseudulla 3,6 prosenttia ja koko maassa 3,9 prosenttia. Nuorten koulutuksen aloituspaikat ovat kasvaneet pääkaupunkiseudulla hieman nopeammin, 6,1 prosenttia. Koko maassa kasvua on 2,9 prosenttia.

Koulutusaloittain pääkaupunkiseudulla on lähes yhtä paljon aloituspaikkoja tekniikan ja liikenteen alalla kuin sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla vuonna 2006. Aloituspaikat ovat pääkaupunkiseudulla vähentyneet vuosina 1998–2006 yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta (12,8 %) sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta (9,4 %) (kuviot 7.5). Viimeksi mainitusta aloituspaikat ovat vähentyneet ainoastaan aikuisopetuksen puolelta. Koko maassa vähennystä on tapahtunut samoilta aloilta, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla 13 prosenttia ja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla 0,3 prosenttia, viimeksi mainitussa vähennystä on vain aikuisopetuksen puolella. Nuorten koulutuksessa on koko maassa ollut tekniikan ja liikenteen alalla vähennystä 1,7 prosenttia.

Opintojen keskeyttämisen vuoksi aloituspaikat pyritään täyttämään yli määritellyn aloituspaikkatarpeen. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa (7 kpl) täyttöaste vaihteli nuorten koulutuksessa koulutusasteittain ja kouluittain 94–119 prosentin välillä vuonna 2004. Ainoastaan neljässä eri koulutusalaissa eri kouluisa aloittaneiden määrä ei yltänyt sovittuun aloituspaikkamäärään. Koko maassa kaikkien koulutusalojen keskimääräinen täyttöaste oli nuorilla 106 prosenttia vuonna 2004.

Ammattikorkeakoulujärjestelmän kehittyessä opiskelijämäärät kasvoivat nopeasti 1990-luvun lopussa. 2000-luvulla opiskelijämäärien kasvu on tasaantunut, mutta vasta vuonna 2005 opiskelijämäärät ovat täydessä laajuudessaan (kuviot 7.6). Vuodesta 1999 vuoteen 2004 opiskelijoiden määrä on kasvanut sekä pääkaupunkiseudulla että koko maassa 31 prosenttia. Opiskelijämäärät ovat kasvaneet kaikissa suurissa seutukunnissa (taulukko 7.7).

Taulukko 7.6. Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan peruskoulutuksen aloituspaikat pääkaupunkiseudulla ja koko maassa 1998–2006

Vuodet	Pääkaupunkiseutu			Koko maa		
	Kaikki	Nuoret	Nuoret, %	Kaikki	Nuoret	Nuoret, %
1998	6 673	5 027	75,3	29 630	24 090	81,3
1999	6 825	5 275	77,3	30 998	23 938	77,2
2000	7 233	5 268	72,8	31 465	24 089	76,6
2001	7 082	5 248	74,1	31 213	24 230	77,6
2002	7 703	5 583	72,5	31 537	24 743	78,5
2003	7 171	5 293	73,8	31 103	24 454	78,6
2004	6 908	5 387	78,0	31 049	24 806	79,9
2005	7 090	5 324	75,1	31 428	24 774	78,8
2006	6 913	5 332	77,1	30 795	24 794	80,5
Väillä 1998–2006						
Kpl -muutos	240	305		1 165	704	
Kasvu %	3,6	6,1		3,9	2,9	

Opetuksen sijainnin mukaan.

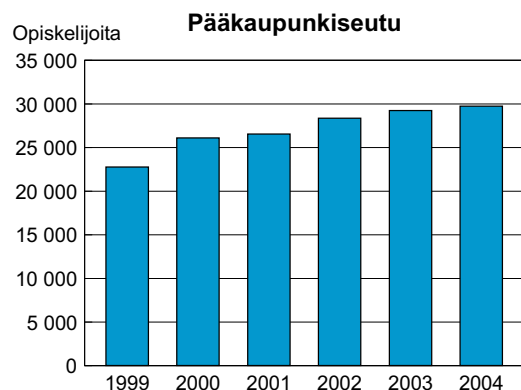
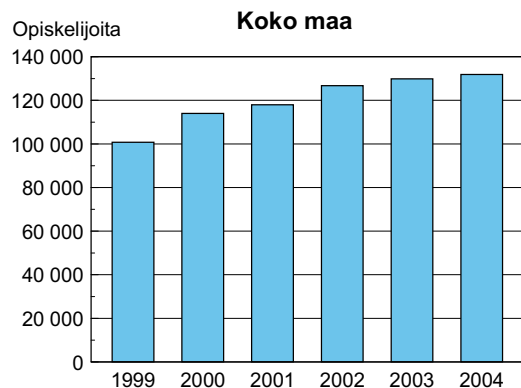
Lähde: WERA-web-raportointipalvelu, Opetushallitus, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

Alueellisesti tarkasteltuna aloittaneiden opiskelijoiden määrä on kasvanut vuosien 1999–2004 välillä pääkaupunkiseudulla 14 prosenttia, muualla maassa kasvua on ollut vain 8 prosenttia. Väillä 1999–2003 etenkin tekniikka ja liikenteen alalla uusien opiskelijoiden määrä on kasvanut merkittävästi pääkaupunkiseudulla (taulukko 7.8). Tekniikan ja liikenteen alalla aloittavien opiskelijoiden määrä ohitti sosiaali- ja terveysalalla aloittavien määrän vuonna 2000. Sosiaali- ja terveysalan ja matkailu-, ravitsemis- ja talousalan aloittaneiden määrät ovat kasvaneet hyvin maltillisesti 2000-luvulla. Matkailu-, ravitsemus- ja talousala sekä kulttuuriala ovat kuitenkin kasvaneet jo yli 500 vuosittaisen opiskelijan koulutusaloiksi pääkaupunkiseudulla. Kaupassa ja hallinnossa aloittaneiden määrä laski 2000-luvun alussa, mutta nousi vuoteen 2003 mennessä samalle tasolle mitä se oli vuonna 1999.

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa vuonna 2004 aloittaneesta 8 124 opiskelijasta 64 prosentin kotikunta oli pääkaupunkiseudulla; helsinkiläisiä oli 38 prosenttia, espoolaisia 14 prosenttia ja vantaalaisia 12 prosenttia. Helsingin seudun kehys-

kunnista tuli 11 prosenttia aloittaneista opiskelijoista. 86 prosenttia ammattikorkeakoulutuksen aloittavista pääkaupunkiseutulaisista aloitti opintonsa pääkaupunkiseudulla vuonna 2004. Helsingiläisistä 63 prosenttia aloitti opintonsa Helsingissä ja 86 prosenttia pääkaupunkiseudulla.

Kuvio 7.6. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrän kehitys koko maassa ja pääkaupunkiseudulla vuosina 1999–2004

Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

Taulukko 7.7. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrä vuonna 2004 ja opiskelijamäärien kehitys väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa

Seutukunta	Opiskelijat vuonna 2004	Muutos opiskelijamäärässä vuosina 1999–2004, %
Helsingin	32 783	32,5
Turun	8 387	32,8
Tampereen	7 638	31,9
Jyväskylän	6 542	41,7
Oulun	6 180	63,3
Lahden	5 131	45,6
Koko maa	131 919	30,9

Koulutuksen sijainnin mukaan.

Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

Taulukko 7.8. Aloittaneiden opiskelijoiden määrä koulutusaloittain pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa 1999–2003

	Pääkaupunkiseutu			Muu Suomi		
	Aloittaneet vuonna 2003	Välillä 1999–2003		Aloittaneet vuonna 2003	Välillä 1999–2003	
		Kpl-muutos	Muutos %		Kp-muutos	Muutos%
Ammattikorkeakoulutus yhteensä	8 186	1 053	14,8	28 261	2 245	8,6
Luonnonvara-ala	26	8	44,4	1 134	34	3,1
Tekniikan ja liikenteen ala	2 188	530	32,0	9 311	707	8,2
Kaupun ja hallinnon ala	2 775	21	0,8	7 094	61	0,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	522	69	15,2	1 919	456	31,2
Sosiaali- ja terveysala	2 007	233	13,1	6 007	215	3,7
Kulttuuriala	508	122	31,6	2 166	591	37,5
Humanistinen ja opetusala	125	50	66,7	630	181	40,3
Muu koulutus	35	20	133,3	-	-	-

Lähde: Tilastokeskus

Koulutukseen hakeutuminen

Yhteishaku ja aloittaneet opiskelijat

Ammattikorkeakoulujen nuorten perustutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijavalinta suoritetaan valtakunnallisen yhteishaun avulla. Ammattikorkeakoulut päättävät itse opiskelijavalintansa perusteista, valintakokeet ja soveltuvuuskokeet vaihtelevat koulutusohjelmittain. Aikuisokoulutukseen haetaan erillishaualla (OPM, Helsingin ammattikorkeakoulu).

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluihin (7 kpl) nuorten koulutukseen ensisijaisesti hakeneista neljännes pääsi ja aloitti opintonsa haluamallaan koulutusaloilla vuonna 2005. Aikuisopiskelijoiksi hakeneista kolmannes aloitti opintonsa. Koko maassa hakeneista suurempi osuus pääsi aloittamaan sekä nuorten että aikuisokoulutuksessa (taulukko 7.9).

Vaikeinta pääsy nuorten koulutuksessa oli kulttuurialalla. Helppo pääsy oli tekniikan ja liikenteen sekä luonnontieteiden alalle. Koko maassa sisäänpääsyosuudet koulutusaloittain ovat samansuuntaisia. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluihin oli vaikeampi päästä kaikilla koulutusaloilla lukuun ottamatta sosiaali-,

li-, terveys- ja liikunta-alaa. Myös aikuisokoulutuksen sisäänpääsyosuudet vastaavat koko maan koulutusaloittaisia vaihteluja.

Koko maan ammattikorkeakouluista vaikeinta oli pääsy Heliiaan ja helpointa Sydvästiin. Heliiaan hakeneista nuorista vain viidennes aloitti opintonsa, Sydvästissä taas kaksi kolmasosaa (tau-

Taulukko 7.10. Ensisijaisesti hakeneista aloittaneet ammattikorkeakouluittain vuonna 2005

	Nuoret, %	Aikuiset, %	Yhteensä, %
Arcada-Nylands Svenska yh	28,6	-	28,6
Diakonia-amk	24,8	25,6	25,1
EVTEK-amk	24,5	33,8	26,9
Haaga Instituutin amk	20,9	35,0	24,1
Helsingin amk	22,2	36,2	23,7
Helsingin liiketalouden amk	17,8	37,7	20,7
Humanistinen amk	24,6	50,0	28,0
Laurea-AMK	30,7	34,0	31,4
Yh Sydväst	62,6	68,4	63,3
Koko maan ammattikorkeakoulut	27,4	41,1	29,5

Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Taulukko 7.9. Ensisijaisesti hakeneista aloittaneet koulutusaloittain vuonna 2005, %

	Nuoret		Aikuiset	
	Pääkaupunkiseutu	Koko maa	Pääkaupunkiseutu	Koko maa
Yhteensä	23,4	27,4	33,8	41,1
Humanistinen ja kasvatusala	22,3	27,2	-	52,5
Kulttuuriala	11,5	19,8	28,7	40,8
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	22,3	24,5	30,9	39,6
Luonnontieteiden ala	36,3	41,5	54,6	54,4
Tekniikan ja liikenteen ala	38,1	43,1	33,5	47,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	18,2	39,3	71,0	53,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	21,0	20,6	31,9	34,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	24,5	25,6	40,6	45,3

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia ja Laurea.
Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

lukko 7.10). Aikuisopiskelijaksi pääsi helpoiten myös Sydvästiin ja vaikein pääsy oli Diakonia-ammattikorkeakouluun.

Alueellisesti tarkasteltuna pääkaupunkiseudulle ammattikorkeakoulutukseen syksyn 2002 ja kevään 2003 yhteishaussa ensisijaisesti hakeneiden ja aloittaneiden osuus oli kaikista hakeneista 21 prosenttia. Hakijat, joiden kotikunta oli pääkaupunkiseudulla, pääsivät ensisijaisesti haluamaansa ammattikorkeakoulutukseen pääkaupunkiseudulla yhtä helposti kuin muutkin hakijat: pääkaupunkiseutulaisista aloitti ensisijaisesti hakemallaan alalla 22 prosenttia. Yhteishaussa 2002/2003 pääkaupunkiseudulle kaikista hakeneista 53 prosentin kotikunta oli pääkaupunkiseudulla, ensisijaisesti hakeneista ja aloittaneista pääkaupunkiseutulaisien osuus oli 56 prosenttia.

Opiskelijoiden pohjakoulutus

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen hakukelpoisia ovat lukion oppimäärän tai ylioppilastutkinnon tai vähintään kolmivuotisen ammatillisen perustutkinnon suorittaneet tai muuten vastaavat opinnot suorittanut. Ammattikorkeakoulut asettavat tavoitteita ammatillisen koulutuksen kautta tulevien opiskelijoiden osuuksista. Koulujen yhteiseksi tavoitteeksi on asetettu saada vuoteen 2008 mennessä neljäsosa opiskelijoistaan ammatilliselta toiselta asteelta (OPM, Koulutus ja tutkimus 2003–2008)

Vuonna 2004 pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen nuorten koulutukseen opiskelupaikan vastaanottaneista kolme neljäsosa oli ylioppilas. Ammatillinen perustutkinto oli pohjakoulutuksena

Taulukko 7.11. Opiskelupaikan vastaanottaneiden pohjakoulutus vuonna 2004

	Opiskelupaikan vastaanottaneet, henkilöä	Pohjakoulutus, %			
		Ylioppilas	Opisto/ Korkea-aste	Ammatillinen perustutkinto	Muu koulutus
Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut					
Nuorten koulutus	7 752	76,1	2,6	18,6	2,7
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	22	100	0	0	0
Kulttuuriala	497	83,9	2,4	11,9	1,8
Yhteiskuntatalouden, liiketalouden ja hallinnon ala	2 070	82,9	2,9	10,7	3,5
Luonnontieteiden ala	440	70,2	2,7	17,0	10,0
Tekniikan ja liikenteen ala	1 722	70,6	1,5	26,9	1,0
Luonnonvara- ja ympäristöala	44	72,7	2,3	25,0	0,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2 351	73,5	2,8	21,9	1,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	606	76,9	3,3	15,7	4,1
Aikuiskoulutus	1 945	21,4	40,4	29,9	8,3
Kulttuuriala	124	26,6	50,0	16,1	7,3
Yhteiskuntatalouden, liiketalouden ja hallinnon ala	516	27,7	37,2	23,8	11,2
Luonnontieteiden ala	209	21,5	24,9	20,1	33,5
Tekniikan ja liikenteen ala	414	28,0	41,5	28,7	1,7
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	498	3,0	51,8	43,6	1,6
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	184	34,8	27,2	33,2	4,9
Kaikki ammattikorkeakoulut					
Nuorten koulutus	29 345	72,3	2,4	22,6	2,8
Aikuiskoulutus	6 883	16,4	46,6	32,4	4,7

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia ja Laurea
Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Taulukko 7.12. Ammattikorkeakouluihin hakeneiden ja aloittaneiden pohjakoulutus yhteishaussa syksyllä -02 ja keväällä -03

Pohjakoulutus, %	Pääkaupunkiseutu			Muu Suomi		
	Kaikki	Alle 25-v.	25-v. tai yli	Kaikki	Alle 25-v.	25-v. tai yli
Lukio ym. vastaava	74,0	78,3	54,8	66,4	70,4	44,5
Ammatillinen toisen asteen tutkinto	22,2	20,1	31,5	29,6	27,9	39,1
Opisto- tai korkea-asteen tutkinto	3,0	1,2	11,2	3,0	1,3	12,8
Ulkomailla suoritettu tai tuntematon	0,8	0,4	2,6	0,9	0,4	3,6
Aloittaneet yhteensä	100	100	100	100	100	100

Koulutuksen sijainnin mukaan.
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 7.13. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet vuonna 2004 pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa

	Pääkaupunkiseutu		Osuus koko maasta, %	Muu Suomi	
	Henkilöä	%		Henkilöä	%
Ammattikorkeakoulutus yhteensä	4 886	100	22,9	16 432	100
<i>Koulutusalat:</i>					
Humanistinen ja kasvatusala	1	0,0	0,4	253	1,5
Kulttuuriala	375	7,7	22,0	1 333	8,1
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1 323	27,1	29,4	3 184	19,4
Luonnontieteiden ala	323	6,6	29,3	781	4,8
Tekniikan ja liikenteen ala	958	19,6	17,1	4 636	28,2
Luonnonvara- ja ympäristöala	12	0,3	1,9	627	3,8
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1 525	31,2	25,4	4 487	27,3
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	336	6,9	22,9	1 131	6,9
Muu koulutus	33	0,7	100,0	0	

Lähde: Tilastokeskus

vajaalla viidenneksellä (taulukko 7.11). Koko maan ammattikorkeakouluissa ylioppilaiden osuus oli hieman pienempi ja ammatillinen pohjakoulutuksen omaavien osuus suurempi.

Nuorten koulutuksessa humanistiselle ja kasvatusalalle, kulttuurialalle sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalle opiskelupaikan vastaanottaneista yli 80 prosenttia oli ylioppilaita. Ammatillinen perustutkinto oli taas yli neljänneksellä tekniikan ja liikenteen alalla sekä luonnonvara ja ympäristöalalla aloittaneista. Myös sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalle alalle tullaan runsaasti ammatillisen koulutuksen kautta. Pohjakoulutuksen koulutusaloittainen jakautuminen on samantyyppinen koko maan ammattikorkeakouluissa.

Myös aikuiskoulutuksessa useammalla opiskelupaikan vastaanottaneella oli lukiokoulutus kuin koko maassa keskimäärin. Ammatillinen koulutus oli lähes yhtä yleistä pääkaupunkiseudun kuin muunkin maan aikuiskoulutuksen aloittaneilla. Korkea-asteen koulutus pohjakoulutuksena oli yleisempää muualla Suomessa kuin pääkaupunkiseudulla. Puolella opiskelupaikan aikuiskoulutukseen vastaanottaneista oli korkea-asteen tai opisto-asteen tutkinto sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla sekä kulttuurialalla.

Pohjakoulutus on vanhemmilla ikäryhmillä monipuolisempaa; ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen osuus on suurempi kuin nuoremmilla. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella alle 25-vuotiaat aloittavat useammin ammattikorkeakoulutuksen ammatillisella toisen asteen pohjakoulutuksella kuin pääkaupunkiseudulla (taulukko 7.12). Muualla maassa yli 25-vuotialla on useammin toisen asteen ammatillinen koulutus ja korkea-asteen koulutus kuin pääkaupunkiseudulla, joissa aikuisopiskelijoidenkin taustakoulutuksena on useammin lukiokoulutus.

Tutkinnot

Tutkinnot koulutusaloittain

Alueellisesti tarkasteltuna pääkaupunkiseudulla tehtiin 4 886 ammattikorkeakoulututkintoa vuonna 2004, joka vastaa lähes neljänneksen osuutta koko maassa tehdyistä tutkinnoista. Pää-

kaupunkiseudulla toimivat kahdeksan ammattikorkeakoulua tilastoivat 5 938 suoritettua tutkintoa vuonna 2004. Tutkinnoista 26 prosenttia valmistui aikuisopintolinjoilta, muualla maassa osuus oli 21 prosenttia.

Pääkaupunkiseudulla tehtiin eniten ammattikorkeakoulututkinnoita sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta vuonna 2004 (taulukko 7.13). Muualla maassa tekniikka ja liikenne oli suurin koulutusala tutkintojen määrässä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan ollessa lähes yhtä suuri. Pääkaupunkiseudulla tehtiin lähes kolmannes luonnontieteiden sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan tutkinnoista vuonna 2004. Sosiaali- ja terveysalan tutkinnoista neljännes tehtiin pääkaupunkiseudulla.

Vuosina 2000–2004 pääkaupunkiseudulla toimivissa kahdeksassa korkeakoulussa suoritettiin 60 erilaista ammattikorkeakoulututkintoa. Neljännes kaikista suoritetuista tutkinnoista oli talouden, hallinnon ja markkinoinnin tradenomitutkintoja (taulukko 7.14). Seuraavaksi eniten on suoritettu sosionomin tutkintoja (14 %) ja sairaanhoitajan tutkintoja (12 %). Kaikista suoritetuista tutkinnoista nämä kolme tutkintoa käsittävät siis yli puolet. Tradenomi, sairaanhoitaja ja sosionomi olivat muunkin maan ammattikorkeakouluissa selkeästi eniten suoritettuja tutkintoja.

Tutkimäärien kehitys

Ammattikorkeakoulututkintojen määrä on kasvanut paljon ammattikorkeakoulujärjestelmän kehittyessä. 2000-luvulla kasvu on vakiintunut pääkaupunkiseudulla lähelle vuosittaista vajaata 5 000 tutkintoa ja koko maassa päälle 20 000 tutkintoa (taulukko 7.15). Suoritettujen tutkintojen määrä on jopa kolminkertaistunut pääkaupunkiseudun kahdeksassa ammattikorkeakoulussa 1990-luvun lopusta (taulukko 7.16). Suhteellisesti nopeiten ovat kasvaneet pienet koulutusalat. Isoista koulutusaloista on kasvanut eniten tekniikan ja liikenteen ala. Määrällisesti eniten ovat kasvaneet sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala sekä yhteiskuntatieteellinen ala.

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on ammattikorkeakoulutuksen uusi tutkinto. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on ollut vuosina 2002–2005 kokeiluvaiheessa, vuodesta 2006 ylempiä tutkintoja on voinut suorittaa kaikilta koulutusaloilta. Ylemmän tutkinnon laajuus on 60–90 opintopistettä (40–60 ov) ja kokopäiväisesti opiskellen opinnot kestävät noin puoli-toista vuotta. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johta-

Taulukko 7.14. Pääkaupunkiseudun kahdeksassa ammattikorkeakoulussa kymmenen eniten suoritettua ammattikorkeakoulututkintoa vuosina 2000–2004

	Tutkintoja	%
Tutkinnot yhteensä	25 805	100
Tradenomi - talous, hallinto, markkinointi	6 534	25,3
Sosionomi - sosiaali	3 559	13,8
Sairaanhoitaja	3 126	12,1
Tradenomi - tietojenkäsittely	1 403	5,4
Insinööri - sähkötekniikka	904	3,5
Terveydenhoitaja	810	3,1
Tradenomi - sihteerityö, kielet	784	3,0
Restonomi - liikkeenjohto	764	3,0
Insinööri - tietotekniikka	654	2,5
Restonomi - majoitus, ravitsemus	592	2,3

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Taulukko 7.15. Kaikki tutkinnon suorittaneet vuosina 1999–2004 koko maassa ja pääkaupunkiseudulla

Vuosi	Koko maassa	Pääkaupunkiseudulla	Pks:n osuus, %
1999	9 875	1 841	18,6
2000	14 144	2 884	20,4
2001	17 996	4 250	23,6
2002	20 764	4 561	22,0
2003	21 057	4 829	22,9
2004	21 318	4 886	22,9

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 7.16. Tutkinnot pääkaupunkiseudun kahdeksassa ammattikorkeakoulussa vuosina 1999–2004

Koulutusala	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Koulutusalat yhteensä	1 986	3 141	5 024	5 751	5 951	5 938
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	0	0	18	17	17	9
Kulttuuriala	37	121	154	183	244	355
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	581	911	1 554	1 533	1 713	1 676
Luonnontieteiden ala	144	182	227	304	335	355
Tekniikan ja liikenteen ala	274	449	766	907	917	958
Luonnonvara- ja ympäristöala	0	6	9	23	32	44
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	832	1 281	1 911	2 297	2 164	2 044
Matkailu, ravitsemus- ja talousala	118	177	357	465	496	464
Muu koulutus	0	14	28	22	33	33

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

vat opinnot voi aloittaa opiskelija, joka on suorittanut soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon tai muun soveltuvan korkeakoulututkinnon ja jolla on vähintään kolmen vuoden työkokemus alalta tutkinnon suorittamisen jälkeen (OPM; Helsingin ammattikorkeakoulu).

Vuonna 2005 pääkaupunkiseudun kuudessa ammattikorkeakoulussa opiskeli 292 opiskelijaa ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. Opiskelijoista 55 prosenttia opiskeli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla ja muut yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla. Vuodeksi 2006 aloituspaikkoja oli jo kuudelle eri koulutuslalle pääkaupunkiseudulle (AMKOTA-tietokanta).

Vuonna 2004 ylempää ammattikorkeakoulututkintoa opiskeli 612 opiskelijaa koko maassa, heistä 140 opiskeli pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa. Koko maassa ylemmän tutkinnon opiskelijat jakautuivat koulutusaloittain melko tasaisesti: yhteiskuntatieteiden, kaupan ja hallinnon ala 37 prosenttia, sosiaali- ja terveysala 36 prosenttia ja tekniikan ja liikenteen ala 27 prosenttia (Ammattikorkeakoulut 2004).

Koulutuksen läpäisy

Ammattikorkeakoulututkinnon suorittamiseen kuluu aikaa keskimäärin neljä vuotta. Opintojen laajuuden mitoituksen peruste on opintopiste. Opetussuunnitelmien opintojen ajoitus perustuu siihen, että opiskelija säännönmukaisesti suorittaa noin 30 opintopistettä lukukaudessa (normiaika). Opiskelijalla on kuitenkin oikeus suorittaa opinnot yhtä vuotta normiaikaa pidemmässä ajassa eli käyttää kaksi läsnäoloaikaa enemmän kuin säännönmukaisuus edellyttäisi (yliaika).

Tutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevalla opiskelijalla on oikeus ilmoittautua poissaolevaksi korkeintaan neljän lukukauden eli kahden lukuvuoden ajaksi, jolloin hänellä ei ole oikeutta suorittaa opintoja eikä saada opintotukea. Poissaoloaikaa ei lasketa opintojen enimmäisaikaan. Teoreettisesti opiskelija voi siis olla opiskelijana ammattikorkeakoulun neljän vuoden laajuudessa tutkinnossa seitsemän vuotta opiskelupaikan vastaanottamisesta, jos hän käyttää maksimimäärän poissaoloaikoja ja opiskelee yhtä vuotta säännönmukaisuutta pidempään.

Ammattikorkeakouluopiskelijan opiskeluoikeusaika alkaa kulua sen lukuvuoden tai -kauden alkamispäivänä, jolloin opiskelija on vastaanottanut opiskelupaikan, ilmoittautunut ja kirjattu opiskelijarekisteriin läsnä- tai poissaolevaksi. Opiskelijan

on lukuvuosittain ilmoitettava ammattikorkeakouluun läsnä- tai poissaolevaksi opiskelijaksi. Opiskelu päättyy aina joko keskeyttämiseen eli eroamiseen tai valmistumiseen (Helsingin ammattikorkeakoulu).

Opiskelijat normiajalla ja yliajalla

Nuorten koulutuksessa pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa vuonna 2004 poissaoleviksi oli ilmoittautunut 12 prosenttia kaikista opiskelijoista. Normiajalla opiskeli 78 prosenttia opiskelijoista, 7,8 prosenttia oli ylimääräisellä opiskeluvuodella ja 2,3 prosenttia oli yliaikaisia opiskelijoita (taulukko 7.17). Läsnaolevista opiskelijoista opiskeli siis yhteensä 11,5 prosenttia normiajan ylittävällä opiskeluaajalla. Muissa ammattikorkeakouluissa normiajan ylittäviä oli 11,4 prosenttia läsnäolevista opiskelijoista. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa on muihin ammattikorkeakouluihin verrattuna enemmän yhden vuoden ylimääräisellä vuodella opiskelevia, mutta vähemmän yliaikaisia opiskelijoita.

Keskeyttäminen

Kaikista nuorten koulutuksessa olevista opiskelijoista keskeytti 9,5 prosenttia vuonna 2004. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa keskeyttäneiden osuus on hiukan pienempi, 8,9 prosenttia. Suurin keskeyttäneiden osuus oli Stadialla (10,3 %) ja EVTEK:illä (10 %). Vähiten keskeyttäneitä oli Diakissa (3,5 %). Koulutusaloittain koko maassa keskeytetään eniten luonnontieteiden alalla (12,4 %) sekä tekniikan ja liikenteen alalla (12,1 %).

Vähiten nuorten koulutuksessa on keskeyttämisiä kulttuurialalla (6,0 %) sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla (6,2 %). Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa koulutusaloittaiset keskeyttämiserot ovat samanlaiset.

Aikuisopiskelijat keskeyttivät nuoria useammin opintonsa - pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa 13,5 prosenttia ja koko maassa 13,4 prosenttia. Eniten keskeyttäneitä aikuisopiskelijoita oli vuonna 2004 Laureassa (21 %), EVTEK:ssä (16,5 %) sekä Arcadassa (16,3 %). Diakissa oli vähiten keskeyttäneitä aikuisopiskelijoitakin (5,1 %).

Opintonsa keskeyttäneiden määrissä ovat mukana kaikki opiskelunsa keskeyttäneet – koulutusohjelmaa vaihtaneet, oppilaitosta vaihtaneet ja opiskeluoikeuden menettäneet ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöminen tai opiskeluaajan loppumisen vuoksi. Opiskeluiden keskeyttämissyy tai opiskeluoikeuden loppumisen syy on opiskelijan ilmoituksen varassa. Vuonna 2004 pääkaupunkiseudun nuorten koulutuksen keskeyttäneistä viidennes ilmoitti vaihtavansa oppilaitosta (AMKOTA-tietokanta).

Keskimääräinen opiskeluaika

Vuonna 2005 nuorten koulutuksesta koko maassa valmistuneet olivat opiskelleet keskimäärin 4,2 vuotta ammattikorkeakoulutuksessa. Nopeammin valmistuttiin pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista etenkin Diakista ja Heliasta (taulukko 7.18). Koko maan keskiarvoa hitaammin valmistuttiin Arcadasta, EVTEK:stä ja Sydvästistä. Aikuisopiskelijat valmistuvat koko maassa vuonna

Taulukko 7.17. Opiskelijat nuorten koulutuksessa pääkaupunkiseudun ja muun maan ammattikorkeakouluissa vuonna 2004

Ammattikorkeakoulut	Opiskelijoita henkilöä	Normiajalla	Normiaika + 1 vuosi, %	Yliaikaiset, %	Poissaolevat, %
Pääkaupunkiseudun	28 641	78,1	7,8	2,3	11,8
Muut	80 848	78,6	7,2	2,9	11,3
Kaikki	109 489	78,5	7,4	2,8	11,4

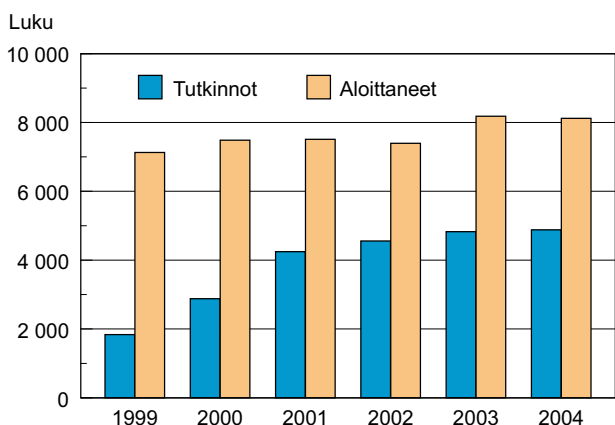
Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia ja Laurea.
Lähde: Ammattikorkeakoulut 2004, opetusministeriön julkaisuja 2005:23

Taulukko 7.18. Vuonna 2005 suoritettut tutkinnot ja niiden keskimääräinen suoritus aika

Ammattikorkeakoulu	Nuorten koulutus		Aikuiskoulutus	
	tutkinnot yhteensä	keskimääräinen suoritus aika, vuotta	tutkinnot yhteensä	keskimääräinen suoritus aika, vuotta
Arcada-Nylands Svenska yh	268	4,6	5	2,1
Diakonia-amk	414	3,8	174	3,1
EVTEK-amk	507	4,4	272	3,2
Haaga Instituutin amk	432	4,1	226	4,0
Helsingin amk	1 104	4,2	258	2,3
Helsingin liiketalouden amk	618	3,9	251	3,0
Humanistinen amk	171	4,1	81	2,1
Laurea-AMK	965	4,2	295	2,5
Yh Sydväst	195	4,4	39	3,3
Koko maan amk:t yhteensä	16 688	4,2	4 455	3,2

Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Kuvio 7.7. Pääkaupunkiseudulla aloittaneet opiskelijat ja suoritetut tutkinnot 1999-2004

Lähde: Tilastokeskus

2005 keskimäärin 3,2 vuoden opiskelun jälkeen. Pääkaupunkiseudulla aikuisopiskelijat valmistuvat nopeasti etenkin Arcadasta ja Humakista, pisimpään opiskelu kestää Haagassa.

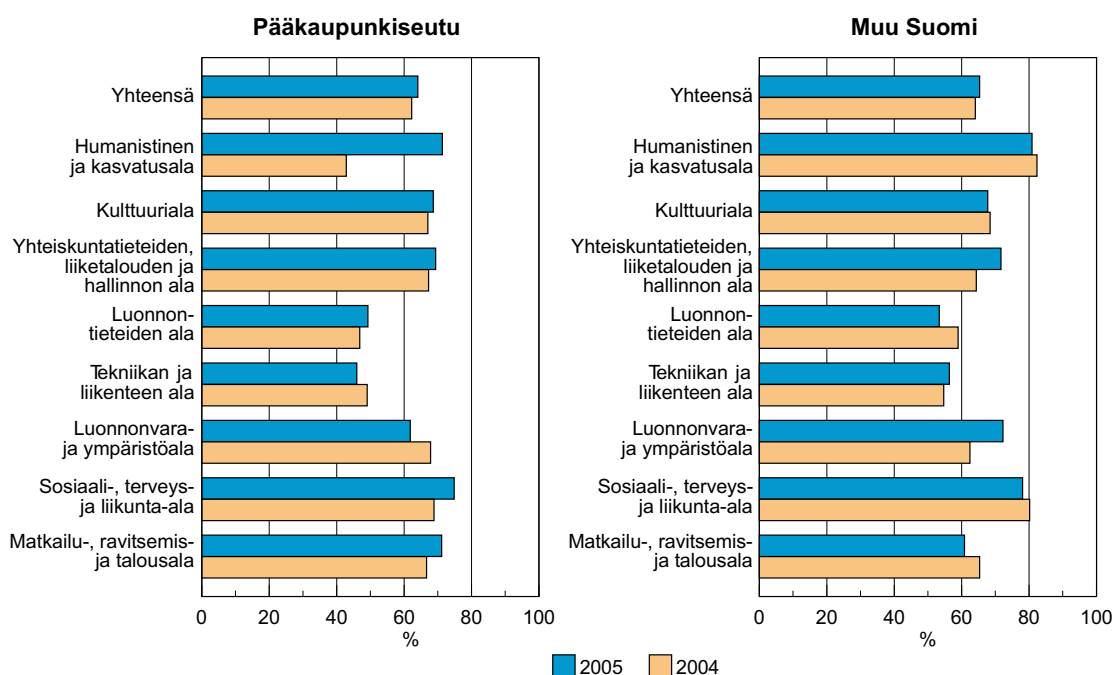
Aloittaneiden opiskelijoiden määrä vakiintui ammattikorkeakoulutuksessa 1990-luvun lopussa, määrä kasvoi 14 prosenttia välillä 1999–2004. Tutkintojen määrän kasvu jatkui luonnollisesti vielä pitempään, mutta vakiintui 2000-luvun alussa (kuvio 7.7). Vuodesta 2001 on tutkintojen määrissä ollut enää 15 prosenttia kasvua vuoteen 2004.

Verratessa vuonna 2004 ja 2005 nuorten koulutuksesta tutkinnon suorittaneiden määriä neljä vuotta aikaisemmin opiskelunsa aloittaneisiin, pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen läpimeno-osuus on lähes sama kuin muun maan ammattikorkeakoulujen (kuvio 7.8). Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista on neljässä vuodessa valmistunut 63 prosenttia ja muista ammattikorkeakouluista 65 prosenttia.

Parhaiten tutkintoja neljässä vuodessa ovat pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut tuottaneet sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta, vuonna 2005 valmistui 75 prosenttia vuonna 2001 aloittaneesta opiskelijamäärästä. Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistui 71 prosenttia ja yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta 69 prosenttia neljä vuotta aikaisemmin aloittaneista. Alle puolet aloittaneista oli valmistunut luonnontieteiden alalta (49 %) ja tekniikan ja liikenteen alalta (46 %).

Muun maan ammattikorkeakouluissa parhaiten tutkintoja ovat tuottaneet humanistinen ja kasvatustieteiden ala (81 %) sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala (78 %). Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut tuottavat muita ammattikorkeakouluja paremmin tutkintoja etenkin matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta, vuonna 2005 yli 10 prosenttiyksikköä paremmin. Vuonna 2005 kulttuuriala tuotti paremmin tutkintoja pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa ja vuonna 2004 yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala. Pääkaupungin ulkopuoliset ammattikorkeakoulut tuottavat paremmin tutkintoja etenkin tekniikan ja liikenteen alalta sekä luonnonvara- ja ympäristöalalta, vuonna 2005 yli 10 prosenttiyksikköä enemmän.

Kuvio 7.8. Vuosina 2004 ja 2005 pääkaupunkiseudun ja muun maan ammattikorkeakouluissa nuorten koulutuksesta tutkinnon suorittaneiden osuus neljä vuotta aikaisemmin aloittaneisiin koulutusaloittain

Vuonna 2000 aloittaneet opiskelijat verrattuna vuonna 2004 tutkinnon suorittaneisiin, vuonna 2001 aloittaneet verrattuna vuonna 2005 tutkinnon suorittaneisiin. Humanistisella ja kasvatustieteiden alalla vuosina 2000 ja 2001 vain 42 aloittanutta pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia ja Laurea. Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Liitetaulukko 7.1 Pääkaupunkiseudulla toimivat ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakoulu	Arcada-Nylands svenska yrkeshögskola	Diakonia-ammatti-korkeakoulu	EVTEK-ammatti-korkeakoulu	Haaga Instituutin ammatti-korkeakoulu	Helsingin ammatti-korkeakoulu	Helsingin liiketalouden ammatti-korkeakoulu	Humanistinen ammatti-korkeakoulu	Laurea-ammatti-korkeakoulu	Poliisi-ammatti-korkeakoulu	Yrkeshögskolan Sydväst
Lyhenne	Arcada	Diak	EVTEK	Haaga	Stadia	Helia	Humak	Laurea	PAKK	Sydväst
Ylläpitäjä	Stiftelsen Arcada	Diakonia-ammatti-korkeakoulu Oy	EVTEK-kuntayhtymä	Haaga Instituutti-säätiö	Helsingin kaupunki	Helsingin liiketalouden ammattikorkeakoulun säätiö	Suomen humanistinen ammattikorkeakoulu Oy	Laurea-ammatti-korkeakoulu Oy	Sisäasiainministeriö	Aktiebolaget utbildning Sydväst
Kokeilulupa/Toimilupa	1996/1996	1996/2000	1992/1996	1991/1996	1996/2000	1992/1997	1998/2000	1991/2000	1998	1996/1999
Opetuskieli	ruotsi	suomi	suomi	suomi	suomi	suomi, ruotsi	suomi	suomi	suomi	ruotsi
Toimipaikat (pää/hallintopaikka alleviivattu)	<u>Espoo, Helsinki</u>	<u>Helsinki, Järvenpää, Kauniainen, Lahti, Oulu, Pieksamäki, Pori, Turku</u>	<u>Espoo, Vantaa</u>	<u>Heinola, Helsinki</u>	<u>Helsinki, Porvoo</u>	<u>Helsinki, Porvoo</u>	Haapavesi, <u>Helsinki</u> , Joutseno, Kauniainen, Korpilahti, Kuopio, Lohja, Nurmijärvi, Pyhäselkä, Suolahti,, Tornio, Turku	<u>Espoo, Vantaa, Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Lohja, Porvoo, Tuusula</u>	<u>Espoo</u>	<u>Tammisaari, Espoo, Karjaa, Parainen, Turku</u>
Aloituspaikat (nuoret) vuonna 2006	450	535	780	580	1 760	950	260	1 490	..	385
Aikuisten vuotuinen opiskelijamäärä (2006)	270	599	1 145	1 040	1 095	940	200	875	..	210
Koulutusalat 2005:	6	3	3	4	4	4	2	6	1	6
Humanistinen ja kasvatusala		X					X			
Kulttuuriala	X	X	X		X	X	X	X		X
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	X		X	X		X		X		X
Luonnontieteiden ala	X			X		X		X		
Tekniikan ja liikenteen ala	X		X		X					X
Luonnonvara ja ympäristöala								X		X
Sosiaali-, terveys ja liikunta-ala	X	X		X	X			X		X
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	X			X	X	X		X		X
Muu ala									X	

Lähde: Ammattikorkeakoulujen tavoitesopimukset vuosille 2004–2006, Opetusministeriö; Perustietoja ammattikorkeakouluista, opetusministeriön julkaisuja 2005:7.

Liitetaulukko 7.2. Ammattikorkeakoulut opiskelijämäärien mukaan vuonna 2005
Pääkaupunkiseudulla toimivat tummennettu

Ammattikorkeakoulu	Opiskelijat yhteensä	Aikuiskoulu- tuksessa olevat opiskelijat %
Kaikki yhteensä	131 245	16,3
Turun	9 482	12,5
Helsingin	8 660	12,6
Laurea	7 629	14,3
Oulun seudun	7 443	14,6
Savonia	6 640	13,5
Jyväskylän	6 551	15,1
Hämeen	5 900	20,8
Satakunnan	5 866	11,8
EVTEK	5 226	26,8
Tampereen	5 217	12,7
Helsingin liiketalouden	5 206	22,1
Lahden	5 115	18,5
Seinäjoen	4 526	12,8
Kymenlaakson	4 449	13,7
Mikkelin	4 165	22,4
Haaga Instituutin	3 872	33,2
Pohjois-Karjalan	3 844	16,6
Pirkanmaan	3 836	13,4
Vaasan	3 558	15,7
Keski-Pohjanmaan	3 427	14,1
Rovaniemen	3 230	24,6
Diakonia	2 902	21,7
Etelä-Karjalan	2 842	17,6
Kemi-Tornion	2 722	21,6
Arcada-Nylands Svenska	1 985	2,0
Sydväst	1 908	12,1
Kajaanin	1 895	13,9
Svenska	1 746	4,8
Humanistinen	1 403	15,8

Lähde: AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö

8. Yliopistokoulutus

Yliopistojen tehtävänä on harjoittaa tieteellistä tutkimusta ja antaa siihen perustuvaa ylintä opetusta. Yliopistoissa voi suorittaa alempia (kandidaatti) ja ylempiä (maisteri) korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä jatkotutkintoja, joita ovat lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot. Lisensiaatin tutkinto on muuttumassa ammatillisesti painottuneeksi erikoistumistutkinnoksi. Yliopistojen tutkintojärjestelmä uudistui 1.8.2005 alkaen, ja opiskelijat suorittavat ensin alemman korkeakoulututkinnon ja sen jälkeen halutessaan ylempään korkeakoulututkintoon. Alemmat korkeakoulututkinnot ovat tavallisesti laajuudeltaan 180 opintopistettä (120 ov), ja niiden suorittaminen kuluu aikaa pääsääntöisesti kolme vuotta. Ylempään korkeakoulututkintoon, laajuudeltaan 120 opintopistettä (160–180 ov), suorittamiseen kuluu alemman tutkinnon jälkeen noin kaksi vuotta. Yliopistoissa järjestetään myös täydennyskoulutusta ja avointa yliopisto-opetusta.

Suomessa kaikki yliopistot ovat valtion yliopistoja. Suora valtion rahoitus yliopistoille on noin 70 prosenttia. Yliopistojen ja opetusministeriön välisissä kolmivuotisissa tulossopimuksissa sovitaan yliopistojen toiminnan tavoitteista.

Yliopistot pääkaupunkiseudulla

Pääkaupunkiseudulla toimii yhdeksän yliopistoa. Maan ylivoimaisesti suurin ja monialaisin yliopiston, Helsingin yliopiston lisäksi alueella on Teknillinen korkeakoulu, kaksi kauppakorkeakoulua, neljä taideyliopistoa sekä Maanpuolustuskorkeakoulu. Maanpuolustuskorkeakoulu on puolustusministeriön alaisuudessa toimiva korkeakoulu, eikä ole mukana tämä raportin tilastoissa.

Yliopistojen koko vaihtelee pääkaupunkiseudulla suuresti. Helsingin yliopisto on maan suurin yliopisto, Kuvataideakatemia puolestaan pienin (227 opiskelijaa). Helsingin yliopistossa on yhdeksän tiedekuntaa. Yliopiston valtakunnallisesta luonteesta kertoo osaltaan se, että sen organisaatioon kuuluu pääkaupunkiseudun ulkopuolella useita tutkimuslaitoksia ja muita yksiköjä.

Koko maassa on yhteensä 20 yliopistoa. Näistä monitieteellisiä yliopistoja on kymmenen, teknillisiä korkeakouluja kolme, kauppakorkeakouluja kolme ja taideyliopistoja kolme. Vuonna 2004 koko maan yliopistoissa oli tutkintoon johtavassa koulutuksessa kaikkiaan 174 324 opiskelijaa.

Yliopistoihin hakeneet ja hyväksytyt

Yliopistot valitsevat itse opiskelijansa. Kilpailu opiskelupaikoista on kireä ja osittain tästä johtuen yliopistoissa on kaikilla aloilla käytössä opiskelijoiden sisäänpääsymäärää rajoittava numerus clausus ja erityyppiset valintakokeet muodostavat keskeisen osan valintaprosessia. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijavalinnoissa on voimassa yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan säännös. Sen mukaan opiskelijaksi hyväksytyt voi saman lukuvuoden aikana ottaa vastaan vain yhden korkeakoulututkintoon johtavan opiskelupaikan. Aloituspaiikkoja yliopistoissa on noin kolmannekselle ikäluokasta.

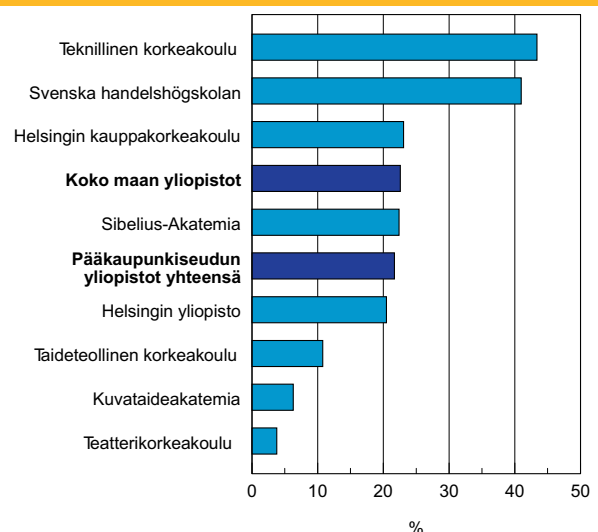
Pääkaupunkiseudun yliopistoihin haki syksyllä 2004 alkavaan koulutukseen vajaa 35 000 henkilöä. Yliopistoihin opiskelupaikan vastaanotti 7 500 henkilöä eli 22 prosenttia hakeneista. Koko maassa 23 prosenttia hakeneista sai opiskelupaikan. Helpointa sisäänpääsy oli vuonna 2004 Teknilliseen korkeakouluun ja Svenska Handelshögskolaniin. Teatterikorkeakouluun hakeneista opiskelupaikan sai vain 4 prosenttia ja Kuvataideakatemiaan

hakeneista 6 prosenttia (taulukko 8.1) Pääkaupunkiseudun yliopistoihin hakeneista 61 prosenttia oli naisia ja hyväksytyistä opiskelupaikan vastaanottaneista 56 prosenttia. Naisten osuus opiskelijoista on noussut tasaisesti viime vuosien aikana.

Vuonna 2004 pääkaupunkiseudun yliopistoissa aloitti opiskelunsa 6 936 uutta opiskelijaa. Pääkaupunkiseudun osuus koko maan uusista yliopisto-opiskelijoista oli 34 prosenttia. Yksinomaan Helsingin yliopiston osuus kaikista uusista opiskelijoista oli 21 prosenttia (KOTA-tietokanta).

Koko maan kaikista vuonna 2003 yliopisto-opiskelunsa aloittaneista noin 15 prosenttia oli helsinkiläisiä ja lähes neljännes pääkaupunkiseutulaisia. Helsinkiläiset ja muut pääkaupunkiseutulaiset aloittivat suurelta osin opintonsa pääkaupunkiseudun yliopistoissa. Helsinkiläisistä 77 prosenttia aloitti paikallisissa yliopistoissa. Lähes 23 prosenttia helsinkiläisistä yliopisto-opiskelunsa vuonna 2003 aloittaneista lähti siis opiskelemaan muualle Suomeen.

Kuvio 8.1 Hyväksytyjen ja opiskelupaikan vastaan ottaneiden osuus (%) hakeneista henkilöistä yliopistoittain 2004

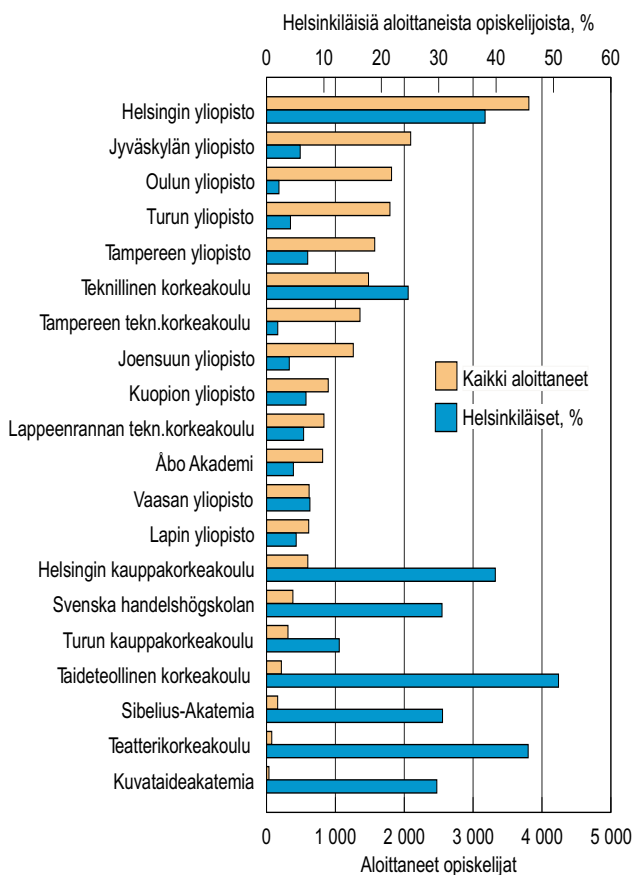
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 8.1. Pääkaupunkiseudun yliopistoihin hakeneet ja opiskelupaikan vastaanottaneet 2004

	Hakeneita henkilöitä yliopistoittain		Opiskelupaikan vastaanottaneita		Opiskelupaikan vastaanottaneiden osuus (%) hakeneista
	yhteensä	naisia, %	yhteensä	naisia, %	
Helsingin kauppakorkeakoulu	2 653	44,8	613	45,4	23,1
Helsingin yliopisto	21 644	67,7	4 442	68,1	20,5
Kuvataideakatemia	670	66,3	42	61,9	6,3
Sibelius-Akatemia	947	62,6	212	66,0	22,4
Svenska handelshögskolan	890	40,4	365	42,5	41,0
Taideteollinen korkeakoulu	2 980	67,1	322	68,3	10,8
Teatterikorkeakoulu	1 509	70,2	58	56,9	3,8
Teknillinen korkeakoulu	3 448	28,8	1 498	22,4	43,4
Pääkaupunkiseudun yliopistot yhteensä	34 741	61,3	7 552	55,8	21,7
Koko maan yliopistot	102 760	62,6	23 269	56,7	22,6

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 8.2. Aloittaneet yliopisto-opiskelijat 2003 yliopistoittain sekä kotikunnaltaan helsinkiläisten osuus niistä

Lähde: Tilastokeskus

Opiskelijat

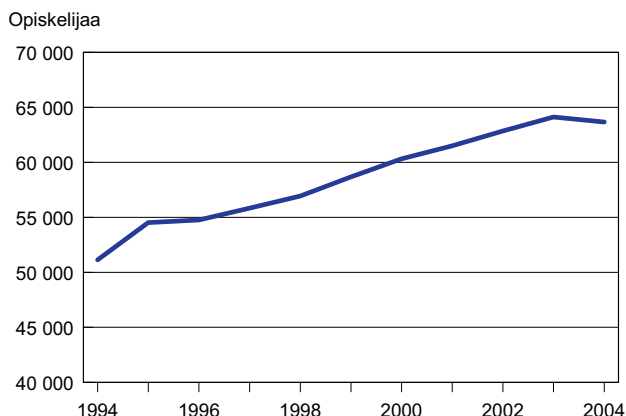
Opiskelijämäärien kehitys

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa opiskeli vuonna 2004 kaikkiaan 63 671 opiskelijaa, Helsingissä opiskelijamäärä oli 48 479. Opiskelijoiden määrä väheni 0,7 prosenttia edellisestä vuodesta. Pidemmällä aikavälillä opiskelijamäärän kasvu on ollut kuitenkin merkittävää. Pääkaupunkiseudun yliopistoissa opiskelijamäärä on kasvanut ajanjaksolla 1994–2004 yli 24 prosenttia (kuvio 8.3). Helsingin yliopistossa opiskelijamäärän kasvu oli 28 prosenttia ja Teknillisessä Korkeakoulussa 24 prosenttia.

Vuonna 2004 koko maan yliopistoissa oli yhteensä reilut 174 000 opiskelijaa, joista perustutkinto-opiskelijoita oli lähes 149 200 ja jatko-opiskelijoita yli 22 100. Pääkaupunkiseudun yliopistoissa opiskeli 37 prosenttia kaikista yliopisto-opiskelijoista vuonna 2004. Koulutusaloittain pääkaupunkiseudun osuus vaihtelee huomattavasti. Kuvataiteessa, eläinlääketieteessä ja musiikissa kaikki yliopisto-tasoinen koulutus sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Toisessa ääripäässä ovat liikuntatieteet ja terveydenhuolto, joita ei pääkaupunkiseudulla opiskella lainkaan.

Koko maassa suurin koulutusala vuonna 2004 oli teknillistieteellinen koulutusala, jossa oli yhteensä 37 969 opiskelijaa. Koko maassa teknillistieteellisen alan opiskelijamäärä kasvoi vuodesta 1994 vuoteen 2004 noin 46 prosenttia. Espoossa sijaitsevan Teknillisen korkeakoulun osuus alan opiskelijoista vuonna 2004 oli 40 prosenttia.

Kuvio 8.3. Pääkaupunkiseudun kahdeksan yliopiston opiskelijamäärät vuosina 1994–2004

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Opiskelijat äidinkielen ja iän mukaan

Ruotsinkielisiä yliopisto-opiskelijoita oli koko maassa 10 768 vuonna 2003. Tämä on 7,1 prosenttia kaikista yliopisto-opiskelijoista, hieman väestöosuuttaan enemmän. Ruotsinkieliset keskittyivät pääasiassa kolmeen yliopistoon. Åbo Akademiassa kaikista ruotsinkielisistä opiskeli 47 prosenttia, Helsingin yliopistossa 21 prosenttia ja Svenska Handelshögskolanissa 16 prosenttia. Kaikista ruotsinkielisistä yliopisto-opiskelijoista lähes 27 prosentin kotikunta oli Helsingissä ja koko pääkaupunkiseudulla 39 prosentilla.

Helsingiläisistä 20–29-vuotiaista 26 prosenttia opiskeli vuonna 2003 yliopistoissa joko pääkaupunkiseudulla tai muualla. Espoolaisista vastaavan ikäisistä 29 prosenttia opiskeli yliopistoissa, vantaalaisista puolestaan 9 prosenttia. Suomessa yliopisto-opiskelijat ovat vanhempia kuin yleensä OECD-maissa. Tällä on yhteys siihen, että korkea-asteen ns. odotettavissa oleva koulutusaika (education expectancy) on Suomessa OECD-maiden pisin. Kaikista helsinkiläisistä yliopisto-opiskelijoista 86 prosenttia opiskelee pääkaupunkiseudun yliopistoissa. Vuonna 1995 vastaava osuus oli 87 prosenttia.

Taulukko 8.2. Opiskelijat yliopistoittain pääkaupunkiseudulla 2004

	Opiskelijat yhteensä henkilöä	Ylempiä korkeakoulu-tutkintoja suorittavat, %	Alempia korkeakoulu-tutkintoja suorittavat, %	Jatko-opiskelijat, %	Muita tutkintoja suorittavat, %
Helsingin yliopisto	37 852	78,4	4,7	14,5	2,4
Teknillinen korkeakoulu	15 192	81,8	0	18,2	0
Helsingin kauppakorkeakoulu	4 237	85,5	5,3	9,3	0
Svenska handelshögskolan	2 425	92,6	0	7,4	0
Taideteollinen korkeakoulu	1 804	62,4	27,3	10,3	0
Sibelius-Akatemia	1 514	91,2	0	8,8	0
Teatterikorkeakoulu	420	77,6	14,0	8,3	0
Kuvataideakatemia	227	31,3	62,6	6,2	0
Pääkaupunkiseutu	63 671	79,9	4,2	14,4	1,4
Koko maa	174 047	83,1	2,6	12,7	1,6
Pääkaupunkiseudun osuus koko maasta, %	36,6	35,2	59,1	41,6	33,2

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Taulukko 8.3. Yliopisto-opiskelijat 2003 ikäryhmittäin ja kotikunnan mukaan

Kotikunta	Yhteensä	Ikäryhmät, % alle 20 v.	20–24					yli 45
			20–24	25–29	30–34	35–44		
Koko Suomi yhteensä	166 466	3,7	36,8	28,0	11,5	12,1	7,9	
Espoo	13 987	2,7	39,2	28,3	11,2	11,7	6,9	
Helsinki	38 517	1,5	30,7	34,5	13,9	12,3	7,1	
Vantaa	4 183	3,3	31,1	25,3	14,5	16,1	9,8	
Kauniainen	571	4,6	37,7	22,9	8,8	12,8	13,3	
Hyvinkää	606	7,6	30,9	20,0	14,4	16,5	10,7	
Järvenpää	667	4,3	25,3	19,6	15,1	21,1	14,4	
Kerava	571	6,1	32,0	16,5	12,6	19,6	13,1	
Kirkkonummi	758	6,9	23,1	20,1	15,7	21,1	13,2	
Nurmijärvi	445	7,6	26,1	16,4	14,8	20,9	14,2	
Sipoo	286	4,5	30,4	17,1	11,5	24,1	12,2	
Tuusula	530	7,9	26,0	18,5	16,4	21,1	10,0	
Vihä	346	6,6	29,2	15,9	14,2	19,7	14,5	
Muu Uusimaa pl Hgin seudun kunnat	2 493	8,1	30,9	18,8	11,3	17,5	13,4	
Muu Suomi	102 506	4,5	39,5	26,2	10,4	11,5	7,9	

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 8.4. Yliopisto-opiskelijat 2004 eri yliopistoissa kotikunnan mukaan

Yliopisto	Koko Suomi yhteensä, henkilöä	Kotikunta, %		
		Helsinki	Pääkaupunki-seutu	Helsingin seutu
Yliopisto yhteensä	173 974	22,7	33,9	36,5
Helsingin yliopisto	37 922	60,0	79,2	84,1
Oulun yliopisto	15 818	1,9	2,8	3,1
Turun yliopisto	15 665	5,0	7,4	8,5
Tampereen yliopisto	15 056	7,4	10,7	12,7
Teknillinen korkeakoulu	14 636	32,6	81,5	86,1
Jyväskylän yliopisto	13 771	5,9	8,4	9,8
Tampereen tekn.korkeakoulu	12 158	2,9	5,0	6,4
Joensuun yliopisto	7 847	4,7	7,0	8,2
Åbo Akademi	6 868	5,8	9,3	11,3
Kuopion yliopisto	5 927	4,6	7,4	8,9
Lappeenrannan tekn.korkeakoulu	5 808	6,6	12,2	16,0
Vaasan yliopisto	4 996	8,4	13,8	15,6
Lapin yliopisto	4 362	5,1	7,3	8,1
Helsingin kauppakorkeakoulu	4 237	60,8	85,0	88,7
Svenska handelshögskolan	2 731	45,7	65,9	68,7
Turun kauppakorkeakoulu	2 202	10,8	17,5	19,3
Taideteollinen korkeakoulu	1 813	69,3	77,2	79,3
Sibelius-Akatemia	1 513	56,2	67,5	70,8
Teatterikorkeakoulu	420	65,0	68,6	69,8
Kuvataideakatemia	224	63,4	68,3	69,6

Lähde: Tilastokeskus

Yliopistojen kansainvälisyys

Helsingin seudun innovaatiostrategian mukaan kansainvälisyys on Helsingin seudulla teema, jonka tulisi läpäistä kaikki innovaatioympäristön kehittämiseen kohdistettavat toimenpiteet. Strategian toimenpide-ehdotuksissa esitetään, että yliopistot, ammattikorkeakoulut ja kaupungit panostavat yhdessä Helsingin seudun kansainväliseen markkinointiin yhtenäisenä koulutus- ja tutkimusalueena. Lisäksi esitetään mm. että yliopistot ja ammattikorkeakoulut laativat suunnitelmat kansainvälisen opiskelijarekrytoinnin tehostamiseksi. Positiivisesta kehityksestä huolimatta yliopistojen kansainvälistymisprosessi on Suomessa vielä toistaiseksi matalammalla tasolla kuin monissa Euroopan maissa.

Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat

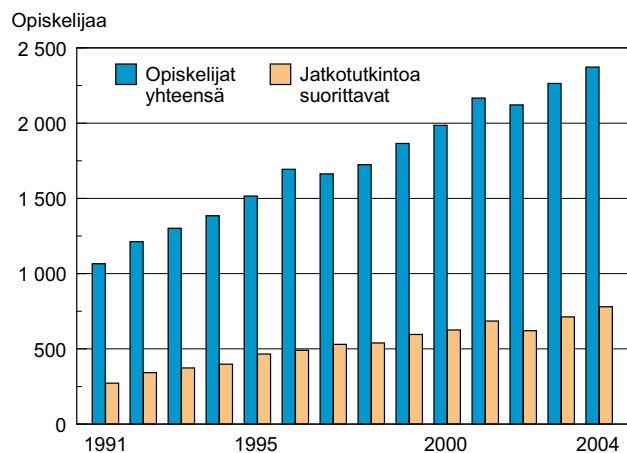
Ulkomaalaisten yliopisto-opiskelijoiden määrä on noussut viimeisten vuosien aikana. Vuonna 2004 ulkomaalaisia opiskelijoita oli koko maan yliopistoissa 4 673. Määrä on kasvanut yli 80 prosenttia vuodesta 1994. Pääkaupunkiseudun yliopistoissa opiskeli vuonna 2004 noin puolet koko maan ulkomaalaisista opiskelijoista.

Kasvusta huolimatta ulkomaisia tutkinto-opiskelijoita ja tutkijoita seudun yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa on moniin muihin maihin verrattuna edelleen suhteellisen vähän, vaikka pääkaupunkiseutu onkin noussut suosituksi vaihto-opiskelukohdeksi ja menestyi hyvin mm. yhdeksän eurooppalaisen yliopisto-kaupungin Student City-vertailussa vuonna 2003.

Ulkomaalaisten opiskelijoiden maanosittainen vertailu vuodelta 2004 koko maan yliopistojen osalta osoittaa, että selvästi eniten ulkomaalaisia opiskelijoita on tullut Euroopasta (59 %), seuraavana on Aasia (27,9 %), joka on kasvattanut osuuttaan huomattavasti.

Vuosina 2000–2004 ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on kokonaisuutena kasvanut, mutta parissa yliopistossa on ollut lievää alenemista. Eniten ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on suhteellisesti kasvanut Svenska Handelshögskolanissa (86 %), Taideteollisessa korkeakoulussa (68 %), Helsingin kauppakorkeakoulussa (66 %) ja Teknillisessä korkeakoulussa (62 %). Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on sen sijaan hieman laskenut Helsingin yliopistossa ja Sibelius-Akatemiasa. Koko maahan suhteutettuna alle neljännes ulkomaalaisista yliopisto-opiskelijoista opiskeli vuonna 2004 Helsingin yliopistossa kun osuus vuonna 2000 oli vielä lähes kolmannes. Teknillinen korkeakoulu on saanut lisää ulkomaalaisia opiskelijoita kaikista maanosista. TKK:ssa aasialaisten opiskelijoiden määrä on enemmän kuin kaksinkertaistunut ajanjaksona 2000–2004. Aasialaisten opiskelijoiden osuus oli 57 prosenttia vuonna 2004 TKK:n kaikista ulkomaalaisista opiskelijoista.

Kuvio 8.4. Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa 1991–2004

Mukana HY, TKK; HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK, KuvA ja 1991–1994 Eläinlääketieteellinen kk.
Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö.

Taulukko 8.5. Yliopistoissa suoritettut tutkinnot pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuonna 2004

	Yhteensä	Alempi korkeakoulututkinto, %	Ylempi korkeakoulututkinto, %	Lisensiaatin-tutkinto, %	Tohtorintutkinto, %	Muut tutkinnot, %
Helsingin yliopisto	4 101	24,2	56,8	3,3	9,6	6,0
Teknillinen korkeakoulu	1 163	.	82,6	6,2	11,2	.
Helsingin kauppakorkeakoulu	512	26,8	68,6	1,2	3,5	.
Svenska handelshögskolan	258	3,9	87,6	1,6	7,0	.
Sibelius-akatemia	148	11,5	84,5	0,7	3,4	.
Taideteollinen korkeakoulu	277	27,8	69,3	.	2,9	.
Teatterikorkeakoulu	50	14,0	86,0	.	.	.
Kuvataideakatemia	30	36,7	63,3	.	.	.
Pääkaupunkiseutu yhteensä	6 539	19,1	64,9	3,4	8,8	3,8
Koko maa yhteensä	17 910	15,2	70,3	3,1	7,8	3,6
Pääkaupunkiseudun osuus koko maasta, %	36,5	46,1	33,7	39,4	41,0	38,0

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Vaihto-opiskelijat

Yliopistoista ulkomaille lähteneiden suomalaisten vaihto-opiskelijoiden määrä on kasvanut. Vuonna 2004 Suomessa alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista 4 279 opiskeli yli kolmen kuukauden ajan ulkomailla. Vuonna 2000 määrä oli 3 962 eli lisäystä ajanjaksona oli kahdeksan prosenttia. Lukuihin sisältyvät ulkomaille lähteneet vaihto-opiskelijat sekä EU-, Nordplus- ja kahdenvälisen ohjelmien puitteissa että ns. free movereina lähteneet. Pääkaupunkiseudun yliopistoista ulkomaille lähteneiden vaihto-opiskelijoiden määrä vuonna 2004 oli 1 528 eli 36 prosenttia koko maan luvusta. Pääkaupunkiseudun yliopistoista vaihto-opiskelijoiksi lähteneiden määrä ei juuri kasvanut 2000-luvulla. Vuonna 2004 kaikista pääkaupunkiseudun yliopistoista oli vaihto-opiskelijoita ulkomailla eniten Helsingin yliopistosta (754), Teknillisestä korkeakoulusta (301) ja Helsingin Kauppakorkeakoulusta (257).

Ulkomailla suomalaisiin yliopistoihin saapuneita vaihto-opiskelijoita oli vuonna 2004 kaikkiaan 4 341 eli hieman enemmän kuin Suomesta vaihto-opiskelijoiksi lähteneitä. Pääkaupunkiseudun yliopistojen osalta lähteneitä ja saapuneita oli vuonna 2004 suunnilleen saman verran.

Tutkinnot yliopistoissa

Pääkaupunkiseudulla suoritettujen tutkintojen määrä väheni vuonna 2004 2,4 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, kun koko maassa tutkintomäärä pysyi liki ennallaan. Vähennystä oli Helsingin yliopistossa ja kolmessa taideyliopistossa. Pääkaupunkiseudun osuus koko maan yliopistoissa suoritetuista tutkinnoista vuonna 2004 oli 37 prosenttia eli vähemmän kuin vuonna 1999, jolloin se oli 39 prosenttia. Eniten tutkintoja pääkaupunkiseudun yliopistoissa suoritettiin teknillistieteellisessä koulutuksessa, ja seuraavaksi eniten humanistisessa koulutuksessa, luonnontieteellisessä koulutuksessa ja kauppatieteellisessä koulutuksessa.

Määrän vähenemisestä huolimatta pääkaupunkiseudulla sijaitsevilla yliopistoissa suoritettut tutkinnot muodostavat suuren osan koko maan tutkinnoista. Ylemmistä korkeakoulututkinnoista 34 prosenttia suoritettiin pääkaupunkiseudulla, vastaavasti tohtorin ja lisensiaatin tutkinnoista noin 40 prosenttia. Tohtoriksi väitettiin vuonna 2004 koko maassa 1 399 henkilöä, pääkaupunkiseudun yliopistoissa 41 prosenttia. Vuonna 2004 suoritettujen tohtorintutkintojen määrä kasvoi koko maassa 11 prosenttia edellisestä vuodesta, pääkaupunkiseudulla vastaavasti 9,8 prosenttia. Lisensiaattitutkintoja sen sijaan suoritettiin vuonna 2004 vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Taulukko 8.6. Pääkaupunkiseudun yliopistoissa tutkinnon vuonna 2004 suorittaneet koulutusalan mukaan

Koulutusala	Yhteensä	Perustutkinnot	Tutkija-koulutus-tutkinnot	Muut
Yhteensä	6 539	5 499	794	246
Teologinen	174	154	20	.
Humanistinen	891	833	58	.
Taideteollinen	277	269	8	.
Musiikkialan	148	142	6	.
Teatteri- ja tanssialan	50	50	.	.
Kasvatustieteellinen	433	402	31	.
Yhteiskuntatieteellinen	438	386	52	.
Psykologian	76	63	13	.
Oikeustieteellinen	289	253	36	.
Kauppatieteellinen	770	724	46	.
Luonnontieteellinen	810	639	171	.
Maatalous-metsätieteellinen	264	234	30	.
Teknillistieteellinen	1 163	961	202	.
Lääketieteellinen	417	94	91	232
Hammastieteellinen	44	26	8	10
Eläinlääketieteellinen	65	50	11	4
Farmasian	200	189	11	.
Kuvataidealan	30	30	.	.

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Taulukko 8.7 Yliopistotutkinnot vuosina 1999–2004 tutkintoasteittain pääkaupunkiseudulla ja muussa maassa

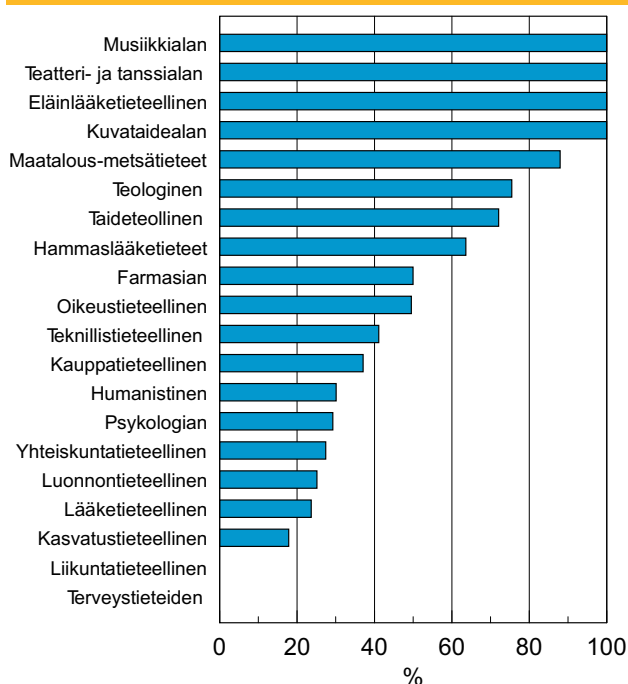
	Tutkinnot yhteensä						1999–2004	
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	kpl	%
Pääkaupunkiseutu								
Yhteensä	6 553	6 387	6 283	6 515	6 701	6 539	-14	-0,2
Alempi korkeakoulututkinto	1 195	1 137	1 191	1 264	1 374	1 252	57	4,8
Ylempi korkeakoulututkinto	4 300	4 147	4 048	4 142	4 282	4 247	-53	-1,2
Lisensiaatintutkinto	348	348	306	328	285	220	-128	-36,8
Tohtorintutkinto	493	505	516	492	523	574	81	16,4
Muu Suomi								
Yhteensä	10 445	10 266	10 291	10 813	11 092	11 371	926	8,9
Alempi korkeakoulututkinto	1 345	1 379	1 270	1 355	1 509	1 465	120	8,9
Ylempi korkeakoulututkinto	7 556	7 368	7 533	7 933	8 129	8 341	785	10,4
Lisensiaatintutkinto	454	400	389	326	321	338	-116	-25,6
Tohtorintutkinto	672	651	690	732	734	825	153	22,8
Pääkaupunkiseudun osuus koko maasta, %								
Yhteensä	38,6	38,4	37,9	37,6	37,7	36,5		
Alempi korkeakoulututkinto	47,0	45,2	48,4	48,3	47,7	46,1		
Ylempi korkeakoulututkinto	36,3	36,0	35,0	34,3	34,5	33,7		
Lisensiaatintutkinto	43,4	46,5	44,0	50,2	47,0	39,4		
Tohtorintutkinto	42,3	43,7	42,8	40,2	41,6	41,0		

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Vuosina 2000–2003 yliopistojen kaikkien perustutkintojen keskimääräiset suoritusajat ovat olleet kuusi vuotta. Koulutusaloittain suoritusajoissa on huomattavaa vaihtelua. Selvästi pisin keskimääräinen koulutus oli arkkitehteilla 11 vuotta, mutta myös musiikkialalla ja eläinlääketieteessä suoritusajat olivat pitkiä eli keskimäärin kahdeksan vuotta. Lyhimmät keskimääräiset suo-

ritusajat olivat teatterialalla sekä terveystieteen ja kasvatustieteen aloilla. Pääkaupunkiseudun yliopistojen perustutkintojen suoritusajoissa on vuosittaista vaihtelua. Mitään selvää suoritusajojen lyhenemistä ei yksiselitteisesti voida havaita, lukuun ottamatta Taideteollista korkeakoulua, jossa keskimääräinen suoritusajaksi lyheni vuosina 2000–2003 seitsemästä vuodesta viiteen vuoteen.

Kuvio 8.5. Pääkaupunkiseudulla sijaitsevilla yliopistoissa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen osuus koko maan tutkinnoista opintoaloittain vuonna 2003

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Taulukko 8.8. Perustutkintojen keskimääräiset suoritusajat pääkaupunkiseudun yliopistoissa 2000–2003

	2000	2001	2002	2003
Helsingin yliopisto	7	6,5	7	7
Teknillinen korkeakoulu	7	7	7	7
Helsingin kauppakorkeakoulu	5,5	5,5	5,5	6
Svenska handelshögskolan	5,5	5,5	6	5,5
Taideteollinen korkeakoulu	7	6,5	6	5
Sibelius-Akatemia	8	7	7,5	8
Teatterikorkeakoulu	4	4	5	4
Kuvataideakatemia	6,5	7	5,5	6

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Tutkijakoulutus

Jatko-opiskelijat opintoaloittain

Tutkijakoulutuksella tarkoitetaan tässä tieteelliseen jatkotutkintoon eli lisensiaatin- ja tohtorintutkintoon tähtääviä opintoja. Koulutuksen suorittaminen edellyttää itsenäisen ja julkaisukelpoisen tutkimustyön tai väitöskirjan tekemistä.

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa oli 9 189 tohtorin- ja lisensiaattitutkintoa suorittavaa jatko-opiskelijaa vuonna 2004. Jatko-opiskelijoiden osuus oli kuusi prosenttia suurempi kuin vuonna 2000. Koko maassa määrä kasvoi samana ajanjaksona vielä enemmän eli 8,3 prosenttia.

Kaikkiaan 42 prosenttia koko maan jatko-opiskelijoista harjoittaa opintojaan pääkaupunkiseudulla. Vuonna 2004 sekä pääkaupunkiseudulla että koko maassa eniten jatko-opiskelijoita oli teknillistieteellisellä alalla ja toiseksi eniten luonnontieteellisellä alalla. Sitten seurasivat humanistinen, yhteiskuntatieteellinen ja kauppatieteellinen koulutus.

Pääkaupunkiseudun yliopistojen osuus eri alojen jatko-opiskelijoista on huomattava. Suurimmista aloista mainittakoon, että teknillistieteellisellä alalla Teknillisen korkeakoulun osuus vuonna 2004 oli 48 prosenttia, kauppatieteellisellä alalla Helsingin kaupakorkeakoulun ja Svenska Handelshögskolanin osuus yhdessä oli 36 prosenttia. Luonnontieteellisellä, humanistisella ja yhteiskuntatieteellisellä alalla Helsingin yliopiston osuus oli 34–37 prosenttia kunkin opinto-alan kaikista jatko-opiskelijoista.

Vuosina 2000–2004 pääkaupunkiseudun jatko-opiskelijoiden määrä kasvoi yhteiskuntatieteellisellä alalla 19 prosenttia, kauppatieteellisellä alalla 10 prosenttia, teknillistieteellisellä alalla 6 prosenttia, humanistisella 5,6 prosenttia ja luonnontieteellisellä 2,7 prosenttia.

Tutkijakoulut

Vuoden 1995 alusta Suomen tutkijakoulutusjärjestelmä uudistui. Tuolloin käynnistyneen tutkijakoulutusjärjestelmän keskeiseksi tavoitteeksi asetettiin tutkijakoulutuksen laadun ja jatkokoulutuksen suunnitelmallisuuden lisääminen, väitöskirjatyöhön käytettävän ajan lyhentäminen ja väittelyän alentaminen sekä kansainvälisen koulutus- ja tutkimusyhteistyön lisääminen. Suoritettujen arvioinnin mukaan tutkijakouluille asetetut tavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

Tutkijakouluja on vuoden 2006 alusta lukien yhteensä 124. Valtaosa tutkijakouluista on verkostotyyppisiä usean yliopiston ja tutkimuslaitoksen yhteisiä hankkeita, joista koordinoitavuudessa on 16 yliopistoa. Kaikki yliopistot ovat mukana tutkijakoulutusjärjestelmässä. Tutkijakoulutusjärjestelmän yksi keskeinen saavutus on yliopistojen välisen yhteistyön lisääntyminen. Tutkijakoulut ovat edistäneet tutkijanuran ammattimaistumista ja nuorten tutkijoiden hakeutumista tutkijakoulutukseen.

Vuoden 2006 alussa yliopistoissa toimi kaikkiaan 124 opetusministeriön rahoittamaa tutkijakoulua, niissä työskentelee yli 4 000 päätoimista tutkijaopiskelijaa. Tutkijaopiskelijoista 1 458 saa rahoituksensa opetusministeriöstä ja loput Suomen Akatemian, yliopistojen ja säätiöiden rahoituksesta.

Taulukko 8.9. Jatko-opiskelijat pääkaupunkiseudun ja koko maan yliopistoissa 2004 koulutusaloittain

Koulutusala	Jatko-opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa	Koko maan jatko-opiskelijat	Pääkaupunkiseudun osuus koko maan jatko-opiskelijoista
Yhteensä	9 189	22 105	41,6
Teologinen	409	509	80,4
Humanistinen	1 023	2 816	36,3
Taideteollinen	185	230	80,4
Musiikkialan	133	133	100,0
Teatteri- ja tanssialan	35	40	87,5
Kasvatustieteellinen	386	1 565	24,7
Liikuntatieteellinen	.	78	.
Yhteiskuntatieteellinen	820	2 410	34,0
Psykologian	171	475	36,0
Terveystieteiden	.	529	.
Oikeustieteellinen	414	691	59,9
Kauppatieteellinen	572	1 610	35,5
Luonnontieteellinen	1 137	3 101	36,7
Maatalous-metsätieteellinen	505	573	88,1
Teknillistieteellinen	2 762	5 777	47,8
Lääketieteellinen	414	1 215	34,1
Hammaslääketieteellinen	46	95	48,4
Eläinlääketieteellinen	68	68	100,0
Farmasian	95	176	54,0
Kuvataidealan	14	14	100,0

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Taulukko 8.10. Tutkijakoulut ja niiden opetusministeriön rahoittamat opiskelijapaikat pääkaupunkiseudulla vuonna 2006

	Tutkijakoulut	Opiskelijapaikat
Helsingin yliopisto	30	346
Helsingin kauppakorkeakoulu	2	35
Sibelius-Akatemia	2	12
Teknillinen korkeakoulu	17	221
Taideteollinen korkeakoulu	1	6
Kaikki tutkijakoulut	124	1 458

Lähde: Opetusministeriö

Tutkijakouluista on valmistunut runsaat 1 600 tohtoria. Lähes puolet tohtoreista (46 %) valmistui luonnontieteiden ja tekniikan alalta, noin neljäsosa (23 %) terveydentutkimuksen alalta sekä kulttuurin ja yhteiskunnan sekä bio- ja ympäristötieteiden tutkimuksen alalta kummaltakin noin 15 prosenttia. Valmistuneista 38 prosenttia oli naisia. Tutkijakouluista valmistuneista ja työelämään siirtyneistä noin 30 prosenttia oli suorittanut tohtorintutkimuksen alle 30-vuotiaana. Keskimääräinen tohtorintutkimuksen suorittamisikä oli 32 vuotta.

Yliopistojen aikuiskoulutus

Yliopistojen aikuiskoulutuksesta tarkastellaan seuraavassa yliopistojen täydennyskoulutusta ja avointa yliopistoa. Sen sijaan kesäyliopistot ja ns. ikäihmisten yliopisto eivät kuulu tarkastelun piiriin.

Täydennyskoulutus

Yliopistojen täydennyskoulutus tarjoaa akateemisesti koulutetuille mahdollisuuden yhdistää tutkimustieto työelämässä hankkimaansa käytännön kokemukseen. Kaikki yliopistot järjestävät täydennyskoulutusta.

Vuonna 2004 koko maassa täydennyskoulutuskursseja järjestettiin yhteensä 3 515. Opiskelijoita kursseilla oli yhteensä 87 579. Eniten kursseja järjestettiin Helsingin yliopistossa, lähes kolmannes kaikista kursseista. Opiskelijoista 30 prosenttia opiskeli Helsingin yliopistossa ja 12 prosenttia Teknillisessä korkeakoulussa.

Pääkaupunkiseudun yliopistojen järjestämään täydennyskoulutukseen osallistui vuonna 2004 kaikkiaan 44 248 opiskelijaa. Opiskelijamäärä pääkaupunkiseudulla on vähentynyt verrattuna esimerkiksi vuosiin 1995–2000, jolloin opiskelijamäärä oli 48 000 paikkeilla vuosittain.

Avoin yliopisto

Suomalaisen avoimen yliopiston mallina on ollut Ison-Britannian Open University. Suomen ensimmäinen avoin yliopisto aloitti vuonna 1970 Tampereen yliopistossa. Tätä ennen avointa yliopisto-opetusta oli kuitenkin annettu kesäyliopistoissa. Suurimmat yliopistot järjestävät noin 70 prosenttia avoimesta yliopisto-opetuksesta. Avoimien yliopistojen opintoihin osallistuu vuosittain yli 80 000 opiskelijaa. Opetusta järjestetään noin 200 paikkakunnalla.

Avoin yliopisto-opetus vastaa tavoitteiltaan ja vaatimuksiltaan yliopistojen ainelaitosten antamaa opetusta. Avoimessa yliopistossa ei voi suorittaa yliopistotutkintoa, mutta suoritettuja opintoja voi hyödyntää, jos opiskelee myöhemmin yliopistossa. Opetusta toteutetaan sekä yliopiston omana toimintana että yhteistyössä eri oppilaitosten kanssa. Opiskelu on avointa kaikille halukkaille iästä ja pohjakoulutuksesta riippumatta, ja sitä järjestetään lähes kaikilla koulutusaloilla. Opiskelija voi avoimen yliopiston opinnoilla hankkia yleissivistystä, parantaa ammattitaitoa tai helpottaa tutkinto-opintoihin siirtymistä.

Pääkaupunkiseudun yliopistojen avoimeen yliopisto-opetukseen osallistui 40 861 opiskelijaa eli 34 prosenttia koko maan määräs-tä. Kolme neljästä osallistujasta oli nainen. Koko maassa oli avoimessa yliopisto-opiskelussa 82 318 opiskelijaa. Osallistumisten määrä (bruttoluku) on vuosiin 1999 ja 2000 verrattuna pääkaupunkiseudulla kasvanut.

Taulukko 8.11. Täydennyskoulutuskurssit yliopistoittain vuonna 2004

	Kurssien lukumäärä					
	Yhteensä	Lyhyet kurssit	Muut alle 20 ov kurssit	Erikoistumisopinno	Opiskelijat yhteensä	Annetut opetustunnit
Helsingin yliopisto	1 133	417	658	58	25 997	57 950
Teknillinen korkeakoulu	450	232	181	37	10 467	36 288
Helsingin kauppakorkeakoulu	245	46	194	5	4 594	18 621
Svenska handelshögskolan	22	5	13	4	324	954
Taideteollinen korkeakoulu	93	79	11	3	1 612	3 056
Sibelius-Akatemia	26	10	12	4	601	3 476
Teatterikorkeakoulu	22	16	2	4	622	3 232
Kuvataideakatemia	1	.	1	.	31	301
Pääkaupunkiseutu yhteensä	1 992	805	1072	115	44 248	123 878
Koko maa	3 515	1554	1681	280	87 579	224 221

Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Taulukko 8.12. Opiskelijamäärät avoimessa yliopistossa pääkaupunkiseudulla vuonna 2004

	Yhteensä nettoluku	Naiset netto	Yhteensä brutto	Opetuksen toteuttajan mukaan				
				Yliopiston itse järj.	Kansalais- ja työväen- opisto	Kansan- opisto	Kesä- yliopisto	Muut
Helsingin yliopisto	17 347	13 510	28 578	22 334	4 647	1 118	369	110
Teknillinen korkeakoulu	566	263	1 260	1 260
Helsingin kauppakorkeakoulu	2 693	1 578	6 363	6 363
Svenska handelshögskolan	633	334	998	801	.	178	19	.
Taideteollinen korkeakoulu	613	512	1 297	770	72	194	261	.
Sibelius-Akatemia	738	373	1 240	345	702	.	193	.
Teatterikorkeakoulu	571	460	1 125	751	.	.	374	.
Pääkaupunkiseutu yhteensä	23 161	17 030	40 861	32 624	5 421	1 490	1 216	110
Koko maa	82 318	62 851	119 899	82 374	10 950	10 070	13 119	3 386

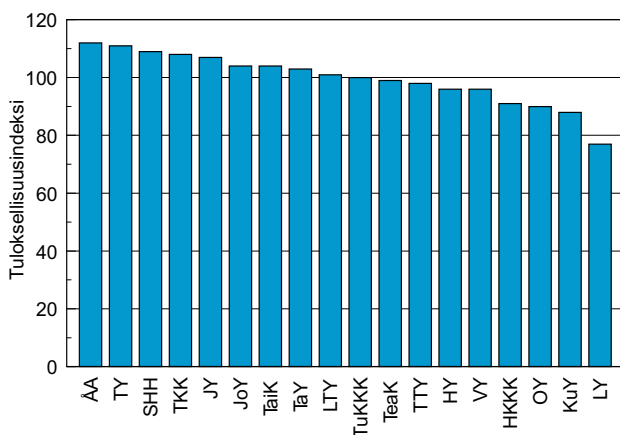
bruttoluku = henkilö voinut osallistua useampaan koulutukseen
Lähde: KOTA-tietokanta, Opetusministeriö

Yliopistojen tehokkuus ja tuloksellisuusindeksit

Shanghai Jiao Tong University arvioi vuosittain omalla metodologiallaan maailman yliopistoista 500 parasta yliopistoa paremmuusjärjestykseen. Viimeisimpään vuoden 2005 rankingiin pääsi mukaan viisi suomalaista yliopistoa, joista paras oli Helsingin Yliopisto sijalla 76. Listan kärjessä on tunnettuja yliopistoja kuten Harvard, Cambridge, Stanford, Berkeley ja MIT.

Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuslaitoksessa on tutkittu yliopistojen perus- ja jatkokoulutuksen ja tieteellisen tutkimuksen rahoitusta ja sen suhdetta tuloksiin koulutusaloittain ja yliopistoittain. Tiedot perustuvat Opetusministeriön ylläpitämään KOTA-tietokantaan vuosilta 2000–2004. Teknillistieteellinen, luonnontieteellinen ja lääketieteellinen koulutusala tuottivat 34 prosenttia perustutkinnoista ja 58 prosenttia jatkotutkinnoista. Kansainvälisistä tieteellisistä artikkeleista alat tuottivat 72 prosenttia ja kansainvälisistä konferenssiartikkeleista 66 prosenttia.

Kuvio 8.6. Yliopistojen tuloksellisuusindeksit (kokonaisrahoitus) yliopistoittain

Lähde: Neittaanmäki et al 2005

Liite. Korkeakoulujen arviointineuvoston nimeämät koulutuksen laatuysiköt pääkaupunkiseudulla (2004) ovat:

Helsingin yliopisto:

- Slavistiikan ja baltologian laitos
- Suomen kielen laitos
- Yleisen valtio-opin laitos

Teknillinen korkeakoulu:

- Tietojenkäsittelyn perusopetus

Svenska handelshögskolan:

- Huvudämnet företagsledning och organisation

Sibelius-Akatemia:

- Kansanmusiikin osasto

Taideteollinen korkeakoulu:

- Medialaboratorio

Teatterikorkeakoulu:

- Valo- ja äänisuunnittelun laitos

Taiteen keskustoimikunnan nimeämiä taiteellisen toiminnan huippuyksiköitä olivat:

Kuvataideakatemia:

- Tila-aikataiteen osasto

Taideteollinen korkeakoulu:

- Tila- ja kalustesuunnittelun osasto

9. Sijoittuminen koulutuksesta valmistumisen jälkeen

9.1. Pääasiallinen toiminta välittömästi koulutuksesta valmistumisen jälkeen

Koulutuksesta valmistuneiden pääasiallista toimintaa tarkastellaan välittömästi valmistumisen jälkeen eli valmistumisvuoden lopussa. Erityisesti seurataan työelämään ja jatko-opiskelemaan siirtyviä. Peruskoulun päättäneiden pääasiallista toimintaa tarkastellaan erikseen Peruskoulu-osiossa.

Tieto pääasiallisesta toiminnasta perustuu työssäkäyntitilastotietoihin, jotka on yhdistetty koulutustietoihin. Pääasiallinen toiminta kuvaa henkilön toimintaa vuoden viimeisellä viikolla, ei siis koko vuoden toimintaa. Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Työvoimaan kuuluvuus on pääasiallisen toiminnan päättelyssä asetettu ensisijalle. Työvoiman sisällä taas on työttömien päättely tehty ennen työllisten päättelyä (Sijoittuminen koulutuksen jälkeen; Väestölaskenta 2000 käsikirja, Tilastokeskus).

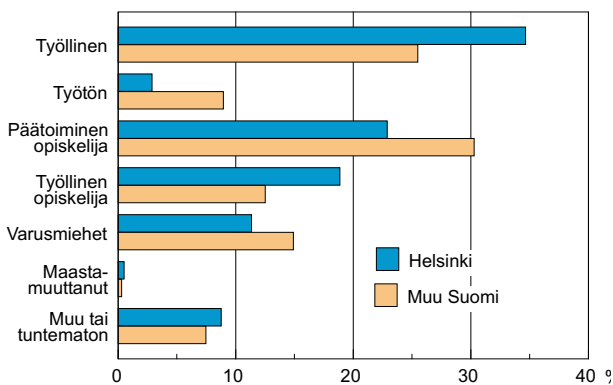
Helsingissä vuosina 2002 ja 2003 ylioppilastutkinnon suorittaneista 42 prosenttia oli opiskelijoina valmistumisvuotensa lopussa. Jatko-opintoihin välittömästi jatkavien osuus oli sama muualla maassa, 43 prosenttia. Muuhun maahan verrattuna Helsingissä valmistuneista ylioppilaista suurempi osuus oli työllisenä ja vähemmän päätoimisina opiskelijoina (kuvio 9.1.1). Ylioppilastutkinnon suorittaneista 35 prosenttia oli työllisinä valmistumisvuotensa lopulla, muualla maassa 26 prosenttia. Helsingissä opiskelijat ovat useammin työelämässä mukana kuin muualla maassa, ja lukion päättäneissä olikin työllisiä opiskelijoita lähes yhtä paljon kuin päätoimisia opiskelijoita.

Ammatilliselta toiselta asteelta vuosina 2003 ja 2004 valmistuneista 70 prosenttia oli töissä valmistumisvuotensa lopussa. Muualla maassa työllistyminen oli selkeästi heikompaa, vain puolet valmistuneista oli saanut töitä jo valmistumisvuotenaan (kuvio

9.1.2). Työttömien osuudessa oli suuri ero Helsingin ja muun maan välillä; Helsingissä valmistuneista 8,2 prosenttia oli työttömänä valmistumisvuotensa lopussa, muualla maassa valmistuneista jopa 20,8 prosenttia. Opiskeluaan jatkoi välittömästi 13 prosenttia Helsingissä valmistuneista ja 12 prosenttia muualla valmistuneista.

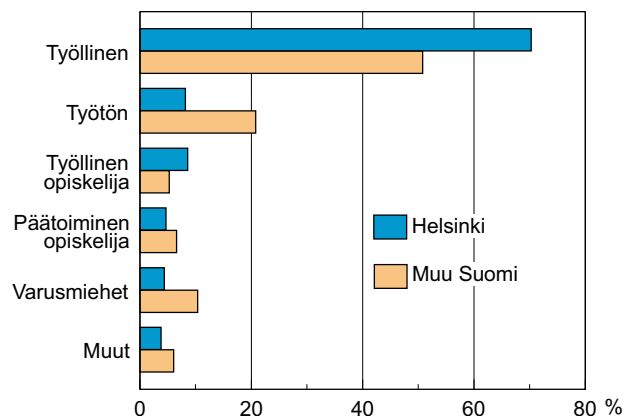
Pääkaupunkiseudun kahdeksasta **ammattikorkeakoulusta** vuosina 2003 ja 2004 valmistuneista oli työllisinä 78 prosenttia jo valmistumisvuotensa lopussa. Muista ammattikorkeakouluista valmistuneista oli työllisten osuus selkeästi pienempi (kuvio 9.1.3). Ammattikorkeakoulututkinnon pääkaupunkiseudulla suorittaneista 6,3 prosenttia oli työttömänä valmistumisvuotenaan, muualla maassa valmistuneista 15,4 prosenttia. Joka kymmenes tutkinnosuorittaja jatkoi opintojaan välittömästi.

Kuvio 9.1.1. Vuosina 2002 ja 2003 valmistuneiden ylioppilaiden pääasiallinen toiminta valmistumisvuotensa lopulla Helsingissä ja muualla maassa

Vuonna 2002 valmistuneiden pääasiallinen toiminta 31.12.2002, ja vuonna 2003 valmistuneiden pääasiallinen toiminta 31.12.2003. Kuvion tiedoissa on näiden vuosien keskiarvot. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.1.2 Kevätlukukaudella 2003 ja 2004 ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneiden pääasiallinen toiminta valmistumisvuotensa lopulla Helsingissä ja muualla maassa

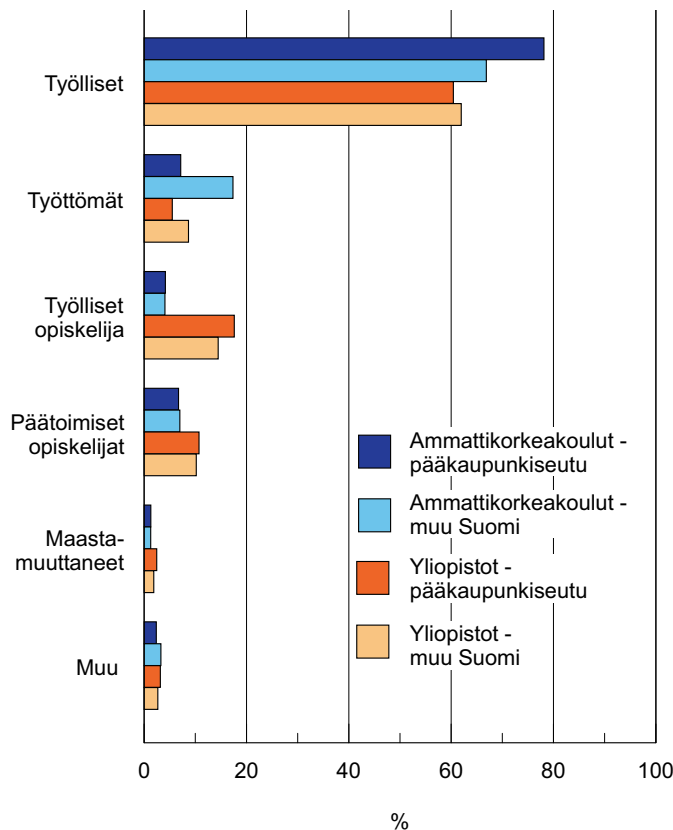

1.1–31.7.2003 valmistuneiden pääasiallinen toiminta 31.12.2003, ja 1.1.–31.7.2004 valmistuneiden pääasiallinen toiminta 31.12.2004. Kuvion tiedoissa on näiden vuosien keskiarvot. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun kahdeksasta **yliopistosta** tutkinnon vuosina 2003 ja 2004 suorittaneista 60 prosenttia oli työllisenä valmistumisvuotensa lopussa. Muista yliopistoista valmistuneiden työllisyys oli hieman parempi (kuvio 9.1.3). Pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneet jatkoivat opiskeluaan muualla maassa

valmistuneita enemmän, valmistumisvuotenaan lähes kolmannes jatkoi välittömästi opiskeluaan. Työttömänä oli 5,4 prosenttia pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneista ja 8 prosenttia muualla valmistuneista.

Kuvio 9.1.3. Vuosina 2003 ja 2004 ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopistotutkinnon suorittaneiden pääasiallinen toiminta valmistumisvuotensa lopulla Helsingissä ja muualla maassa

Vuonna 2003 valmistuneiden pääasiallinen toiminta 31.12.2003, ja vuonna 2004 valmistuneiden pääasiallinen toiminta 31.12.2004. Kuvion tiedoissa on näiden vuosien keskiarvot. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, TEK, Haaga, Stadia, Heliä, Laurea ja PAKK. Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, Teak ja KuvA. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

9.2. Jatkokoulutus koulutuksesta valmistumisen jälkeen

Ylioppilastutkinnon suorittaneet

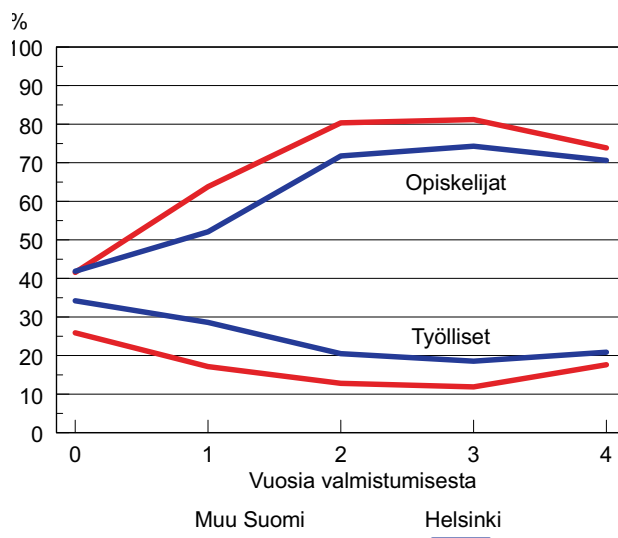
Lukiokoulutus on yleissivistävä, eikä ylioppilastutkinto anna ammatillista pätevyyttä. Tutkinnon suorittanut voi hakeutua jatko-opintoihin yliopistoon, ammattikorkeakouluun tai toisen asteen ammatilliseen peruskoulutukseen.

Helsingissä vuosina 1999–2003 ylioppilastutkinnon suorittaneista oli opiskelemaisessa vuoden 2003 lopussa 62 prosenttia ja muualla maassa valmistuneista 68 prosenttia. Yliopisto on suosituin jatko-opiskelupaikka lukiosta valmistuneille. Helsingissä valmistuneista suurempi osa jatkaa yliopistoon kuin maassa keskimäärin ja vähemmän ammattikorkeakouluun (kuvio 9.2.1). Vuosina 1999–2003 ylioppilastutkinnon Helsingissä suorittaneista oli eniten jatko-opiskelemaisessa yliopistossa teknillistieteellisellä, humanistisella, luonnontieteellisellä sekä kauppatieteellisellä alalla (taulukko 9.2.1). Ammattikorkeakouluihin opiskelemaan menneistä yli kolmannes opiskeli kaupan ja hallinnon alalla. Viidennes opiskelijoista oli tekniikan ja liikenteen alalla sekä sosiaali- ja terveysalalla. Kaupan ja hallinnon ala oli suosituin myös ammatillisessa koulutuksessa.

Ylioppilailla on pitkä väliaika valmistumisen ja jatko-opintojen välillä. Opiskelijoiden osuus nousee yli 70 prosentin vasta kaksi vuotta ylioppilastutkinnon suorituksen jälkeen (kuvio 9.2.2). Opiskelijoiden määrän kasvaessa työllisten osuus pienenee. Ylioppilaiden pitkittynyt jatko-opiskelun aloittaminen on tyyppistä koko maassa, eikä Helsinki muodosta tässä suurta poikkeusta. Suurimmillaan ero on vuosi ylioppilaaksi valmistumisen jälkeen, Helsingissä valmistuneista 52 prosenttia oli opiskelemaisessa ja muualla maassa valmistuneista 64 prosenttia. Työelämä ei muodosta muualla maassa niin selvää vastaparia jatko-opinnoille, ja työllisten osuus ylioppilaista on pienempi.

Ylioppilaat jatkavat muualla maassa hieman enemmän jatko-opintoihin kuin Helsingissä, vuosittain 3-10 prosenttiyksikköä enemmän. Vuonna 2003 Helsingin ja koko maan tilanne opiskelemaan pääsyssä tasoittui, ja ylioppilastutkinnon suorittaneet jatko-

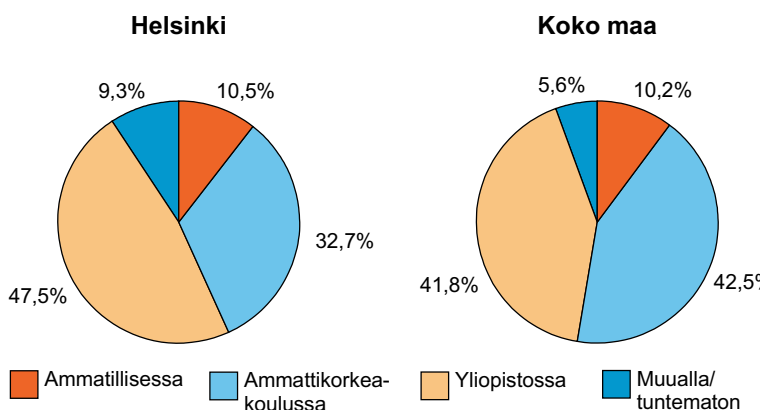
Kuvio 9.2.2. Opiskelijoiden ja työllisten osuus vuonna 2003 Helsingissä ja koko maassa ylioppilastutkinnon vuosina 1999–2003 suorittaneista

Opiskelijoissa mukana päätoimisesti opiskelevat sekä työlliset opiskelijat. Pääasiallinen toiminta on tilastoitu vuoden viimeisellä viikolla. Lähde: Tilastokeskus, Sijoittumispalvelu

vat koulutukseen yhtä paljon kuin muussakin maassa. Helsingiläiset ylioppilaat jäävät muun maan ylioppilaisiin verrattuna huomattavasti useammin ilman mitään lukion jälkeistä tutkintoa. Ylioppilaaksi vuosina 1999–2003 valmistuneista 39 prosentilla ei ollut mitään lukion jälkeistä tutkintoa vuonna 2003, eivätkä he opiskeleekaan. Koko maassa vastaavassa tilanteessa olevien osuus oli 29 prosenttia. Vuosina 1994–1998 Helsingissä valmistuneista ylioppilaista 23 prosentilla ei ollut lukion jälkeistä tutkintoa vuonna 2003 eivätkä he olleet opiskelijoinakaan. Edelleen opiskelevien osuus oli 33 prosenttia. Koko maassa ilman tutkintoa ja opiskelematta olevien osuus oli laskenut 15 prosenttiin ja edelleen opiskelevien 28 prosenttiin.

Kuvio 9.2.1. Vuosina 1999–2003 ylioppilaiksi tulleiden jatko-opinnot koulutusasteittain vuonna 2003

Lähde: Tilastokeskus, Sijoittumispalvelu

Ammatillinen toinen aste

Ammatillinen toisen asteen tutkinto antaa ammattipätevyyden lisäksi mahdollisuudet jatko-opintoihin. Suomen koulutuspoliittisena tavoitteena on, että ammatillinen toinen aste tarjoaa mahdollisuuden jatkaa opintojaan kaikille koulutusasteille. Erityisesti halutaan parantaa ammatillisen perustutkinnon antamia jatko-opintovalmiuksia. Kolmivuotinen ammatillinen perustutkinto antaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden kaikille opintoasteille. Koulutuspoliittisena tavoitteena on, että vuoteen 2008 mennessä 25 prosenttia ammattikorkeakoulujen ja 2-3 prosenttia yliopistojen uusista opiskelijoista on toisen asteen ammatillisen koulutuksen peruskoulupohjaisesti suorittaneita (Koulutus ja tutkimus 2003–2008).

Taulukko 9.2.1. Vuonna 1999–2003 ylioppilaisiksi tulleiden jatko-opinnot koulutusasteittain vuonna 2003

Ammatillisen koulutuksen koulutusluokitus	Ammatillisessa	Ammattikorkeakoulussa	Yliopistossa	Yliopiston koulutus alaluokitus
	%	%	%	
Luonnonvara	4,3	1,2	1,8	Teologinen
Tekniikan ja liikenteen ala	18,9	20,6	15,2	Humanistinen
Kauppa- ja hallinnon ala	30,6	37,2	1,5	Taideteollinen
Matkailu ja ravitsemisala	11,9	6,6	1,4	Musiikkialan
Sosiaali- ja terveysala	15,8	19,1	0,8	Teatteri ja tanssialan
Kulttuuriala	15,2	13,2	3,8	Kasvatustieteellinen
Humanistinen koulutus	1,7	2,1	0,2	Liikuntatieteellinen
Muu koulutus	1,7	0,0	9,0	Yhteiskuntatieteellinen
			1,2	Psykologian
			0,1	Terveystieteiden
			4,3	Oikeustieteellinen
			14,8	Kauppätieteellinen
			15,1	Luonnontieteellinen
			3,4	Maatalous-metsätieteellinen
			21,9	Teknistieteellinen
			3,3	Lääketieteellinen
			0,6	Hammaslääketieteellinen
			0,4	Eläinlääketieteellinen
			1,1	Farmasia
			0,2	Kuvataidealan
Yhteensä opiskelijoita, henkilöä	1 364	4 248	6 174	

Lisäksi 607 opiskelijaa lukiokoulutuksessa ja 603 tuntemattomassa koulutuksessa. Tieto jatko-opinnoista on 20.9. ajankohdan mukainen. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Helsingissä ajanjaksolla 1.1.2000–31.7.2003 ammatillisen tutkinnon suorittaneista oli opiskelemaan vuoden 2003 lopussa 16 prosenttia. Osuus on hieman pienempi kuin koko maassa, jossa jatko-opiskelijoina oli 18 prosenttia. Helsingiläisten pienempi osuus selittyy Helsingin suurella aikuisopiskelijämäärällä ja suoritettavien tutkintotyyppien erilaisuudella. Ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet, joita Helsingissä on runsaasti, lähtevät harvemmin jatko-opintoihin (taulukko 9.2.2). Perustutkinnon suorittaneista taas neljännes oli jatko-opiskelemaan, mikä on hieman enemmän kuin koko maan perustutkinnon suorittaneista, 22 prosenttia.

Ammatillisen lisätutkinnon suorittaneiden jatko-opiskelussa on poikkeuksena sosiaali- ja terveysalalta ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet, joista vajaa viidennes (17 %) oli jatko-opiskelemaan, kolme neljästä korkea-asteella.

Perustutkinnon suorittaneista lähti yleisimmin jatko-opintoihin kulttuurialalta sekä kaupan ja hallinnon alalta valmistuneita (taulukko 9.2.3). Kulttuurialalta valmistuneista lähes puolet oli opiskelemaan vuonna 2003. Vähiten jatko-opintoihin lähdettiin tekniikan ja liikenteen alalta sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta. Koko maassa opintoja jatkettiin koulutusaloittain samassa suhteessa.

Vuosina 2000–2003 ammatillisen perustutkinnon suorittaneista ja jatko-opiskelemaan lähteneistä valtaosa jatkoi ammattikorkeakouluun: Helsingissä valmistuneista 67 prosenttia ja koko maassa 63 prosenttia. Kokonaisuudessaan korkea-asteella opiskeli kolme neljästä jatko-opiskelemaan lähteneistä. Helsingissä etenkin kulttuurialalta jatkettiin yliopistoon. Koko maassa yliopistoon lähteneiden osuus oli hieman pienempi. Koko maassa neljännes lähti opiskelemaan toista ammatillista tutkintoa, Helsingissä vähemmän. Kaikista jatko-opiskelemaan lähteneistä yli kolmen neljästä opiskelumaakuntana oli Uusimaa.

Taulukko 9.2.2. Helsingissä 1.1.2000–31.7.2003 ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneista jatko-opiskelijoiden osuus vuonna 2003 tutkintotyypeittäin

	Jatko-opiskelijoiden osuus, %
Tutkinnot yhteensä	15,7
Perustutkinnot, peruskoulutus	24,9
Perustutkinnot, näyttötutkinnot	10,7
Ammattitutkinnot	11,7
Erikoisammattitutkinnot	9,0

Tieto jatko-opinnoista on 20.9. ajankohdan mukainen. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2002–2004 suorittaneista joka kymmenes oli opiskelemaan vuonna 2004. Pääkaupunkiseudulla valmistuneet jatko-opiskelivat yhtä paljon kuin muualla valmistuneet (taulukko 9.2.4). Poliisialalta valmistuneista yli puolet jatko-opiskeli. Muilta aloilta opiskelua jatkoivat etenkin humanistiselta ja kasvatusalalta, kulttuurialalta sekä luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet. Yli puolet jatkokoulutukseen menijöistä suuntaa yliopistoon, ja alle kolmannes lähti opiskelemaan uudestaan ammattikorkeakouluun tai ammatilliseen eri opintoalaa kuin mistä oli valmistunut.

Taulukko 9.2.3. Helsingissä 1.1.2000–31.7.2003 ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opinnot koulutusalan ja tavoitetutkinnon mukaan vuonna 2003

	Perustutkinnon suorittaneista opiskelijoita %	Opintojen tavoite, %				
		ylioppilastutkinto	amatillinen tutkinto	ammattikorkeakoulututkinto	yliopistotutkinto	muu tai tuntematon
Perustutkinnot yhteensä	24,9	4,7	16,4	66,9	8,2	3,8
Tekniikan ja liikenteen ala	21,0	7,0	26,3	54,9	7,6	4,3
Kaupan ja hallinnon ala	31,9	2,7	8,0	76,8	9,8	2,7
Matkailu, ravitsemis- ja talousala	21,7	4,2	24,4	59,6	7,0	4,7
Sosiaali- ja terveysala	23,5	5,1	13,1	72,6	5,3	3,9
Kulttuuriala	47,8	1,3	6,6	61,8	25,0	5,3
Koko maa, perustutkinnot yhteensä	22,2	3,2	24,6	63,4	5,5	3,3

Luonnonvara-ala on luvuista poissa liian pienen vertailumäärän vuoksi. Tieto jatko-opiskelusta on 20.9. ajankohdan mukainen. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Taulukko 9.2.4. Ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2002–2004 suorittaneet tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2004

	Amk-tutkinnon 2002–2004 suorittaneista opiskelijoita 2004, %	Opintojen tavoite, %			
		Ylempi ammattikorkeakoulututkinto	Yliopistotutkinto	Amk- tai alempi tutkinto (eri opinto-ala kuin suoritettu	Muu tutkinto tai tuntematon
Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut					
Koulutusalat yhteensä	9,3	0,3	56,4	28,8	14,5
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	20,9	0	77,8	22,2	0
Kulttuuriala	16,6	0	68,0	21,1	10,9
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	9,0	0	52,5	26,8	20,7
Luonnontieteiden ala	7,8	0	65,4	29,5	5,1
Tekniikan ja liikenteen ala	12,2	0	65,5	26,6	8,0
Luonnonvara- ja ympäristö ala	15,8	0	46,7	33,3	20,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	6,2	1,1	48,1	33,1	17,8
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	10,6	0	39,1	45,0	15,9
Muu koulutus	55,7	0	100	0	0
Muut ammattikorkeakoulut					
Koulutusalat yhteensä	10,2	0,04	59,7	28,6	11,6

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut : Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK. Tieto jatko-opiskelusta on 20.9. ajankohdan mukainen. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus.

Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloittaminen vaatii opiskelijalta kolmen vuoden edeltävää työkokemusta, joten vuosina 2002–2004 valmistuneet eivät vielä pystyneet aloittamaan opintojaan vuonna 2004. Vuosina 2000–2001 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista oli opiskelijoita 12,7 prosenttia vuonna 2004. Näistä opiskelijoista 3,3 prosenttia opiskeli ylempään ammattikorkeakoulututkintoon tähtäävässä koulutuksessa, muun maan ammattikorkeakouluissa vastaava osuus oli 3,5 prosenttia. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on ollut korkealuvuudessa vasta vuodesta 2002 lähtien, joten sen opiskelijaosuus on vielä varsin pieni.

Yliopistot

Yliopistotutkinnon pääkaupunkiseudulla vuosina 2002–2004 suorittaneista 28 prosenttia oli jatko-opiskelemassa vuonna 2004. Alemman korkeakoulututkinnon tai lisensiaattitutkinnon suorittaneista yli puolet jatko-opiskeli, heistä lähes kaikki korkeampaa korkeakoulututkintoa samalta alalta (taulukko 9.2.5). Eniten jatko-opiskelijoiksi oli lähtenyt humanistisesta, luonnontieteellisestä ja yhteiskuntatieteellisestä koulutuksesta valmistuneita.

Taulukko 9.2.5. Vuosina 2002–2004 pääkaupunkiseudun yliopistoissa tutkinnon suorittaneista jatko-opiskelemaan lähteneiden osuudet koulutusaloittain ja jatkokoulutuksen tavoitetutkinnon mukaan vuonna 2004

	Yliopistotutkinnon vuosina 2002–2004 suorittaneista opiskelijoita 2004, %	Opintojen tavoite, %			
		Korkeampi tutkinto kuin suoritettu tutkinto	Yliopisto-tutkinto	Muu opintoala kuin suoritettun tutkinnon opintoala	Muu tutkinto tai tuntematon
Kaikki tutkinnot yhteensä	28,2	61,0	31,3	6	1,7
Tutkintotyyppi					
Alempi korkeakoulututkinto	58,2	91,2	3,6	4,6	0,6
Ylempi korkeakoulututkinto	22,9	44,6	46,0	7,0	2,5
Lisensiaatintutkinto	57,0	85,6	12,6	1,8	0
Tohtorintutkinto	12,7	38,4	52,0	8,6	1,0
Koulutusalat					
Luonnontieteellinen	35,6	73,5	22,3	3,8	0,4
Maatalous-metsätieteellinen	26,1	50,2	39,4	8,9	1,4
Teknillistieteellinen	26,1	52,4	41,0	5,4	1,2
Yhteiskuntatieteellinen	35,6	64,3	29,9	3,7	2,2
Oikeustieteellinen	24,0	29,7	63,6	3,6	3,1
Kauppatieteellinen	23,9	48,8	42,5	6,5	2,2
Lääketieteellinen	25,1	58,9	38,3	2,8	0
Hammaslääketieteellinen	20,6	55,0	40,0	5,0	0
Eläinlääketieteellinen	5,9	53,9	46,2	0	0
Farmasian	33,7	80,9	14,9	4,2	0
Taideteollinen	34,0	63,5	23,8	10,3	2,5
Musiikkialan	25,0	40,7	38,9	18,6	1,8
Teatteri ja tanssialan	11,4	47,4	36,8	15,8	0
Kuvataidealan	18,8	66,7	33,3	0	0
Teologinen	27,2	60,3	29,8	6,1	3,8
Humanistinen	37,8	76,7	14,5	6,1	2,8
Kasvatustieteellinen	19,0	58,0	30,8	9,8	1,5
Psykologian	24,1	44,7	42,6	6,4	6,4
Muut yliopistot					
Kaikki tutkinnot yhteensä	24,9	57,2	33,6	6,9	2,3

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA. Tieto jatko-opiskelusta on 20.9. ajankohdan mukainen. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

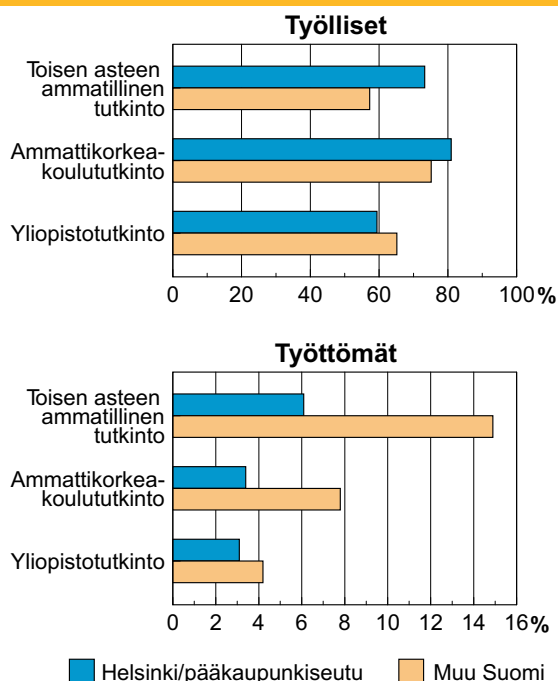
9.3. Työllisyys ammattiin valmistumisen jälkeen

Ammattiin valmistuneiden työllisyyttä tarkastellaan tarkemmin vähintään vuosi koulutuksesta valmistumisen jälkeen. Tieto työllisyydestä ja työttömyydestä perustuu työssäkäyntitilastoon, ja se kuvaa henkilön toimintaa tilastointihetkellä vuoden viimeisellä viikolla. Työllisten ja työttömien osuudet lasketaan kaikista tutkinnon suorittaneista. Heidän osuuteensa voi yleisen työllisyytilanteen lisäksi vaikuttaa moni muu valmistumisen jälkeinen toiminta, kuten jatko-opiskelu, varusmiespalvelu tai kotiäitiys (Sijoittuminen koulutuksen jälkeen; Väestölaskenta 2000 käsikirja, Tilastokeskus).

Vastavalmistuneiden työllisten työn luonteesta työllisyystilastot eivät kerro. Tilastoissa työlliseksi vuoden viimeisellä viikolla merkitty voi olla vakituudessa tai määräaikaisessa työsuhteessa, lyhyt- tai pitkäaikaisessa työssä. Työn vastaavuudesta koulutukseen ne eivät anna tietoa. Koulutuksesta valmistuneiden työmarkkinoille sijoittumista tarkastellaan vuonna 2003 ja 2004, jolloin työllisyys oli 2000-luvun alun pienen taloudellisen taantumana johdosta edelleen melko alhainen.

Vuonna 2003 ammatilliselta toiselta asteelta Helsingissä valmistuneista oli työllisinä 73 prosenttia vuosi valmistumisensa jälkeen, pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista valmistuneista 81 prosenttia ja yliopistoista valmistuneista 59 prosenttia. Helsingistä ammatilliselta toiselta asteelta ja pääkaupunkiseudulta ammattikorkeakoulutuksesta valmistuneet olivat työllistyneet muuta maata paremmin (kuvio 9.3.1). Yliopistotutkinnon pääkaupunkiseudulla suorittaneet olivat sen sijaan työllistyneet heikommin kuin muualla maassa valmistuneet. Työttömyys oli kuitenkin muualla maassa valmistuneilla korkeampaa kaikilta koulutusasteilta valmistuneilla.

Kuvio 9.3.1. Työllisten ja työttömien osuus vuonna 2004 vuotta aikaisemmin tutkinnon suorittaneista

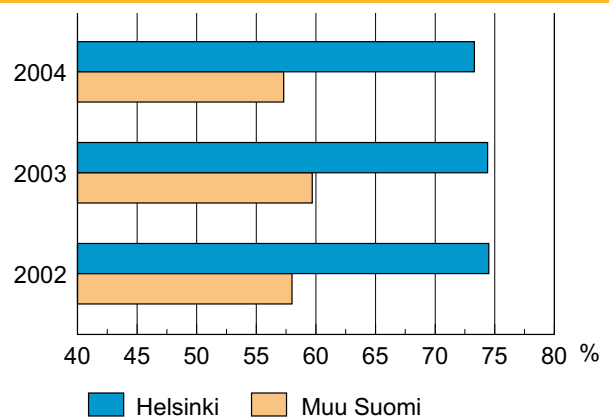
Ammatillisen tutkinnon suorittaneet Helsingissä. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Heliä, Laurea ja PAKK. Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, Teak ja KuvA. Työllisissä ei ole mukana työllisiä opiskelijoita. Työllisyys ja työttömyys on vuoden viimeisen viikon tilanne. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneet

Helsingissä ammatilliselta toiselta asteelta 2000-luvun alussa valmistuneista kolme neljästä oli työllisenä vuosi valmistumisensa jälkeen. Työllisyys on laskenut hieman viimeisen kolmen vuoden aikana (kuvio 9.3.2). Helsingissä ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneet työllistyivät muualla Suomessa valmistuneita selkeästi paremmin. Työttömien osuus on pysynyt Helsingissä valmistuneilla tasaisessa 6 prosentissa, muualla maassa valmistuneilla taas noin 14 prosentissa. Muualla maassa valmistuneiden työllisyys alkoi nousta ja työttömien osuus laskea vasta vuosi valmistumisen jälkeen, mutta silti he eivät saavuttaneet Helsingissä valmistuneiden työllisyyttä (kuvio 9.3.3).

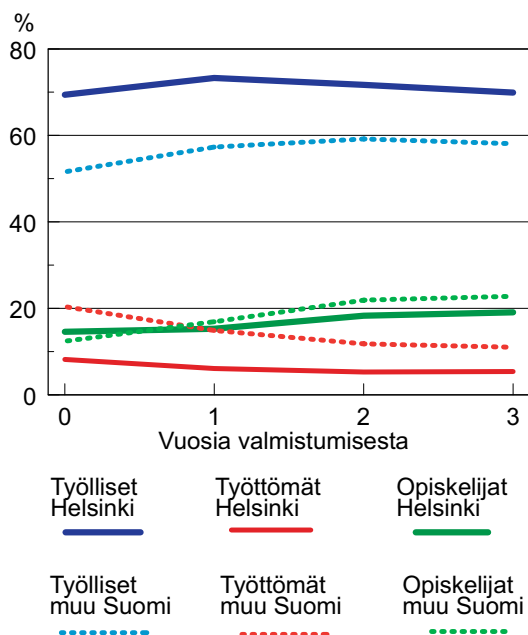
Vuosina 2001–2003 Helsingissä valmistuneista parhaiten ovat työllistyneet kaupan ja hallinnon alalta ammatillisen tutkinnon suorittaneet, heistä kolme neljästä oli työllistyneenä vuoden 2004 lopulla (kuvio 9.3.4). Vähiten työllisiä oli kulttuurialalta valmistuneissa, alle puolet valmistuneista oli työelämässä. Helsingissä valmistuneiden työllisyys oli kaikilla aloilla koko maata parempi. Suurin ero koko maan suhteellisiin työllisyysosuuksiin oli kaupan ja hallinnon alalla, ja myös tekniikan ja liikenteen alalla sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalla työllisyysero oli suuri. Sosiaali- ja terveysalan työllisyys oli koko maassa hyvä.

Kuvio 9.3.2. Ammatillisen tutkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneiden työllisyys vuosi valmistumisensa jälkeen

Vuoden viimeisen viikon tilanne. Työllisissä ei ole mukana työllisiä opiskelijoita. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

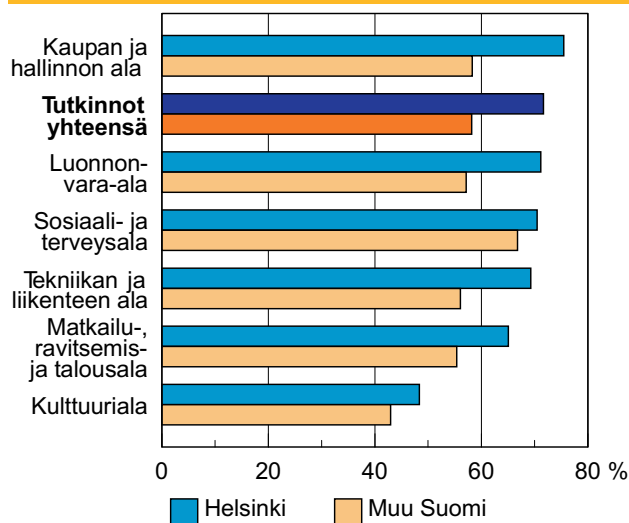
Kuvio 9.3.3. Työllisten, työttömien ja opiskelijoiden määrä vuonna 2004 ammatilliselta toiselta asteelta vuosina 2001–2004 Helsingissä ja muualla maassa valmistuneista

Pääasiallinen toiminta on tilastoitu vuoden viimeisellä viikolla. Opiskelijoissa mukana päätoimisesti opiskelevat sekä työlliset opiskelijat. Vuonna 2004 valmistuneista vain 1.1.–31.7. aikana valmistuneet. Vuoden 2004 tiedot eivät ole täysin verrannolliset aiempien vuosien tietoihin. Ammatillisen koulutuksen tilastoon laskettiin ensi kerran mukaan näyttötutkintoon valmistavan ja oppisopimuskoulutuksen koko kalenterivuoden opiskelijat aieman poikkileikkajankohdan tietojen sijasta.

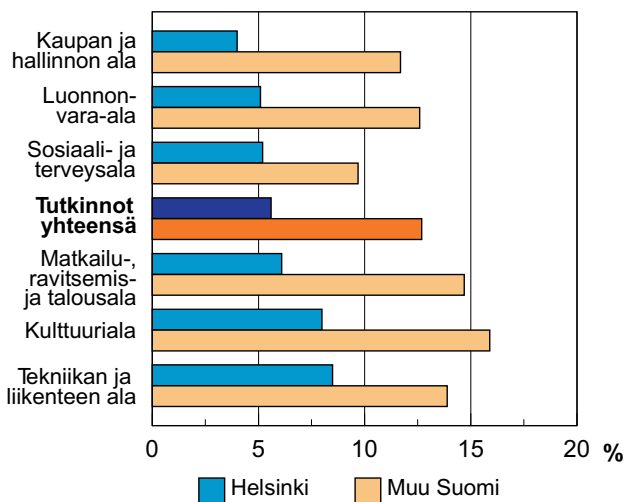
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.3.4. Työllisten osuus 31.12.2004 toisen asteen ammatillisen tutkinnon Helsingissä ja muualla maassa vuosina 2001–2003 suorittaneista

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.3.5. Työttömien osuus 31.12.2004 toisen asteen ammatillisen tutkinnon Helsingissä ja muualla maassa vuosina 2001–2003 suorittaneista

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

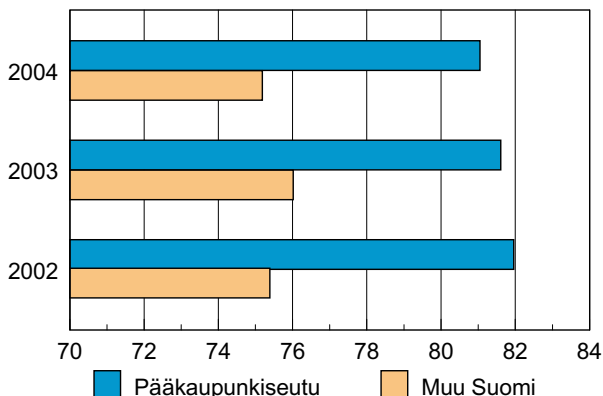
Työttömien osuus oli pieniin kaupan ja hallinnon alalta, luonnonvara-alalta sekä sosiaali- ja terveysalalta valmistuneilla (kuvio 9.3.5). Suhteellisesti eniten työttömiä oli kulttuurialalta ja tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneissa. Helsingissä valmistuneista työttömien osuus oli kaikilla aloilla selvästi koko maan keski-arvoa pienempi. Etenkin matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta, kulttuurialalla sekä kaupan ja hallinnon alalta muualla maassa valmistuneet jäivät Helsingissä valmistuneita useammin työttömiksi. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneilla työttömien osuus oli kaikilla aloilla alhaisempi verrattuna perustutkinnon suorittaneisiin.

Ammattikorkeakouluista valmistuneet

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista valmistuneiden työllisyys vuosi valmistumisensa jälkeen on pysynyt yli 80 prosentissa vuosina 2002–2004 (kuvio 9.3.6). Muista ammattikorkeakouluista valmistuneiden työllisyys on pysynyt jatkuvasti noin 6 prosenttiyksikköä huonompana. Työttömien osuus vuosi valmistumisen jälkeen on pysynyt tasaisesti alle 4 prosentissa, muista ammattikorkeakouluista valmistuneista työttömien osuus on ollut jatkuvasti noin 8 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla valmistuneiden työllistyminen on ollut nopeampaa, muissa ammattikorkeakouluissa valmistuneet saavuttavat heidän työllisyystasoaan vuosi valmistumisen jälkeen (kuvio 9.3.7).

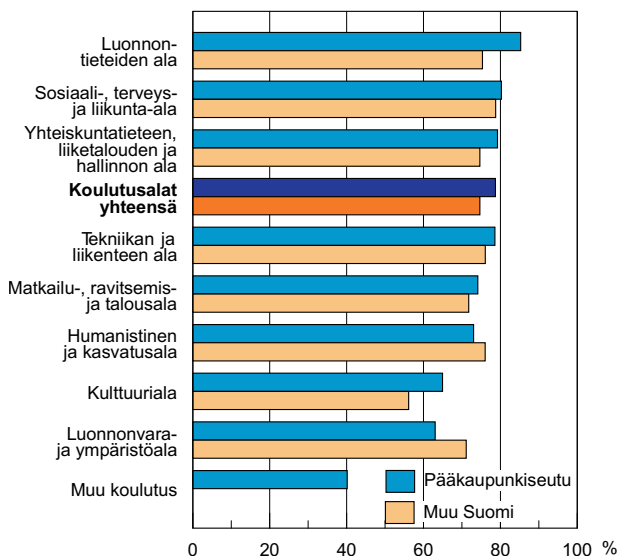
Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista vuosina 2000–2003 valmistuneet olivat työllistyneinä vuoden 2004 lopussa kaikilla koulutusaloilla paremmin kuin muista ammattikorkeakouluista valmistuneet lukuun ottamatta pieniä luonnonvara- ja ympäristöalaa sekä humanistista ja kasvatustaloutta (kuvio 9.3.8). Työllistymiserot muun maahan olivat kuitenkin pieniä jokaisella alalla.

Kuvio 9.3.6. Ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneiden työllisyys vuosi valmistumisensa jälkeen

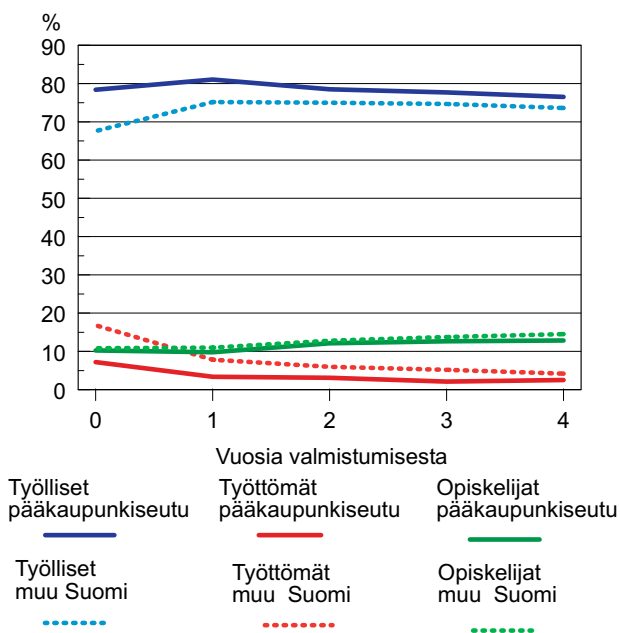
Vuoden viimeisen viikon tilanne. Työllisissä ei ole mukana työllisiä opiskelijoita. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.3.8. Työllisten osuus vuoden 2004 lopussa ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.3.7. Työllisten, työttömien ja opiskelijoiden osuudet vuonna 2004 ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2000–2004 suorittaneista

Opiskelijoissa ovat mukana päätoimisesti opiskelevat sekä työlliset opiskelijat. Pääasiallinen toiminta on tilastoitu vuoden viimeisellä viikolla. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Parhaiten olivat työllistyneet luonnontieteiden alalta, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta valmistuneet. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneet olivat työllistyneet yhtä hyvin kuin kaikki koulutusalat keskimäärin, valmistuneiden työllistyminen oli hyvä koko maassa. Muuhun maahan verrattuna pääkaupunkiseudulla valmistuneista olivat työllistyneet paremmin etenkin luonnontieteiden alalta sekä kulttuurialalta valmistuneet.

Suhteellisesti eniten työttömiksi oli joutunut kulttuurialalta sekä luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneita. Vähiten työttömiä oli tekniikan ja liikenteen alalta, luonnontieteiden alalta sekä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta valmistuneissa (kuvio 9.3.9). Muualla maassa valmistuneista oli työttömiä joka alalla suhteellisesti enemmän. Pääkaupunkiseudulla valmistuneista oli muuta maata selvästi vähemmän työttömiä kulttuurialalta, luonnontieteiden alalta sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneissa.

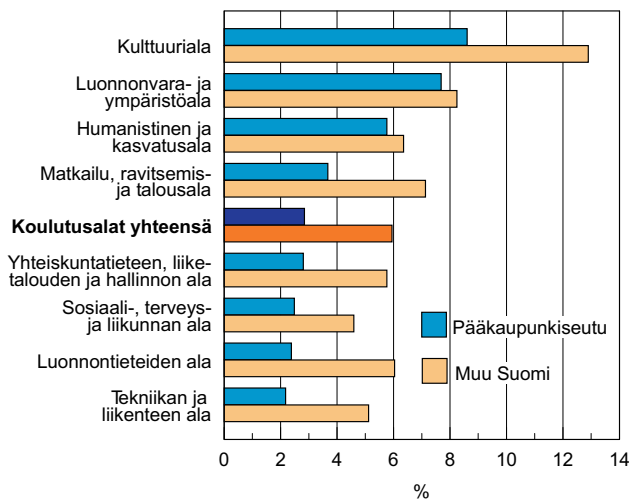
Ammattikorkeakouluittain tarkasteltuna pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista valmistuneet ovat työllistyneet hyvin. Seitsemän kymmenestä pääkaupunkiseudulla toimivasta ammattikorkeakoulusta sijoittuu ammattikorkeakoulujen keskiarvoa ylemmäksi valmistuneiden työllistymisen suhteen (taulukko 9.3.1). Parhaiten olivat työllistyneet Laureasta, Stadiasta ja Diakista valmistuneet. Alle koko maan keskiarvon olivat työllistyneet PAKK:sta, Sydvästistä ja Humakista valmistuneet. Näistä ammattikorkeakouluista lähettiin kuitenkin jatko-opiskelemaan keskimääräistä enemmän. Valmistuneiden työttömyys oli selkeästi kaikkien ammattikorkeakoulujen keskiarvoa alhaisempaa lukuun ottamatta Humakia. Vähiten työttömiä suhteessa koko maan keskiarvoon oli PAKK:sta, Arcadasta ja Stadiasta valmistuneissa.

Taulukko 9.3.1. Vuosina 2000–2003 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2004 lopussa ammattikorkeakouluittain
Pääasiallisesta toiminnasta on mukana vain työlliset, työttömät ja opiskelijat
Indeksi: Kaikki ammattikorkeakoulut = 100

Ammattikorkeakoulu	Valmistuneita yhteensä 2000–2003	Vuonna 2004, kaikki amk = 100		
		Työllisiä	Työttömiä	Opiskelijoita
Kaikki	72 258	100	100	100
Pääkaupunkiseudun	20 743	103	60	93
Arcada-Nylands	787	101	35	101
Diakonia	2 238	104	84	76
Espoon-Vantaan tekn.	2 824	100	58	111
Haaga Instituutin	1 468	102	74	92
Helsingin	4 833	106	46	92
Helsingin liiket.	3 254	103	53	93
Humanistinen	604	98	158	109
Laurea	3 897	107	50	80
Poliisi	97	53	0	467
Sydväst	741	95	95	91

Opiskelijoissa ovat mukana päätoimiset opiskelijat sekä työlliset opiskelijat.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.3.9. Työttömien osuus vuoden 2004 lopussa ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain

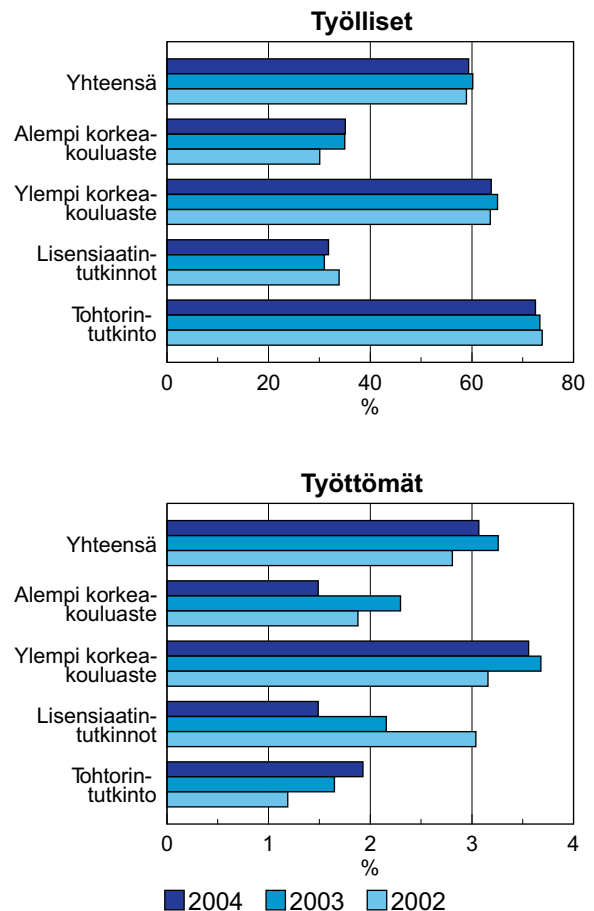

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Yliopistoista valmistuneet

Pääkaupunkiseudun kahdeksasta yliopistosta valmistuneiden työllisyys vuosi valmistumisen jälkeen on pysynyt noin 60 prosentissa vuosina 2002–2004. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisyys on ollut samoina vuosina noin 64 prosenttia ja tohtorintutkinnon suorittaneiden noin 73 prosenttia (kuviot 9.3.10). Alemman korkeakoulututkinnon ja lisensiaattitutkinnon suorittaneista vain pieni osa siirtyy työelämään, työllisinä heitä oli noin kolmannes ja työttöminä 1,5 prosenttia vuonna 2004.

Kuvio 9.3.10. Yliopistotutkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneiden työllisyys ja työttömyys vuosi valmistumisensa jälkeen

Vuoden viimeisen viikon tilanne. Työllisissä ei ole mukana työllisiä opiskelijoita. Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, Teak ja KuvA.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneiden työllisyys on heikko heti valmistumisen jälkeen, vuonna 2004 valmistuneista 62 prosenttia oli työllisiä valmistumisvuotenaan. Neljässä vuodessa valmistumisesta työllisyys ei noussut kuin 66 prosenttiin (kuvio 9.3.11). Muualla maassa valmistuneista työllisten osuus oli koko ajan suurempi. Työttömien osuus pysyi kuitenkin jatkuvasti alhaisena, vuosi valmistumisen jälkeen se laski kolmeen prosenttiin. Yliopistosta valmistuneilla jatkokoulutus ja heikko työllisyys heijastelevat toisiaan, alhainen työllistyminen ei kasvata työttömien määrää vaan näkyy opiskelijoiden suurena määränä.

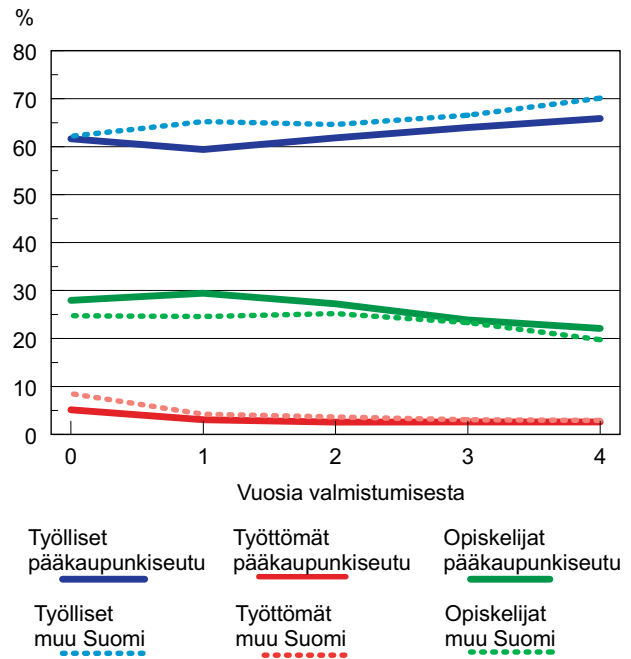
Pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneet jatko-opiskelevat muualla maassa valmistuneita enemmän, valmistumisvuonnaan lähes kolmannes jatkoi välittömästi opiskelujaan. Edelleen yli viidennes neljä vuotta aikaisemmin valmistuneista oli opiskelijoina (kuvio 9.3.11). Muista yliopistoista valmistuneista pienempi osuus jatkoi opintoja valmistumisvuonnaan, mutta neljä vuotta aikaisemmin valmistuneista myös sama viidenneksen osuus oli edelleen opiskelemassa.

Vuosina 2000–2003 pääkaupunkiseudun yliopistoista tutkinon suorittaneista 63 prosenttia oli työllisenä vuoden 2004 lopussa. Maan muista yliopistoista valmistuneet olivat kaikilla koulutusaloilla paremmin työllistyneitä lukuun ottamatta luonnonvara-alaa (luonnontieteellinen ja maatalous-metsätieteellinen) (kuvio 9.3.12). Parhaiten olivat työllistyneet sosiaali- ja terveysalalta valmistuneet, työllisyystilanne oli koko maassa hyvä. Myös tekniikan ja liikenteen aloilta sekä kaupan ja hallinnon aloilta valmistuneet olivat työllistyneet hyvin. Suurin ero muuhun maahan verrattuna oli humanistisen ja opetusalan sekä kulttuurialan työllisyydessä, pääkaupunkiseudun ulkopuolella valmistuneet olivat työllistyneet selkeästi paremmin.

Yliopistoista valmistuneiden heikko työllisyys ei kuitenkaan heijastunut työttömyyslukuihin, pääkaupunkiseudulla valmistuneista työttömien osuus oli muuta maata pienempi kaikilla koulutusaloilla (kuvio 9.3.13). Eniten työttömiä oli kulttuurialoilta valmistuneissa. Sosiaali- ja terveysalalta valmistuneiden joukossa työttömyyttä ei käytännössä ollut, ja tekniikan ja liikenteen aloilta valmistuneissa työttömiä oli hyvin vähän. Yliopistotutkinon suorittaneista monet jatkavat vielä opintojaan, etenkin alemman korkeakoulututkinon ja lisensiaattitutkinon suorittaneet. Työllisten pieni osuus ei siis heijastu työttömien määrän kasvuna vaan opiskelijoiden määrän kasvuna. Pääkaupunkiseudun yliopistoista jatkettiin opiskelua tutkinon suorittamisen jälkeen maan keskitasoa enemmän (taulukko 9.3.2).

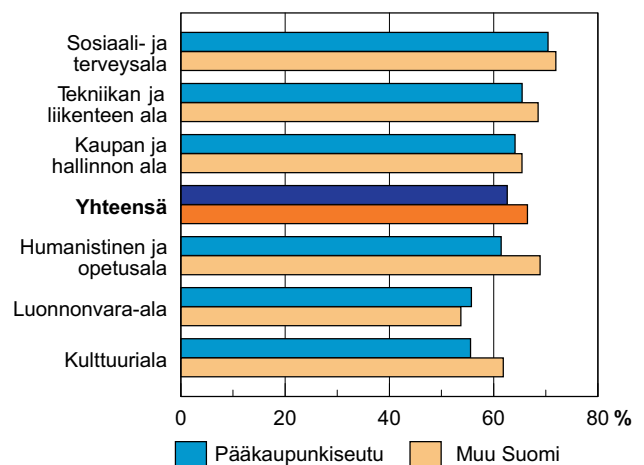
Yliopistoittain tarkasteltuna kolme pääkaupunkiseudulla toimivaa yliopistoa - Svenska handelshögskolan, Helsingin kauppakorkeakoulu ja Teknillinen korkeakoulu nousivat keskiarvoa paremmaksi niistä valmistuneiden työllisyyden suhteen (taulukko 9.3.2). Työttömien osuus oli selvästi koko maan keskiarvoa alempana Teknillisestä korkeakoulusta ja Kauppakorkeakoulusta valmistuneilla sekä myös Helsingin yliopistosta ja Handelshögskolanista valmistuneilla. Teatterikorkeakoulusta ja Kuvataideakatemiasta valmistuneista taas huomattavasti suurempi osuus oli työttömänä.

Kuvio 9.3.11. Työllisten, työttömien ja opiskelijoiden osuudet vuonna 2004 yliopistotutkinon vuosina 2000–2004 suorittaneista

Opiskelijoissa ovat mukana päätoimisesti opiskelevat sekä työlliset opiskelijat. Pääasiallinen toiminta on tilastoitu vuoden viimeisellä viikolla. Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, Teak ja KuvA. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.3.12. Työllisten osuus vuoden 2004 lopussa yliopistotutkinon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, Teak ja KuvA. Lähde: Tilastokeskus, Sijoittumispalvelu

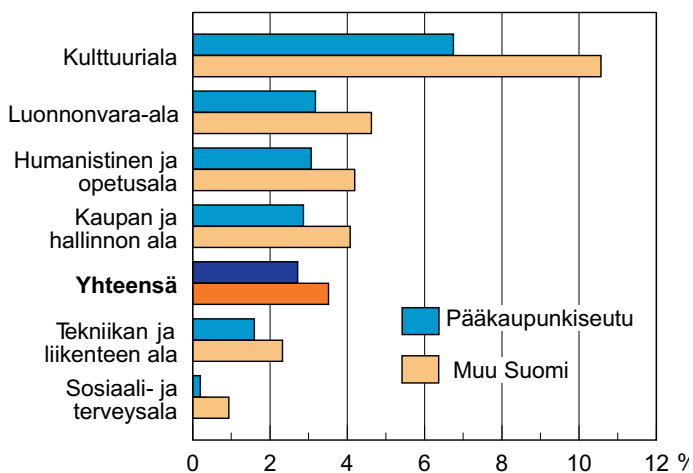
Taulukko 9.3.2. Vuosina 2000–2003 yliopistotutkinnon suorittaneet pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2004 lopussa yliopistoittain

Pääasiallisesta toiminnasta mukana vain työlliset, työttömät ja opiskelijat. Indeksi: Kaikki yliopistot = 100

Yliopisto	Valmistuneita yhteensä 2000-2003	Vuonna 2004, kaikki yliopistot = 100		
		Työlliset	Työttömät	Opiskelijat
Koko maa yhteensä	62 000	100	100	100
Pääkaupunkiseudun yliopistot	22 330	96	84	107
Helsingin yliopisto	13 789	95	80	114
Jyväskylän yliopisto	6 189	103	136	90
Turun yliopisto	5 782	94	123	116
Oulun yliopisto	5 637	103	99	98
Tampereen yliopisto	5 340	103	108	95
Teknillinen korkeakoulu	4 178	101	50	102
Joensuun yliopisto	3 144	104	147	91
Tampereen tekn.korkeakoulu	3 007	105	60	105
Kuopion yliopisto	2 609	105	53	100
Åbo Akademi	2 520	95	99	91
Lappeenrannan tekn.korkeakoulu	1 764	112	98	69
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 554	104	68	88
Lapin yliopisto	1 468	103	175	86
Vaasan yliopisto	1 351	107	92	86
Svenska handelshögskolan	1 046	106	92	55
Turun kauppakorkeakoulu	859	106	50	89
Taideteollinen korkeakoulu	836	77	163	137
Sibelius-Akatemia	565	98	126	91
Teatterikorkeakoulu	226	95	452	47
Kuvataideakatemia	136	69	432	46

Opiskelijoissa ovat mukana päätoimiset opiskelijat sekä työlliset opiskelijat.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.3.13. Työttömien osuus vuoden 2004 lopussa yliopistotutkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA. Lähde: Tilastokeskus, Sijoittumispalvelu

9.4. Koulutus rakenne Helsingin seudun työmarkkina-alueella

Seuraavassa käydään lyhyesti läpi Helsingin seudulla työssäkäyvien ja työvoiman koulutusrakennetta.

Helsingin seudulla **työssäkäyvien** koulutus rakenne on erilainen kuin koko maassa ja muissa suurissa seutukunnissa. Helsingin seudulla työskentelevillä on harvemmin keskiasteen koulutus, mutta perusasteen koulutuksella työskentelevien osuus on suurempi kuin muiden yliopistokaupunkien talousalueilla (taulukko 9.4.1). Korkeamman korkeakouluasteen suorittaneilla on paljon työpaikkoja Helsingin seudulla.

Vain perusasteen koulutuksella työskentelevien osuus on suuri Helsingissä ja sen seudulla. Koko maassa vain perusasteen tutkinnon suorittaneet ovat pääasiassa vanhempiin ikäluokkiin kuuluvia, Helsingin seudulla myös nuoremmat ovat työelämässä pelkän peruskoulutuksen varassa. Keskiasteen koulutuksen saaneita on Helsingin ja sen seudun työvoimassa muuta Suomea huomattavasti vähemmän. Lisäksi muulla maassa keskiastekoulutetut ovat pääasiallisesti ammatillisen koulutuksen käyneistä, kun Helsingissä samalla koulutustasolla kolmannes on ylioppilaisista (taulukko 9.4.2).

Helsingin seudun **työvoimasta** 41 prosenttia on suorittanut korkea-asteen koulutuksen, mikä on korkein osuus kaikista suurista seutukunnista. Etenkin ylemmän korkeakouluasteen suorittaneita on paljon. Helsingin työllisestä työvoimasta 43 prosentilla on korkea-asteen koulutus. Enemmän korkeakoulutettuja työllisestä työvoimasta on suurista kaupungeista Espoossa (51 %) ja Oulussa (46 %).

Koko maan työvoimasta yli neljännes asui Helsingin seudulla vuoden 2003 lopussa. Keskiasteen koulutuksen suorittaneista vain yli viidennes asuu Helsingin seudulla, etenkin ammatillisen keskiasteen koulutuksen suorittaneita on vähän (taulukko 9.4.3). Korkea-asteen koulutuksen suorittaneista kolmannes asuu Helsingin seudulla.

Taulukko 9.4.2. Työvoima koulutusasteen mukaan 31.12.2003

Koulutusaste, %	Koko maa (pl Hgin seutu ja Ahvenanmaa)	Helsingin seutu (pl Helsinki)	Helsinki
Kaikki koulutusasteet	100	100	100
Vain perusaste	22,4	22,4	21,1
Keskiaste	47,1	37,5	37,4
Keskiaste (pl. yo-tutkinto)	41,4	27,8	22,2
Keskiaste, vain yo-tutkinto	5,7	9,7	15,2
Korkea-asteen koulutus	30,6	40,1	41,5
Alin korkea-aste	16,0	17,1	14,3
Alempi korkeakouluaste	7,3	9,6	9,6
Ylempi korkeakouluaste	6,6	12,3	15,7
Tutkijakoulutusaste	0,6	1,2	1,9
Työvoimaan kuuluvat, hlöä	1 879 614	353 831	302 668

Lähde: Väestötalustalpalvelu, Tilastokeskus.

Taulukko 9.4.3. Helsingin seudun työvoimaosuudet koulutusasteittain koko maasta 31.12.2003

Koulutusaste	Työvoima, %
Kaikki koulutusasteet	25,9
Vain perusaste	25,4
Keskiaste	21,8
Keskiaste (pl. yo-tutkinto)	17,5
Keskiaste, vain yo-tutkinto	43,1
Korkea-asteen koulutus	31,8
Alin korkea-aste	25,7
Alempi korkeakouluaste	31,4
Ylempi korkeakouluaste	42,2
Tutkijakoulutusaste	45,3

Lähde: Väestötalustalpalvelu, Tilastokeskus.

Taulukko 9.4.1. Työssäkäyvien koulutustaso suurimmissa seutukunnissa 31.12.2003

Koulutusaste, %	Koko maa	Seutukunnat					
		Helsinki	Tampere	Turku	Oulu	Lahti	Jyväskylä
Kaikki koulutusasteet	100	100	100	100	100	100	100
Vain perusaste	20,5	20,0	17,2	19,6	14,7	23,1	16,1
Keskiaste	44,0	37,6	44,5	44,2	44,1	46,1	44,6
Keskiaste (pl. yo-tutkinto)	36,4	25,4	35,5	34,6	36,0	40,0	37,2
Keskiaste, vain yo-tutkinto	7,7	12,2	9,1	9,6	8,1	6,1	7,3
Korkea-aste	35,4	42,4	38,3	36,2	41,3	30,9	39,4
Alin korkea-aste	16,9	16,9	16,9	17,0	17,0	16,7	17,7
Alempi korkeakouluaste	8,4	10,0	9,4	7,9	11,1	8,0	9,6
Ylempi korkeakouluaste	9,2	14,0	10,7	9,7	11,3	5,9	10,5
Tutkijakoulutusaste	1,0	1,6	1,3	1,6	1,8	0,3	1,6
Työssäkäyvät, henkilöä	2 245 780	649 055	141 870	130 844	86 447	69 058	66 612

Lähde: Väestötalustalpalvelu, Tilastokeskus

Helsingin seudun työvoimasta oli työllisenä 92 prosenttia vuoden 2003 lopussa. Kaikkien koulutusasteiden työllisyys on koko maan keskiarvoa parempi (taulukko 9.4.4). Helsingin seudulla työllistyvät hyvin etenkin perusasteen ja keskiasteen koulutuksen suorittaneet verrattuna muuhun maahan.

Työttömyys pienenee koulutustason noustessa. Helsingin seudulla työttömien osuus työvoimasta on lähes kaikilla koulutusasteilla pienempi kuin muualla maassa. Vain ylemmän korkea-

kouluasteen tutkinnon suorittaneista on enemmän työttömiä kuin muualla maassa (taulukko 9.4.5). Pitkäaikaistyöttömyys sen sijaan on kaikilla eri koulutusasteen suorittaneilla Helsingissä yleisempää kuin muualla maassa. Yli vuoden kestävä työttömyyttä on vähiten ylemmän korkeakouluasteen ja ylioppilastutkinnon suorittaneilla. Pitkäaikaistyöttömyys on yleisintä perusasteen suorittaneilla ja tutkijakoulutetuilla.

Taulukko 9.4.4. Työllisten osuus työvoimasta koulutusasteittain 31.12.2003 väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa

Koulutusaste	Koko maa (pl Ahvenan maa)	Seutukunnat					
		Helsinki	Tampere	Turku	Oulu	Lahti	Jyväskylä
Kaikki koulutusasteet	88,0	91,8	87,1	88,9	87,5	85,8	85,8
Vain perusaste	81,1	85,1	77,8	81,9	78,5	78,1	76,4
Keskiaste	87,0	91,8	86,1	88,1	85,1	85,3	84,0
Keskiaste (pl. yo-tutkinto)	86,0	90,4	84,9	87,1	84,0	84,7	82,9
Keskiaste, vain yo-tutkinto	91,9	94,7	90,8	91,7	89,9	88,9	89,4
Korkea-asteen koulutus	94,1	95,4	92,9	94,1	93,8	93,6	92,5
Alin korkea-aste	93,5	95,2	92,3	94,0	92,7	92,9	91,9
Alempi korkeakouluaste	93,2	94,8	91,6	93,0	93,0	92,9	91,8
Ylempi korkeakouluaste	95,7	95,7	94,7	94,6	95,7	96,7	93,9
Tutkijakoulutusaste	97,2	97,3	97,1	96,7	98,2	93,2	96,1

Tieto työllisyydestä perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden 2003 viimeisellä viikolla. Kultakin henkilöltä on otettu huomioon vain yksi koulutus, joka on korkein suoritettu tutkinto tai samanasteisista tutkinnoista viimeksi suoritettu tutkinto. Jos henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon (keskiasteen tutkinto) ja keskiasteen ammatillisen tutkinnon, koulutus määräytyy ammatillisen tutkinnon mukaan.

Lähde: Väestötalustalvelu, Tilastokeskus

Taulukko 9.4.5. Työttömät ja pitkäaikaistyöttömät koulutusasteen mukaan 31.12.2003

Koulutusaste	Työvoimasta työttömät, %		Yli vuoden työttömänä olleet kaikista työttömistä, %	
	Helsingin seutu	Koko maa pl Helsingin seutu	Helsingin seutu	Koko maa pl Helsingin seutu
Kaikki koulutusasteet	8,2	13,3	27,0	22,4
Vain perusaste	14,9	20,3	31,4	30,1
Keskiaste	8,2	14,4	24,4	18,4
Keskiaste (pl. yo-tutkinto)	9,6	14,9	25,1	19,0
Keskiaste, vain yo-tutkinto	5,3	10,2	22,0	11,9
Korkea-asteen koulutus	4,7	6,5	23,5	18,5
Alin korkea-aste	4,8	7,1	26,4	21,1
Alempi korkeakouluaste	5,2	7,5	23,5	13,8
Ylempi korkeakouluaste	4,3	4,2	19,6	16,9
Tutkijakoulutusaste	2,7	2,9	27,7	21,5

Taulukon perusjoukon muodostavat vuoden viimeisenä työpäivänä työttömänä olleet henkilöt. Työttömyys on määritelty työministeriön työnhakijarekisterin perusteella. Kultakin henkilöltä on otettu huomioon vain yksi koulutus, joka on korkein suoritettu tutkinto tai samanasteisista tutkinnoista viimeksi suoritettu tutkinto. Jos henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon (keskiasteen tutkinto) ja keskiasteen ammatillisen tutkinnon, koulutus määräytyy ammatillisen tutkinnon mukaan.

Lähde: Väestötalustalvelu, Tilastokeskus

9.5. Vastavalmistuneiden työssäkäynti

Osiossa tarkastellaan koulutuksesta 2000-luvun alussa valmistuneita työllisiä tarkemmin työssäkäyntialueen, toimialan ja työnantajien mukaan. Lisäksi katsotaan paljonko vastavalmistuneista on ryhtynyt yrittäjiksi, ja millaiset koulutuksesta valmistuneiden työllisten tulot ovat.

Tieto koulutuksesta valmistuneiden työssäkäynnistä saadaan pääasiassa työssäkäyntitilastoinnista. Vasta-valmistuneiden tiedot poikkeavat jonkin verran työssäkäyntitilaston luvuista. Henkilöitä käsitellään hänen viimeksi suorittamansa tutkinnon pohjalta, eikä korkeimman suoritettun tutkinnon pohjalta.

Koulutuksesta vastavalmistuneiden työssäkäyntialue

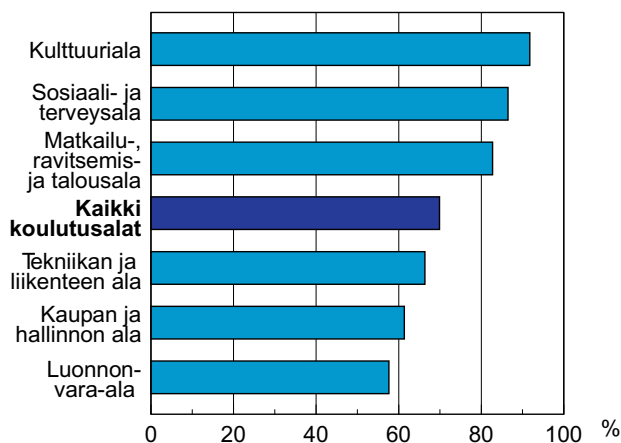
Työssäkäyntialuetta tarkastellaan työllisten työpaikan sijainnin perusteella. Seuraavassa tarkastellaan etenkin miten Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla ammattiin valmistuneet työllistyvät Helsingin seudulle vähintään vuosi valmistumisensa jälkeen.

Ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneet

Ammatillisen tutkinnon Helsingissä vuosina 2001–2003 suorittaneista työllisistä 70 prosenttia oli vuoden 2004 lopussa työssä Uudenmaan maakunnassa. Loput valmistuneista olivat hajaantuneet toihin ympäri Suomea, valmistuneita oli työllistynyt etenkin Varsinais-Suomeen, Pohjois-Pohjanmaalle ja Pirkanmaalle.

Kulttuurialalta sekä sosiaali- ja terveysalalta valmistuneista työllisistä yli 85 prosenttia työskenteli Uudellamaalla, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneista yli 80 prosenttia (kuvio 9.5.1). Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneista vain 64 prosenttia, ja kaupan ja hallinnon alalta 62 prosenttia oli jäänyt Uudenmaan maakuntaan töihin. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneista useat olivat lähteneet Pirkanmaalle, Varsinais-Suomeen, Pohjois-Pohjanmaalle ja Kymenlaaksoon. Kaupan ja hallinnon alalta valmistuneet olivat suunnanneet etenkin Varsinais-Suomeen ja Pohjois-Pohjanmaalle.

Kuvio 9.5.1. Helsingissä ammatillisen toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneet työlliset, joiden työpaikka sijaitsi Uudenmaan maakunnassa vuonna 2004

Työpaikan sijaintikunnan mukaan, perustuu työssäkäynnin ennakkotilastoon 2004. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Helsingissä valmistuneista Uudenmaan maakunnan ulkopuolelta työpaikan löytää selkeästi useammin ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet. Perustutkinnon oppilaitosmuotoisesti Helsingissä vuosina 2001–2003 suorittaneista 93 prosenttia työskenteli vuonna 2004 Uudellamaalla, ammattitutkinnon suorittaneista 56 prosenttia ja erikoisammattitutkinnon suorittaneista 50 prosenttia.

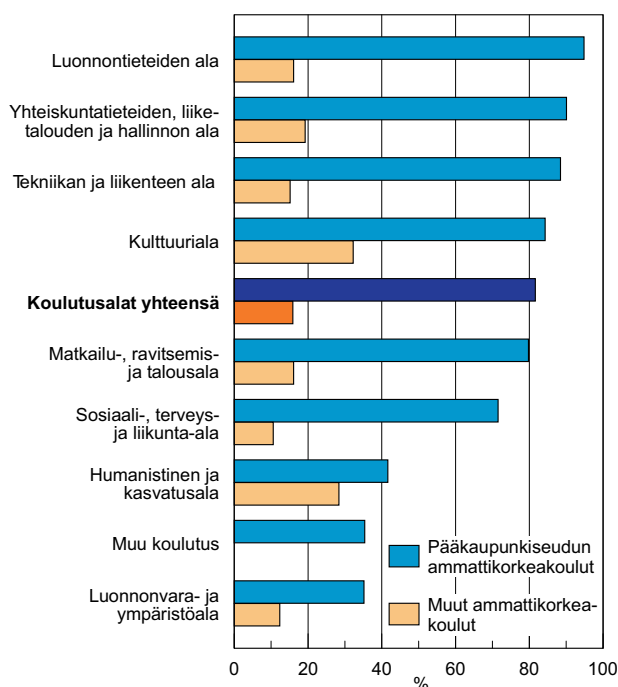
Muualla maassa vuosina 2001–2003 ammatillisen tutkinnon suorittaneista 18 prosenttia työskenteli Uudenmaan maakunnassa vuonna 2004. Muualla maassa kulttuurialalta sekä humanistiselta ja opetusalalta valmistuneista neljännes työskenteli Uudellamaalla. Kaupan ja hallinnon tutkinnon suorittaneista 22 prosenttia oli löytänyt työpaikan Uudeltamaalta. Vähiten Uudellamaalla työskenteli luonnonvara-alalta, tekniikan ja liikenteen alalta sekä sosiaali- ja terveysalalta valmistuneita.

Amattikorkeakouluista valmistuneet

Pääkaupunkiseudun kahdeksasta amattikorkeakoulusta vuosina 2000–2003 valmistuneista työllisistä 82 prosenttia oli työllistynyt Helsingin seudulle vuoden 2004 lopulla. Muista amattikorkeakouluista valmistuneista 16 prosenttia oli työllistynyt Helsingin seudulle. Kolmannes (34 %) koko maassa vuosina 2000–2003 amattikorkeakoulututkinnon suorittaneista työskenteli siis Helsingin seudulla.

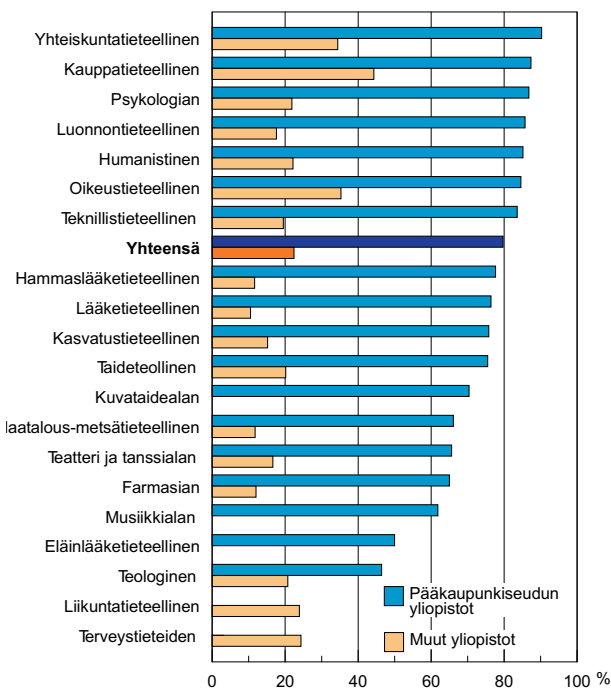
Pääkaupunkiseudulla valmistuneista amattikorkeakouluopiskelijoista eniten Helsingin seudulle työhön oli jäänyt luonnontieteiden alalta sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta sekä tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneita. Näiltä aloilta valmistuneista noin 90 prosenttia työskenteli Helsingin seudulla (kuvio 9.5.2). Humanistiselta ja kasvatusalalta, luonnonvara- ja ympäristöalalta sekä muusta koulutuksesta valmistuneista taas alle puolet oli jäänyt Helsingin seudulle työhön. Muualla maassa valmistuneista etenkin kulttuurialan ihmiset olivat löytäneet työpaikkansa Helsingin seudulta, 32 prosenttia valmistuneista työllisistä. Humanistiselta ja kasvatusalalta muualla Suomessa valmistuneista 28 prosentilla oli työpaikka Helsingin seudulla.

Kuvio 9.5.2. Ammattikorkeakoulututkinnon pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa vuosina 2000–2003 suorittaneet työlliset, joiden työpaikka on Helsingin seudulla vuoden 2004 lopussa

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK. Työpaikan sijaintikunnan mukaan, perustuu työssäkäynnin ennakkotilastoon 2004. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.5.3. Vuosina 2000–2003 pääkaupunkiseudun ja muun maan yliopistoissa tutkinnon suorittaneet työlliset, joiden työpaikka sijaitsi Helsingin seudulla vuoden 2004 lopussa

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, Teak ja KuvA. Työpaikan sijaintikunnan mukaan, perustuu työssäkäynnin ennakkotilastoon 2004. Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Yliopistoista valmistuneet

Pääkaupunkiseudun kahdeksasta yliopistosta vuosina 2000–2003 valmistuneista työllisistä 80 prosenttia oli työllistynyt Helsingin seudulle vuonna 2004. Muista yliopistoista valmistuneista 22 prosenttia oli työllistynyt Helsingin seudulle. Kokonaisuudessaan kaikista yliopistotutkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista työllisistä 43 prosenttia työskenteli Helsingin seudulla vuonna 2004.

Pääkaupunkiseudulla yliopistoissa yhteiskuntatieteelliseltä koulutusosalta valmistuneista työllisistä 90 prosenttia oli työssä Helsingin seudulla, ja yli 85 prosenttia kauppatieteellisen, psykologian, luonnontieteellisen ja humanistisen alan valmistuneista oli löytänyt töitä Helsingin seudulta (kuviot 9.5.2 ja 9.5.3). Eläinlääketieteelliseltä alalta valmistuneista puolet oli töissä muualla kuin Helsingin seudulla ja teologiselta alalta valmistuneista yli puolet.

Muissa maan yliopistoissa valmistuneista kauppatieteilijöistä 44 prosenttia oli löytänyt töitä Helsingin seudulta. Myös oikeustieteilijöistä ja yhteiskuntatieteilijöistä yli kolmannes oli tullut muualta Helsingin seudulle työhön. Vähiten muualla valmistuneista tulivat Helsingin seudulle työhön hammaslääketieteen ja lääketieteenalalta valmistuneet.

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa valmistuneet tohtorit jäivät muita hieman enemmän Helsingin seudulle työhön, 84 prosenttia vuosina 2000–2003 valmistuneista. Erot muiden tutkintojen suorittaneisiin ovat kuitenkin vähäiset. Muissa yliopistoissa tutkintonsa suorittaneista 24 prosenttia ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista oli tullut työhön Helsingin seudulle. Sen sijaan lisen-siaatti- tai tohtorintutkinnon muualla suorittaneista vain 16 prosenttia oli löytänyt työtä Helsingin seudulta.

Koulutuksesta vastavalmistuneiden sijoittuminen toimialoittain

*Vastavalmistuneiden sijoittumista työelämään voidaan tarkastella työskentelynä eri toimialoilla. Tieto toimialasta kerätään työ-
säkäyntitilastoinnissa vuoden viimeisellä viikolla. Henkilön toimiala määräytyy hänen työpaikkansa toimialan mukaan, kaikki sa-
massa toimipaikassa työskentelevät saavat saman toimialan ammatistaan riippumatta. Työpaikan toimiala määritetään kullekin
toimipaikalle ja itsenäiselle ammatinharjoittajalle Tilastokeskuksen toimialaluokituksen mukaisesti (Väestölaskenta 2000 käsikir-
ja, Tilastokeskus).*

*Toimialatarkastelussa on mukana myös valmistumisensa jälkeen opintojaan jatkaneet työlliset opiskelijat. Heidän osuutensa
kaikista työllistä on ilmoitettu taulukoiden ohessa. Opiskelijoiden osuus saattaa nostaa hieman joidenkin toimialojen kuten kaupan
alan osuutta vastavalmistuneiden toimialatarkastelussa. Toisaalta etenkin korkea-asteelta valmistuneet jatko-opiskelijat työ-
skentelevät usein jo koulutustaan vastaavalla alalla tehdessään jatko-opintojaan.*

Helsingin seudun työntyöntekijämäärällisesti suurimpina toimialoina ovat elinkeinoelämän palvelut (K) sekä kaupan ala (G).
Muun maan selkeästi suurin toimiala on teollisuus (D). Kaupan ala niin Helsingin seudulla kuin muussakin maassa on alhaisen kou-
lutustason keskittymä. Elinkeinoelämän palveluja tuottava ala on Helsingin seudulla lähes kaksinkertainen toimialaosuudeltaan
koko maahan verrattuna, ja sen työntekijöiden koulutustaso on korkea muuhun maahan verrattuna. Myös teollisuuden alalla työ-
skentelee muuta maata enemmän korkeammin koulutettuja. Muualla maassa korkeammin koulutettuja työllistää selkeästi eniten
koulutuksen toimiala (M).

Helsingissä vuosina 1999–2002 **ammattillisella toisella asteella** tutkinnon suorittaneet työskentelivät eniten kaupan sekä ter-
veydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen toimialoilla vuonna 2003 (tau-
lukko 9.5.1). Kaupan ala oli kaikille eri koulutuksista valmistuneille
tärkeä työllistävä ala. Ammatillisesta koulutuksesta valmistuneet
ovat joillain koulutusaloilla enemmän keskittyneitä yksittäisiin toi-
mialoihin ammatinsa mukaan. Sosiaali- ja terveysalalta valmistu-
neista työllisistä 59 prosenttia työskenteli terveydenhuollon ja so-
siaalipalvelujen toimialalla. Tekniikan ja liikenteen alalta valmistu-
neista 53 prosenttia työskenteli teollisuuden ja rakentamisen eri
aloilla (C-F). Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneista
54 prosenttia työskenteli majoitus- ja ravintolatoiminnassa.

Toimialoittain olivat eniten hajaantuneet kulttuurialalta sekä
kaupan ja hallinnon alalta valmistuneet. Kulttuurialalta valmistu-
neista kolmannes työskenteli yhteiskunnallisissa palveluissa (O)
ja yli viidennes elinkeinoelämän palvelujen (K) alalla. Kaupan ja
hallinnon alalta valmistui ajanjaksolla 1999–2002 45 prosenttia
kaikista työllisistä ammatilliselta valmistuneista. He olivat jakautu-
neet monille eri toimialoille, ja viidellä eri toimialalla he olivat suu-
rimpana työllisten ryhmänä. Eniten heitä oli kaupan alalla (26 %) ja
seksi elinkeinoelämän palveluissa (20 %).

Pääkaupunkiseudun kahdeksasta **ammattikorkeakoulusta**
vuosina 1999–2002 valmistuneista työllisistä oli vuonna 2003 eni-
ten työllistynyt terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen alalle (N)
sekä elinkeinoelämän palveluihin (K) (taulukko 9.5.2). Elin-
keinoelämän palvelut olivat tärkeä työllistäjä lähes jokaiselle kou-
lutusosalalle, neljälle koulutusosalalle se oli tärkein. Kaupan (G) ja
teollisuuden (C-D) aloilla työskenteli myös runsaasti ammattikor-
keakoulutuksesta valmistuneita. Muun maan ammattikorkeakou-
luissa valmistuneilla teollisuus oli valmistuneiden toiseksi suurin
työllistäjä terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelujen alan ollessa suu-
rin. Teollisuuden painotus liittyy pitkälti muiden ammattikorke-
koulujen suurimpaan koulutusalaan, tekniikan ja liikenteeseen.

Joiltakin koulutusaloilta valmistuneet olivat keskittyneempiä
työskentelemään tietyillä toimialoilla. Sosiaali-, terveys- ja liikun-
ta-alalta valmistuneista kolme neljästä työskenteli terveydenhuol-
to- ja sosiaalipalvelujen toimialalla, poliisialan koulutuksen saa-
neista lähes kaikki työskentelivät julkisen hallinnon alalla (L) ja
luonnontieteiden alalta valmistuneista 63 prosenttia työskenteli
elinkeinoelämän palvelualoilla.

Matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneista työllisistä
vajaa kolmannes työskenteli majoitus- ja ravitsemistoiminnassa
(H) ja viidennes kuljetus-, varastointi ja tietoliikenteenalalla (I), jo-
hon mm. matkatoimistot kuuluvat. Tekniikan ja liikenteen alalta
valmistuneista lähes yhtä suuri osuus työskenteli teollisuuden (D)
palveluksessa kuin elinkeinoelämän palvelualoilla. Yhteiskunta-
tieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta valmistuneet olivat työ-
listyneet monille eri aloille, suurimpina elinkeinoelämän palvelu-
alat (K) sekä kaupan ala (G). Myös kulttuurialalta valmistuneet
työskentelivät monilla eri toimialoilla.

Pääkaupunkiseudun **yliopistoista** vuosina 1999–2002 val-
mistuneista neljännes oli työllistynyt koulutuksen toimialalle (M)
vuonna 2003 ja yli viidennes elinkeinoelämän palvelualalle (K)
(taulukko 9.5.3). Muista yliopistoista valmistuneille koulutuksen
toimiala oli vielä tärkeämpi, 37 prosenttia kaikista tutkinnon suori-
taneista työllisistä työskenteli tällä alalla. Heille terveydenhuolto-
ja sosiaalipalveluiden ala (15 %) oli yhtä tärkeä kuin elinkeinoelä-
män palveluala (14 %).

Koulutuksen toimiala oli tärkein työllistävä toimiala seitsemäl-
le koulutusosalalle. Elinkeinoelämän palveluala oli tärkeä työllistävä
ala lähes kaikille koulutusaloille, kolmelle se oli tärkein. Lääketie-
teellisiltä aloilta valmistuneille terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelu-
jen ala (N) oli tärkein työllistäjä.

Taulukko 9.5.1. Helsingissä toisen asteen ammatillisen tutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten toimiala koulutusaloittain vuonna 2003

Toimiala	Kaikki työlliset tutkinnon suorittaneet	Koulutusala, %					
		Luonnon- vara-ala	Tekniikan ja liikenteen ala	Kaupan ja hallinnon ala	Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Sosiaali- ja terveysala	Kulttuuriala
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100
A-B Maa- ja metsätalous, kalatal.	0,2	0	0,1	0,2	<u>1,3</u>	0,2	0
C-D Kaivostoim, teollisuus	14,2	4,0	35,4	10,0	2,7	1,8	6,1
E-F Sähkö, kaasu ja vesih, rakentaminen	5,5	0	<u>17,6</u>	2,0	0,5	0,2	0,6
G Tukku- ja vähittäiskauppa	18,6	12,0	15	26,3	8,2	10,8	12,8
H Majoitus- ja ravitsemistoiminta	7,3	0	1,9	<u>5,5</u>	53,5	1,3	2,2
I Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	6,1	0	6,2	<u>7,9</u>	7,8	1,6	3,9
J Rahoitustoiminta	2,7	0	0,3	<u>5,7</u>	0,5	0,2	0,6
K Kiinteistö-, vuokraus-, tutkimuspalvelut	14,4	4	14,8	19,5	10,1	3,8	<u>22,8</u>
L Julk. hallinto, maanpuol. sosiaalivak.	4,8	0	1,7	<u>8,4</u>	1,0	2,3	1,7
M Koulutus	4,2	<u>12,0</u>	2,3	3,8	2,5	7,6	11,7
N Terveystieteiden ja sosiaalipalv.	16,2	44,0	1,6	6,0	9,1	59,1	2,2
O Muut yht.kunn. ja henk. koht. palv.	5,1	20	2,6	4,1	1,9	9,8	33,9
P-Q Kotitaloudet, kv. järjest, edustustot	0,0	0	0	<u>0,0</u>	0,0	0	0
X Toimiala tuntematon	0,8	4,0	0,7	0,6	0,7	1,2	1,7
Koulutusaloittainen jakautuminen kaikille toimialoille, %	100	0,2	25,7	44,5	7,6	20,8	1,2

Sisältää myös työlliset opiskelijat, joiden osuus on 14 % työllisten määrästä.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Taulukoissa koulutusaloittainen suurin arvo on tummennettu ja toimialaloittainen suurin arvo on alleviivattu.

Taulukko 9.5.2. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa tutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllinen toimiala vuonna 2003

Toimiala	Kaikki työlliset tutkinnon suorittaneet	Koulutusala, %								
		Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	Kulttuuriala	Yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon ala	Luonnon-tieteiden ala	Tekniikan ja liikenteen ala	Luonnonvara- ja ympäristöala	Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	Matkailu-, ravitsemis- ja taousala	Muu koulutus
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
A-B Maa- ja metsätalous, kalatal.	0,2	0	0,8	0,1	0,3	0,1	32,3	0,2	0,3	0
C-D Kaivostoiminta, teollisuus	10,0	0	10,4	12,6	8,5	30,6	0	1,4	3,7	0
E-F Sähkö, kaasut ja vesih, rakentaminen	2,0	0	2,1	1,4	1,4	8,7	0	0,2	0,7	0
G Tukku- ja vähittäiskauppa	11,0	0	18,1	20,7	7,1	12,1	9,7	3,9	9,1	0
H Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2,6	0	1,3	0,9	0,5	0,1	0	0,4	30,7	0
I Kuljetus, varastointi ja tietoliik.	5,5	0	0,8	9,1	4,2	6,5	3,2	0,5	20,4	0
J Rahoitustoiminta	5,4	0	1,1	15,9	5,1	0,7	3,2	0,4	3,0	0
K Kiinteistö-, vuokraus-, tutk.palv.	17,7	36,4	19,7	24,0	62,8	31,2	3,2	2,1	10,5	0
L Julkinen hallinto, maanpuoustus, sosiaalivak.	5,3	0	1,6	5,7	6,2	2,0	25,8	5,4	4,1	95,2
M Koulutus	5,0	9,1	20,3	3,5	1,6	5,3	12,9	4,2	11,7	4,8
N Terveystieteiden ja sosiaalipalv.	29,0	24,2	2,9	1,3	0,8	1,3	0	72,2	2,2	0
O Muut yht.kunn. ja henk. koht. palv.	5,5	0	18,9	4,3	1,3	1,2	9,7	8,3	3,0	0
P-Q Kotitaloudet, kv. järjest., edustustot	0,0	0	0	0,1	0,1	0	0	0,0	0	0
X Toimiala tuntematon	0,7	30,3	1,9	0,6	0,1	0,3	0,0	0,9	0,7	0
Koulutusaloittainen jakautuminen kaikille toimialoille, %	100	0,2	2,7	29,0	5,9	15,7	0,2	38,9	6,8	0,5

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.
 Sisältää myös työlliset opiskelijat, joiden osuus on 9 % työllisten määrästä.
 Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Taulukko 9.5.3. Yliopistotutkinnon pääkaupunkiseudulla vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten toimiala vuonna 2003

Koulutusala	Koulutus aloittainen jakautuminen kaikille	Toimiala, % Yhteensä toimialoille%	Toimiala, %													
			Maa- ja metsätalous, kalatal. A-B	Kaivos, toim, teollisuus C-D	Sähkö, kaasu- ja vesih, rakentaminen E-F	Tukku- ja vähittäis-kauppa G	Majoitus- ja ravitsemis-toiminta H	Kuljetus, varastointi ja tietoliik. I	Rahoitus-toiminta J	Kiinteistö- vuokraus-, tutk.palv. K	Julk. hallinto, maanpuol. sosiaalivak. L	Koulutus M	Terveys- huolto- ja sosiaalipalv ja henk. koht. palv. N	Muut yht.kunn ja henk. koht. palv. O	Koti- taloudet, kv. järjest, edustustot P-Q	Toimiala tuntem.
Yhteensä	100	100	0,7	11,5	0,9	6,9	0,2	2,6	3,7	21,8	7,3	24,6	11,2	7,4	0,1	1,3
Luonnontieteellinen	8,5	100	0,3	10,2	0,4	3,3	0,1	1,9	1,5	<u>35,6</u>	4,0	35,7	2,4	3,5	0,1	1,1
Maatalous-metsätiet.	5,2	100	<u>8,8</u>	12,9	0,3	8,8	<u>1,1</u>	1,6	2,6	26,3	9,6	19,9	0,9	6,5	0	0,6
Teknillistieteellinen	<u>21,1</u>	100	0,1	<u>29,5</u>	<u>3,1</u>	4	0,1	3,5	1,4	35,4	2,7	18	0,3	1,2	0	0,8
Yhteiskuntatieteell.	7,0	100	0,2	7,1	0,1	2,8	0,2	3,1	6,1	16,2	19,3	22,0	11,1	10,8	0,1	1,0
Oikeustieteellinen	5,5	100	0,3	3,6	0,6	1,4	0	2,0	11,9	29,7	38,5	4,7	1,5	5,1	0	0,7
Kauppateollinen	11,6	100	0,3	12,7	0,9	14,5	0,2	<u>6,3</u>	<u>16,5</u>	30,2	4,5	9,6	0,9	2,5	<u>0,3</u>	0,5
Lääketieteellinen	6,9	100	0	1	0	0,8	0,2	0,1	0,1	7,8	2,3	7	79,5	0,6	0	0,6
Hammaslääketieteellinen	0,7	100	0	0	0	0,8	0	0	0	4,7	1,6	4,7	85,3	0,8	0	2,3
Eläinlääketieteellinen	1,2	100	0,9	0,9	0	2,7	0	0	0	23,8	9,0	17,9	39,5	1,8	0	3,6
Farmasian	3,2	100	0	6,9	0	73,8	0	0	0	5,6	0,8	5,7	6,6	0,3	0	0,2
Taideteollinen	3,2	100	0,2	9,4	0,5	8,1	0,8	1	0	24,3	1,7	32,7	1,7	16,4	0	3,2
Musiikkialan	2,2	100	0	0,5	0	0,2	0,2	0,2	0	2,6	3,1	46,3	0,2	43,4	0	3,1
Teatt., tanssiala	0,8	100	0	0	0	0	0,7	0,7	0	2,6	7,2	17,1	2,0	65,1	0	4,6
Kuvataidealan	0,4	100	1,3	1,3	0	1,3	0	1,3	0	5,2	6,5	46,8	2,6	19,5	0	14,3
Teologinen	2,4	100	0	2,0	0	0,5	0,2	0,5	0,2	2,2	4,0	27,1	3,6	59,2	0	0,5
Humanistinen	10,4	100	0,5	6,6	0,3	4,0	0,3	3,9	1,0	11,8	7,9	44,0	5,1	12,2	0,2	2,4
Kasvatustieteellinen	8,7	100	0,4	1,7	0	2,1	0,3	1,0	0,6	2,7	5,0	58,7	22,7	3,4	0,1	1,4
Psykologian	1,1	100	0	3,9	0	1,0	0	0	1,5	19,8	4,8	20,8	44,0	2,4	0	1,9

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, TeaK ja KuvA
 Sisältää myös työlliset opiskelijat, joiden osuus on 24 % työllisten määrästä.
 Lähde: Tilastokeskus, Sijoittumispalvelu

Koulutuksesta vastavalmistuneiden työnantajat

Suurin osa 2000-luvun alussa koulutuksesta valmistuneista oli löytänyt työpaikkansa yrityssektorilta. Yrityksissä työskentely väheni mitä korkeampi tutkinto vastavalmistuneelle työllisellä oli. Julkinen sektori työnantajana taas yleistyi mitä korkeampi tutkinto oli. Muualla maassa valmistuneille kunnat olivat suurempi työllistäjä kuin pääkaupunkiseudulla. Kuntasektori oli tärkein työllistäjä sosiaali- ja terveysalalta valmistuneille kaikilla koulutusasteilla.

Helsingissä **ammattilliselta toiselta asteelta** vuosina 2000–2002 valmistuneista työllisistä palkansaajista 70 prosenttia työskenteli yrityksissä vuonna 2003. Kunnallinen ala työllisti vajaan viidenneksen (kuvio 9.5.4). Yli puolet (53 %) sosiaali- ja terveysalalta valmistuneista palkansaajista työskenteli kunnallisella työnantajalla. Yrityssektori oli pääasiallinen työnantaja kaikilta muilta koulutusaloilta valmistuneilla. Yrityksissä työskenteli tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneista palkansaajista 88 prosenttia, matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta 81 prosenttia ja kaupan ja hallinnon alalta 76 prosenttia. Koko maassa kunnallinen ala oli tärkeämpi työnantaja kaikilla koulutusaloilla. Ammatillisen lisätutkinnon suorittaneet työskentelivät useammin yrityksissä, perustutkinnon näyttötutkintona suorittaneista taas useammat työskentelivät kunta-alalla jokaisella koulutusalalla.

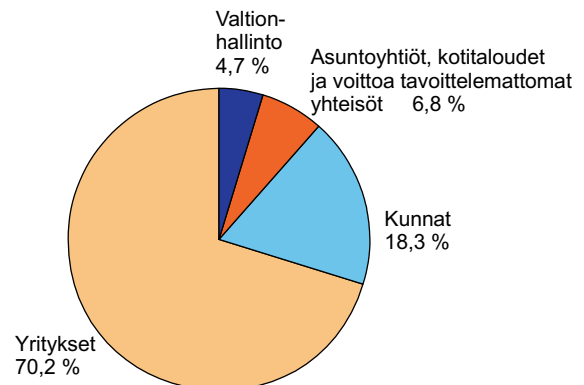
Pääkaupunkiseudun **ammattikorkeakouluista** vuosina 1999–2002 valmistuneista palkansaajista yli puolet työskenteli yrityksissä vuonna 2003 (kuvio 9.5.5). Kunnallinen ala työllisti yli neljänneksen. Kuntasektori oli suurin työnantaja myös ammattikorkeakouluista sosiaali- ja terveysalalta valmistuneille, 61 prosenttia alalta valmistuneista työskenteli kunta-alalla. Muualla maassa kunta-ala oli tärkeä työllistäjä myös kasvatusalalta valmistuneille. Yrityksissä työskenteli pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista 90 prosenttia luonnontieteiden alalta valmistuneista, 86 prosenttia tekniikan ja liikenteen alalta sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta valmistuneista ja 79 prosenttia matkailu, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneista.

Pääkaupunkiseudun **yliopistoista** tutkinnon suorittaneista alle puolet oli työllistynyt vuonna 2003 yritysisiin. Valtionhallinnossa ja kuntasektorilla työskenteli lähes yhtä paljon yliopistotutkinnon suorittaneita, vajaa neljännes (kuvio 9.5.5). Yliopistosta valmistuneista yrityssektorilla työskenteli 70 prosenttia tekniikan ja liikenteen ja 62 prosenttia kaupan ja hallinnon aloilta valmistuneista. Yrityksissä työskentelevien osuus väheni mitä korkeampi yliopistotutkinto oli (taulukko 9.5.4). Tekniikan ja liikenteen alalla lisensiaatti- tai tohtoritutkinnon tehneet työskentelivät useammin yrityksissä kuin muilta koulutusaloilta valmistuneet.

Muista Suomen yliopistoista valmistuneet työskentelivät vähemmän yrityksissä kuin pääkaupunkiseudulta valmistuneet ja heille suurin työnantaja oli kunta-ala, jossa 40 prosenttia vuosina 1999–2002 valmistuneista työskenteli. Kuntien palveluksessa työskenteli etenkin sosiaali- ja terveysalalta sekä humanistiselta ja opetuslta valmistuneita, pääkaupunkiseudun ulkopuolella valmistuneille kulttuurialan ihmisille se oli myös tärkein työllistäjä.

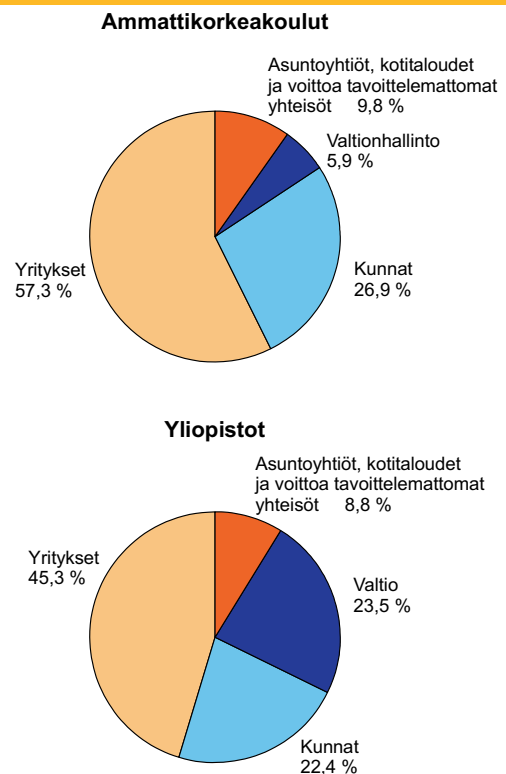
Valtionhallinto oli toiseksi suurin työnantaja pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneille. Luonnonvara-alalta valmistuneille

Kuvio 9.5.4. Ammatilliselta toiselta asteelta Helsingissä vuosina 2000–2002 valmistuneet palkansaajat työnantajan mukaan vuonna 2003

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.5.5. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista ja yliopistoista vuosina 1999–2002 valmistuneet palkansaajat työnantajan mukaan vuonna 2003

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK. Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, KuvA, SibA, Teak, ja TaiK.

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

se oli suurin työnantajasektori. Yliopistollisen jatkotutkinnon suorittaneille valtionhallinto oli suurin työllistäjä; selkeästi yli puolet kaikilta eri koulutusaloilta valmistuneista tohtoreista työskenteli valtionhallinnossa lukuun ottamatta sosiaali- ja terveysalaa. Myös lisensiaattitutkinnon suorittaneista lähes puolet työskenteli valtionhallinnossa.

Taulukko 9.5.4. Yliopistotutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden palkansaajien työnantajasektori vuonna 2003

Yliopistot, tutkintoaste	Palkansaajat yhteensä	Yritykset	Valtio	Kunnat	Muut
Pääkaupunkiseutu					
Yhteensä	100	45,3	23,5	22,4	8,8
Alempi korkeakoulututkinto	100	47,3	8,5	35,4	8,9
Ylempi korkeakoulututkinto	100	49,1	20,6	21,4	8,9
Lisensiaatintutkinto	100	26,5	47,2	16,1	10,2
Tohtorintutkinto	100	18,9	54,8	18,9	7,4
Muu Suomi					
Yhteensä	100	34,4	20,5	39,7	5,4
Alempi korkeakoulututkinto	100	28,5	7,9	56,8	6,8
Ylempi korkeakoulututkinto	100	37,3	18,3	39,1	5,3
Lisensiaatintutkinto	100	17,2	43,7	33,5	5,7
Tohtorintutkinto	100	15,1	52,1	27,2	5,7

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, KuvA, SibA, Teak, ja Taik
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Vastavalmistuneet yrittäjinä

Helsingin seutukunnan työllisestä työvoimasta vain kuusi prosenttia toimi yrittäjinä vuodenvaihteessa 2003/2004. Koko muussa maassa työllisistä 12 prosenttia oli yrittäjinä. Kymmenen väkiluvultaan suurimman seutukunnan joukossa Helsingissä on pienin yrittäjien osuus työllisistä. Yrittäjäksi ryhdytään usein vasta palkkatyön kautta työkokemuksen ja koulutuksen tukiessa päätöstä yrittäjyydestä (esim. Heinonen et al 2006). Tästä syystä yrittäjien osuuden vastavalmistuneista voi odottaa olevan varsin pieni.

Pääkaupunkiseudulla 2000-luvun alussa koulutuksesta valmistuneista työllisistä toimi yrittäjinä eniten ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneita; kaikista työllisistä 3,8 prosenttia. Ammattikorkeakouluista valmistuneista työllisistä yrittäjinä oli 1,6 prosenttia ja yliopistoista 3,1 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla sekä ammatilliselta toiselta asteelta että korkea-asteelta on ryhdytty heikommin yrittäjiksi kuin muualla maassa. Yliopistoista valmistuneet sen sijaan olivat yrittäjinä useammin kuin muualla maassa. Kaikilla koulutusasteilla kulttuuri-ala sekä sosiaali- ja terveysala nousivat suurimmiksi yrittäjiä kasvattaviksi aloiksi.

Helsingissä **ammatilliselta toiselta asteelta** vuosina 2000–2002 valmistuneista yrittäjiksi ryhtyneiden osuus oli vuonna 2003 koko muuta maata pienempi kaikilla koulutusaloilla lukuun ottamatta matkailu-, ravitsemis- ja talousalaa (taulukko 9.5.5). Suuria koulutusaloittaisia eroja Helsingissä ja muualla maassa valmistuneiden välillä ei ole. Kulttuurialalta sekä sosiaali- ja terveysalalta valmistuneista yrittäjien osuus oli suurin. Määrällisesti eniten yrittäjiä tuli kaupan ja hallinnon alalta (215 henkeä) sekä sosiaali- ja terveysalalta (197 henkeä). Koko maassa yrittäjiksi ryhtyi selkeästi suurin osuus luonnonvara-alalta valmistuneita, tähän on selityksenä maatalousyrittäjyys.

Helsingissä etenkin ammattitutkinnon suorittaneet ryhtyivät vähemmän yrittäjiksi kuin koko muussa maassa keskimäärin. Myös perustutkinnon oppilaitosmaisesti suorittaneet jäivät koko maan keskiarvosta jälkeen. Sen sijaan peruskoulutuksen näyttötutkinnol-

la Helsingissä suorittaneet ryhtyivät enemmän yrittäjiksi kuin muualla Suomessa.

Ammattikorkeakoulutuksesta vuosina 1999–2002 valmistuneet ovat ryhtyneet hyvin vähän yrittäjiksi. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella valmistuneesta 38 448 työllisestä vain 2,5 prosenttia oli yrittäjinä vuonna 2003. Pääkaupunkiseudun kahdeksasta ammattikorkeakoulusta valmistuneesta 13 664 työllisestä oli ryhtynyt yrittäjiksi vain 217 henkilöä, eli 1,6 prosenttia. Suhteellisesti eniten yrittäjiksi olivat ryhtyneet kulttuurialalta valmistuneet (taulukko 9.5.6). Määrällisesti eniten yrittäjiä tuli sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalta (91 henkeä).

Yliopistotutkinnon pääkaupunkiseudulla vuosina 1999–2002 suorittaneet ovat ryhtyneet kaksi kertaa useammin yrittäjiksi kuin muualla maassa valmistuneet. Pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneesta 18 622 työllisestä oli vuonna 2003 yrittäjänä 568 henkilöä eli 3,1 prosenttia. Suhteellisesti eniten yrittäjiksi ryhdyttiin kulttuurialalta sekä sosiaali- ja terveysalalta (taulukko 9.5.7). Määrällisesti eniten yrittäjiä oli sosiaali- ja terveysalalta valmistuneissa (136 henkilöä), kulttuurialalta valmistuneista (110 henkeä) sekä humanistiselta ja opetuslta valmistuneissa (101 henkeä).

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaneet olivat ryhtyneet suhteellisesti eniten yrittäjiksi. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita oli kuitenkin määrällisesti paljon enemmän. Muualla maassa valmistuneista lisensiaatintutkinnon suorittaneet olivat suhteellisesti eniten yrittäjinä.

Taulukko 9.5.5. Yrittäjien osuus koulutusaloittain vuonna 2003 toisen asteen ammatillisen tutkinnon vuosina 2000–2002 suorittaneista työllisistä

	Helsinki, %	Muu Suomi, %
Kaikki tutkinnon suorittaneet	3,8	4,8
Koulutusala		
Luonnonvara-ala	..	17,8
Tekniikan ja liikenteen ala	2,7	3,1
Kaupan ja hallinnon ala	3,3	4,2
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2,4	1,5
Sosiaali- ja terveysala	6,5	7,4
Kulttuuriala	7,2	8,0
Humanistinen ja opetusala	-	2,2
Muu koulutus	-	..
Tutkintotyyppi		
Perustutkinnot, peruskoulutus	2,3	3,7
Perustutkinnot, näyttötutkinnot	6,0	5,7
Ammattitutkinnot	4,0	7,1
Erikoisammattitutkinnot	3,9	4,5
Yrittäjien määrä yhteensä, henkilöä	552	4 524

.. = alle kymmenen yrittäjää.

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Taulukko 9.5.6. Yrittäjien osuus vuonna 2003 ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneista työllisistä

	Ammattikorkeakoulut	
	Pääkaupunki-seudun, %	Muun Suomen, %
Koulutusalat yhteensä	1,6	2,5
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala
Kulttuuriala	6,7	6,3
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	1,3	2,4
Luonnontieteiden ala	..	1,4
Tekniikan ja liikenteen ala	0,9	1,5
Luonnonvara- ja ympäristöala	..	12,4
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	1,7	1,9
Matkailu, ravitsemis- ja talousala	1,9	1,7
Muu koulutus	..	-
Yrittäjien määrä yhteensä, henkilöä	217	969

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut: Arcada, Diak, EVTEK, Haaga, Stadia, Helia, Laurea ja PAKK.

.. = alle kymmenen yrittäjää.

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Taulukko 9.5.7. Yrittäjien osuus vuonna 2003 yliopistotutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneista työllisistä

	Yliopistot	
	Pääkaupunki-seudun, %	Muun Suomen, %
Kaikki tutkinnon suorittaneet	3,1	1,6
Tutkintotyyppi		
Alempi korkeakouluaste	3,6	1,6
Ylempi korkeakouluaste	3,1	1,5
Lisensiaatintutkinto	2,3	2,9
Tohtorintutkinto	2,6	1,9
Koulutusala		
Luonnonvara-ala	2,8	0,6
Tekniikan ja liikenteen ala	1,8	1,0
Kaupan ja hallinnon ala	1,8	1,3
Sosiaali- ja terveysala	6,1	3,2
Kulttuuriala	8,9	..
Humanistinen ja opetusala	2,4	1,6
Yrittäjien määrä yhteensä, henkilöä	568	531

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, KuvA, SibA, TeaK ja TaiK.

.. = alle kymmenen yrittäjää.

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Vastavalmistuneiden tulot

Koulutuksesta 2000-luvun alussa valmistuneiden keskiansioita tarkastellaan vähintään yksi vuosi valmistumisen jälkeen. Keski-ansio on laskettu ansiotulojen mediaanina. Tulotiedot kerätään vuoden viimeisellä viikolla. Vuosiansioihin vaikuttavat palkkataso ja työssäoloaika. Aloittaisen ansiotason erillaisuuden lisäksi vastavalmistuneiden vuosiansiotasoon vaikuttaa paljon heidän työssäoloaikansa tilastoitavan vuoden aikana. Tulotietoja ei ole ilmoitettu, jos työllisiä on tarkasteltavassa ryhmässä alle 50.

Muuhun maahan verrattuna Helsingin seudulla on keskimäärin korkeammat tulot tulonsaajaa kohden. Suurin osa pääkaupunkiseudulla koulutuksesta valmistuneista jää työskentelemään Helsingin seudulle, joten heidän tulojensa voi odottaa olevan muuta maata hieman korkeammat. Naisten tulot ovat kaikilla palkansaajilla koko maassa 80 prosenttia miesten tuloista.

Ammatilliselta toiselta asteelta vuosina 2000–2002 Uudellamaalla valmistuneet ansaitsivat keskimäärin 21 600 euroa vuonna 2003. Keski-ansio on laskettu ansiotulojen mediaanina. Suurimmat vuosiansiot olivat kaupan ja hallinnon alalta sekä tekniikan ja liikenteen alalta valmistuneilla (kuvio 9.5.6). Koulutusalojen välillä keskiansiot vaihtelivat 16 177–24 263 euron välillä. Koko maassa koulutusalojen välinen mediaaniansioiden erotus oli suurempi.

Uudellamaalla valmistuneet ansaitsivat keskimäärin 16 prosenttia koko maan keskiansioita enemmän. Vuosittaiset keskiansiot ylittivät jokaisella koulutusallalla koko maassa samaan aikaan valmistuneiden työllisten keskiansion (lukuunottamatta muuta koulutusta). Suurin erotus koko maan keskiansioihin oli kulttuurialalla (24 %), kaupan ja hallinnon alalla (20 %) sekä tekniikan ja liikenteen alalla (18 %).

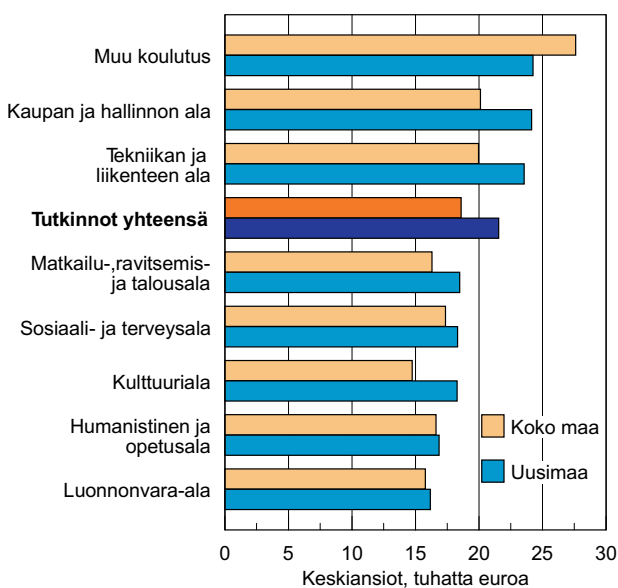
Koko maassa ammatillisen tutkinnon vuosina 2000–2002 suorittaneiden naisten ansiotulo oli vuonna 2003 84 prosenttia samaan aikaan valmistuneiden työllisten miesten tuloista. Uudellamaalla valmistuneet naiset ansaitsivat enemmän kuin naiset kes-

kimäärin koko maassa, mutta heidän ansiotulonsa oli vain 82 prosenttia Uudellamaalla valmistuneiden miesten tuloista.

Koko maan **ammattikorkeakouluista** vuosina 1999–2002 valmistuneiden keskiansiot olivat 24 300 euroa vuonna 2003. Ansiotaso vaihteli paljon koulutusaloittain (kuvio 9.5.7). Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista valmistuneilla keskiansiot vaihtelevat koulutusaloittain välillä 11 880–44 631 euroa. Korkeakouluittain parhaimmat keskiansiot saavuttavat EVTEK:stä ja Heliasta valmistuneet (kuvio 9.5.8). Kaikkiaan kuusi pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulua sijoittuu koko maan keskiansiotasoa korkeammalle.

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista valmistuneet ansaitsivat kaikilla koulutusaloilla koko maan koulutusaloittaista keskiansiota enemmän lukuun ottamatta osaa sosiaali-, terveys- ja liikunta-alasta sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalasta. Kulttuurialalta valmistuneilla oli suuria eroja keskiansiotasossa ammattikorkeakouluittain, mikä kertoo alan heikosta ja vaihtelevasta työllisyydestä vastavalmistuneilla. Myös matkailu-, ravitsemis- ja

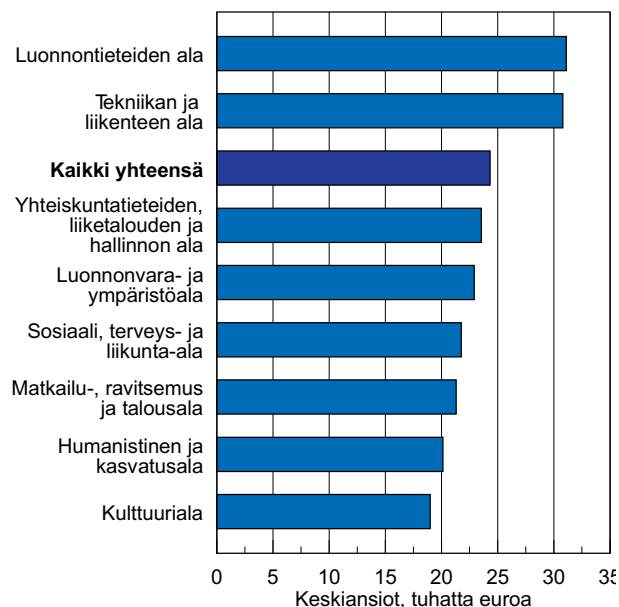
Kuvio 9.5.6. Toisen asteen ammatillisen tutkinnon vuosina 2000–2002 suorittaneiden keskiansiot Uudellamaalla ja koko maassa vuonna 2003

Ansiotulot = palkat + yrittäjätulot. Ansiotulojen mediaani. Muu koulutus = palo- ja poliisikoulutus, vankeinhoito, muu ja tuntematon.

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.5.7. Ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten keskiansiot koulutusaloittain koko maassa vuonna 2003

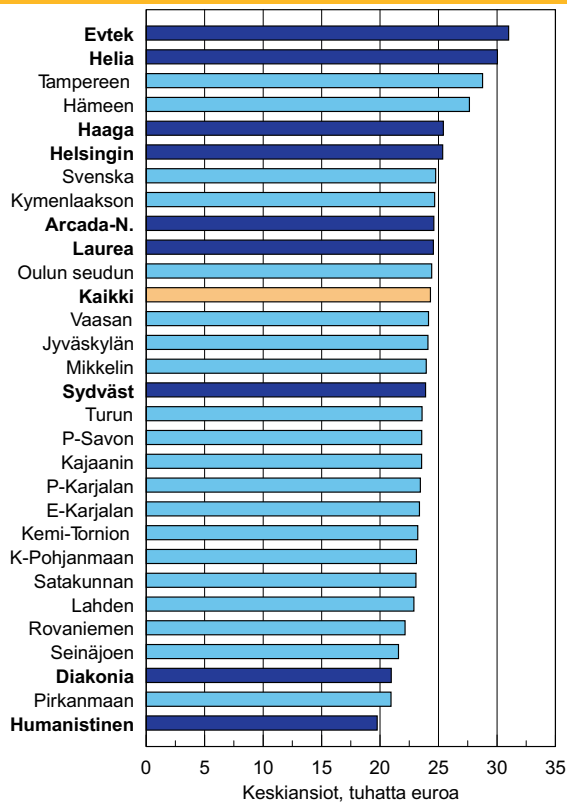

Ansiotulot = palkat + yrittäjätulot. Ansiotulojen mediaani. Tiedoista puuttuu muu koulutus, jonka työllisten määrä on alle 50 henkilöä.

Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.5.8. Vuosina 1999–2002 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten keskiansiot vuonna 2003 ammattikorkeakouluittain

Pääkaupunkiseudulla toimivat ammattikorkeakoulut tummennettu

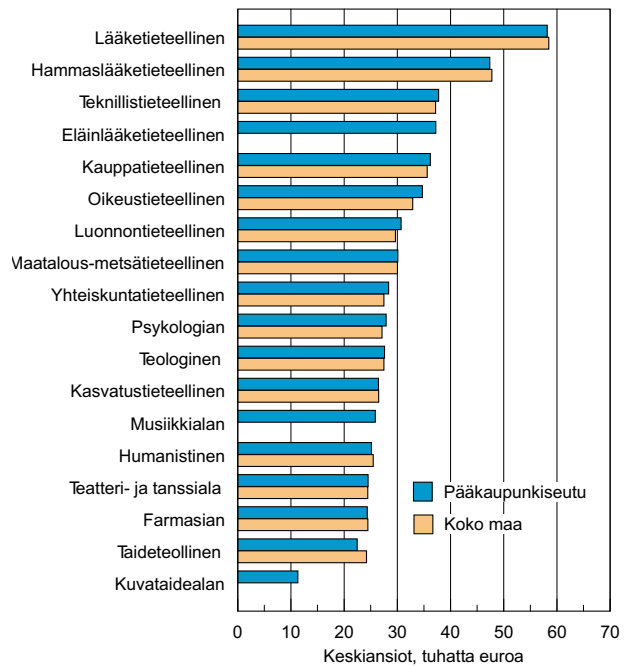
Ansiotulot = palkat + yrittäjätulot. Ansiotulojen mediaani. Tiedoista puuttuu Poliisiammattikorkeakoulu, josta valmistuneiden työllisten määrä on alle 50.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

talusalalla keskiansiot vaihtelivat paljon. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista valmistuneet ansaitsivat selkeästi koko maan keskiansiotasoa enemmän, ja alan työllisyyden voi olettaa olevan pääkaupunkiseudulla parempi.

Kaikista ammattikorkeakouluista vuosina 1999–2002 valmistuneet naiset ansaitsivat 74 prosenttia miesten tuloista vuonna 2003. Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista valmistuneilla naisten ansiot olivat miesten ansioon verrattuna vielä tätä alhaisempi Arcadasta valmistuneilla. Sen sijaan Diakista ja Haagasta valmistuneiden naisten ansiotasoa oli lähes sama kuin miehillä.

Yliopistoista vuosina 1999–2002 koko maassa valmistuneiden keskiansiot olivat 31 100 euroa vuonna 2003. Pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneiden työllisten keskiansiot vaihtelivat koulutusaloittain 11 300–58 200 euron välillä. Koko maassa keskiansioiden välinen erotus oli lähes yhtä suuri. Erot pääkaupunkiseudun yliopistoista valmistuneiden keskiansioissa koko maan keskiansiotasoon olivat koulutusaloittain hyvin pieniä (kuvio 9.5.9). Yliopistoista valmistuneet naiset ansaitsivat keskimäärin 76 prosenttia miesten tuloista. Tohtorintutkinnon suorittaneet naiset saivat jo 91 prosenttia miesten ansioista. Pääkaupunkiseudun

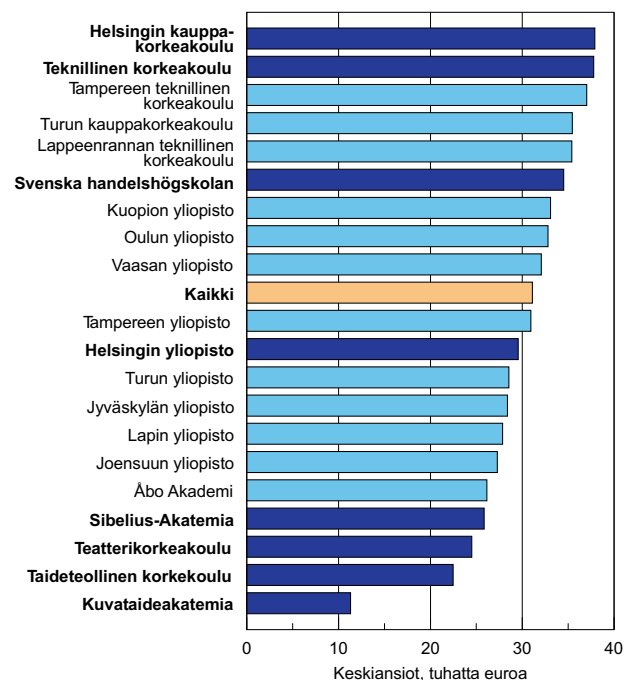
Kuvio 9.5.9. Yliopistotutkinnon pääkaupunkiseudun ja koko maa yliopistoissa vuosina 1999–2002 suorittaneiden keskiansiot vuonna 2003 koulutusaloittain

Ansiotulot = palkat + yrittäjätulot. Ansiotulojen mediaani. Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, TaiK, SibA, Teak ja KuvA.. Koko maan vertailutieto puuttuu, jos koulutusta järjestetään ainoastaan pääkaupunkiseudulla.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

Kuvio 9.5.10. Yliopistoissa tutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten keskiansiot vuonna 2003

Pääkaupunkiseudulla toimivat yliopistot tummennettu

Ansiotulot = palkat + yrittäjätulot. Ansiotulojen mediaani.
Lähde: Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus

yliopistoista valmistuneilla tuloerot miesten ja naisten välillä olivat hieman pienemmät.

Tohtorintutkinnon suorittaneiden keskiansiot olivat koko maassa lähes kaksinkertaiset alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden keskiansioihin. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneisiin verrattuna tohtorit ansaitsivat kolmanneksen enemmän. Tieteellisistä jatko-opinnoista hyötyivät etenkin taidealojen tohtorit. Sen sijaan ansiotaso nousi keskimääräistä vähemmän luonnontieteellisen, maatalous-metsätieteellisen, teknillistieteellisen, lääketieteellisen, hammaslääketieteellisen sekä

farmasian alan tohtoreilla verrattuna saman alan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneisiin.

Yliopistoittain tarkasteltuna kauppa- ja teknillisistä korkeakouluista valmistuneet ansaitsivat eniten. Nämä korkeakoulut olivat myös koko maan yliopistojen tulovertailussa kärjessä (kuvio 9.5.10). Taideyliopistoista valmistuneet sijoituivat koko maan keskimääräistä ansiotasoa alemmaksi. Myös Helsingin yliopistosta valmistuneet ansaitsivat keskimäärin vähemmän kuin kaikista yliopistoista valmistuneet keskimäärin.

9.6. Koulutuksen ja työmarkkinoiden muutos 2000-luvulla

Väestöennusteet

Helsingin seudun väestön arvioidaan kasvavan huomattavasti koko maan väestökehitystä nopeammin tulevina vuosina. Helsingin kaupungin tietokeskuksen väestöennusteen perusvaihto-ehdon mukaan Helsingin seudun väestö kasvaa vuosina 2005–2030 18 prosenttia. Kasvun arvioidaan tapahtuvan pääasiallisesti Helsingin ulkopuolella, Helsingissä väestö kasvaa 5 prosenttia ja muualla seudulla 29 prosenttia (taulukko 9.6.1). Yli 60-vuotiaiden väestöosuus kasvaa runsaasti koko Helsingin seudulla. Työikäisten määrä laskee Helsingissä, mutta kasvaa seudulla. Koko maassa työikäisten määrä laskee.

Alle kouluikäisten määrä kasvaa koko Helsingin seudulla yli 11 000 henkeä vuoteen 2030 mennessä eli 11 prosenttia. Alle 7-vuotiaiden määrän kasvu ajoittuu etenkin vuosien 2015–2025 välille. 7–12-vuotiaiden määrä laskee vuoteen 2011 asti, ja kasvaa kokonaisuudessaan vuoteen 2030 mennessä vain 606 hengellä eli vajaan prosentin. 13–15-vuotiaiden määrä kasvaa vuoteen 2008 asti, jonka jälkeen se laskee vuoteen 2016 asti. Yhteensä yläasteikäisten määrä laskee 0,5 prosenttia välillä 2005–2030. Toisen asteen koulutuksessa olevien eli 16–18-vuotiaiden määrä kasvaa 9 prosenttia ja 19–24-vuotiaiden määrä 4 prosenttia.

Lasten ja nuorten määrän kasvu seudulla tapahtuu pääasiallisesti Helsingin ulkopuolella. Helsingissä vuosina 2005–2030 kasvaa ainoastaan alle 7-vuotiaiden määrä 4 prosentilla. Ala-asteikäisten määrä laskee 10 prosenttia, yläasteikäisten 15 prosenttia, 16–18-vuotiaiden 9 prosenttia ja 19–24-vuotiaiden 10 prosenttia. Muualla Helsingin seudulla kaikissa näissä ikäryhmissä on taas kasvua.

Koulutuksesta valmistuvat

Koko maassa vuosina 1998–2006 kaikkien koulutusasteiden aloituspaikat peruskoulutuksessa yliopistokoulutusta lukuun ottamatta ovat pysyneet kokonaismäärällisesti lähes samana. Aloituspaikkamäärä on kasvanut yleissivistävässä koulutuksessa sekä luonnontieteiden alalla, humanistisella ja kasvatusalalla sekä kulttuurialalla (taulukko 9.6.2). Muilla koulutusaloilla aloituspaikkamäärät ovat vähentyneet.

Helsingin seudulla aloituspaikkamäärä on kasvanut samalla ajalla 11 prosenttia. Ainoastaan kahden koulutusalan aloituspaikat peruskoulutuksessa ovat vähentyneet ajanjaksolla 1998–2006: yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan sekä tekniikan ja liikenteen alan. Tekniikan ja liikenteen alalla aloituspaikat ovat vähentyneet enemmän kuin koko maassa keskimäärin.

Pienet koulutusalat, kulttuuriala ja luonnontieteiden ala ovat kasvaneet nopeasti. Koko maahan verrattuna Helsingin seudulla on merkittävästi kasvanut yleissivistävän koulutuksen, sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan aloituspaikkojen määrä.

Aloituspaikat ovat Helsingin seudulla lisääntyneet etenkin toisen asteen peruskoulutuksessa. Sekä lukiokoulutuksen että ammatillisen koulutuksen aloituspaikat ovat lisääntyneet 14 prosenttia vuosina 1998–2006 (kuviokuva 9.6.1). Koko maassa ammatillisen koulutuksen aloituspaikat ovat vähentyneet.

Yliopistoista ei vastaavaa aloituspaikkatilastoa saa samalta ajalta, joten tässä on vertailtu uusien opiskelijoiden määrää ajalta 1998–2004 (taulukko 9.6.3). Koko maassa uusien yliopisto-opiskelijoiden määrä on kasvanut 5,2 prosenttia vuosina 1998–2004,

Taulukko 9.6.1. Eri ikäryhmien ennustetut määrät Helsingissä ja muualla Helsingin seudulla vuosina 2005–2030

	Yhteensä	0–6 vuotiaat	7–12 vuotiaat	13–15 vuotiaat	16–18 vuotiaat	19–24 vuotiaat	25–64 vuotiaat	yli 64 vuotiaat
Helsingissä								
Vuosi 2005	559 046	37 199	32 747	16 798	15 824	49 960	329 519	76 999
Vuosi 2015	575 197	37 471	27 003	13 944	15 535	52 630	329 037	99 577
Vuosi 2030	586 448	38 677	29 555	14 336	14 459	44 879	318 829	125 714
Muutos vuosina 2005-2030								
Kpl-muutos	27 402	1 478	-3 192	-2 462	-1 365	-5 081	-10 690	48 715
%-muutos	4,9	4,0	-9,7	-14,7	-8,6	-10,2	-3,2	63,3
Muualla Helsingin seudulla								
Vuosi 2005	681 436	64 059	58 309	27 784	24 854	48 871	389 457	68 102
Vuosi 2015	768 081	66 607	57 602	27 692	28 102	58 840	415 257	113 981
Vuosi 2030	878 706	73 877	62 107	30 017	29 663	57 399	453 798	171 844
Muutos vuosina 2005-2030								
Kpl-muutos	197 270	9 818	3 798	2 233	4 809	8 528	64 341	103 742
%-muutos	28,9	15,3	6,5	8,0	19,3	17,4	16,5	152,3
%-muutos								
Koko seutu (vuosina 2005–2030)	18,1	11,2	0,7	-0,5	8,5	3,5	7,5	105,1
Koko maa (vuosina 2004–2030)	4,3	-3,1	-10,3	-9,4	-5,1	-10,1	-9,3	74,7

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus; koko maan väestöennuste Tilastokeskus, Altika-alue tietokanta

Taulukko 9.6.2. Tutkintoon johtavan peruskoulutuksen aloituspaikkojen prosentuaalinen muutos koulutusaloittain väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa ja koko maassa 1998–2006.

Tarkastelussa mukana lukiokoulutus, ammatillinen toisen asteen koulutus, ammatillinen korkea-aste sekä ammattikorkeakoulutus

	Koko maa		Seutukunnat						
	%-muutos	Aloituspaikat kpl 2006	Helsingin	Aloituspaikat kpl 2006	Tampereen	Turun	Oulun	Lahden	Jyväskylän
Yhteensä	0,3	132 021	11,1	28 434	2,2	-4,9	6,4	23,3	2,3
Yleissivistävä koulutus	7,4	42 674	14,4	9 615	8,5	-1,4	5,7	59,9	15,9
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	53,2	1 357	107,6	191	-	75,6	-	..	-59,6
Kulttuuriala	47,5	7 172	150,9	1 202	14,1	10,0	201,2	53,5	105,9
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	-23,2	12 618	-8,2	3 916	-1,7	-15,9	26,0	-8,3	-9,8
Luonnontieteiden ala	151,1	4 596	124,1	1 080	55,0	37,7	352,5	66,7	17,1
Tekniikan ja liikenteen ala	-9,3	30 484	-11,5	5 029	-4,6	-16,7	-3,0	-15,7	3,7
Luonnonvara- ja ympäristöala	-2,1	5 287	26,2	409	-5,9	-24,8	-5,8	243,3	-80,0
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	-5,7	16 911	18,8	4 932	0,6	6,3	-2,4	56,1	-15,9
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	-0,3	10 922	20,5	2 060	-5,4	7,1	-24,0	-32,6	-20,4

Sisältää nuorille ja aikuisille tarkoitetun perusopetuksen aloituspaikat. Sisältää vain opetushallinnon hallinnonalan koulutuksen. Ei sisällä oppisopimuskoulutusta eikä Ahvenanmaalla järjestettyä koulutusta.

Lähde: Wera-web-rapostointipalvelu, oppilaitostietojärjestelmä OPTI, opetushallitus

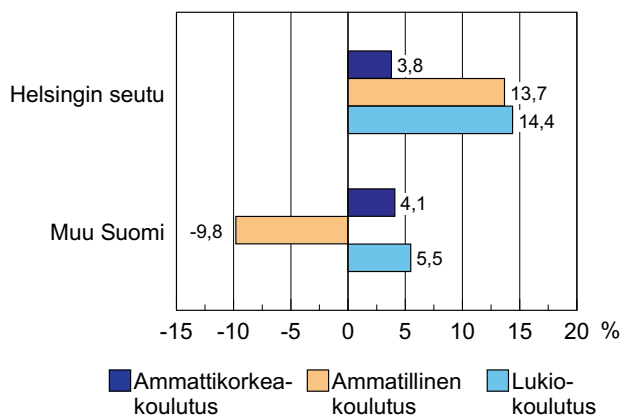
Taulukko 9.6.3. Uusien opiskelijoiden määrän prosentuaalinen muutos välillä 1998–2004 pääkaupunkiseudun ja koko maan yliopistoissa

Koulutusala	Pääkaupunkiseudun yliopistot		Koko maan yliopistot	
	%-muutos 1998-2004	Uudet opiskelijat vuonna 2004	%-muutos 1998-2004	Uudet opiskelijat vuonna 2004
Yhteensä	4,2	6 936	5,2	20 420
Teologinen	13,1	216	42,1	351
Humanistinen	-12	811	-4,2	2 901
Taideteollinen	14,6	141	0	251
Musiikkiala	-16,1	130	-16,1	130
Teatteri- ja tanssiala	0	41	31,7	54
Kasvatustieteellinen	4,6	454	-6,2	2 011
Liikuntatieteellinen	-	-	8,8	87
Yhteiskuntatieteellinen	35	610	21,3	2 204
Psykologia	13,3	51	-0,5	190
Terveystieteet	-	-	7,6	352
Oikeustieteellinen	-7,4	225	-1,2	494
Kauppätieteellinen	18,9	832	21,6	2 291
Luonnontieteellinen	9,5	1 173	8,0	3 571
Maatalous-metsätieteellinen	15,9	379	15,8	432
Teknillistieteellinen	-11,9	1 407	-7,0	3 888
Lääketieteellinen	14,3	112	37,7	592
Hammaslääketieteellinen	33,3	40	64,7	112
Eiäinlääketieteellinen	12,5	54	12,5	54
Farmasia	54,7	232	43,3	427
Kuvataideala	-12,5	28	-12,5	28

Uudeksi opiskelijaksi rekisteröityy ao. koulutuslalle ensimmäistä kertaa uusina joko läsnä tai poissa oleviksi ilmoittautuvat alem-paa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavat opiskeluoikeuden mukaan. Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, KuvA, SibA, TaiK, ja TeaK .

Lähde: Kota-tietokanta, opetusministeriö

Kuvio 9.6.1. Aloituspaikkamäärien prosenttimuutos tutkintoon tähtäävässä peruskoulutuksen vuosina 1998–2006

Ammatillinen koulutus ei sisällä oppisopimuskoulutusta. Lähde: Wera-web-rapostointipalvelu, opetushallitus.

pääkaupunkiseudun yliopistoissa 4,2 prosenttia. Uusien opiskelijoiden määrä on laskenut pääkaupunkiseudulla viidellä koulutuslalla: musiikki-, kuvataide-, humanistisella, teknillisellä ja oikeustieteellisellä alalla. Koko maassa aloittavat opiskelijat ovat vähentyneet samoilta aloilta sekä lisäksi kasvatustieteelliseltä ja psykologian koulutuslalta. Uusien opiskelijoiden määrä on kasvanut etenkin farmasian, hammaslääketieteellisellä sekä yhteiskuntatieteellisellä koulutuslalla pääkaupunkiseudun yliopistoissa.

Työpaikkojen määrälliset muutokset

Välillä 1995–2003 työpaikkojen määrä on kasvanut koko maassa 16 prosenttia. Helsingin seudulla työpaikkamäärä on kasvanut 28 prosenttia. Työpaikkamäärä on kasvanut nopeasti etenkin 1990-luvun lopulla lamasta nousemisen yhteydessä. Samaan aikaan työpaikkojen kasvun myötä toimialarakenne muuttui enemmän palvelusektorin ja korkeamman koulutuksen suuntaan.

Koko maassa vain perusasteen koulutuksen suorittaneiden työpaikat ovat vähentyneet 13 prosentilla vuosina 1995–2003, Helsingin seudulla ne ovat taas pysyneet lähes ennallaan (taulukko 9.6.4). Helsingin seudulla vain perusasteen koulutuksella on töissä viidennes työntekijöistä, mikä on paljon suurempi osuus kuin muissa suurissa seutukunnissa. Muissa suurissa seutukunnissa perusasteen työntekijöiden työpaikat ovat vähentyneet.

Keskiasteen koulutuksen käyneiden työpaikkamäärä on kasvanut yli kolmanneksella Helsingin seudulla. Määrällisesti kasvu on ollut valtava, vuonna 1995 keskiasteen koulutuksen työpaikkoja oli 177 000 ja vuonna 2003 jo 244 000 (kuvio 9.6.2). Keskiasteen koulutuksen käyneiden työllisten työpaikkamäärä on kasvanut muita suuria seutukuntia nopeammin. Helsingin keskiasteen koulutuksen käyneiden tilanne poikkeaa muista seutukunnista, seudun työssäkäyvistä vain 38 prosentilla on keskiasteen koulutus kun muissa suurissa kunnissa se on yli 44 prosenttia (taulukko 9.4.1).

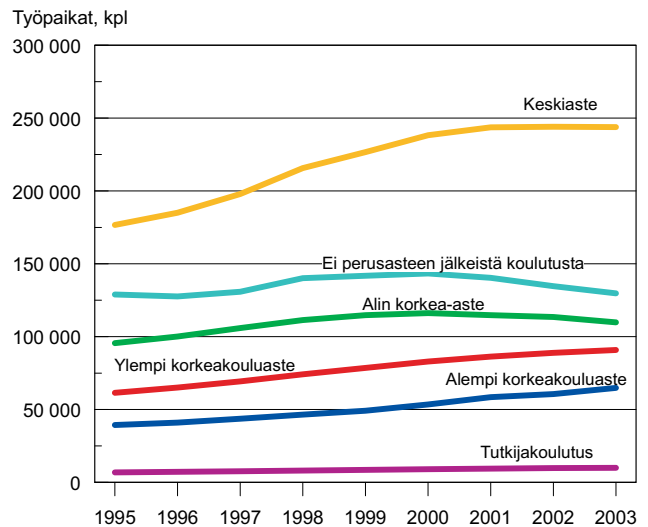
Alemman ja ylemmän korkeakouluasteen suorittaneiden työpaikkamäärä on kasvanut suhteellisesti eniten. Kaikista työpaikoista Helsingin seudulla on suurin osuus ylemmän ja alemman korkeakouluasteen työpaikoista. Muut seutukunnat kasvattavat osuuttaan nopeasti.

Eniten Helsingin seudulla on vuosina 1995–2003 syntynyt työpaikkoja elinkeinoelämän palvelu-aloille (K), jonne on syntynyt yli 48 000 uutta työpaikkaa. Vuosittain alalle on syntynyt keskimäärin 6 000 uutta työpaikkaa (kuvio 9.6.3). Myös terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluun, kaupan alalle, rakentamiseen ja liikenteeseen on syntynyt paljon työpaikkoja. Kasvu on ollut Helsingin seudulla muuta maata nopeampaa kaikilla aloilla lukuun ottamatta osaa yhteiskunnallisia palvelualoja.

Koulutuksen tarjonnan ja työvoiman kysynnän kohtaaminen

Helsingin seutua koskevan ennakointitutkimuksen mukaan Helsingin seudun työllisen työvoiman tarve on peruslaskelman mukaan vuoteen 2015 asti 264 000 henkeä ja tavoitelaskelman mu-

Kuvio 9.6.2. Työpaikkamäärien kehitys Helsingin seudulla 1995–2003 työllisten koulutusasteen mukaan

Lähde: Sijoittumispalvelu & Väestötalustopalvelu, Tilastokeskus

kaan 357 000 henkeä. Peruslaskelmassa poistuman osuus eli pääasiassa työllisen työvoiman eläköityminen käsittää uuden työvoiman tarpeesta 90 prosenttia ja uusien työpaikkojen syntyminen vain 10 prosenttia (Montén 2005).

Helsingin seudulla työssäkäyvistä työvoimasta poistuu eläköitymisen myötä 26 prosenttia seuraavan 15 vuoden kuluttua. Määrällisesti eniten poistuu työntekijöitä, joilla on korkea-asteen koulutus (taulukko 9.6.5). Suhteellisesti suurin poistuma on tutkijakoulutusasteen käyneistä. Myös pelkän perusasteen koulutuksen käyneistä poistuu huomattava osa työmarkkinoilta.

Määrällisesti eniten työllisiä poistuu elinkeinoelämän palvelu-aloilta, terveydenhuollosta, kaupan alalta sekä teollisuudesta (taulukko 9.6.6). Suhteellisesti suurinta eläköityminen on pienen maa- ja metsätalouden lisäksi julkishallinnon alalla.

Uusien työpaikkojen avautumisen arviointi pelkästään eläköitymisen kautta on epävarmaa. Monilla aloilla eläköityminen tuo mukanaan rakennemuutoksia, jolloin eläköityvien työpaikat eivät automaattisesti avaudu uusille työntekijöille. Eläköitymisikä myös vaihtelee eri aloilla, ja tulevaisuudessa eläkeikä voi muuttua. Töihin jääneiden osuus eläkeiän ylityksen jälkeen on kasvanut viime vuosina Helsingissä. Vanhuuseläke vastaa kuitenkin vain pientä

Taulukko 9.6.4. Työpaikkojen lukumäärän prosenttimuutos välillä 1995–2003 väkiluvultaan suurimmista seutukunnissa työllisten koulutusasteen mukaan

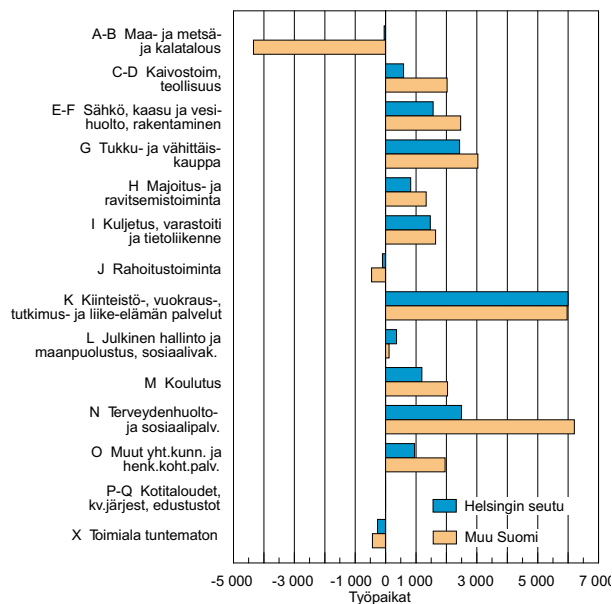
Seutukunta	Yhteensä	Vain perusaste	Keskiaste	Alin korkea-aste	Alempi korkea-kouluaste	Ylempi korkeakoulu-	Tutkija-koulutusaste
Koko maa	16,2	-12,6	25,7	11,9	57,3	42,3	50,3
Helsinki	27,5	0,6	38,0	14,9	64,5	47,8	47,1
Tampere	28,3	-8,3	36,1	21,8	69,5	72,5	56,6
Turku	19,1	-9,3	29,5	12,7	51,4	43,5	37,8
Oulu	32,3	-7,6	37,4	16,5	118,9	69,8	42,2
Lahti	14,0	-10,3	22,7	11,7	63,8	31,5	73,0
Jyväskylä	25,4	-13,0	35,3	18,3	76,7	53,4	44,9

Lähde: Sijoittumispalvelu ja Väestötalustopalvelu, Tilastokeskus

osaa kokonaispoistumasta. Koko maassa poistumasta vain 34 prosenttia tapahtuu vanhuuseläkkeen kautta ja 61 prosenttia poistuu työelämästä jo ennen varsinaista eläkeikää työkyvyn alenemisen ja vastaavien syiden takia (Työvoima 2025).

Seuraavan kymmenen vuoden aikana työpaikkoja ennakoidaan avautuvan eniten palvelutyöhön, erilaisiin johto- ja asiantuntijatoihin, hoitoalalle sekä teolliseen työhön. Suhteellisesti vähäisintä uuden työvoiman tarpeen ennakoidaan olevan toimistotyössä. Eläköityviä korvaamaan tarvittavan työvoiman tarve on suuri etenkin maa- ja metsätaloudessa, toimistotyössä sekä teollisessa työssä. Uusia työpaikkoja odotetaan syntyvän keskitasoa enemmän talouden ja hallinnon sekä tuotannon ja liikenteen johto- ja asiantuntijatyötehtävissä. Myös hoitotyössä ja suojelualalla uusia työpaikkoja odotetaan syntyvän (Montén 2005).

Kuvio 9.6.3. Työpaikkamuutos keskimäärin vuosittain Helsingin seudulla välillä 1995–2003

Alueella työssäkäyvien mukaan. Työlliseen työvoimaan lasketaan kaikki vuoden viimeisellä viikolla ansiotyössä olevat.
Lähde: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Tilastokeskus

Helsingin seudulla arvioidaan avautuvan välillä 2000–2015 vuosittain noin 16 800 työpaikkaa, jotka edellyttävät ammatillista koulutusta. Näistä 43 prosentissa sopivin koulutus on ammatillinen koulutus, 31 prosentissa ammattikorkeakoulutus ja 26 prosentissa yliopistokoulutus. Uusien työpaikkojen kasvu keskittyy voimakkaasti korkeakoulutasoisin tehtäviin. Peruslaskelmassa uusien työpaikkojen osuus koko työpaikkamäärän kasvusta on vain kymmenesosa, siitä lähes 80 prosenttia kohdistuu yliopistotasoista tai ammattikorkeakoulutasoista koulutusta edellyttäviin tehtäviin. Työvoiman poistuman korvautumisessa sen sijaan korostuu ammatillinen koulutus 46 prosentin osuudella (Montén 2005).

Taulukko 9.6.5. Helsingin seudulla ja koko maassa työssäkäyvät yli 50-vuotiaat koulutusasteen mukaan 31.12.2003

Koulutusasteet	Helsingin seutu		Muu Suomi	
	Yli 50-vuotiaat, henkilöä	Osuus vuoden 2003 työllisestä työvoimasta, %	Yli 50-vuotiaat, henkilöä	Osuus vuoden 2003 työllisestä työvoimasta, %
Kaikki koulutusasteet	168 888	26,0	470 312	29,5
Vain perusaste	48 244	37,2	155 624	47,0
Keskiaaste	49 300	20,2	175 806	23,6
Korkea-asteen koulutus	71 344	25,9	138 882	26,7
Alin korkea-aste	29 297	26,7	76 261	28,3
Alempi korkeakouluaste	16 739	25,8	30 202	24,6
Ylempi korkeakouluaste	21 372	23,5	27 909	24,0
Tutkijakoulutusaste	3 936	39,2	4 510	39,8

Työssäkäyviksi on laskettu kaikki alueella työssäkäyvät riippumatta heidän asuinpaikastaan. Työssäkäyvien määrä vastaa työpaikkojen määrää. Työllisiä ovat kaikki 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka olivat vuoden viimeisellä viikolla ansiotyössä. Kultakin henkilöltä on huomioitu vain yksi koulutus, joka korkein suoritettu tutkinto tai samanasteisista tutkinnoista viimeksi suoritettu tutkinto.
Lähde: Elinkeinorakenne ja työssäkäynti, Tilastokeskus

Taulukko 9.6.6. Helsingin seudulla ja koko maassa työssäkäyvät yli 50-vuotiaat toimialoittain 31.12.2003

Toimialat	Helsingin seutu		Muu Suomi	
	Yli 50-vuotiaat, henkilöä	Osuus vuoden 2003 työllisestä työvoimasta, %	Yli 50-vuotiaat, henkilöä	Osuus vuoden 2003 työllisestä työvoimasta, %
Kaikki toimialat yhteensä	168 888	26,0	470 312	29,5
A-B Maa- ja metsätalous, kalatal.	1 035	41,1	38 034	39,7
C-D Kaivostoim, teollisuus	18 932	25,8	94 978	27,7
E-F Sähkö, kaasu ja vesih, rakentaminen	11 023	28,8	33 469	30,4
G Tukku- ja vähittäiskauppa	22 231	21,6	41 197	24,4
H Majoitus- ja ravitsemistoiminta	3 617	15,7	8 932	19,6
I Kuljetus, varastointi ja tietoliik.	14 067	24,3	31 232	28,0
J Rahoitustoiminta	6 478	29,4	8 215	37,9
K Kiinteistö-, vuokraus-, tutk.palv.	27 573	23,8	38 646	26,3
L Julk. hallinto, maanpuol. sosiaalivak.	14 548	34,0	25 913	31,9
M Koulutus	11 517	29,0	37 333	31,7
N Terveystieteiden ja sosiaalipalv.	22 923	28,8	78 637	31,8
O Muut yht.kunn. ja henk. Koht. Palv.	12 458	29,3	23 035	30,9
P-Q Kotitaloudet, kv. järjest, edustustot	42	24,7	24	22,6
X Toimiala tuntematon	2 444	29,8	10 667	33,4

Työssäkäyviksi on laskettu kaikki alueella työssäkäyvät riippumatta heidän asuinpaikastaan. Työssäkäyvien määrä vastaa työpaikkojen määrää. Työllisiä ovat kaikki 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka olivat vuoden viimeisellä viikolla ansiotyössä. Henkilön toimiala määräytyy hänen työpaikkansa toimialan mukaan.

Lähde: Elinkeinorakenne ja työssäkäynti, Tilastokeskus

Lähdeluettelo

1. Helsingiläisten koulutustaso

Tilastokeskus: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, Statfin-tilastopalvelu ja tilatut koulutustilastot.
UrbanAudit, Euroopan komissio, www.urbanaudit.org
Väestön koulutusrakenne alueittain. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tilastoja 2005:21.

2. Perusopetus

Evälä, Annika: Koulutuksen panokset ja tuotokset – Suomi kansainvälisessä vertailussa ETLA Elinkeinoelämän tutkimuslaitos. Keskusteluaiheita No. 922 (24.06.2004).
Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma. Muutokset hyväksytty kaupunginhallituksessa 31.1.2005.
Helsingin kaupungin opetusvirasto. www.edu.hel.fi
Helsingin kaupunki. Perusopetuslain mukainen kouluisten aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma 1.8.2004-31.7.2006.
Helsingin päivähoito tehostaa suomen kielen opetusta. Helsingin Sanomat 16.11.2005 (Elsa Tuppurainen)
Helsingin väestöennuste 2006–2030. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:32.
Helsinki Alueittain 2005. Helsingin kaupungin tietokeskus. Helsinki 2005.
Key Data on Education in Europe 2005. European Commission
Koulutuksen määrälliset indikaattorit 2004. Opetushallitus.
OECD 2003. Education at a Glance. OECD Indicators. Education and Skills. Paris OECD
Opetusviraston vuosikertomus 2004. Helsingin kaupunki. Opetusvirasto.
Oppilaitostilastot 2004. Tilastokeskus SVT Koulutus 2004:3. Helsinki 2005.
Oppilas- ja opiskelijahuolto. Oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämistyöryhmän muistio. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja B2:2003.
Packalen, Petra: Eurooppalaista avaintietoa koulutuksesta. ”Tietoa, tutkimusta, koulutuspolitiikkaa”-seminaari Opetushallitus 11.5.2005.
Tervetuloa kouluun. Lukuvuosi 2005–2006. Helsingin kaupungin opetusvirasto
Tilastokeskus, Sijoittumispalvelu, www.stat.fi

3. Toisen asteen koulutus

Helsingin kaupungin opetusvirasto, www.edu.hel.fi
Opetushallitus, www.oph.fi
Tilastokeskus: Kaupunki- ja seutuindikaattorit, tilatut koulutustilastot
Wera-web-raportointipalvelu, opetushallitus, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

4. Lukiokoulutus

Ammatillinen koulutus ja lukiot. Toisen asteen koulutuksen valintaopas. Lukuvuosi 2003–2004. Helsingin kaupungin opetusvirasto
Helsingin aikuislukiot - Aftis. Lukuvuosi 2005–2006. Helsingin kaupungin opetusvirasto.
Helsingin kaupungin opetusvirasto, www.edu.hel.fi
Iltakoulu ja aikuislukiot 2005. Iltakoulujen liitto ry. www.iklo.fi
Karisto, Antti – Monten, Seppo: Lukioon vai ei. Tutkimus alueellisista eroista helsinkiläisten lukionkäynnissä ja lukiolakkautusten vaikutuksista. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 1996:6.
Koulutuksen määrälliset indikaattorit 2004. Opetushallitus.
Koulutus Helsingissä. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tilastoja 1996:15. Helsinki 1996.
Oppilaitostilastot 2004. Tilastokeskus. SVT. Koulutus 2004:3. Helsinki 2005.
Päivälukiot sekä nuorten toisen asteen ammatillinen koulutus alueittain 2000. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tilastoja 2002:23.
Tilastokeskus: Sijoittumispalvelu ja tilatut koulutustilastot.

5. Ammatillinen koulutus

Ammatillinen koulutus ja lukiot 2005–2006, Helsingin kaupungin opetusvirasto
Helsingin kaupungin opetusvirasto, www.edu.hel.fi
Koulutus ja tutkimus 2003–2008, kehittämissuunnitelma, opetusministeriön julkaisuja 2004:6.
Tilastokeskus: Kaupunki ja seutuindikaattorit, Sijoittumispalvelu ja tilatut koulutustilastot
Opetushallitus, www.oph.fi
Opetushallitus, www.edu.fi/info/oppisopimus
Opetusministeriö, www.minedu.fi/opm/koulutus/ammattillinen_koulutus
Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>
www.ammattillinenkoulutus.com, Opetushallitus ja Opetusministeriö

6. Korkea-asteen koulutus

Liukkonen 2005. Opintoviikot opintopisteiksi, EUROPA 4/2005
Metropolialueen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteinen aluestrategia 2006–2009
Opetusministeriö, www.minedu.fi

7. Ammattikorkeakoulutus

AMKOTA-tietokanta, Opetusministeriö, www.csc.fi/amkota

AMKOTA-tuotantotietokanta, Opetusministeriö

Ammattikorkeakoulujen tavoitesopimukset vuosille 2004–2006, Opetusministeriö, www.minedu.fi/opm/koulutus/ammattikorkeakoulut/amktulosopimukset/Sopimukset_04_06/amktulosopimukset2004_2006.html

Ammattikorkeakoulut 2004, opetusministeriön julkaisuja 2005:23

Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, www.stadia.fi

Kaupunki ja seutuindikaattorit, Sijoittumispalvelu ja tilatut koulutustilastot, Tilastokeskus

Koulutus ja tutkimus 2003–2008, kehittämissuunnitelma, opetusministeriön julkaisuja 2004:6

Opetusministeriö, www.minedu.fi/opm/koulutus/ammattikorkeakoulut/ammattikorkeakoulut.html

Perustietoja ammattikorkeakouluista, opetusministeriön julkaisuja 2005:7

Tilastokeskus: Kaupunki ja seutuindikaattorit, Sijoittumispalvelu ja tilatut koulutustilastot.

Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

8. Yliopistokoulutus

Avoin Yliopisto. www.avoinyliopisto.fi

Korkeakouluihin hakeneet ja hyväksytyt 2004. Tilastokeskus. SVT. Koulutus 2005:1. Helsinki 2005.

KOTA-tietokanta. Opetusministeriö, www.csc.fi/kota

Koulutus ja tutkimus 2003–2008. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki 2004.

Neittaanmäki, Pekka; Neittaanmäki, Reeta; Tiihonen, Timo: Yliopistojen tutkintokoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus ja tulokset vuosina 2000-2004.

Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä 2005.

OECD 2003. Education at a Glance. OECD Indicators. Paris OECD.

Opetusministeriö, www.miniedu.fi/opm/koulutus

Oppilaitostilastot 2004. Tilastokeskus. SVT. Koulutus 2004:3. Helsinki 2005.

Rönkä, Kimmo; Lehmuskoski, Mia; Lehmuskoski, Ville: Luova kampusverkosto. Helsingin seudun osaamisen maankäyttöstrategia. Vaihe II Julkaisija: Culminatium Ltd Oy. Helsinki 2004.

Sallinen, Aino: Internationalisation in Higher Education. Fostering Competitiveness. Economic Trends 3/2003.

Tilastokeskus: Kaupunki ja seutuindikaattorit, Sijoittumispalvelu ja tilatut koulutustilastot.

Yhdessä huipulle. Helsingin seudun innovaatiostrategia. Culminatium 2005.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen metropolistrategia. Alueellista kehittämistä koskevan yhteistyön suuntaviivat. Strategialuonnos 1.4/27.11.2002.

Yliopistojen täydennyskoulutus. www.taydennyskoulutus.fi

Yliopistot 2004. Vuosikertomus. Opetusministeriön julkaisuja 2005:12.

Yliopisto-opinnot 2005–2007. Opetushallitus. Loviisa 2005.

Yliopistotilastot 2004. Taulukoita KOTA-tietokannasta. Opetusministeriön julkaisuja 2005:26.

9. Sijoittuminen koulutuksesta valmistumisen jälkeen

Heinonen, J., Kovanen, A., Paasio, K., Pukkinen T., Österberg J. (2006). Palkkatyöstä yrittäjäksi, Työpoliittinen tutkimus 297, Työministeriö.

Helsingin väestöennuste 2006-2030. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 2005:32.

KOTA-tietokanta, opetusministeriö, www.csc.fi/kota

Koulutus ja tutkimus 2003–2008, kehittämissuunnitelma, opetusministeriön julkaisuja 2004:6

Montén, S. (2005) Koulutus ja työvoima, Helsingin seutu 2015. Tutkimuksia 2005:3, Helsingin kaupungin tietokeskus.

Sijoittuminen koulutuksen jälkeen, käsitteet ja määritelmät, Tilastokeskus, www.tilastokeskus.fi/til/sijk/kas.html

Tilastokeskus: Sijoittumispalvelu, Väestötilastopalvelu, Altika-aluetietokanta sekä Kaupunki- ja seutuindikaattorit.

Työvoima 2025 -väliarvio (2005). Työpoliittinen tutkimus 289, Työministeriö.

Väestölaskenta 2000, käsikirja, Tilastokeskus, http://tilastokeskus.fi/tup/vaestolaskenta/kasikirja_2000.pdf

Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus, <http://pulpetti.oph.fi/wera/wera>

Kuvioluettelo

Kuvio 1.1.	20 vuotta täyttäneen väestön koulutustaso (VKTM) ja tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneestä väestöstä Helsingin seudun kunnissa 31.12.2004	13
Kuvio 1.2	Helsingin väestön koulutustaso ikäryhmittäin vuonna 2003	13
Kuvio 1.3.	20 vuotta täyttäneen väestön koulutustaso (VKTM) peruspiireittäin Helsingissä 31.12.2004	13
Kuvio 1.4.	Keskiasteen (ISCED 3-4) ja korkea-asteen (ISCED 5-6) tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä muutamissa EU-maiden pääkaupungeissa vuonna 2001	13
Kuvio 2.1.	Peruskouluasteen oppilasmäärät Helsingissä vuosina 1975–2005	16
Kuvio 2.2.	7–15-vuotiaat äidinkielen mukaan Helsingissä peruspiireittäin 1.1.2006	16
Kuvio 2.3.	7–15-vuotiaat Helsingissä peruspiireittäin väestöennusteen mukaan vuonna 2015 lukumäärällisesti sekä vuosien 2005–2015 kasvuprosentin mukaan	17
Kuvio 2.4.	Helsingin koulut vuonna 2005	17
Kuvio 2.5.	Lisäopetuksen oppilaat Helsingissä 1986–2005	18
Kuvio 2.6.	Vuonna 2003 peruskoulun päättäneiden siirtyminen koulutukseen ja työelämään saman vuoden lopussa	20
Kuvio 3.1.	Opiskelijamäärät ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa 1999–2004	22
Kuvio 3.2.	Lukioissa ja ammatillisella toisella asteella opiskelevat 16–18-vuotiaat peruspiireittäin vuonna 2003	23
Kuvio 4.1.	Lukioissa nuorten koulutuksessa opiskelevien osuus 16–18-vuotiaista asuinpiireittäin vuonna 2003	26
Kuvio 4.2.	Ulkopaikkakuntalaisten osuus nuorten koulutuksessa Helsingin lukioissa 1994–2003	26
Kuvio 4.3.	Lukion koko oppimäärän suorittaneiden kaikki kielivalinnat Helsingissä vuosina 2000 ja 2004	28
Kuvio 5.1.	Opiskelijamäärältään 15 suurinta Helsingin ammatillista oppilaitosta, ja kotikunnaltaan helsinkiläisten opiskelijoiden osuus niissä vuonna 2004	30
Kuvio 5.2.	Ammatillisen toisen asteen opiskelijamäärät Helsingissä vuosina 1999–2004	30
Kuvio 5.3.	Nuorten ja aikuisopiskelijoiden määrien kehitys Helsingissä	30
Kuvio 5.4.	Helsingin ammatillisen toisen asteen opiskelijoiden sukupuolijakauma koulutusaloittain vuonna 2004	32
Kuvio 5.5.	Yli 25-vuotiaiden opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista vuosina 1999–2004	32
Kuvio 5.6.	Yhteishaussa syksyllä 2002 ja keväällä 2003 ensisijaisesti hakemallaan koulutusalaalla aloittaneet suhteessa kaikkiin hakeneisiin	34
Kuvio 5.7.	Ammatillisen peruskoulutuksen aloituspaikkojen kehitys Helsingissä vuosina 1998–2006 koulutusaloittain	36
Kuvio 5.8.	Helsingin ja muun maan koulutusaloittaiset tutkinto-osuudet kaikista tutkinnoista vuosina 2001–2004	38
Kuvio 5.9.	Helsingissä vuosina 2001–2004 suoritettujen tutkintojen osuus koko maan tutkinnoista koulutusaloittain	38
Kuvio 5.10.	Helsingissä ja koko maassa suoritettujen ammatillisten tutkintojen määrä vuosina 1999–2004	39
Kuvio 7.1.	Opiskelijat koulutusaloittain seitsemässä pääkaupunkiseudulla toimivassa ammattikorkeakoulussa vuonna 2005	46
Kuvio 7.2.	Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluopiskelijoiden osuus koko maan opiskelijoista vuonna 2004	46
Kuvio 7.3.	Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluopiskelijat sukupuolen mukaan koulutusaloittain vuonna 2004	47
Kuvio 7.4.	Pääkaupunkiseudun ja muun maan ammattikorkeakouluopiskelijat viisivuotiskäryhmittäin vuonna 2004	47
Kuvio 7.5.	Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloituspaikat pääkaupunkiseudulla vuosina 1998–2006 koulutusaloittain koulutuksen sijainnin mukaan	49
Kuvio 7.6.	Ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrän kehitys koko maassa ja pääkaupunkiseudulla vuosina 1999–2004	50
Kuvio 7.7.	Pääkaupunkiseudulla aloittaneet opiskelijat ja suoritettut tutkinnot 1999–2004	56
Kuvio 7.8.	Vuosina 2004 ja 2005 pääkaupunkiseudun ja muun maan ammattikorkeakouluissa nuorten koulutuksesta tutkinnon suorittaneiden osuus neljä vuotta aikaisemmin aloittaneisiin koulutusaloittain	56
Kuvio 8.1	Hyväksytyt ja opiskelupaikan vastaan ottaneiden osuus (%) hakeneista henkilöistä yliopistoittain 2004	59
Kuvio 8.2.	Aloittaneet yliopisto-opiskelijat 2003 yliopistoittain sekä kotikunnaltaan helsinkiläisten osuus niistä	60
Kuvio 8.3.	Pääkaupunkiseudun kahdeksan yliopiston opiskelijamäärät vuosina 1994–2004	61
Kuvio 8.4.	Ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat pääkaupunkiseudun yliopistoissa 1991–2004	62
Kuvio 8.5.	Pääkaupunkiseudulla sijaitsevilla yliopistoissa suoritettujen ylempien korkea-koulututkintojen osuus koko maan tutkinnoista opintoaloittain vuonna 2003	64
Kuvio 8.6.	Yliopistojen tuloksellisuusindeksit (kokonaisrahoitus) yliopistoittain	67
Kuvio 9.1.1.	Vuosina 2002 ja 2003 valmistuneiden ylioppilaiden pääasiallinen toiminta valmistumisvuotensa lopulla Helsingissä ja muualla maassa	68

Kuvio 9.1.2	Kevätlukukaudella 2003 ja 2004 ammatilliselta toiselta asteelta valmistuneiden pääasiallinen toiminta valmistumisvuotensa lopulla Helsingissä ja muualla maassa	68
Kuvio 9.1.3.	Vuosina 2003 ja 2004 ammattikorkeakoulututkinnon ja yliopistotutkinnon suorittaneiden pääasiallinen toiminta valmistumisvuotensa lopulla Helsingissä ja muualla maassa	69
Kuvio 9.2.1.	Vuosina 1999–2003 ylioppilaisiksi tulleiden jatko-opinnot koulutusasteittain vuonna 2003	70
Kuvio 9.2.2.	Opiskelijoiden ja työllisten osuus vuonna 2003 Helsingissä ja koko maassa ylioppilastutkinnon vuosina 1999–2003 suorittaneista	70
Kuvio 9.3.1.	Työllisten ja työttömien osuus vuonna 2004 vuotta aikaisemmin tutkinnon suorittaneista	74
Kuvio 9.3.2.	Ammatillisen tutkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneiden työllisyys vuosi valmistumisensa jälkeen	74
Kuvio 9.3.3.	Työllisten, työttömien ja opiskelijoiden määrä vuonna 2004 ammatilliselta toiselta asteelta vuosina 2001–2004 Helsingissä ja muualla maassa valmistuneista	75
Kuvio 9.3.4.	Työllisten osuus 31.12.2004 toisen asteen ammatillisen tutkinnon Helsingissä ja muualla maassa vuosina 2001–2003 suorittaneista	75
Kuvio 9.3.5.	Työttömien osuus 31.12.2004 toisen asteen ammatillisen tutkinnon Helsingissä ja muualla maassa vuosina 2001–2003 suorittaneista	75
Kuvio 9.3.6.	Ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneiden työllisyys vuosi valmistumisensa jälkeen	76
Kuvio 9.3.7.	Työllisten, työttömien ja opiskelijoiden osuudet vuonna 2004 ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2000–2004 suorittaneista	76
Kuvio 9.3.8.	Työllisten osuus vuoden 2004 lopussa ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain	76
Kuvio 9.3.9.	Työttömien osuus vuoden 2004 lopussa ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain	77
Kuvio 9.3.10.	Yliopistotutkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneiden työllisyys ja työttömyys vuosi valmistumisensa jälkeen	77
Kuvio 9.3.11.	Työllisten, työttömien ja opiskelijoiden osuudet vuonna 2004 yliopistotutkinnon vuosina 2000–2004 suorittaneista	78
Kuvio 9.3.12.	Työllisten osuus vuoden 2004 lopussa yliopistotutkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain	78
Kuvio 9.3.13.	Työttömien osuus vuoden 2004 lopussa yliopistotutkinnon vuosina 2000–2003 suorittaneista koulutusaloittain	79
Kuvio 9.5.1.	Helsingissä ammatillisen toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2003 suorittaneet työlliset, joiden työpaikka sijaitsi Uudenmaan maakunnassa vuonna 2004	82
Kuvio 9.5.2.	Ammattikorkeakoulututkinnon pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa vuosina 2000–2003 suorittaneet työlliset, joiden työpaikka on Helsingin seudulla vuoden 2004 lopussa	83
Kuvio 9.5.3.	Vuosina 2000–2003 pääkaupunkiseudun ja muun maan yliopistoissa tutkinnon suorittaneet työlliset, joiden työpaikka sijaitsi Helsingin seudulla vuoden 2004 lopussa	83
Kuvio 9.5.4.	Ammatilliselta toiselta asteelta Helsingissä vuosina 2000–2002 valmistuneet palkansaajat työnantajan mukaan vuonna 2003	88
Kuvio 9.5.5.	Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluista ja yliopistoista vuosina 1999–2002 valmistuneet palkansaajat työnantajan mukaan vuonna 2003	88
Kuvio 9.5.6.	Toisen asteen ammatillisen tutkinnon vuosina 2000–2002 suorittaneiden keskiansiot Uudellamaalla ja koko maassa vuonna 2003	91
Kuvio 9.5.7.	Ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten keskiansiot koulutusaloittain koko maassa vuonna 2003	91
Kuvio 9.5.8.	Vuosina 1999–2002 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten keskiansiot vuonna 2003 ammattikorkeakouluittain. Pääkaupunkiseudulla toimivat ammattikorkeakoulut tummennettu	92
Kuvio 9.5.9.	Yliopistotutkinnon pääkaupunkiseudun ja koko maa yliopistoissa vuosina 1999–2002 suorittaneiden keskiansiot vuonna 2003 koulutusaloittain	92
Kuvio 9.5.10.	Yliopistoissa tutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten keskiansiot vuonna 2003 Pääkaupunkiseudulla toimivat yliopistot tummennettu	92
Kuvio 9.6.1.	Aloituspaiikkamäärien prosenttimuutos tutkintoon tähtäävässä peruskoulutuksen vuosina 1998–2006	95
Kuvio 9.6.2.	Työpaikkamäärien kehitys Helsingin seudulla 1995–2003 työllisten koulutusasteen mukaan	96
Kuvio 9.6.3.	Työpaikkamuutos keskimäärin vuosittain Helsingin seudulla välillä 1995–2003	97

Taululuettelo

Taulukko 1.1.	Väestön koulutusrakenne Helsingissä ja koko maassa 1998–2004	12
Taulukko 2.1.	Esiopetuksen oppilaat päiväkodeissa ja kouluissa Helsingissä vuosina 2000–2005	15
Taulukko 2.2.	Peruskoulun oppilaat Helsingissä vuosina 2000–2005	15
Taulukko 2.3.	Perusopetuksen oppilaat syksyllä 2005	15
Taulukko 2.4.	Peruskouluikäiset, 7–15-vuotiaat, äidinkielen mukaan vuosina 1999–2005 Helsingissä	15
Taulukko 2.5.	Erityisopetuksen oppilaat Helsingissä vuonna 2005	18
Taulukko 2.6.	Maahanmuuttajalapsen eri opetusmuodoissa vuosina 1999–2003	19
Taulukko 2.7.	Peruskoulun 2003 päättäneet jotka jatkoivat opiskeluaan samana vuonna. Jatkokoulutuksen koulutusaste alueittain	20
Taulukko 3.1.	Opiskelijamäärien kehitys lukioissa ja ammatillisella toisella asteella	21
Taulukko 3.2.	Lukiossa ja toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien 16–18-vuotiaiden osuus kunnan kaikista 16–18 vuotiaista sekä kotikunnassaan opiskelevien 16–18-vuotiaiden osuus vuonna 2004	22
Taulukko 3.3.	Nuorten koulutuksen aloituspaikat ikäluokkaan verrattuna Helsingissä ja koko maassa	23
Taulukko 4.1.	Helsingissä sijaitsevien lukioiden opiskelijamäärät nuorten koulutuksessa opiskeluvuosittain 2003	24
Taulukko 4.2.	Lukiolaisten määrät nuorten koulutuksessa Helsingissä 1999–2003	25
Taulukko 4.3.	Helsingin lukiolaiset nuorten koulutuksessa iän mukaan 2003	25
Taulukko 4.4.	Lukiokoulutuksessa olevien opiskelijoiden äidinkieli vuonna 2003	25
Taulukko 4.5.	Lukion käyntiosuudet Helsingissä 1999–2003	25
Taulukko 4.6.	16–18-vuotiaiden lukiolaisten osuus vastaavasta ikäryhmästä Helsingin seudulla. Vuosien 2004 ja 1995 vertailu	25
Taulukko 4.7.	Helsingissä sijaitsevien lukioiden opiskelijat nuorten koulutuksessa syksyllä 2003	26
Taulukko 4.8.	Lukion keskeyttäneet nuorten koulutuksessa lukuvuonna 2003–2004	27
Taulukko 4.9.	Ylioppilaskirjoituksissa vuosina 2001–2004 hyväksytyjen osuus kaikista ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautuneista	28
Taulukko 4.10.	Lukio-opiskelun 2003 päättäneet opiskelemiensa A-kielten mukaan Helsingissä ja koko maassa. Osuus lukion oppimäärän suorittaneista	28
Taulukko 4.11.	Helsingin aikuislukioiden oppilasmäärät 2000–2004	28
Taulukko 5.1.	Helsingin suurimmat ammatilliset oppilaitokset suoritettujen tutkintotyyppien mukaan vuonna 2004	29
Taulukko 5.2.	Ammatillisen toisen asteen opiskelijat suurissa kaupungeissa	30
Taulukko 5.3.	Toisen asteen ammatillisen opiskelijat koulutusalan mukaan Helsingissä ja koko maassa vuonna 2004	31
Taulukko 5.4.	Opiskelijat koulutusaloittain Helsingissä vuonna 2004	32
Taulukko 5.5.	Nuorten ja aikuisten opiskelijoiden jakautuminen koulutusaloittain Helsingissä ja muussa maassa vuonna 2004 Jako iän mukaan: alle 25-vuotiaat ja 25-vuotiaat ja yli	33
Taulukko 5.6.	Oppisopimuskoulutukseen osallistuneet vuonna 2003 koulutusalan mukaan Helsingissä	33
Taulukko 5.7.	Ammatillisella toisella asteella opiskelevat äidinkielen mukaan vuonna 2003	34
Taulukko 5.8.	Vuonna 2004 Helsinkiin ammatilliselle toiselle asteelle ensisijaisesti hakeneet, valitut ja aloituspaikat	35
Taulukko 5.9.	Aloituspaikat ammatilliseen tutkintoon valmistavassa koulutuksessa Helsingissä vuosina 1998–2006	35
Taulukko 5.10.	Kaikki toisen asteen ammatillisen opiskelijat Helsingissä ja muussa maassa pohjakoulutuksen mukaan vuonna 2004	35
Taulukko 5.11.	Vuonna 2004 suoritettut tutkinnot tyypeittäin Helsingissä ja muussa maassa	37
Taulukko 5.12.	Vuosina 2000–2004 Helsingissä suoritettujen ammatillisten tutkintojen jakautuminen tutkintotyyppiin mukaan	37
Taulukko 5.13.	Vuonna 2003 Helsingissä näyttötutkinnon suorittaneet tutkintotyyppiin ja koulutusalan mukaan	37
Taulukko 5.14.	Helsingissä ja muualla Suomessa suoritettut tutkinnot vuonna 2004 koulutusaloittain	37
Taulukko 5.15.	Vuosina 2001–2004 kymmenen eniten Helsingissä suoritettua ammatillista tutkintoa	38
Taulukko 5.16.	Helsingissä suoritettut ammatilliset tutkinnot koulutusalan ja tutkintotyyppiin mukaan vuosina 1999–2004	39
Taulukko 5.17.	Aloittaneiden opiskelijoiden määrät Helsingissä 1999–2003	40
Taulukko 5.18.	Nuorisosteella vuosina 1999 ja 2000 aloittaneet opiskelijat suhteessa nuorisosteiden tutkinnon suorittaneisiin vuosina 2002 ja 2003 Helsingissä	40
Taulukko 7.1.	Opiskelijamäärät alueellisesti pääkaupunkiseudulle rajattuna ammattikorkeakouluissa vuonna 2004	45
Taulukko 7.2.	Ammattikorkeakoulutuksen opiskelijat koulutusalan mukaan pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa vuonna 2004	47
Taulukko 7.3.	Ammattikorkeakouluopiskelijat iän mukaan pääkaupunkiseudulla ja muussa maassa vuonna 2004	48
Taulukko 7.4.	Ammattikorkeakouluopiskelijat nuorten koulutuksessa ja aikuiskoulutuksessa pääkaupunkiseudulla vuonna 2004	48
Taulukko 7.5.	Opiskelijat ikäryhmittäin nuorten ja aikuisten koulutuksessa vuonna 2004	48

Taulukko 7.6.	Ammattikorkeakoulututkintoon johtavan peruskoulutuksen aloituspaikat pääkaupunkiseudulla ja koko maassa 1998–2006	50
Taulukko 7.7.	Ammattikorkeakouluopiskelijoiden määrä vuonna 2004 ja opiskelijamäärien kehitys väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa	50
Taulukko 7.8.	Aloittaneiden opiskelijoiden määrä koulutusaloittain pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa 1999–2003	51
Taulukko 7.9.	Ensisijaisesti hakeneista aloittaneet koulutusaloittain vuonna 2005, %	51
Taulukko 7.10.	Ensisijaisesti hakeneista aloittaneet ammattikorkeakouluittain vuonna 2005	51
Taulukko 7.11.	Opiskelupaikan vastaanottaneiden pohjakoulutus vuonna 2004	52
Taulukko 7.12.	Ammattikorkeakouluihin hakeneiden ja aloittaneiden pohjakoulutus yhteishaussa syksyllä -02 ja keväällä -03	52
Taulukko 7.13.	Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet vuonna 2004 pääkaupunkiseudulla ja muualla maassa	53
Taulukko 7.14.	Pääkaupunkiseudun kahdeksassa ammattikorkeakoulussa kymmenen eniten suoritettua ammattikorkeakoulututkintoa vuosina 2000–2004	54
Taulukko 7.15.	Kaikki tutkinnon suorittaneet vuosina 1999–2004 koko maassa ja pääkaupunkiseudulla	54
Taulukko 7.16.	Tutkinnot pääkaupunkiseudun kahdeksassa ammattikorkeakoulussa vuosina 1999–2004	54
Taulukko 7.17.	Opiskelijat nuorten koulutuksessa pääkaupunkiseudun ja muun maan ammattikorkeakouluissa vuonna 2004	55
Taulukko 7.18.	Vuonna 2005 suoritettut tutkinnot ja niiden keskimääräinen suoritus aika	55
Taulukko 8.1.	Pääkaupunkiseudun yliopistoihin hakeneet ja opiskelupaikan vastaanottaneet 2004	60
Taulukko 8.2.	Opiskelijat yliopistoittain pääkaupunkiseudulla 2004	61
Taulukko 8.3.	Yliopisto-opiskelijat 2003 ikäryhmittäin ja kotikunnan mukaan	61
Taulukko 8.4.	Yliopisto-opiskelijat 2004 eri yliopistoissa kotikunnan mukaan	62
Taulukko 8.5.	Yliopistoissa suoritettut tutkinnot pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuonna 2004	63
Taulukko 8.6.	Pääkaupunkiseudun yliopistoissa tutkinnon vuonna 2004 suorittaneet koulutusalan mukaan	63
Taulukko 8.7.	Yliopistotutkinnot vuosina 1999–2004 tutkintoasteittain pääkaupunkiseudulla ja muussa maassa	64
Taulukko 8.8.	Perustutkintojen keskimääräiset suoritusajat pääkaupunkiseudun yliopistoissa 2000–2003	64
Taulukko 8.9.	Jatko-opiskelijat pääkaupunkiseudun ja koko maan yliopistoissa 2004 koulutusaloittain	65
Taulukko 8.10.	Tutkijakoulut ja niiden opetusministeriön rahoittamat opiskelijapaikat pääkaupunkiseudulla vuonna 2006	66
Taulukko 8.11.	Täydennyskoulutuskurssit yliopistoittain vuonna 2004	66
Taulukko 8.12.	Opiskelijamäärät avoimessa yliopistossa pääkaupunkiseudulla vuonna 2004	67
Taulukko 9.2.1.	Vuonna 1999–2003 ylioppilaiksi tulleiden jatko-opinnot koulutusasteittain vuonna 2003	71
Taulukko 9.2.2.	Helsingissä 1.1.2000–31.7.2003 ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneista jatko-opiskelijoiden osuus vuonna 2003 tutkintotyypeittäin	71
Taulukko 9.2.3.	Helsingissä 1.1.2000–31.7.2003 ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden jatko-opinnot koulutusalan ja tavoitetutkinnon mukaan vuonna 2003	72
Taulukko 9.2.4.	Ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 2002–2004 suorittaneet tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2004	72
Taulukko 9.2.5.	Vuosina 2002–2004 pääkaupunkiseudun yliopistoissa tutkinnon suorittaneista jatko-opiskelemaan lähteneiden osuudet koulutusaloittain ja jatkokoulutuksen tavoitetutkinnon mukaan vuonna 2004	73
Taulukko 9.3.1.	Vuosina 2000–2003 ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2004 lopussa ammattikorkeakouluittain Pääasiallisesta toiminnasta on mukana vain työlliset, työttömät ja opiskelijat Indeksi: Kaikki ammattikorkeakoulut = 100	77
Taulukko 9.3.2.	Vuosina 2000–2003 yliopistotutkinnon suorittaneet pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2004 lopussa yliopistoittain Pääasiallisesta toiminnasta mukana vain työlliset, työttömät ja opiskelijat. Indeksi: Kaikki yliopistot = 100	79
Taulukko 9.4.1.	Työssäkäyvien koulutustaso suurimmissa seutukunnissa 31.12.2003	80
Taulukko 9.4.2.	Työvoima koulutusasteen mukaan 31.12.2003	80
Taulukko 9.4.3.	Helsingin seudun työvoimaosuudet koulutusasteittain koko maasta 31.12.2003	80
Taulukko 9.4.4.	Työllisten osuus työvoimasta koulutusasteittain 31.12.2003 väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa	81
Taulukko 9.4.5.	Työttömät ja pitkäaikaistyöttömät koulutusasteen mukaan 31.12.2003	81
Taulukko 9.5.1.	Helsingissä toisen asteen ammatillisen tutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten toimiala koulutusaloittain vuonna 2003	85
Taulukko 9.5.2.	Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluissa tutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllinen toimiala vuonna 2003	86
Taulukko 9.5.3.	Yliopistotutkinnon pääkaupunkiseudulla vuosina 1999–2002 suorittaneiden työllisten toimiala vuonna 2003	87
Taulukko 9.5.4.	Yliopistotutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneiden palkansaajien työnantajasektori vuonna 2003	89

Taulukko 9.5.5.	Yrittäjien osuus koulutusaloittain vuonna 2003 toisen asteen ammatillisen tutkinnon vuosina 2000–2002 suorittaneista työllisistä	90
Taulukko 9.5.6.	Yrittäjien osuus vuonna 2003 ammattikorkeakoulututkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneista työllisistä	90
Taulukko 9.5.7.	Yrittäjien osuus vuonna 2003 yliopistotutkinnon vuosina 1999–2002 suorittaneista työllisistä	90
Taulukko 9.6.1.	Eri ikäryhmien ennustetut määrät Helsingissä ja muualla Helsingin seudulla vuosina 2005–2030	94
Taulukko 9.6.2.	Tutkintoon johtavan peruskoulutuksen aloituspaikkojen prosentuaalinen muutos koulutusaloittain väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa ja koko maassa 1998–2006. Tarkastelussa mukana lukiokoulutus, ammatillinen toisen asteen koulutus, ammatillinen korkea-aste sekä ammattikorkeakoulutus	95
Taulukko 9.6.3.	Uusien opiskelijoiden määrän prosentuaalinen muutos välillä 1998–2004 pääkaupunkiseudun ja koko maan yliopistoissa	95
Taulukko 9.6.4.	Työpaikkojen lukumäärän prosenttimuutos välillä 1995–2003 väkiluvultaan suurimmissa seutukunnissa työllisten koulutusasteen mukaan	96
Taulukko 9.6.5.	Helsingin seudulla ja koko maassa työssäkäyvät yli 50-vuotiaat koulutusasteen mukaan 31.12.2003	97
Taulukko 9.6.6.	Helsingin seudulla ja koko maassa työssäkäyvät yli 50-vuotiaat toimialoittain 31.12.2003	98

Liitetaulukot

Liitetaulukko 5.1.	Helsingissä toisen asteen ammatillisessa vuonna 2004 suoritettut tutkinnot koulutus- ja opintoaloittain Kaikki tutkinnot 100%; koulutusalat tummennettuna	41
Liitetaulukko 5.2.	Helsingissä suoritettujen toisen asteen ammatillisten tutkintojen osuus koko maassa suoritetuista tutkinnoista koulutus- ja opintoaloittain vuonna 2004. Koulutusalat tummennettuna	42
Liitetaulukko 5.3.	Helsingissä suoritettut ammatilliset tutkinnot koulutusaloittain 1999–2004	43
Liitetaulukko 7.1	Pääkaupunkiseudulla toimivat ammattikorkeakoulut	57
Liitetaulukko 7.2.	Ammattikorkeakoulut opiskelijämäärien mukaan vuonna 2005. Pääkaupunkiseudulla toimivat tummennettu	58